

Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
ceredigion.gov.uk

4 Ebrill 2023

Annwyl Syr / Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach yn HYBRID, Siambr y Cyngor - Penmorfa, Dydd Iau, 13 Ebrill 2023 am 10:00 i drafod y materion canlynol:

- 1. Croeso ac Ymddiheuriadau**
- 2. Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.**
- 3. Strategaeth Dai 2023-2028 (Tudalennau 3 - 8)**
- 4. Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanathau Cymdeithasol ar gyfer 2020-2021, 2021-2022 (Tudalennau 9 - 150)**
- 5. Cyflwyno i'r Pwyllgor ddiweddariad ar Wasanaeth Therapi Galwedigaethol Porth Gofal (Tudalennau 151 - 156)**
- 6. Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol Chwarter 3, 2022/2023 (Tudalennau 157 - 188)**
- 7. Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Gorllewin Cymru (Tudalennau 189 - 230)**
- 8. Cofnodion cyfarfod mwyaf diweddar y Pwyllgor ac unrhyw faterion yn codi ohonynt (Tudalennau 231 - 238)**
- 9. I gonsidro'r Blaenraglen Waith (Tudalennau 239 - 244)**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

**At: Gadeirydd ac Aelodau Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth yn unig.**

Cyngor Sir CEREDIGION

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
DYDDIAD:	13/04/2023
LLEOLIAD:	Hybrid/ Siambr y Cyngor
TEITL:	Y Strategaeth Dai - amlinellu gweledigaeth a chynlluniau Ceredigion ar gyfer tai yn y sir dros y 5 mlynedd nesaf.
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Darparu gwybodaeth am y Strategaeth Dai Leol a gofyn am ganiatâd i ddechrau ymgynghoriad ffurfiol ar y Strategaeth

**RHESWM Y MAE'R
PWYLLGOR WEDI GOFYN
AM Y WYBODAETH:**

CEFNDIR: O dan Ddeddf Tai (Cymru) 2014, mae gan awdurdodau lleol swyddogaeth strategol o ran y modd y mae'r farchnad dai leol yn gweithio. Un o'r prif ffyrdd y maent yn cyflawni'r swyddogaeth honno yw drwy greu Strategaeth Dai Leol. Y nod yw bod yr awdurdod lleol yn arwain y gwaith o ddatblygu dull gweithredu ar gyfer tai ymhob sector a'i fod yn sicrhau y cyflenwir tai priodol a gwasanaethau cysylltiedig er mwyn bodloni'r anghenion lleol.

Mae'r Strategaeth Dai Leol bresennol wedi bod ar waith ers 2018 ac roedd y Strategaeth honno yn gynllun ar gyfer 5 mlynedd. O ystyried hyn, cafodd y Strategaeth Dai ei hadolygu a'i diweddarau. Mae Uwch Swyddogion y Tîm Tai, partneriaid allweddol a Rheolwyr Corfforaethol pob un o'r Pwrth wedi bod yn rhan o'r adolygiad ac mae llawer o waith wedi'i wneud o ran casglu data a dadansoddi.

Mae'r Strategaeth Dai ddiwygiedig yn amlinellu'r weledigaeth am y 5 mlynedd nesaf:

“Bydd digon o lety addas a chynaliadwy ar gael i fodloni anghenion trigolion y sir yn awr ac yn y dyfodol”

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Tudalen 4

Diben y Strategaeth Dai Leol yw amlinellu gweledigaeth glir ar gyfer tai yn y sir a phennu blaenoriaethau allweddol wrth nodi'r heriau a gyfyd yn ystod y 5 mlynedd nesaf (2023-2028) ac ymateb iddynt.

Mae'r Strategaeth yn cydnabod rôl bwysig tai a'r modd y mae'n effeithio ar iechyd a lles unigolion, teuluoedd, a'r gymuned ehangach. Bydd y Strategaeth hefyd yn parhau i fod yn ystyriol o'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymru. Mae'n bwysig ein bod ni'n deall ac yn ystyried gofynion cenedlaethau'r dyfodol, eu hanghenion a'r dewisiadau y maent yn eu gwneud gan ystyried sut y gallwn ni ddarparu ar eu cyfer. Mae angen tai arnom y gellir eu haddasu ac sy'n addas i bobl ar wahanol adegau yn eu bywydau Bydd hyn yn cyfrannu'n fawr at sicrhau bod pobl Ceredigion yn iachach a bydd yn gwneud gwell defnydd o'r tai sydd eisoes ar gael. Bydd hefyd yn codi safonau ac yn gwella amodau byw pobl.

Mae angen i ni ddarparu tai o ansawdd da mewn mannau addas a fydd yn caniatáu i bobl fyw yn eu cartrefi'n hirach; pe gwneid hynny gellid creu cymunedau mwy cydnerth a chysylltiedig, sy'n elfen allweddol o gyflawni gweledigaeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Hefyd, mae'r Strategaeth yn rhoi sylw priodol i'r strategaethau lleol, yn benodol Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion a'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes.

Mae'r heriau allweddol wedi'u nodi yn y Strategaeth Dai. Mae'r darlun cenedlaethol sy'n cynnwys y dirwasgiad economaidd, newidiadau mewn deddfwriaeth a'r gwaith adfer ar ôl y Pandemig i gyd yn ffactorau pwysig sy'n effeithio ar y sefyllfa yng Ngheredigion. Mae'r materion sy'n effeithio ar Geredigion fel a ganlyn:

- Costau tai uchel
- Poblogaeth sy'n heneiddio
- Digartrefedd
- Natur wledig y sir
- Diffyg trafnidiaeth
- Prinder sgiliau a gweithwyr yn y diwydiant adeiladu

Yn ogystal, oherwydd y broblem Ffosffadau yn y Sir, bydd angen i ni feddwl yn wahanol am y ffordd yr ydym ni'n cynyddu'r stoc dai gan barhau i wella amodau byw ein trigolion a'u cefnogi. Felly, gan ddefnyddio'r holl dystiolaeth a gasglwyd, rydym wedi datblygu dwy brif flaenoriaeth a dau amcan i gyd-fynd â nhw:

- Cynyddu'r cyflenwad tai a gwella cyflwr tai
  - Darparu tai sy'n bodloni anghenion ein cymunedau
  - Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety addas a chynaliadwy o ansawdd da
- Cefnogi trigolion yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain
  - Sicrhau mai prin yw'r achosion o ddigartrefedd, nad yw pobl yn ddigartref am gyfnod hir ac nad yw digartrefedd yn brofiad sy'n cael ei ailadrodd.
  - Darparu cymorth amserol a phriodol i sicrhau y gall pobl fyw'n annibynnol

Tudalen 5

Caiff y Strategaeth ei chyflawni mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allweddol, a fydd yn chwarae rhan hanfodol yn y broses o wireddu'r Strategaeth. Er mwyn monitro ein cynnydd a'n llwyddiant, bydd Cynllun Gweithredu yn cael ei ddatblygu a'i rannu'n rheolaidd yn ystod cyfarfodydd ein Partneriaeth Tai Strategol.

Ar ôl i'r Pwyllgor Craffu a'r Cabinet gytuno i'r Strategaeth, ein bwriad yw cynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar fersiwn ddrafft y Strategaeth Dai ym mis Mai a mis Mehefin 2023.

A oes Aseiad Effaith Integredig Oes wedi'i gwblhau? Os 'nac oes',

nodwch pam

Crynodeb:

Hirdymor:

Bydd y Strategaeth yn para 5 mlynedd. Ar ôl 5 mlynedd, caiff y Strategaeth ei hadolygu i sicrhau ei bod yn parhau i fodloni anghenion y trigolion a chaiff ei newid yn ôl yr angen. Mae'r broses o ddatblygu tai yn mynd i'r afael â materion yn yr hirdymor.

Rhoddir sylw i anghenion yn y tymor byr drwy ymateb ar unwaith a darparu cymorth.

**LLESIANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL**

Integreiddio:

Mae'r Gwasanaeth Tai wedi'i wreiddio'n llawn yn y model Llesiant Gydol Oes, ac mae'n gweithio'n gyfannol gyda gwasanaethau eraill er mwyn sicrhau canlyniadau sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Mae'r Strategaeth yn annog cydweithio a gwaith partneriaethol i sicrhau bod y blaenoriaethau allweddol yn cael eu cyflawni.

Cafodd y Strategaeth ei datblygu gyda'n Partneriaid a bydd yn parhau i gael ei monitro drwy gyfarfodydd y Bartneriaeth Tai Strategol er mwyn sicrhau bod canlyniadau allweddol yn cael eu cyflawni.

Tudalen 6

Cydweithio: Cafodd y Strategaeth ei datblygu ar y cyd â'n Partneriaid a bydd dal angen cefnogaeth y Partneriaid arnom er mwyn gwneud y mwyaf o botensial y Strategaeth a'i chyflwyno'n llawn. Dim ond drwy weithio â'n partneriaid yn y Sector Cyhoeddus a'r Trydydd Sector y gallwn ni wireddu'r Strategaeth.

Cynnwys: Gwahoddwyd rhanddeiliaid i weithdy ynglŷn â'r Strategaeth ac anogwyd hwy i gyfrannu at y gwaith o ddatblygu'r Strategaeth. Mae diweddariadau am y modd y mae'r Strategaeth yn datblygu yn cael eu rhoi'n rheolaidd yng nghyfarfodydd y Bartneriaeth Tai Strategol ac mae aelodau'r Bartneriaeth yn eu hystyried. Cynhelir proses ymgynghori ffurfiol cyn mabwysiadu'r Strategaeth.

Atal: Mae'r gair Atal yn rhan annatod o'r Strategaeth gan mai un o'r nodau yw sicrhau bod pobl yn medru bod yn annibynnol a sicrhau cymunedau cynaliadwy. Bydd gan y Gwasanaethau Tai rôl bwysig o ran atal ac uwchgyfeirio. Bydd gwella ac addasu cyflwr tai yn hybu annibyniaeth a chynaliadwyedd. Bydd y strategaeth yn cael effaith gadarnhaol ar sefyllfa dai'r sir, gan wella ansawdd tai a sicrhau eu bod mewn mannau addas lle bydd pobl yn medru byw yn eu cartrefi'n hirach. Mae gan y Strategaeth y potensial i greu cymunedau mwy cydnerth a chysylltiedig a gwella iechyd a lles pobl. Gan fod nifer fawr o siaradwyr Cymraeg yn y Sir, bydd angen sicrhau, cyn belled ag y bo modd, fod yr hyn a wneir i fodloni'r anghenion o ran tai yn cynnwys y Gymraeg ac yn ei chryfhau.

ARGYMHELLIAD:

Bod y Pwyllgor yn argymhell i'r Cabinet gymeradwyo fersiwn ddrafft Strategaeth Dai Leol 2023-2028 fel y gellir dechrau'r ymgynghoriad ffurfiol ar y Strategaeth.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

Er mwyn caniatáu i'r Cyngor gyflawni'r gofynion sy'n gysylltiedig â'r swyddogaeth dai strategol.

Tudalen 7

Enwau Cyswllt: Llŷr Hughes / Cerys Purches-Phillips
Swyddi: Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Tai
Uwch Swyddog Tai - Strategaeth a Monitro
Dyddiad yr Adroddiad: 09/03/2023
Acronymau:

TAI I BAWB

PARTNERIAID

Barcud
Uned 4
Parc Busnes Pont Steffan
Llanbedr Pont Steffan
SA48 7HH

Ffôn: 0345 606 7654
gwefan: www.barcud.cymru

Caredig Ltd
43 Walter Road
Abertawe
SA1 5PN

Ffôn: 01792 460192
gwefan: www.caredig.co.uk

Cyngor Sir Ceredigion
Penmorfa
Aberaeron
SA43 0PA

Ffôn: 01545 570881
gwefan: www.ceredigion.gov.uk
www.ceredigionhousingoptions.cymru

Tai Wales & West
Cwrt y Llan
Castell Newydd Emlyn
SA38 9AB

Ffôn: 01239 712000
gwe: www.wwha.co.uk

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os hoffech gael y ddogfen hon yn Saesneg neu mewn fformat arall, megis print bras neu gefndir lliw, cysylltwch â cerys.purches-phillips@ceredigion.gov.uk

CYNNWYS

Cyflwyniad	4
Ffeithiau Allweddol	6
Cyflawniadau Allweddol	8
Ein Nod	11
Cynyddu'r cyflenwad a gwella cyflwr tai	12
* Darparu tai sy'n ateb anghenion ein cymunedau	
Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy	14
* Cefnogi trigolion yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain	16
* Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw'n digwydd eto	
* Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw'n annibynnol	18
Y Darlun Mawr	20
Rhoi Ein Strategaeth Ar Waith	26
Papurau Tystiolaeth	27
Rhestr Termau	42

CYFLWYNIAD

Croeso i'n Strategaeth Dai newydd sy'n amlinellu gweledigaeth a chynlluniau Ceredigion ar gyfer tai yn y sir dros y pum mlynedd nesaf, 2023-2028. Mae Tai i Bawb yn gosod sylfaen gadarn ar gyfer mynd i'r afael â'r blaenoriaethau sy'n wynebu gwasanaethau tai a gwasanaethau sy'n gysylltiedig â thai yng Ngheredigion.

Nod y Strategaeth yw mynd i'r afael â'r anghenion a'r blaenoriaethau sy'n wynebu'r sir ar gyfer y blynyddoedd 2023-2028 sydd hefyd yn cynnwys yr effaith ar yr iaith Gymraeg a'i diwylliant y cydnabyddwn y gellir eu cefnogi trwy ddatblygiadau tai priodol. Mae tai yn chwarae rhan hollbwysig o ran dylanwadu ar iechyd a llesiant trigolion Ceredigion. Mae'n bwysig ein bod yn ystyried galwadau cenedlaethau'r dyfodol, eu hanghenion a'u dewisiadau, a sut y gallwn sicrhau ein bod yn darparu ar eu cyfer wrth lunio'r Strategaeth hon.

Gyda phrisiau tai uchel ac incwm isel, mae Ceredigion yn anfforddiadwy i lawer, gan ei gwneud yn anoddach i brynwyr am y tro cyntaf a phobl leol aros yn eu cymunedau. Yn ogystal, mae gan lawer o'r stoc tai gyfraddau effeithlonrwydd ynni isel, ac mae hyn ynghyd ag incwm isel yn golygu bod llawer o aelwydydd yn wynebu tlodi tanwydd.

Gyda phoblogaeth sy'n heneiddio, mae arnom angen tai y gellir eu haddasu, a all gynnal pobl ar wahanol adegau yn ystod eu bywydau. Bydd hyn yn gymorth mawr i sicrhau poblogaeth iachach, ochr yn ochr â defnydd gwell o'r stoc tai presennol, safonau ac amodau byw gwell, a chefnogi pobl yn eu cartrefi eu hunain, sydd i gyd yn flaenoriaeth.

Gall gwella ansawdd tai sydd wedi'u lleoli'n addas ei gwneud hi'n bosibl i bobl fyw gartref am gyfnod hwy, gyda'r posibilrwydd o greu cymunedau mwy cydnerth a chysylltiedig.

Mae'r Strategaeth Dai yn cysylltu â strategaethau a pholisïau eraill, gan gynnwys Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion 2022-2027 a'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027.

Mae Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion yn cynnwys pedwar amcan llesiant, sef:

- Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
- Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
- Darparu'r Dechrau Gorau Mewn Bywyd a Galluogi Pobl o Bob Oed i Ddysgu
- Creu Cymunedau Cynaliadwy a Gwyrdd sydd Wedi'u Cysylltu'n Dda

Nod y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yw sicrhau'r canlynol:

- Dinasyddion o bob oed i gael ansawdd bywyd gwell.
- Gwell rhwydweithiau cymorth i deuluoedd a phobl mewn angen ledled y sir
- Gwell llesiant ac iechyd trwy ymyriadau effeithiol
- Cefnogi rhwydweithiau sefydledig o grwpiau cymunedol a gwirfoddol sy'n darparu cefnogaeth ataliol
- Gwell dewis o dai lleol ac ansawdd gwell iddynt

Mae'r Strategaeth Dai yn bwydo'n uniongyrchol i'r amcanion a gynhwysir yn y strategaethau, gan sicrhau synergeddau o ran ymagwedd a chyfeiriad.

Mae pandemig Covid-19 wedi gorfodi newid a heriau ar raddfa nas gwelwyd o'r blaen, ac mae materion pwysig wedi dod i'r amlwg. Mae'r heriau a wynebir yn cynnwys dirwasgiad economaidd, mynd i'r afael â'r argyfwng tai cenedlaethol ac ymateb i ddigartrefedd, gan barhau i ateb anghenion newydd Ceredigion yr un pryd. Mae tai yn chwarae rôl allweddol wrth sicrhau bod ein trigolion a'n cymunedau yn cael cyfleoedd i lwyddo yn wyneb yr heriau sydd o'n blaenau.

Mae'r Strategaeth hon yn parhau i fod yn ganolbwynt er mwyn i'r holl bartneriaid tai a gwasanaethau cysylltiedig allu nodi, cynllunio a chyflawni gwell darpariaeth gwasanaeth a gwella bywydau trigolion Ceredigion.

Y Cynghorydd Matthew Vaux - Partneriaethau, Gwasanaethau Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd

FFEITHIAU ALLWEDDOL

33,557

Cyfanswm yr anheddau, gan gynnwys carafanau a chartrefi symudol

1715

Anheddau sy'n ail gartrefi

3400

Unedau tai cymdeithasol a fforddiadwy ar gael i'w rhentu

80

Unedau o lety dros dro

1750

Aelwydydd wedi'u cofrestru ar y Gofrestr Tai Cyffredin (Ionawr 2023)

120

Ceisiadau i'r Gofrestr Tai Cyffredin bob mis, ar gyfartaledd

280

Gosodiadau Tai Cymdeithasol bob blwyddyn, ar gyfartaledd

322

Tai fforddiadwy ychwanegol, ers 2018

74%

Eiddo perchen-feddianwyr, y math mwyaf niferus o ddeiliadaeth yn y sir

9.4%

Llety rhent cymdeithasol yng Ngheredigion (16% yw cyfartaledd Cymru)

17%

Mewn llety rhent preifat yng Ngheredigion (14% yw cyfartaledd Cymru)

833

Eiddo gwag

FFEITHIAU ALLWEDDOL

690

Tai Amlfeddiannaeth Trwyddedadwy

47

Lleoliadau byw â chymorth

404

Unedau o lety Cynllun Gwarchod yng Ngheredigion

104

Unedau Cynllun Gofal Ychwanegol

£31,162

Incwm canolrif aelwydydd Ceredigion (CACI Paycheck 2021)

£262,535

Pris eiddo cyfartalog yng Ngheredigion (Medi 2022)

82.4%

Eiddo heb gyflenwad nwy o'r prif gyflenwad

24.9%

Cartrefi mewn tlodi tanwydd

11,407

Eiddo ar olew

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

TAI I BAWB 2018—2023

£540,000

Wedi'i wario ar 10
benthyciad Troi Tai'n
Gartrefi

£510,853

Wedi'i wario ar 35
benthyciad Gwella Tai

£3.5m

Cronfa Cartrefi Cynnes
ar gyfer gwresogi ac
inswleiddio/uwchraddio

£511,982

Wedi'i ennill trwy
Gynllun Pwyslais ar yr
Incwm y Ganolfan
Cyngor ar Bopeth

3500

Datganiadau ar gyfer
Cynllun Flex ECO ALI

£2.5m

Cyllid refeniw wedi'i
sicrhau trwy'r Gronfa
Adfywio Cymunedol ar
gyfer 2022/23

9

Gwobr wedi'i derbyn ar
gyfer Prosiectau
Effeithlonrwydd Ynni

25

Eiddo gwag wedi dod
yn ôl i ddefnydd

210

Unedau Tai
Cymdeithasol wedi'u
datblygu

56

Unedau o Iety Gofal
Ychwanegol ar y safle
newydd Maes y Môr

Tudalen 16

Mae nifer y tai fforddiadwy a ddarperir yn cynyddu'n flynyddol, a rhagwelir y bydd y cynnydd sylweddol mewn cyllid yn cynnig modd i'r duedd hon gyflymu

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cartrefi Marchnad Cyffredinol net ychwanegol wedi'u caniatáu	1927	2080	2198	2112	2333	2413
Tai Fforddiadwy net ychwanegol wedi'u caniatáu	800 – 42%	838 – 40%	875 – 40%	829 – 39%	860 – 37%	901 – 37%
Cartrefi Marchnad cyffredinol net ychwanegol wedi'u cwblhau	1020	1104	1201	1753	1901	2048
Cartrefi Fforddiadwy net ychwanegol wedi'u cwblhau	432 – 42%	450 – 41%	494 – 41%	521 – 30%	640 – 34%	657 – 32%

Mae'r tabl uchod yn dangos y Data Monitro Tai Fforddiadwy

Fel Awdurdod Lleol, rydym wedi gweithio'n agos gyda datblygwyr a landlordiaid i ddarparu ystod o dai fforddiadwy yn y sir

Mae'r Awdurdod Lleol wedi defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol a'r Gronfa Gofal Canolraddol i gaffael llety o fewn y sir er mwyn datblygu eiddo arbenigol, gan weithio gyda phartneriaid lleol ac ar draws y Model Gydol Oed a Llesiant

Tudalen 17

Trwy ddefnyddio'r Polisi Dyraniadau Cyffredin a'r Polisiâu Gosodiadau Lleol ategol, mae'r holl ddyraniadau trwy'r Gofrestr Tai wedi sicrhau bod yr eiddo cywir wedi'i ddyrannu i'r teulu cywir, gan wneud y mwyaf o gyfleoedd i leihau maint a galluogi pobl i gadw eu hannibyniaeth

Dyraniadau Tai Cymdeithasol

2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
262	314	267	278	338

Ers 2018, mae tua 2,500 o bobl wedi cael cymorth trwy'r Grant Cymorth Tai bob blwyddyn

Mae'r Awdurdod Lleol wedi cefnogi 61 o aelwydydd ffoaduriaid dros y 5 mlynedd diwethaf

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a roddwyd

Blwyddyn	Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl (DFG)	Mân addasiadau (SWS a C&R)	Cyfanswm	Cyfanswm gwariant
2017 - 18	120	125	245	
2018 - 19	143	149	292	
2019 - 20	136	135	271	
2020 - 21	67 (Covid)	61	128	
2021 - 22	127	128	255	
Cyfanswm	593	598	1191	£5,309,031.98

EIN NOD

EIN HER

"Bydd digon o lety addas a chynaliadwy ar gael i ateb anghenion trigolion nawr ac yn y dyfodol"

Mae'r heriau a wynebir gan y Gwasanaeth Tai yn parhau'n debyg i'r rhai a nodwyd yn y Strategaeth flaenorol ond wedi'u gwaethygu gan y dirwasgiad economaidd, newidiadau deddfwriaethol ac adfer yn dilyn pandemig Covid-19.

O ganlyniad, er gwaethaf llwyddiannau blaenorol, mae diffyg tai addas a fforddiadwy o ansawdd da yn parhau. Mae hyn, ynghyd â'r angen i fynd i'r afael â digartrefedd, a helpu'r rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymdeithas, yn golygu bod angen buddsoddiad a gwaith sylweddol er mwyn mynd i'r afael â'r sefyllfa hon.

Bydd Cyngor Sir Ceredigion yn gweithio i sicrhau bod pobl leol a siaradwyr Cymraeg yn cael eu cefnogi er mwyn gallu parhau i fforddio byw yn eu cymunedau, gan gyfrannu at fywiogrwydd yr iaith Gymraeg a'i diwylliant.

Mae'r darlun cenedlaethol	ynghyd â materion lleol	yn creu heriau penodol i Geredigion	felly byddwn yn...
<p><u>Dirwasgiad Economaidd:</u></p> <p>Toriadau i'r gyllideb, llai o gyfleoedd ariannu, mwy o ddiweithdra, a chyflogau is</p> <p><u>Newid deddfwriaethol:</u></p> <p>Pwerau a dyletswyddau cyfreithiol newydd</p> <p><u>Adfer yn dilyn y pandemig:</u></p> <p>Cost deunyddiau, prinder sgiliau a llafur ac effaith fforddiadwyedd tai</p>	<p>Costau tai uchel a chyflogau isel</p> <p>Poblogaeth sy'n heneiddio</p> <p>Digartrefedd</p> <p>Natur wledig y sir</p> <p>Argaeledd trafndiaeth gwael</p> <p>Prinder sgiliau a llafur (Adeiladu)</p>	<p>Cyflenwad a galw</p> <p>Cyllid a fforddiadwyedd</p> <p>Ansawdd</p> <p>Y math o dai a pha mor addas ydynt</p> <p>Cymorth</p>	<p>Cynyddu argaeledd cartrefi fforddiadwy a diogel sy'n golygu y gall preswylwyr gael mynediad at y cymorth cywir i gynnal annibyniaeth.</p>

1. CYNFYDDU'R CYFLENWAD A GWELLA CYFLWR TAI

1.1. Darparu tai sy'n ateb anghenion ein cymunedau

Nid oes gan Geredigion ystod ddigon eang o dai i ateb anghenion newidiol trigolion y sir. Mae'r sector tai cymdeithasol yn gymharol fach ac nid yw'n bodloni'r angen a nodwyd am eiddo un a dwy ystafell wely. Arweiniodd newidiadau yn y gorffennol mewn deddfwriaeth budd-daliadau at yr angen am dai un ystafell wely fforddiadwy a llety a rennir ar gyfer y rhai o dan 35 oed. Mae hyn yn arbennig o wir am breswylwyr llety dros dro, gan bwysleisio'r angen sylweddol am eiddo llai a'r camau pellach y mae angen eu cymryd mewn perthynas â Chynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym.

Mae'r Aseiad o'r Farchnad Dai Leol yn rhagweld ymhellach y bydd maint cyfartalog aelwydydd yn parhau i ostwng. Er y disgwylir i gyfanswm poblogaeth Ceredigion barhau â'r duedd ar i lawr, mae'r lleihad ym maint aelwydydd yn golygu ein bod yn disgwyl gweld nifer cynyddol o aelwydydd y mae angen darparu llety iddynt.

Mae anghenion yn cael eu dylanwadu gan y canlynol:

- Costau uchel tai yn y sir - mae pris eiddo cyfartalog wedi cynyddu gan 42% ers Ionawr 2020
- Diffyg argaeledd opsiynau tai fforddiadwy addas, gan roi mwy o bwysau ar lety dros dro
- Sector tai cymdeithasol bach
- Prinder y math addas o eiddo
- Natur wledig y sir a chysylltiadau trafniadaeth gwael
- Cyfran uchel o ail gartrefi
- Tlodi tanwydd

Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn adolygu ei ddarpariaeth sipsiwn-teithwyr yn unol â chanllawiau'r Llywodraeth, ac mae'n ofynnol iddo gytuno ar yr Aseiad Sipsiwn-Teithwyr gyda Llywodraeth Cymru.

Yn rhannol oherwydd pandemig Covid-19, mae galw uchel a chyflenwad cyfyngedig wedi gweld pwysau cynyddol yn cael eu rhoi ar dai yn y sir, gan achosi i brisiau tir a thai saethu i fyny. Roedd hyn yn ganlyniad uniongyrchol i'r cynnydd yn y galw ac, yn rhannol, i fwy o gyfleoedd i weithio o bell.

Mae nifer y bobl sy'n gweithio ym maes adeiladu yn y sir wedi gostwng dros y deng mlynedd diwethaf o 2,761 (8.6% o'r gweithlu) yn 2011 i 2,582 (8.5% o'r gweithlu) yn 2021. Yn gyffredinol, mae mentrau yn rhai bach neu ficro eu maint, sy'n golygu ei fod yn fwy anodd cystadlu am gontractau, yn enwedig contractau mawr. Gyda chyfyngiadau ar ddatblygu oherwydd materion yn ymwneud â ffosffadau a chostau ansefydlog deunyddiau, mae'r sector adeiladu a datblygu mewn sefyllfa wael ar hyn o bryd i allu darparu cartrefi ychwanegol yn y sir. Bydd y costau adeiladu uchel yn gwneud rhai cynlluniau tai yn anhyfyw, felly efallai y bydd angen ystyried dulliau adeiladu eraill.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Bydd pobl yn cael tai sy'n briodol ar gyfer eu hanghenion

Digon o dai fforddiadwy i ateb anghenion

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu llety i fynd i'r afael ag anghenion a thueddiadau newydd

Nodi safleoedd a sicrhau bod modd eu datblygu, gan gynnwys tai fforddiadwy

Gwneud y mwyaf o'r ffrydiau ariannu sydd ar gael i adeiladu tai fforddiadwy

Cynyddu'r ystod o ddeiliadaethau opsiynau tai fforddiadwy, gan gynnwys perchentyaeth cost isel er mwyn i bobl allu aros yn y sir

Cydweithio â phartneriaid i ddarparu tai fforddiadwy trwy ddefnyddio asedau sydd mewn dwylo cyhoeddus

Cefnogi'r Hwylusydd Tai Gwledig i fynd i'r afael â'r prinder tai fforddiadwy mewn cymunedau gwledig

Ystyried y dystiolaeth o ddylanwad ail gartrefi yn y sir a gweithredu lle bo'n briodol

Ystyried symiau gohiriedig a phremiymau treth y cyngor er mwyn hwyluso datblygiadau a chynlluniau cymunedol yn y dyfodol

Cefnogi'r economi leol a chontractwyr lleol trwy Bolisi Caffael y Cyngor

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Tystiolaeth o'r angen am dai

Nifer y cleientiaid o grwpiau penodol sydd wedi'u hailgartrefu mewn llety addas

Yr amrywiaeth o eiddo wedi'u datblygu ar safleoedd newydd

Nifer y tai fforddiadwy sydd wedi'u hadeiladu

Yr amrywiaeth o ddeiliadaethau opsiynau tai fforddiadwy sydd ar gael yn y sir

Nifer y safleoedd newydd a ddarparwyd

Nifer yr unedau tai fforddiadwy a gefnogir trwy gymhellion y Cyngor

1.2. Sicrhau bod trigolion yn byw mewn llety o ansawdd da, addas a chynaliadwy

Mae cyfran fawr o stoc tai Ceredigion yn hen, yn anodd eu gwresogi ac yn ddrud i'w gwella i fodloni'r safonau diogelwch ac effeithlonrwydd ynni cyfredol.

- Cyfran uchel o gartrefi cyn 1919 gydag effeithlonrwydd ynni gwael
- Pwysau ariannol cynyddol oherwydd stoc tai aneffeithlon o ran ynni/gwres ym mhob deiliadaeth sy'n arwain at fwy o broblem fforddiadwyedd ynghyd â phrisiau ynni sy'n codi
- Nifer uchel o eiddo gwag yn y sir
- Pwysau cynyddol ar y cymorth sy'n gysylltiedig â thai a'r ddarpariaeth gofal cymdeithasol oherwydd bod anghenion yn newid wrth i'r boblogaeth heneiddio
- Nifer uchel o dai amlfeddiannaeth

Ynghyd â'r argyfwng costau byw ac enillion is na'r cyfartaledd, mae Ceredigion yn lle rhy ddrud i fyw i lawer o bobl.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Pobl yn byw mewn tai o ansawdd da

Pobl yn byw mewn cartrefi ynni effeithlon a fforddiadwy

Pobl yn byw mewn cartrefi sy'n addas ar gyfer eu hanghenion

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Ymgysylltu â phartneriaid i godi safonau trwy nodi safonau tai gwael

Gweithio gyda landlordiaid a pherchnogion tai i nodi a dileu peryglon risg uchel (HHSRS Categori 1) i wella safonau tai

Cynorthwyo cymunedau i gael cyllid a chyngor er mwyn gwella effeithlonrwydd ynni eu cartrefi a defnyddio llai o danwydd

Gweithio gyda phartneriaid i wella effeithlonrwydd thermol yn y stoc tai a lleihau tloidi tanwydd

Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd cyllido a'r darpariaethau gorfodi i sicrhau bod anheddau gwag yn cael eu defnyddio eto

Gweithio gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a phartneriaid eraill i ddefnyddio'r stoc tai gwag trwy drefniadau prynu neu brydlesu

Sicrhau bod landlordiaid yn bodloni gofynion deddfwriaethol trwy fesurau gorfodi cadarn

Sicrhau bod holl dai amlfeddiannaeth cymwys y sir wedi'u trwyddedu

Cynnal cynlluniau trwyddedu ychwanegol priodol ar gyfer tai amlfeddiannaeth a safleoedd carafanau preswyl

Ehangu Cynllun Prydlesu Cymru i wella'r ddarpariaeth o lety rhent fforddiadwy

Gweithio gyda phartneriaid i ddarparu ystod o addasiadau i gefnogi byw'n annibynnol a rhyddhau o'r ysbyty

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer yr atgyfeiriadau gan y sector iechyd a llesiant

Nifer y peryglon Categori 1 sydd wedi'u dileu

Nifer yr anheddau sydd wedi elwa o gael mesurau effeithlonrwydd thermol

Nifer yr aelwydydd sy'n derbyn yr incwm mwyaf posibl a chyngor ar effeithlonrwydd ynni

Nifer yr eiddo gwag sydd wedi dod yn ôl i ddefnydd

Nifer yr ymyriadau gorfodi a gyflawnwyd

Canran y trwyddedau tai amlfeddiannaeth a roddwyd heb amodau

Nifer y tai amlfeddiannaeth heb eu trwyddedu yr ymchwiliwyd iddynt

Nifer y trwyddedau a roddwyd

Nifer yr eiddo sydd wedi ymrwmo i Gynllun Prydlesu Cymru

Nifer y dyraniadau a wnaed o'r Gofrestr Pobl Hŷn

Nifer y dyraniadau a wnaed trwy'r Gofrestr Tai Hygyrch

Nifer yr eiddo hygyrch a ddarparwyd trwy ffrydiau ariannu Llywodraeth Cymru

Nifer yr addasiadau a gwblhawyd

2. CEFNOGI TRIGOLION YN EU CARTREFI A'U CYMUNEDAU EU HUNAIN

2.1. Sicrhau bod digartrefedd yn ddigwyddiad prin, byr, nad yw'n digwydd eto

Yn 2019 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru strategaeth yn amlinellu'r weledigaeth "Cymru lle mae gan bawb gartref diogel sy'n ateb eu hanghenion ac yn cefnogi bywyd iach, llwyddiannus a ffyniannus. Cymru lle rydym yn gweithio gyda'n gilydd i atal digartrefedd a, lle na ellir ei atal, sicrhau ei fod yn ddigwyddiad prin, byr nad yw'n digwydd eto." Mae'n ofynnol i bob Awdurdod Lleol ddatblygu Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym i gyflawni'r weledigaeth hon. Mae'r Cynllun yn rhan o'r Strategaeth Dai ac yn ffocws ar gyfer lleihau tai dros dro.

Bydd y Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Atal digartrefedd
- Osgoi ddigartrefedd rhag digwydd eto
- Gwella perthnasoedd â'r sector rhentu preifat
- Tyfu Cynllun Prydlesu Cymru

Mae'r galw ar y gwasanaethau digartrefedd wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf ac mae disgwyl iddo gynyddu ymhellach. Mae'r pandemig wedi cynnig modd i'r Awdurdod Lleol gael gwell dealltwriaeth o raddfa digartrefedd, ynghyd ag anghenion cymorth heb eu hateb. Cyfeiriad Llywodraeth Cymru yw lleihau digartrefedd, ac mae newidiadau mewn deddfwriaeth yn cael eu datblygu i gefnogi'r nodau.

Fel y nodwyd yn flaenorol, gydag enillion is na'r cyfartaledd, mae trigolion Ceredigion hefyd yn wynebu prisiau tai a rhenti uwch na'r cyfartaledd. Cafodd pandemig Covid-19 effaith fawr ar y farchnad dai a fforddiadwyedd tai yn lleol. Mae'r cynnydd yn y galw ynghyd â'r stoc cyfyngedig wedi achosi 'ffyniant' tai bach yn y sir, gan arwain at gynnydd mewn rhenti. Mae cyfraddau Lwfans Tai Lleol yn annigonol i fodlon rhenti'r farchnad yng Ngheredigion. Mae'r gwasanaeth digartrefedd hefyd wedi gweld cynnydd mewn achosion o droi allan trwy hysbysiadau. Awgrymir y gellir priodoli hyn, yn rhannol, i gyflwyno Deddf Rhentu Cartrefi Cymru 2016.

Mae'r galw am Daliadau Tai Dewisol wedi cynyddu'n ddiweddar. Rhaid aros i weld sut y bydd y dirwasgiad economaidd yn effeithio ar y gwasanaeth digartrefedd.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Digartrefedd yn cael ei atal, lle bo modd

Pobl mewn llety dros dro am gyfnod mor fyr â phosibl

Pobl yn cael eu cefnogi i symud i lety addas a diogel

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Gweithio i atal digartrefedd trwy amrywiaeth o ymyriadau

Sicrhau bod llety dros dro yn addas

Datblygu gwasanaethau i reoli pontio cyflym i denantiaethau

Adolygu'r Polisi Dyraniadau Cyffredin yn sgîl gofynion a deddfwriaeth sy'n newid

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer yr aelwydydd lle mae digartrefedd yn cael ei atal

Nifer yr aelwydydd sy'n symud i lety addas

Nifer yr adolygiadau o addasrwydd llety dros dro

Symud ymlaen i'r model Ailgartrefu Cyflym

Nifer y diwrnodau a dreuliyd mewn llety dros dro

Datblygu gwasanaethau cymorth Ymyriad Amser Allweddol / Tai yn Gyntaf i reoli'r pontio cyflym i denantiaethau ar gyfer cleientiaid cymhleth

2.2. Darparu cymorth amserol a phriodol i gynnal byw'n annibynnol

Mae darparu cymorth i bobl o bob oed yn her sylweddol. Mae newid mewn demograffeg, poblogaeth sy'n heneiddio a disgwyliad oes hwy, ynghyd ag effaith camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl gwael a cham-drin domestig, wedi arwain at angen cynyddol am gymorth tai ar gyfer cleientiaid agored i niwed er mwyn atal argyfwng tai.

Yn ogystal â'r uchod, mae anghenion llety yn newid o ganlyniad i'r canlynol:

- Y tebygolrwydd o gael tai cymdeithasol, gyda chyfran sylweddol is o stoc tai cymdeithasol
- Y cynnydd yng nghostau rhedeg aelwydydd
- Mwy o awydd am annibyniaeth yn hwyrach mewn bywyd

Mae'r Grant Cynnal Tai yn elfen allweddol o gyflawni'r nod uchod. Gall ymyrraeth gynnar atal pobl rhag dod yn ddigartref, sefydlogi eu sefyllfa dai neu helpu pobl a allai fod yn ddigartref i ddod o hyd i lety. Mae hyn yn sicrhau, yn gyffredinol, bod pobl yn cael eu cefnogi i gael y cartrefi cywir, gyda'r cymorth cywir er mwyn gallu byw'n annibynnol, gan fodloni un o nodau allweddol y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant.

Unwaith eto, wrth i'r argyfwng costau byw barhau, mae'r effaith yn debygol o gael ei themlo yn yr ardal hon.

Canlyniadau: Sut y byddwn yn gwybod ein bod wedi cyrraedd y nod

Gall pobl gael mynediad at y cymorth cywir i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau eu hunain

I gyrraedd y nod, byddwn yn:

Hyrwyddo'r holl opsiynau ariannu sydd ar gael ar gyfer landlordiaid, tenantiaid a pherchen-feddianwyr i wella eu cartrefi

Darparu cymorth, cyngor a chymorth i denantiaid, landlordiaid a pherchen-feddianwyr i godi safonau ar draws pob tenantiaeth

Datblygu a hyrwyddo atebion cymorth ar gyfer tenantiaid gan alluogi mynediad i gymorth cynnar er mwyn cynnal tenantiaethau

Galluogi pobl i symud i lety arall pan fydd yn briodol ac yn ymarferol i wneud hynny

Ceisio cefnogi cynlluniau sy'n galluogi pobl i barhau i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain

Hyrwyddo mynediad i wasanaethau cymorth trwy'r Porth Cymorth Tai mewnol

Sut y byddwn yn mesur hyn:

Nifer y grantiau a'r benthyciadau a roddwyd

Nifer y bobl sy'n cael cymorth i godi safonau tai yn eu cartrefi

Nifer y tenantiaid a gefnogir i aros yn eu cartrefi a chynnal tenantiaethau

Nifer y bobl sy'n cael eu hailgartrefu trwy'r Gofrestr Tai Cyffredin

Nifer y bobl sy'n cael cymorth i ddod o hyd i lety arall

Nifer y bobl sy'n cael grantiau i aros yn eu cartrefi a'u cymunedau eu hunain

Nifer y bobl a gefnogir trwy'r Grant Cymorth Tai

Nifer yr atgyfeiriadau a dderbynnir gan amrywiaeth o wasanaethau

Y DARLUN MAWR

Bydd y tai cywir yn y lle cywir yn golygu y gall pobl barhau i fod yn annibynnol ac aros yn eu cymunedau am gyfnod hwy, gan gefnogi'r iaith Gymraeg a'i diwylliant. Bydd Strategaeth Dai 2023-2028 yn ceisio gwireddu hyn trwy ystyried y darlun ehangach, a sut mae gweithio gyda gwasanaethau eraill yn effeithio ar dai yn lleol ac yn genedlaethol.

Mae **Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027** wedi cael ei datblygu trwy ymgysylltu â thrigolion a dadansoddi tystiolaeth. Dangosodd yr ymgysylltu trylwyr hyn, ynghyd â'r Cynllun Llesiant Lleol, fod tai fforddiadwy yn bryder ac yn flaenoriaeth amlwg i'r cyhoedd. Mae'r weledigaeth a'r amcanion llesiant corfforaethol i'w gweld isod:

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus cynaliadwy a dwyieithog sy'n cynnig gwerth am arian er mwyn cynnal economi gref, amgylchedd iach a hyrwyddo llesiant ein pobl a'n cymunedau.

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Yn yr un modd â'r Strategaeth Dai, mae Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion 2022-2027 yn cydnabod bod fforddiadwyedd tai wedi bod, ac yn parhau i fod, yn her fawr i Geredigion.

Bu cynnydd sylweddol yn y galw am dai yn y sir, gan achosi i brisiau eiddo godi i'r lefelau uchaf erioed. Yn ystod y pandemig, gwelodd Ceredigion dwf sylweddol ym mhrisiau eiddo wrth i'r galw fynd y tu hwnt i'r cyflenwad. Dechreuodd prisiau gynyddu pan gyrhaeddodd y pandemig Gymru gyntaf ym mis Mawrth 2020, a thyfodd yn sylweddol drwy gydol 2021.

O ganlyniad, yn genedlaethol, mae gan Geredigion y bedwerydd gymhareb fforddiadwyedd tai uchaf ar ôl Sir Fynwy, Bro Morgannwg a Chaerdydd. Mae hyn yn ei gwneud yn anoddach i bobl leol a phrynwyr am y tro cyntaf brynu tai yn eu cymunedau o ddewis, yn enwedig gan fod enillion yng Ngheredigion yn is na'r cyfartaledd. Yr enillion blyneddol canolrifol, yn ôl man preswyllo, oedd £23,576 yn 2021 yng Ngheredigion.

At hynny, nododd astudiaeth gan Sefydliad Bevan na chafodd unrhyw eiddo o unrhyw faint eu hysbysebu ym mis Awst 2022 ar neu'n is na chyfraddau'r Lwfans Tai Lleol yng Ngheredigion. Yn rhyfeddol ddigon, ar draws Cymru dim ond tua 6% o eiddo oedd ar gael ar gyfradd Lwfans Tai Lleol, gydag amrywiadau rhanbarthol. Mae'r Lwfans Tai Lleol i fod i gwmpasu 30% o eiddo o fewn ardal. Gyda chyfraddau Lwfans Tai Lleol yn aros ar gyfradd 2020 ar gyfer 2023/2024, mae fforddiadwyedd rhentu preifat yn parhau i fod yn broblem.

Mae'r **Strategaeth Gydol Oed a Llesiant** yn chwarae rôl allweddol yn Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion. Nod y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yw:

"Galluogi darparu gwasanaethau a fydd yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion"

O fewn y Strategaeth mae nifer o bwyntiau allweddol sydd â chysylltiadau uniongyrchol â'r Gwasanaeth Tai:

- Cynnydd yn y galw am wasanaethau gan leihau'r cyflenwad (disgwyliad oes uchel)
- Yr enillion cyfartalog isaf
- Lefelau uchel o yfed alcohol
- Cynnydd mewn camddefnyddio cyffuriau ac alcohol mewn cymunedau
- Costau llety yn codi
- Cyflwr tai o safon wael
- Llawer o bobl yn derbyn gofal a chymorth gan deuluoedd

Pris eiddo
cyfartalog yng
Ngheredigion ym
mis Medi 2022
oedd £262,535.

Mae pandemig Covid-19 wedi achosi i'r galw ar wasanaethau gynyddu'n sylweddol, yn enwedig o ganlyniad i newid yn y dull o ddelio â digartrefedd. Sicrhaodd dechrau'r pandemig, ym mis Mawrth 2020, fod ymateb digartrefedd yn cael ei roi ar waith i gydnabod yr effaith bosibl y gallai Covid-19 ei chael ar bobl ddigartref, ac yn enwedig y rhai sy'n cysgu ar y stryd. Arweiniodd y dull "neb heb help" at ddod â nifer sylweddol o bobl i lety brys, gan roi darlun cliriach o raddfa digartrefedd ynghyd ag anghenion cymorth oedd heb eu hateb yn flaenorol. Mae Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Ceredigion wedi ymrwymo i barhau â'r dull hwn.

Cafodd llawer o feysydd gwaith eu hatal dros dro yn ystod pandemig Covid-19 oherwydd bod ymweliadau wyneb yn wyneb wedi'u gohirio. Mae gwaith yn parhau i fynd i'r afael â'r ôl-groniad yn y meysydd hyn, ac mae'r effaith yn dal i gael ei theimlo. Parhaodd atal digartrefedd drwy gydol y cyfnod, wedi'i ddarparu o bell yn bennaf. Fodd bynnag, mae'r newidiadau a nodir uchod yn golygu bod gormod o geisiadau ar gyfer llety brys o hyd, ac mae opsiynau symud ymlaen yn gyfyngedig.

Yn ogystal ag effaith ac adferiad pandemig Covid-19, mae'r Gwasanaeth Tai hefyd wedi gweithio'n agos gydag adrannau a phartneriaid eraill i gefnogi Cynllun Ailsefydlu'r Swyddfa Gartref yn sgîl Rhyfel Wcráin.

Mae **Deddf Cydraddoldeb 2010** yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal a meithrin cysylltiadau da rhwng pobl sy'n rhannu nodweddion gwarchoddedig sef anabledd, oedran, ailbennu rhywedd, rhyw, hil, beichiogrwydd a mamolaeth, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd neu gred neu ddiffyg cred. Mae gofynion siaradwyr Cymraeg hefyd yn cael eu hamddiffyn.

Yr Iaith Gymraeg a'i Diwylliant

Mae Ceredigion yn parhau i fod yn un o gadarnleoedd y Gymraeg o fewn Cymru lle mae'r iaith yn rhan annatod o gymdeithas Ceredigion. Cymunedau Cymraeg a dwyieithog yw sylfaen diwylliant a bywyd bob dydd y sir. Fodd bynnag, mae cymunedau'n newid, ac mae hwn yn cael effaith ar iaith a diwylliant Cymru, yn enwedig wrth i bobl ifanc sydd wedi elwa o addysg Gymraeg yn y sir, symud i ffwrdd. Nod y Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yw mynd i'r afael â'r heriau sy'n wynebu cymunedau Cymraeg eu hiaith lle mae crynodiad uchel o ail gartrefi ac, o ganlyniad, bydd y Strategaeth Dai yn parhau i fod yn ymwybodol o'r Cynllun hwn a hefyd yn cefnogi Strategaeth Iaith Ceredigion 2023-2028.

Yng Nghyfrifiad 2021 cofnodwyd bod 31,678 (45.3%) o drigolion Ceredigion dros 3 oed yn gallu siarad Cymraeg. Roedd hyn yn llai na'r nifer a'r ganran a adroddwyd yng Nghyfrifiad 2011, sef gostyngiad o 3,286 o bobl a 2 bwynt canran. Fodd bynnag, Ceredigion oedd yr Awdurdod Lleol gyda'r drydedd gyfran fwyaf o siaradwyr Cymraeg 3 oed a throsodd yn genedlaethol.

Yr egwyddor sylfaenol sy'n sail i'r Strategaeth 'Tai i Bawb', felly, yw mai'r ffordd orau o gynnal bywiogrwydd yr iaith Gymraeg yw trwy gynnal cymunedau. Gyda chymaint o'r boblogaeth bresennol yn byw mewn aneddiadau gwledig, mae strategaeth sy'n cefnogi cymunedau gwledig, yn ogystal â chymunedau trefol, yn hollbwysig ar gyfer iechyd yr iaith.

Er mwyn cynnal y diwylliant a gwella'r defnydd o'r iaith Gymraeg ymhob agwedd ar fywyd bob dydd y sir, un o brif amcanion y Strategaeth yw mynd i'r afael â thai fforddiadwy ar gyfer pobl leol. Nod y Strategaeth yw sicrhau digon o gyfleoedd i bobl leol gael mynediad at dai fforddiadwy neu dai cymdeithasol trwy gael cysylltiad lleol.

Nifer a chanran y siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion yn ôl grŵp oedran 2011 a 2021, yn ôl adroddiadau'r Cyfrifiad:

	3-15 oed	16-64 oed	65+ oed	Pawb dros 3 oed
2011	78.4% (7,175)	41.9% (20,503)	46.4% (7,286)	47.3% (34,964)
2021	71.8% (6,123)	42.4% (18,219)	39.9% (7,347)	45.3% (31,678)

Yn unol â **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**, mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol Iunio ystod o strategaethau atal ac ymyrryd yn gynnar sy'n cynnwys trefniadau ar y cyd â chymunedau a'r sector gwirfoddol i gynorthwyo pobl i fyw'n annibynnol. Nod 'Tai i Bawb' yw bodloni'r gofyniad hwn trwy roi cymorth a chefnogaeth gynnar trwy ein Rhaglen Cymorth Tai sy'n ceisio sefydlogi a chynnal tai i bobl.

Mae lefelau diweithdra ynghyd â lefelau incwm isel yn golygu ei fod yn anoddach i bobl gael tai diogel a fforddiadwy. Yn aml, bydd pobl yn cwmpo ac yn baglu yn y cartref oherwydd bod ansawdd y cartref yn wael neu oherwydd nad yw'n hygyrch; gall hyn wneud i bobl deimlo'n unig ac yn ynysig a gall arwain at oedi wrth drosglwyddo gofal. Mae'r holl ffactorau hyn yn creu costau mawr i'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol, y Gwasanaethau Cymdeithasol a gwasanaethau cyhoeddus eraill. Felly, mae cael tai yn iawn yn gwneud synnwyr ariannol.

Mae rhaglen Llywodraeth Cymru "**Y Rhaglen Lywodraethu - 2021-2026**" yn nodi sut y bydd y Llywodraeth yn cyflawni 10 amcan llesiant sydd wedi'u cynllunio i adlewyrchu blaenoriaethau ar gyfer diogelu a datblygu'r economi, cymdeithas, yr amgylchedd a diwylliant. Mae hyn yn cynnwys datblygu gwasanaethau ar gyfer pobl agored i niwed, ffocws ar ddatgarboneiddio a diwygio'r gyfraith tai.

Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 yw'r newid mwyaf i'r gyfraith tai yng Nghymru ers degawdau. Newidiodd y ffordd y mae pob landlord yng Nghymru yn rhentu eu heiddo, gan wella sut mae pobl yn rhentu, yn rheoli ac yn byw mewn cartrefi rhent yng Nghymru. Mae'r Ddeddf yn gwneud rhentu'n haws ac yn rhoi mwy o sicrwydd i denantiaid a landlordiaid.

Fodd bynnag, mae hyn wedi creu heriau hefyd, wrth i landlordiaid sy'n ystyried y cyfrifoldebau ychwanegol bwyso a mesur manteision parhau yn y sector.

Nod **Deddf Tai (Cymru) 2014** yw gwella cyflenwad, ansawdd a safonau tai yng Nghymru. Prif elfennau'r Ddeddf yw:

- Cyflwyno cynllun cofrestru a thrwyddedu gorfodol ar gyfer landlordiaid yn y sector rhentu preifat ac asiantau gosod a rheoli
- Diwygio'r ddeddfwriaeth digartrefedd, gan gynnwys rhoi dyletswydd gryfach ar Awdurdodau Lleol i atal digartrefedd trwy roi cyngor a chymorth i bobl a'u galluogi i ddefnyddio llety addas yn y sector preifat
- Rhoi dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i ddarparu safleoedd ar gyfer sipsiwn a theithwyr, lle y nodwyd bod eu hangen
- Cyflwyno safonau ar gyfer Awdurdodau Lleol o ran rhenti, taliadau gwasanaeth ac ansawdd llety
- Diwygio'r system Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai
- Rhoi pŵer i Awdurdodau Lleol godi mwy na chyfradd safonol y Dreth Gyngor ar eiddo gwag hirdymor a mathau penodol o ail gartrefi
- Cynorthwyo'r ddarpariaeth o dai gan Gymdeithasau Tai Cydweithredol
- Diwygio Deddf Diwygio Cyfraith Lesddaliad, Tai a Datblygu Trefol 1993

Lefelau Ffosffadau

Yn dilyn tystiolaeth newydd gan y Cydbwyllgor Cadwraeth Natur am effeithiau niweidiol ffosffadau ar ecosystemau a rhywogaethau dŵr, cynhaliodd Cyfoeth Naturiol Cymru asesiad o'r naw ardal berthnasol yng Nghymru, gan gynnwys Afon Teifi yng Ngheredigion, ac ym mis Ionawr 2021 cafodd y canlyniadau eu cyhoeddi. Roedd dros 60% o gyrff dŵr Cymru heb gyrraedd y targedau, gan gynnwys Afon Teifi. Cynhyrchodd Cyfoeth Naturiol Cymru ddatganiad sefyllfa cynllunio interim yn nodi bod yn rhaid i unrhyw gynigion ar gyfer datblygiadau o fewn dalgylchoedd afonydd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, yn enwedig y rhai a fydd yn cynhyrchu maint neu grynodiad cynyddol o ddŵr gwastraff, brofi nawr na fydd y dyluniad yn cyfrannu at lefelau uwch o ffosffadau. O ganlyniad, mae datblygu tai mewn rhai ardaloedd wedi'i atal, a fydd wrth gwrs yn effeithio ar ddarparu tai fforddiadwy. Mae'r Cyngor yn gweithio gyda'r holl bartneriaid perthnasol i ddod o hyd i atebion tymor byr a hirdymor er mwyn i ddatblygiadau allu mynd yn eu blaenau ac adfer iechyd yr afonydd.

Mae'r **Asesiad o'r Farchnad Dai Leol**, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2020, yn ystyried y farchnad dai gyfan ac anghenion gwahanol cymunedau, gan gynnwys pobl hŷn, myfyrwyr a phobl ag anableddau. Yn ogystal, mae Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru hefyd wedi nodi meysydd allweddol i'w canolbwyntio arnynt yn eu Hasesiad o Anghenion Tai a Llety ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a phobl ag anghenion iechyd meddwl yng ngorllewin Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2022. Mae Strategaeth Ranbarthol ar gyfer Tai a Gofal yn cael ei datblygu hefyd a fydd yn rhoi cyfeiriad mewn perthynas â chynlluniau tai arbenigol.

Defnyddir y ffynonellau tystiolaeth hyn hefyd wrth ddatblygu ein Prosbectws Tai, sy'n rhoi cyfeiriad ar gyfer ein Rhaglen Cyflenwi Tai Cymdeithasol, ac wrth ddatblygu cynlluniau newydd i ateb angen penodol.

RHOI EIN STRATEGAETH AR WAITH

Cytundebau partneriaeth

Wrth gyflawni ein blaenoriaethau tai bydd angen i Gyngor Sir Ceredigion gydweithio'n agos ag eraill, gan ddatblygu syniadau, galluogi cyfleoedd a chyflawni prosiectau. Mae ein partneriaid allweddol wrth wireddu'r strategaeth yn cynnwys:

- Landlordiaid cymdeithasol preswyl
- Datblygwyr lleol a'r diwydiant adeiladu
- Landlordiaid preifat
- Sefydliadau trydydd sector
- Bwrdd Iechyd Hywel Dda

Rydym ni i gyd yn gweithio tuag at yr un nod a bydd pawb ar eu hennill o ddarparu cartrefi yng Ngheredigion y gall pobl ffynnu ynddynt. Rydym hefyd yn deall y bydd gan bob un o'n partneriaid ei ystyriaethau hun ac na fyddwn o reidrwydd yn mynd ati i gyflawni ein nod yn yr un ffordd. O ystyried maint yr heriau yr ydym yn eu hwynebu, mae'n bwysicach nag erioed bod gennym bartneriaethau effeithiol a chadarn sy'n seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch.

Mae Strategaeth Gydol Oed a Llesiant y Cyngor yn nodi, "Mae rhoi cymorth a chefnogaeth i'r holl oedrannau ac anghenion gwahanol yn her sylweddol i'r Cyngor gydag adnoddau cyfyngedig. Mae proffil y gymdeithas a demograffeg wedi newid cryn dipyn dros y degawd diwethaf gyda chynnydd sylweddol yn nifer yr achosion o gamddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl gwael a chamdrin domestig ynghyd â chynnydd yn nifer y grwpiau oedran hŷn sy'n byw yng Ngheredigion. O ganlyniad, mae'r galw am rai gwasanaethau wedi cynyddu gan roi mwy o bwysau ariannol ar y meysydd gwasanaeth hynny. Yn ogystal, mae lefelau diweithdra ynghyd â lefelau incwm isel wedi esgor ar fwyfwy o anawsterau i bobl gael mynediad at dai diogel, fforddiadwy". Felly, byddwn yn parhau i weithio ar draws gwasanaethau a chymorth y Cyngor lle bynnag y bo modd i ateb yr anghenion tai a nodwyd a sicrhau bod blaenoriaethau yn gynhwysol, wedi'u cydgyhyrchu ac yn canolbwyntio ar y cleient.

Rydym yn deall y gall fod gan rai pobl sy'n byw yng Ngheredigion anghenion unigryw. Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth â'r holl grwpiau hyn ac yn ceisio ateb eu hanghenion penodol fesul achos.

Perfformiad a Llywodraethu

Byddwn yn monitro'r camau gweithredu a'r mesurau a nodir yn y Strategaeth yn chwarterol ac yn flynyddol trwy'r Bartneriaeth Tai Strategol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'n partneriaid allweddol. Yn ogystal, ar adegau priodol, bydd diweddariad ar gynnydd y Strategaeth yn cael ei roi i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu.

Cynllun Gweithredu

Byddwn yn paratoui Cynllun Gweithredu yn nodi ein targedau, prosiectau allweddol a gweithgareddau a sut byddwn yn mesur ein cynnydd. Bydd cyflawni yn erbyn y Cynllun yn cael ei adrodd i'r Aelodau a phartneriaid trwy'r Bartneriaeth Tai Strategol.

PAPURAU TYSTIOLAETH

Cyflwynir y dystiolaeth ehangach isod. Mae'r cyd-destun lleol a chenedlaethol, ynghyd â'r sylfaen dystiolaeth a ddangosir ar y tudalennau canlynol wedi ein harwain at sefydlu ein prif flaenoriaethau ac amcanion ar gyfer y Strategaeth hon.

Demograffeg

Mae canlyniadau Cyfrifiad diweddaraf 2021 yn dangos bod poblogaeth Ceredigion yn 71,500, rhyw 4,492 yn is na'r boblogaeth yn 2011. Rhwng canol 2011 a 2011, cynyddodd y boblogaeth o 75,400 i frig o 75,800 yn 2004. Cyrhaeddodd brig newydd o 76,000 yn 2012, ac mae wedi gostwng yn raddol ers hynny. Awgrymir y bydd niferoedd yn parhau i ostwng i 70,445 erbyn 2031.

71,500
Poblogaeth,
Cyfrifiad 2021

26%

o boblogaeth
Ceredigion yn 65
oed neu'n hŷn

Yn ôl yr amcanestyniadau poblogaeth diweddaraf (seiliedig ar 2018), bydd hyn yn codi i 30% o'r boblogaeth (21,000 o bobl) erbyn 2030, tra bydd nifer y bobl 85+ oed yn cynyddu o 2,400 i 3,200.

Data o Gyfrifiad 2021 ar gyfer Ceredigion

Grŵp Oedran	Poblogaeth	%
0-18	12,572	18
18-50	26,168	37
50+	32,728	46
Cyfanswm	71,468	100*

Mae cyfran uwch o boblogaeth Ceredigion (26%) o oedran ymddeol nag yng Nghymru yn gyffredinol (21%)

Nid yw'r ffigurau'n cyfateb i 100% yn union oherwydd talgrynnu cyfrifiadurol

Tai Cymdeithasol

9.4%

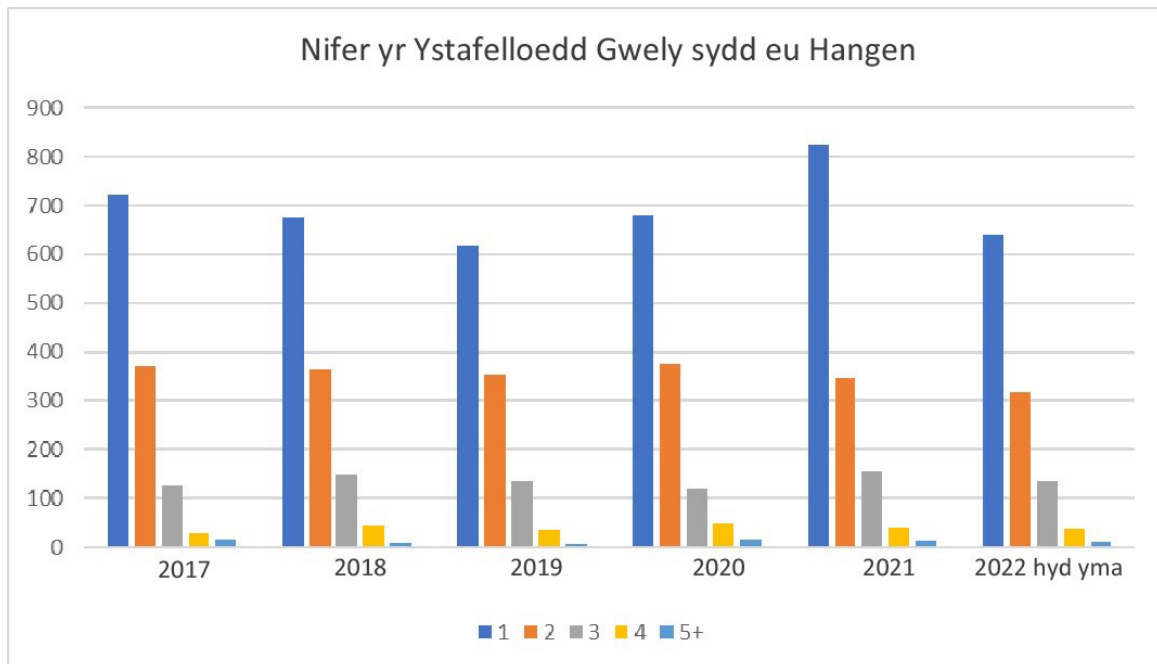
Stoc Tai
Cymdeithasol,
Ceredigion

Ar ddiwedd Ionawr 2023, roedd 1750 o geisiadau Cofrestr Tai yn ceisio Tai Cymdeithasol yng Ngheredigion, sef cynnydd o 1400 yn 2018. Ar gyfartaledd, mae 280 o ddyraniadau'n cael eu gwneud y flwyddyn, gan arwain at anghysondeb mawr rhwng galw a chyflenwad.

Mae'r stoc tai cymdeithasol yn cyfrif am 9.4% o dai Ceredigion o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 16% (Amcangyfrifon Stoc Anheddau 2020, Llywodraeth Cymru). Mae argaeledd Tai Cymdeithasol yn rhwystr i sicrhau tai fforddiadwy yn y sir.

Mae'r tabl canlynol yn dangos dadansoddiad o eiddo rhent cymdeithasol yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely yng Ngheredigion (data stoc landlordiaid cymdeithasol cofrestredig) (Ceredigion 2021)

	Nifer	%
Fflatiau / Fflatiau 1 Ystafell Wely	469	16
2 ystafell wely	1348	46
3 ystafell wely	1029	35
4 ystafell wely	64	2
5 ystafell wely	6	0.5
6 ystafell wely	3	0.5
Is-gyfanswm:	2919	
Llety gwarchod	404	
Gofal ychwanegol	104	
Cyfanswm yr unedau:	3427	

Mae'r tabl uchod yn dangos y galw am nifer yr ystafelloedd gwely, yn ôl y Gofrestr Tai Cyffredin

Mae'r tabl uchod yn dangos galw sylweddol am eiddo 1 ystafell wely yn y sir, sydd wedi parhau trwy oes y Strategaeth flaenorol. Mae cynnydd hefyd yn y galw am eiddo 2 a 4 ystafell wely. Gallwn weld o'r tabl isod nad yw'r stoc presennol yn cyfateb i'r galw.

Mae'r galw am dai cymdeithasol yn ôl nifer yr ystafelloedd gwely wedi'i nodi yn y tabl isod. Mae diffyg cyfatebiaeth rhwng y galw am unedau llai ac argaeledd unedau llai o fewn y stoc tai cymdeithasol.

Nifer yr ystafelloedd gwely	Stoc presennol	Galw
1 ystafell wely	16%	60%
2 ystafell wely	46%	24%
3 ystafell wely	35%	11%
4 ystafell wely	2%	4%
5+ ystafell wely	1%	1%

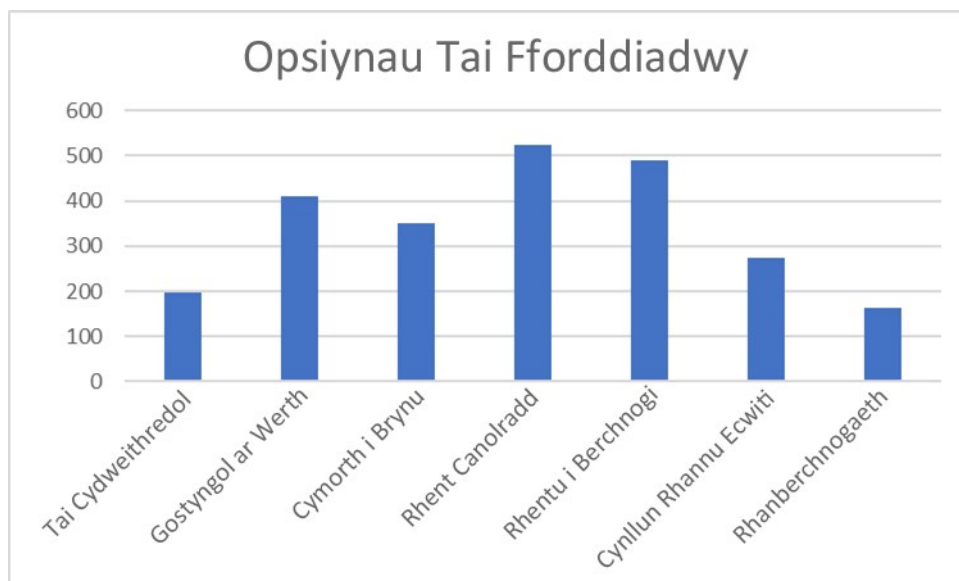
Galw am nifer yr ystafelloedd gwely o'i gymharu â'r stoc tai

Tai Fforddiadwy

Mae Prosbectws yr Awdurdod Lleol yn nodi'r angen i adolygu'r amrywiaeth o opsiynau tai fforddiadwy sydd ar gael ac ymchwilio i gyfleoedd i greu llwybrau fforddiadwy i berthentyaeth, gan gynnwys:

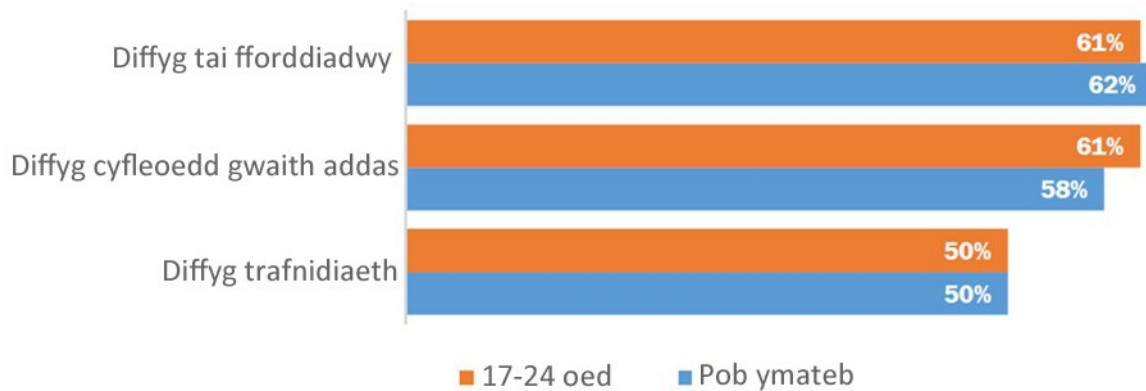
- Rhanberchnogaeth
- Rhannu Ecwiti
- Rhentu i Berchnogi
- Cynllun Cymorth Prynu
- Cynllun Rhannu Ecwiti LCC
- Cymorth i Brynu Cymru
- Gofal Ychwanegol

Galw am Opsiynau Tai Fforddiadwy, fel y nodir ar y Gofrestr Tai Cyffredin

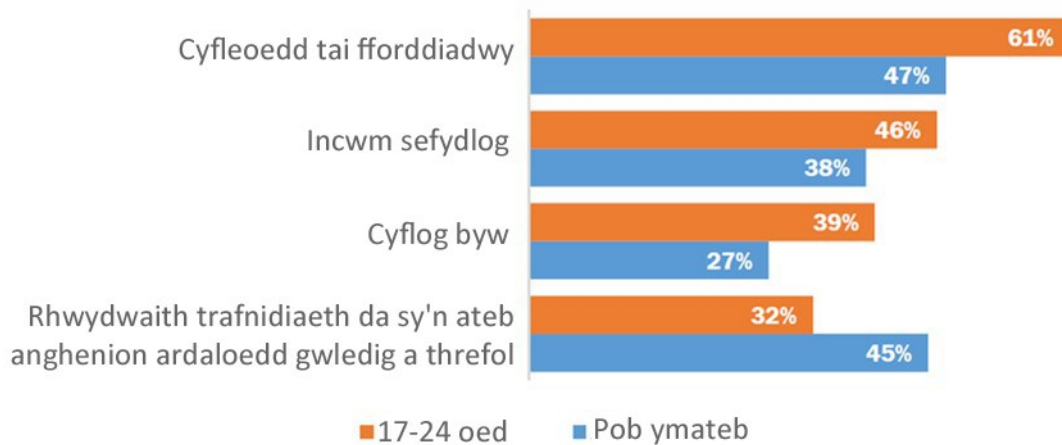
Cynhaliwyd yr Aseiad Llesiant Lleol yn 2022 a nododd fod trigolion Ceredigion yn pryderu am gyfleoedd tai fforddiadwy.

Wrth edrych i'r dyfodol, beth sy'n eich poeni fwyaf am ffyniant yn y sir?

Ffynhonnell: Arolwg Llesiant BGC Ceredigion

Pa dri pheth ydych chi'n eu gwerthfawrogi fwyaf mewn cymuned lewyrchus?

Ffynhonnell: Arolwg Llesiant BGC Ceredigion

Wrth feddwl am y dyfodol, diffyg tai fforddiadwy oedd y maes oedd yn peri'r pryder mwyaf i drigolion gyda phrisiau tai yn codi a chostau byw uwch

Safonau Tai

16.6%

Eiddo rhent preifat yng Ngheredigion

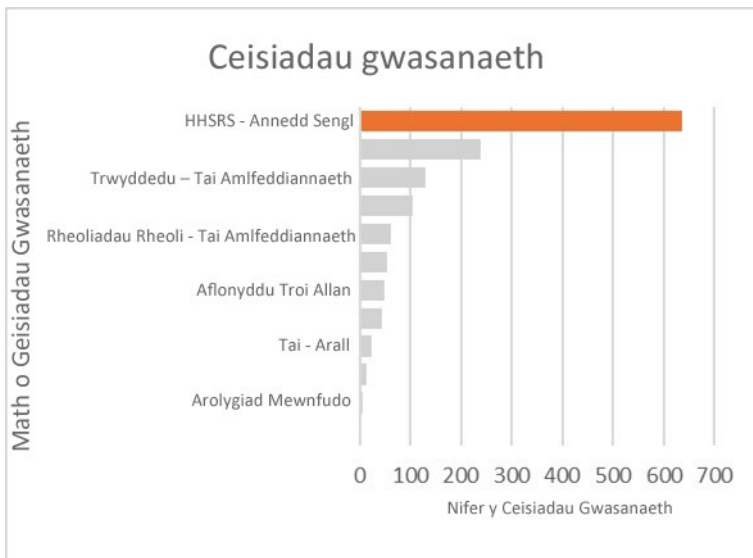
Yn gyffredinol, tybir bod tai rhent preifat mewn cyflwr gwaeth na mathau eraill o denantiaethau. Mae gan Geredigion gyfran uchel o eiddo rhent preifat, 16.6% o'i gymharu â chyfartaledd Cymru sef 14.2%.

Cofnododd yr Awdurdod Lleol 1383 o geisiadau gwasanaeth yn ymwneud â thai rhwng 2017 a 2022. Cafodd 178 o beryglon Categori 1 eu nodi o dan y System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS), ac roedd angen gwneud 62 o ymyriadau gorfodi.

1383

o geisiadau gwasanaeth sy'n gysylltiedig â thai

Mae'r tabl isod yn dangos y math o geisiadau gwasanaeth a dderbyniwyd gan y Gwasanaeth Tai

Mae'r pedwar prif berygl a nodwyd yn ystod Aseidiadau System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai fel a ganlyn:

- Lleithder a llwydni
- Oerfel gormodol
- Tân
- Peryglon trydanol

Mae llawer o'r stoc tai yng Ngheredigion, yn enwedig yn yr ardaloedd gwledig, yn anodd eu gwresogi oherwydd eu hoedran, eu saernïaeth a'r ffaith nad ydynt wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy. Gall addasiadau tai fod o gymorth i rai sy'n byw mewn tai llai addas, ond ni allant ddatrys pob problem. Mae tai o ansawdd da yn cael dylanwad cryf ar iechyd pobl o bob oed. Amcangyfrifir bod tai o ansawdd gwael yn costio mwy na £95m y flwyddyn i'r GIG yng Nghymru (Nicol and Garrett, 2019), sy'n ffactor y tu ôl i faterion fel cwmpo a damweiniau yn y cartref a phroblemau iechyd sy'n cael eu hachosi neu eu gwaethygu trwy fyw mewn oerni a lleithder.

Y dull presennol o asesu 'tai gwael' yw'r System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS), sy'n dosbarthu diffygion mewn anheddau trwy asesu eu heffaith bosibl ar iechyd a diogelwch preswylwyr ac ymwelwyr. Mae'r system yn caniatáu i ddifrifoldeb unrhyw berygl gael ei raddio, gan wahaniaethu rhwng mân beryglon a'r rhai lle mae bygythiad uniongyrchol o niwed mawr. Lle mae perygl yn sgorio 1,000 neu fwy ar yr HHSRS ystyrir ei fod yn berygl Categori 1, ac ystyrir bod unrhyw annedd gyda pherygl o'r fath yn is na'r safon dderbynol ofynnol ar gyfer tai, ac felly'n cael ei ddsbarthu fel tai 'gwael' neu 'ddrwg'.

Peryglon Categori 1

Blwyddyn	Cyfanswm Asesiadau HHSRS	Cyfanswm Peryglon Categori 1 wedi'u nodi	Hysbysiadau Gwella a Gyflwynwyd
2017/18	253	37	2
2018/19	100	52	4
2019/20	223	23	2
2020/21	30	17	0
2021/22	66	22	0

Mae'r galw am Fenthyciadau Gwella Cartrefi yn parhau. Mae'r Awdurdod Lleol yn rhoi blaenoriaeth i berchnogion tai a landlordiaid sy'n cynnig yr eiddo i'w osod ar lefelau rhent fforddiadwy/canolraddol, neu sy'n cynnig y tŷ ar gyfer tai cymdeithasol neu hawliau enwebu.

Tlodi Tanwydd

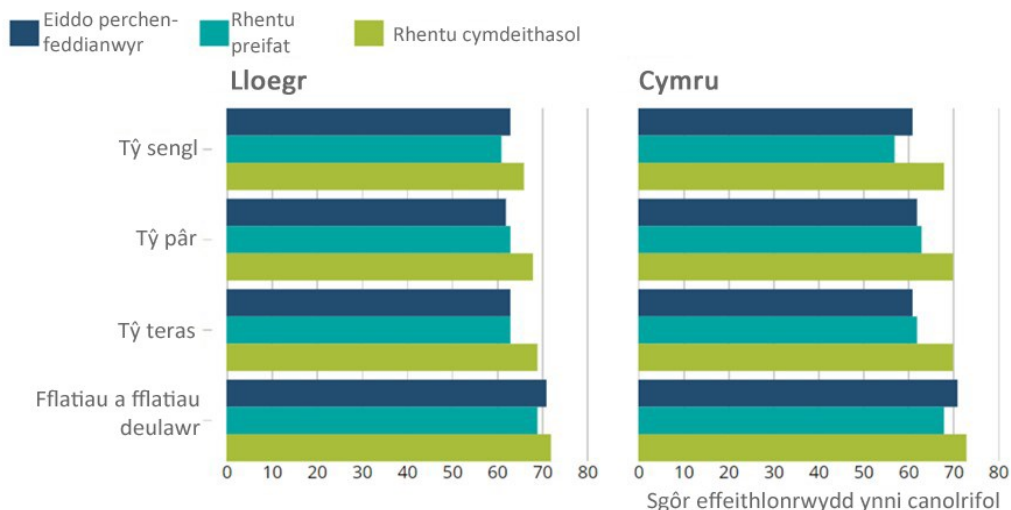
Mae amcangyfrifon tlogi tanwydd swyddogol newydd Llywodraeth Cymru yn nodi bod hyd at 45% o aelwydydd Cymru yn debygol o fod yn ei chael hi'n anodd cadw'n gynnes ac yn ddiogel yn y cartref ac wedi'u dal mewn tlogi tanwydd.

Effeithlonrwydd Ynni

Mae sawl ffactor yn effeithio ar effeithlonrwydd ynni tai, gan gynnwys y math o eiddo, deiliadaeth a phryd y cafodd ei adeiladu. Mae llawer o stoc tai Ceredigion, yn enwedig yn yr ardaloedd gwledig, yn anodd eu gwresogi oherwydd eu hoedran, eu saerniaeth a'r ffaith nad ydynt wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy.

- Nid yw 82.4% o'r tai wedi'u cysylltu â'r prif gyflenwad nwy (29,693 eiddo)
- 6926 o'r tai gyda sgôr EPC o F neu G

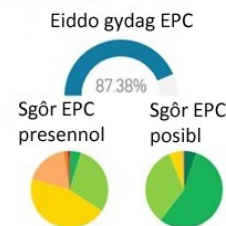
Mae'r tabl uchod yn dangos sgôr effeithlonrwydd ynni canolrifol yn ôl deiliadaeth a math o eiddo, Cymru a Lloegr, hyd at fis Mawrth 2022 (Ffynhonnell: Yr Adran Ffyniant Bro)

Mae data Rhentu Doeth Cymru yn dangos bod y sgôr EPC cyfartalog ar gyfer eiddo yn y sector rhentu preifat gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Ngheredigion yn 58, sef y pedwerydd isaf yng Nghymru.

Caerdydd	67
Casnewydd	66
Bro Morgannwg	65
Torfaen	64
Pen-y-bont ar Ogwr	64
Abertawe	64
Wrecsam	64
Caerffili	63
Merthyr Tudful	63
Sir Fynwy	63
Sir y Fflint	63
Rhondda Cynon Taf	62
Castell-nedd Port Talbot	62
Blaenau Gwent	62
Conwy	61
Sir Benfro	60
Sir Ddinbych	60
Sir Gaerfyrddin	60
Ceredigion	58
Powys	58
Gwynedd	57
Ynys Môn	55

Sgôr EPC	Eiddo	%
A (92+)	84	0.0%
B (81-91)	8262	4.7%
C (69-80)	51797	29.6%
D (55-68)	78801	45.1%
E (39-54)	31700	18.1%
F (21-38)	3029	1.7%
G (1-20)	1245	0.7%

Rheoleiddir eiddo domestig rhentu preifat yng Nghymru gan y Safonau Isafswm Effeithlonrwydd Ynni. Mae angen sgôr EPC o E neu uwch ar yr eiddo hyn er mwyn cydymffurfio â'r gyfraith. Mae cynlluniau effeithlonrwydd ynni yn cynorthwyo perchnogion tai a'r rheini yn y sector rhentu preifat i wella effeithlonrwydd ynni eu heiddo trwy osod amrywiaeth o fesurau effeithlonrwydd ynni.

Eiddo Gwag ac Ail Gartrefi

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022/23 ar 06.01.2023
Eiddo Gwag Hirdymor	226	260	255	189	154	210
Premiymau Gwag Hirdymor	736	665	684	720	680	646
Ail Gartrefi	90	85	91	82	72	87
Premiwm Ail Gartrefi	1622	1621	1637	1609	1727	1793

Mae'r ffigurau uchod, a nodwyd trwy gofnodion Treth y Cyngor, yn dangos nifer yr eiddo gwag yng Ngheredigion.

Mae eiddo gwag ac ail gartrefi yn gorfod talu Premiwm Treth y Cyngor o 25%.

Mae rhai amrywiadau rhwng eiddo gwag, ail gartrefi a chartrefi gwyliau ar osod yn fasnachol yn amodol ar ardrethi busnes.

Ym mis Ionawr 2023, nodwyd y canlynol ar gyfer eiddo gwag yng Ngheredigion:

Nifer yr eiddo gwag yng Ngheredigion: 833 (210 Gwag Hirdymor a 646 Premiwm Gwag Hirdymor)

Aberystwyth - 119 (27 hirdymor, 92 premiwm)

Aberteifi - 48 (21 hirdymor, 27 premiwm)

Llanbedr Pont Steffan - 29 (8 hirdymor, 21 premiwm)

Er bod nifer yr eiddo gwag wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf, bydd gweithredu'r Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag yn cynnig modd cymryd camau gweithredu wedi'u targedu i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd, gan gynyddu nifer y tai fforddiadwy sydd ar gael yn y sir.

Tai Amlfeddiannaeth

Gelwir anheddau sy'n cynnwys mwy nag un aelwyd yn dai amlfeddiannaeth ac maent yn cwmpasu ystod eang o fathau o dai yn y sector rhentu preifat yn bennaf. Maent yn aml yn cael eu meddiannu gan bobl iau a gallant gynnwys rhai grwpiau bregus a difreintiedig.

Mae dwy dref brifysgol yng Ngheredigion. O ganlyniad, mae gan y sir nifer uwch na'r cyfartaledd o dai amlfeddiannaeth yng Nghymru o ran maint ei phoblogaeth. Ym mis Rhagfyr 2022 roedd 558 o dai amlfeddiannaeth trwyddedig yn y sir. Mae Deddf Tai 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i drwyddedu rhai mathau o dai amlfeddiannaeth yn orfodol. Mae angen trwyddedu gorfodol pan fydd pump neu ragor o bobl yn byw mewn dwy neu fwy o aelwydydd ar wahân mewn tŷ amlfeddiannaeth. Mae Deddf Tai 2004 hefyd yn darparu ar gyfer estyn trwyddedu gan Awdurdod Lleol i gynnwys tai amlfeddiannaeth nad ydynt yn dod o dan drwyddedu gorfodol. Cyhoeddwyd Cynllun Trwyddedu Ychwanegol ym mis Ebrill 2019 yng Ngheredigion. Mae'n rhaid i'r defnydd o drwyddedu ychwanegol fod yn gyson â Strategaeth Dai'r Awdurdod Lleol a dylid ei gydgyssylltu â dull yr awdurdod o ddelio â digartrefedd, eiddo gwag ac ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae'r Cynllun yn para am gyfnod o 5 mlynedd a disgwylir iddo gael ei adolygu cyn Ebrill 2024.

Mae'r Cynllun Trwyddedu Ychwanegol yn berthnasol i dai amlfeddiannaeth a feddiannir gan dri neu ragor o bobl, sy'n ffurfio tair neu ragor o aelwydydd ar wahân, waeth beth fo nifer y lloriau, yn wardiau canlynol y sir:

- Aberystwyth—Gogledd
- Aberystwyth—Canol
- Aberystwyth—Penparcau
- Aberystwyth—Rheidol
- Aberystwyth—Bronglais
- Llanbadarn Fawr—Padarn
- Llanbadarn Fawr—Sulien
- Faenor

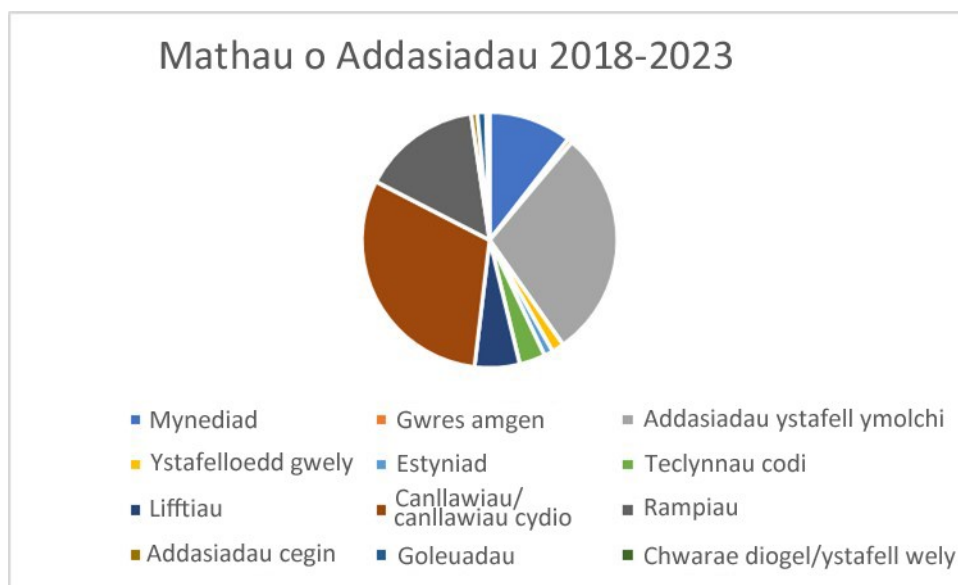
Cynllun Prydlesu Cymru

O ganlyniad i'r dull "neb heb help" bu cynnydd yn y buddsoddiad gan Lywodraeth Cymru mewn meysydd ariannu, ynghyd â lansio Cynllun Prydlesu Sector Rhentu Preifat Cymru. Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymuno â menter Cynllun Prydlesu Cymru Llywodraeth Cymru i wella mynediad i eiddo am rent fforddiadwy.

Addasiadau

Ar gyfartaledd mae 265 o addasiadau mawr, canolig a bach yn cael eu darparu'n flynyddol i gynorthwyo trigolion i barhau i fod yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain a hwyluso rhyddhau o'r ysbyty. Gwneir amrywiaeth o addasiadau gan gynnwys estyniadau, lifftiau trwy'r llawr, lifftiau grisiau, cyfleusterau cawod mynediad gwastad, teclynnau codi, rheiliau cydio, rampiau a mynediad i ofod allanol. Darperir addasiadau yn unol ag anghenion y cleient fel yr argymhellir gan y therapydd galwedigaethol.

- Mae 19% (cynnydd o 17%) o'r aelwydydd ar Gofrestr Tai Cyffredin Ceredigion wedi gofyn am eiddo wedi'i addasu (hunan-adrodd ar bob lefel)
- Mae 21% (cynnydd o 14%) o aelwydydd ar Gofrestr Tai Cyffredin Ceredigion wedi gofyn am lety pobl hŷn

Mae'r tabl uchod yn dangos y math o addasiadau a osodwyd rhwng 2018 a 2023

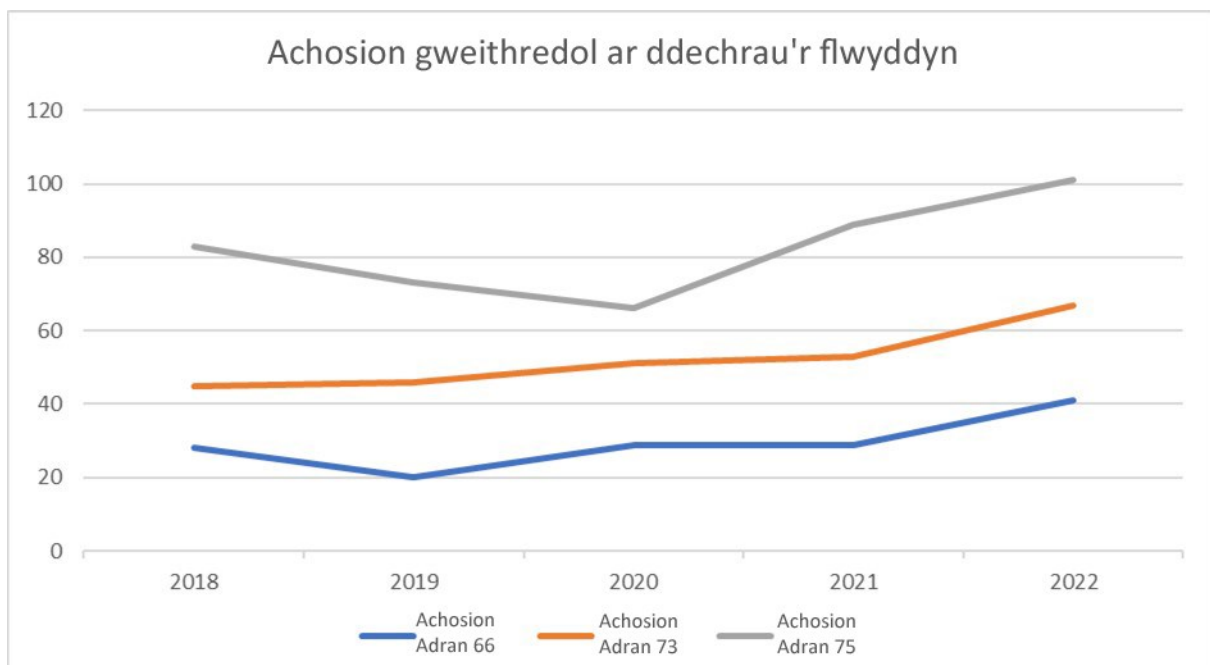
Digartrefedd

Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac yn ystod y pandemig mae nifer y cyflwyniadau i'r gwasanaeth digartrefedd wedi aros yn weddol gyson. Fodd bynnag, yn ystod y pandemig mae dull 'Cynnwys Pawb' wedi'i ddilyn gan newidiadau mewn deddfwriaeth gan Lywodraeth Cymru yn golygu bod nifer yr achosion dyletswydd digartrefedd lawn (Adran 75) wedi cynyddu. Mae'r tîm Opsiynau Tai yn llai abl i gau achosion yn gynharach oherwydd diffyg opsiynau tai addas i bobl symud iddynt. Yn ogystal, mae'r newidiadau mewn deddfwriaeth yn golygu bod pobl nad oeddent yn gymwys i gael cymorth neu lety ar y cam hwn, oherwydd nad oes ganddynt angen â blaenoriaeth, bellach yn gymwys. Mae hyn yn golygu ein bod yn cefnogi pobl am gyfnod hwy.

Gellir cynrychioli hyn trwy edrych ar nifer yr achosion gweithredol dros y pum mlynedd diwethaf. Mae nifer yr achosion ym mhob cam dyletswydd digartrefedd yn tueddu ar i fyny, ac yn benodol mae'r achosion Adran 75 wedi cynyddu'n sylweddol.

Ceir rhagor o wybodaeth am y maes hwn yn y Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym.

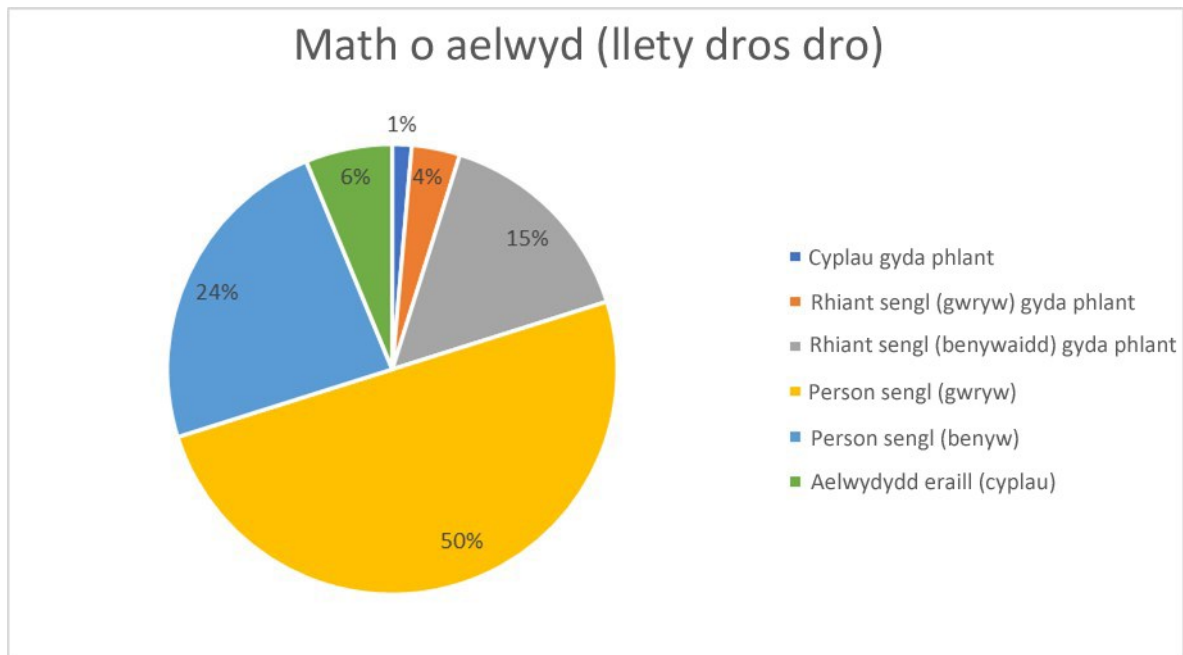
Mae'r tabl isod yn dangos nifer yr achosion gweithredol 2018-2022

Llety Dros Dro

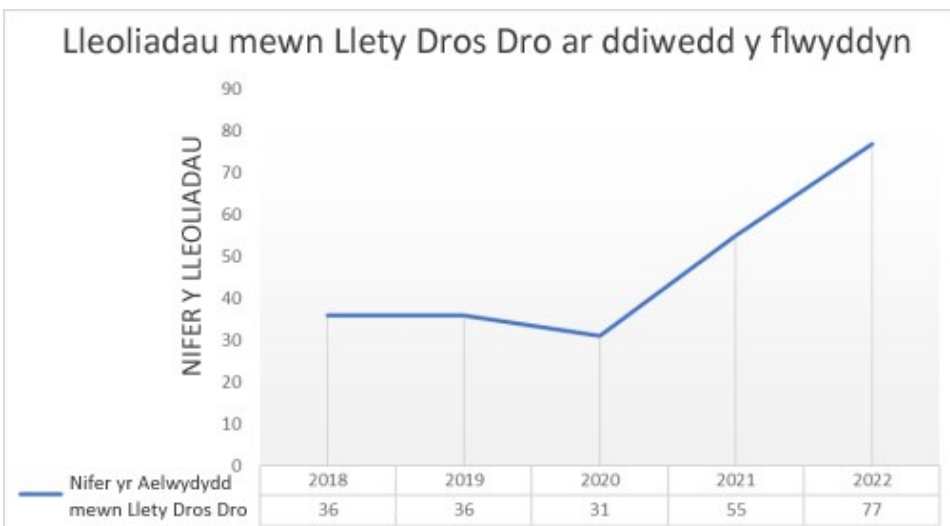
Mae'r data isod yn edrych ar gyfansoddiad yr aelwydydd a gafodd eu lleoli mewn llety dros dro yn ystod 2021/2022. Yn ystod y cyfnod hwn cafodd 189 o leoliadau eu gwneud, gyda lle i 144 o aelwydydd.

Math o aelwyd a leolir mewn llety dros dro

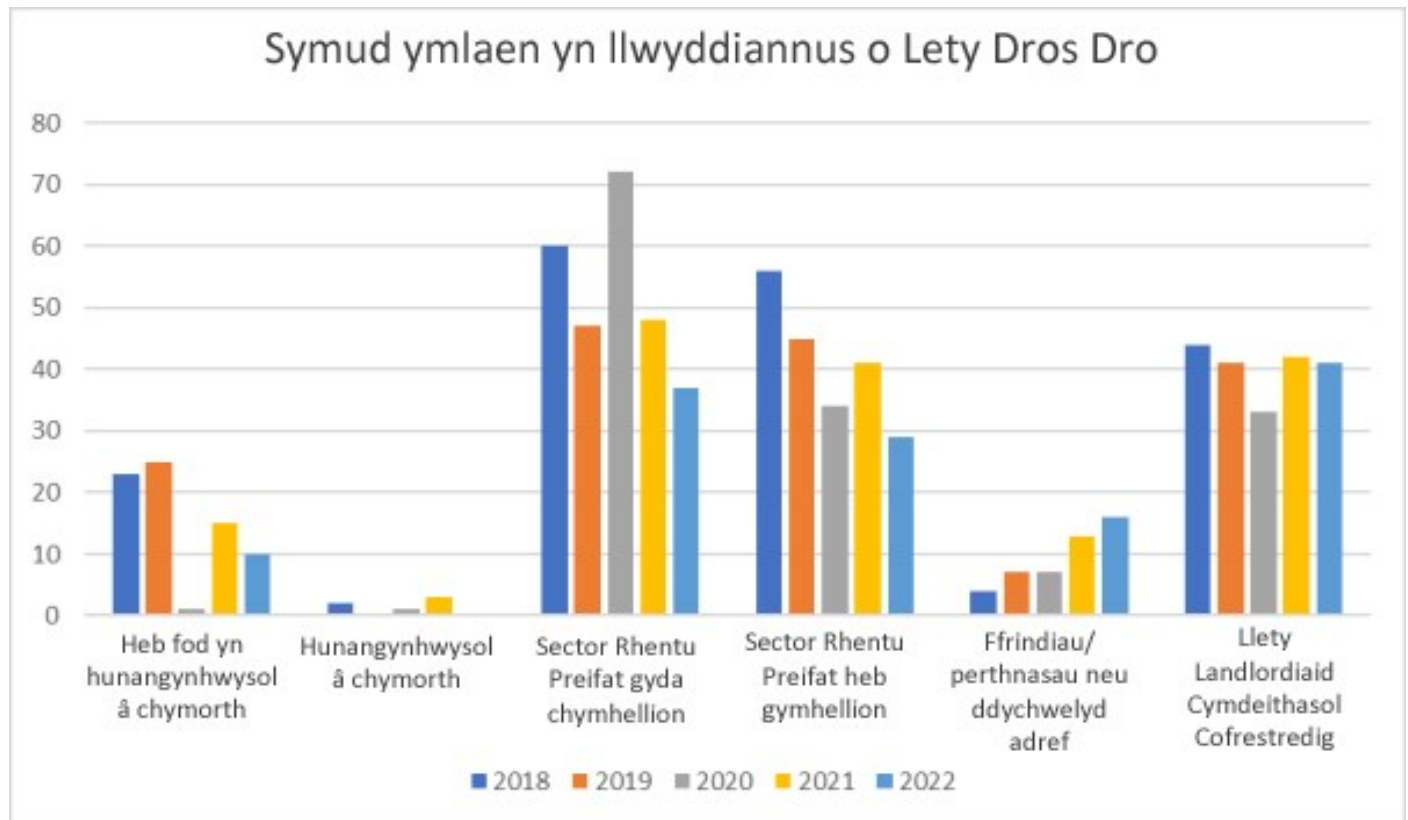
Mae 74% o'r holl leoliadau digartrefedd ar gyfer pobl sengl. Mae hyn yn cymharu â data Cyfrifiad 2011 sy'n dangos mai dim ond 33.1% o gyfanswm poblogaeth Ceredigion oedd mewn aelwyd un person.

Aelwydydd a leolir mewn llety dros dro

Mae galw cynyddol am lety dros dro oherwydd diffyg opsiynau tai i bobl.

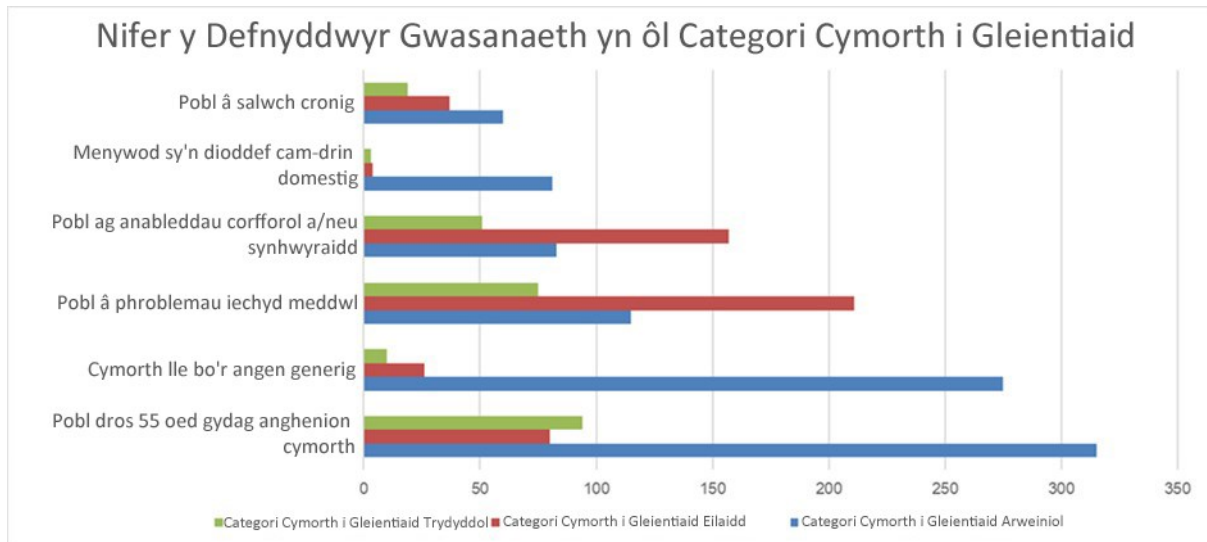
Symud ymlaen yn llwyddiannus o Lety Dros Dro 2018–2022 (canran)

Mae'r siart uchod yn dangos canlyniad llwyddiannus symud ymlaen o lety dros dro ar gyfer y cyfnod 2018-2022. Mae'n dod yn fwyfwy anodd symud teuluoedd digartref o lety dros dro i'r sector rhentu preifat. Effeithiwyd ar y gostyngiad mewn niferoedd yn 2020 gan atal symud cartref i raddau helaeth oherwydd y pandemig. Cafodd hyn effaith ganlyniadol ar y gallu i symud pobl i eiddo landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a lleoliadau â chymorth yn arbennig.

O ganlyniad i bandemig Covid, gweithiodd y Cyngor yn galed i ddarparu lle ar gyfer pawb oedd mewn perygl o dan yr ymbarél 'Cynnwys Pawb'. Dangosir hyn yn y nifer cynyddol o aelwydydd sy'n cael eu lleoli mewn llety dros dro. Mae hyn yn cyfateb â gostyngiad mewn rhyddhau llwyddiannus i'r sector rhentu preifat. Mae hyn wedi arwain at bwysau cynyddol ar y timau Opsiynau Tai a Chymorth, gan amlygu'r angen i ailystyried yr opsiynau symud ymlaen sydd ar gael, gan gynnwys adolygiad o'r Polisi Dyraniadau Cyffredin.

Cymorth Tai

Mae'r tabl uchod yn dangos anghenion defnyddwyr gwasanaeth (Aseiad o Anghenion Cymorth Tai)

Fel y dangosir yn yr Aseiad o Anghenion Cymorth Tai ac a nodwyd fel blaenoriaethau yng Nghynllun y Rhaglen Cymorth Tai, byddwn yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Cynnal y ddarpariaeth bresennol a gwella'r ystod o lety arbenigol sydd ar gael
- Darparu llety arbenigol i gartrefu unigolion sy'n anfodlon neu'n methu â rheoli hyd yn oed y llety mwyaf sylfaenol
- Mynd i'r afael â diffyg darpariaeth llety â chymorth ar gyfer cleientiaid sydd ag anghenion cymhleth a ffyrdd anhrefnus o fyw

RHESTR TERMAU

Asesiad o'r Farchnad Dai Leol	Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn rhoi cymorth i bennu lefel y galw am dai yng Ngheredigion.
Cofrestr Pobl Hŷn	Mae'r Gofrestr Pobl Hŷn yn gofrestr ar gyfer tai sy'n addas ar gyfer pobl dros 55 oed yn benodol.
Cofrestr Tai Cyffredin	Rheolir y Gofrestr Tai gan Gyngor Sir Ceredigion ar ran ei bartneriaid sy'n landlordiaid cymdeithasol cofrestredig er mwyn paru ymgeiswyr addas ag eiddo tai cymdeithasol.
Cofrestr Tai Fforddiadwy	Cofrestr ar gyfer ymgeiswyr nad ydynt yn gallu cael mynediad i dai marchnad agored sy'n addas ar gyfer eu hanghenion. Efallai y bydd ymgeiswyr yn gallu fforddio rhent canolradd neu rent fforddiadwy neu fel arall fod yn gymwys i brynu un o'r opsiynau Perchentyaeth Cost Isel. Mae'r Gofrestr yn cael ei chadw gan yr Awdurdod Lleol ac mae hefyd ar gael i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Ngheredigion.
Cofrestr Tai Hygyrch	Cofrestr ar gyfer ymgeiswyr sydd naill ai â nam symudedd neu'n anabl ac angen eiddo wedi'i addasu'n briodol. Rheolir y Gofrestr gan yr Awdurdod Lleol ar ei ran.
Cyfraddau Lwfans Tai Lleol	Swyddogion Rhent Asiantaeth y Swyddfa Brisio sy'n pennu cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol a ddefnyddir i gyfrifo budd-dal tai ar gyfer tenantiaid sy'n rhentu gan landlordiaid preifat. Mae cyfraddau'r Lwfans Tai Lleol yn seiliedig ar renti marchnad breifat sy'n cael eu talu gan denantiaid yn ardal eang y farchnad rentu). Dyma'r ardal y gellid yn rhesymol ddisgwyl i berson fyw ynddi.
Cymuned	Gellir diffinio'r 'gymuned' mewn sawl ffordd. Gellir ei defnyddio i ddiffinio grŵp o drigolion mewn lleoliad penodol. Gellir ei defnyddio hefyd i gyfeirio at grŵp o unigolion sy'n rhannu diddordeb neu safbwynt arbennig. Mae'r gymuned nid yn unig yn ymwneud â chyfleusterau ond hefyd rwydweithiau cymdeithasol, o ran cwrdd a chymdeithasu. Mae'r rhan a chwaraeir gan y Gymraeg yn hyn yn hynod bwysig er mwyn cynnal bywiogrwydd yr iaith Gymraeg a'i diwylliant yng Ngheredigion. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod dwysedd uchel o siaradwyr yn angenrheidiol er mwyn i'r iaith Gymraeg gael ei defnyddio fel yr iaith gymunedol fywiog arferol. (Arolwg Cenedlaethol yr Iaith Gymraeg 2013-15)
Cynllun Gweithredu Eiddo Gwag	Bydd y Cynllun hwn yn helpu i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd ac yn gwella cyflwr ffisegol yr amgylchedd presennol, gan dargedu'r eiddo hynny sy'n cael effaith niweidiol.
Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym	Mae Cynllun Pontio Ailgartrefu Cyflym yn ddogfen gynllunio sy'n ceisio helpu awdurdodau lleol i drosglwyddo i fodel Ailgartrefu Cyflym o wasanaethau digartrefedd.
Grant Cymorth Tai	Diben y Grant Cymorth Tai, a ariennir gan Lywodraeth Cymru, yw atal digartrefedd a chefnogi pobl i gael y gallu, annibyniaeth, sgiliau a hyder i gael mynediad at a/neu gynnal cartref sefydlog ac addas.
Grant Tai Cymdeithasol	Mae'r Grant Tai Cymdeithasol yn grant a roddir i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig gan Lywodraeth Cymru ac a reolir gan yr Awdurdod Lleol. Nod y grant yw darparu tai fforddiadwy newydd i'w rhentu a pherchentyaeth cost isel.

Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	Gellir defnyddio'r Grant Cyfleusterau i'r Anabl ar gyfer addasiadau a chyfarpar sydd eu hangen er mwyn i rywun allu parhau i fod yn annibynnol yn ei gartref ei hun.
Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig	Mae Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yn sefydliadau preifat dielw a elwir hefyd yn Gymdeithasau Tai sy'n darparu tai cymdeithasol cost isel.
Prosbectws Tai Cymdeithasol	Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol nodi eu blaenoriaethau strategol ar gyfer defnyddio'r Grant Tai Cymdeithasol ac mae'r Prosbectws yn rhoi crynodeb o flaenoriaethau tai Ceredigion.
Rhentu Doeth Cymru	Mae Rhentu Doeth Cymru yn prosesu cofrestriadau landlordiaid ac yn rhoi trwyddedau i landlordiaid ac asiantau y mae angen iddynt gydymffurfio â Deddf Tai (Cymru) 2014.
Symiau Gohiriedig	Swm gohiriedig, yng nghyd-destun Cynllun Datblygu Lleol Ceredigion, yw taliad o swm cyfalaf gan ddatblygwr i'r Awdurdod Lleol yn lle darparu tai fforddiadwy ar y safle (lle mae'r awdurdod cynllunio lleol yn cytuno nad yw hyn yn bosibl) neu lle nad yw adeiladu unedau tai fforddiadwy cyfan ar y safle yn bodloni ymrwymiad llawn y datblygwr o dan y polisi tai fforddiadwy. Mae'r taliad yn gyfraniad at gronfa a weinyddir gan yr awdurdod ac a ddefnyddir i ategu datblygu tai fforddiadwy mewn mannau eraill yng Ngheredigion.
System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS)	Mae'r System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (HHSRS) yn asesu 29 o beryglon tai a'r effaith y gallai pob un ei chael ar iechyd a diogelwch y rhai sy'n byw yn yr eiddo nawr ac yn y dyfodol. Os yw perygl yn risg difrifol ac uniongyrchol i iechyd a diogelwch person, gelwir hyn yn berygl Categori 1.
Tai Amlfeddiannaeth (HMO)	Mae tŷ amlfeddiannaeth yn eiddo sy'n cael ei rentu gan o leiaf dri pherson nad ydynt o'r un aelwyd ond sy'n rhannu cyfleusterau fel yr ystafell ymolchi a chegin.
Tai Cymdeithasol	Mae tai cymdeithasol yn dai sy'n cael eu gosod ar renti isel ac ar sail ddiogel i bobl sydd ag angen tai. Yn gyffredinol fe'u darperir gan Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai.
Tai Fforddiadwy	Yn gyffredinol, cyfeirir at dai fforddiadwy fel "perchentyaeth cost isel". Gall hefyd gynnwys tai ar rent am bris gostyngol neu ranberchenogaeth/rhannu ecwiti neu dai rhent canolradd/fforddiadwy.
Tlodi Tanwydd	Diffinnir aelwyd sy'n dlawd o ran tanwydd fel aelwyd sydd angen gwario mwy na 10% o'i hincwm ar danwydd er mwyn cynnal system wresogi foddhaol (fel arfer 21 gradd yn y brif le byw ac 18 gradd yn yr ystafelloedd eraill a ddefnyddir).
Tystysgrif Perfformiad Ynni (EPC)	Mae Tystysgrif Perfformiad Ynni (EPC) yn adroddiad sy'n asesu effeithlonrwydd ynni eiddo ac yn argymhell ffyrdd penodol o wella effeithlonrwydd eich eiddo.

Cyngor Sir CEREDIGION County Council**ADRODDIAD I: Craffu Cymunedau Iachach****DYDDIAD: 13 Ebrill 2023****LLEOLIAD:****TEITL: Adroddiadau Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2020/2021 a 2021/2022****PWRPAS YR ADRODDIAD:**

Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhannu'r wybodaeth a geir yn yr adroddiadau blynyddol statudol cyn eu symud ymlaen drwy'r broses lywodraethu a chyhoeddi.

Y RHESWM Y MAE CRAFFU WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH:

Mae llunio'r adroddiadau hyn yn ofyniad statudol ac mae angen i Craffu roi trosolwg arnynt cyn eu cyhoeddi.

CEFNDIR:

Diffinnir y ddyletswydd i lunio Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn Rhan 8 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 o dan 'Rôl Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol – Cod Ymarfer'.

Bu oedi wrth gwblhau'r adroddiadau yn ystod argyfwng Covid-19.

Ni fydd rheswm dros oedi wrth gynhyrchu a chyhoeddi'r adroddiad ar gyfer y flwyddyn gyfredol.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Mae'r adroddiadau yn awr wedi'u llunio ac yn barod i'w cymeradwyo.

LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL:

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig? Os na, Na nodwch pam

Crynodeb:

Adroddiad yn unig. Nid oes newidiadau i'r gwasanaethau presennol ac nid oes gwahaniaeth yn yr effaith ar y gymuned.

Hirdymor:**Integreiddio:****Cydweithio:**

Cynnwys:

Atal:

ARGYMHELLIAD:

Gofynnaf yn barchus i Craffu ystyried yr argymhelliad a ganlyn:

Bod yr adroddiadau cysylltiedig yn parhau â'u taith drwy'r gweithdrefnau llywodraethu yn barod i'w cyhoeddi.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

Bydd cyhoeddi'r wybodaeth hon yn sicrhau bod Cyngor Sir Ceredigion yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i lunio a chyhoeddi'r wybodaeth hon yn ddwyieithog gan y Cyfarwyddwr Statudol o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Enw cyswllt: Audrey Somerton-Edwards,

Teitl: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dros Dro, Porth Cynnal a Chyfarwyddwr Statudol Dros Dro y Gwasanaethau Cymdeithasol

Dyddiad yr Adroddiad: 28 Chwefror 2023

Acronymau: Ni ddefnyddiwyd acronymau

Cyngor Sir Ceredigion

Sian Howys

DRAFFT

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Caru Love
Ceredigion

**Gwasanaethau
Cymdeithasol
Ceredigion –
Adroddiad
Blynyddol y
Cyfarwyddwr
Statudol
2020/2021**

1. Cyflwyniad	3
Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant.....	5
Ymateb Covid-19 Ceredigion.....	6
2. Crynodeb o Berfformiad	7
Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu.....	7
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	14
3. Sut mae pobl yn llunio ein gwasanaethau?	21
Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella.....	22
Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod	24
Grŵp diogelu plant a phobl ifanc Sêr Saff Ceredigion – wedi'i hwyluso gan TGP.....	25
Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu	25
Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion	26
Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion.....	28
Ymgysylltiad a Chymorth ar gyfer Gofalwyr Maeth:.....	32
Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru.....	33
Cwynion a Chanmoliaeth.....	33
4. Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai rydym yn eu helpu	41
Beth wnaethom ni gynllunio i'w wneud y flwyddyn ddiwethaf?.....	41
I ba raddau oeddem ni wedi llwyddo i weithio tuag at y blaenoriaethau hyn?	42
Ymateb Covid-19 Ceredigion.....	45
Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi	48
Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion	48
Crynodeb o Ganlyniadau Llesiant 2020-2021:	52
Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?.....	53
5. Sut ydym yn gwneud yr hyn a wnawn	55
Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu Gofal Cymdeithasol.....	55
Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol.....	62
Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd.....	63
6. Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol	66

1. Cyflwyniad

Fel Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol rhwng mis Gorffennaf 2020 a mis Mawrth 2021, mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol 2020-2021. Mae hon wedi bod yn flwyddyn ddigynsail mewn cymaint o ffyrdd oherwydd pandemig byd-eang Covid-19 a'r argyfwng iechyd cyhoeddus. Mae hyrwyddo diogelwch a llesiant trigolion Ceredigion yng nghyd-destun goblygiadau pellgyrhaeddol Covid-19 wedi bod yn heriol tu hwnt.

O'r cychwyn cyntaf, mae Cyngor Sir Ceredigion wedi cymryd camau llym i reoli'r risg o ymlediad Covid-19 a thrwy gydol y flwyddyn rydym wedi bod yn rhagweithiol ac yn gadarn wrth flaenoriaethu amddiffyn a chefnogi trigolion Ceredigion. Rhaid i mi ar y cychwyn gydnabod a diolch i ymrwymiad ac ymroddiad fy nghydweithwyr a'r holl staff am y ffordd y maent wedi ymateb i argyfwng Covid-19 ac wedi gwneud yr

addasiadau angenrheidiol i sicrhau parhad a darpariaeth ddiogel gwasanaethau gofal cymdeithasol allweddol yn ystod y cyfnodau clo a chyfyngiadau Covid.

O ran yr adroddiad blynyddol hwn, y nod yw gwerthuso perfformiad yr Awdurdod Lleol mewn perthynas â chyflawni ei swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2020-2021. Mae effaith Covid-19 mewn perthynas â gwasanaethau gofal cymdeithasol wedi bod yn arwyddocaol iawn ar draws holl feysydd gwaith y Cyngor. Mae hefyd wedi effeithio ar ein gallu i ddarparu gwybodaeth benodol ar gyfer yr adroddiad hwn, fodd bynnag, rwyf wedi sicrhau hyd eithaf fy ngallu bod y wybodaeth sydd ar gael wedi'i darparu i ddangos sut y cyflawnwyd y canlyniadau llesiant y cytunwyd arnynt yng Ngheredigion.

Diffinnir cynnwys yr adroddiad blynyddol yn Rhan 8 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Deddf 2014) o dan y Cod Ymarfer ar Swyddogaeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n peri iddi fod yn ofynnol i'r adroddiad blynyddol nodi sut y mae'r Awdurdod Lleol wedi mynd ati i gyflawni safonau ansawdd y canlyniadau llesiant.

Yr wyth canlyniad llesiant yw:

- Sicrhau hawliau
- Iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol
- Diogelwch rhag camdriniaeth ac esgeulustod
- Addysg, hyfforddiant a hamdden
- Perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol
- Cyfrannu at gymdeithas
- Llesiant cymdeithasol ac economaidd
- Addasrwydd llety preswyl

Y chwe safon ansawdd a ddefnyddir i fesur perfformiad yr Awdurdod Lleol yn erbyn y canlyniadau llesiant yw:

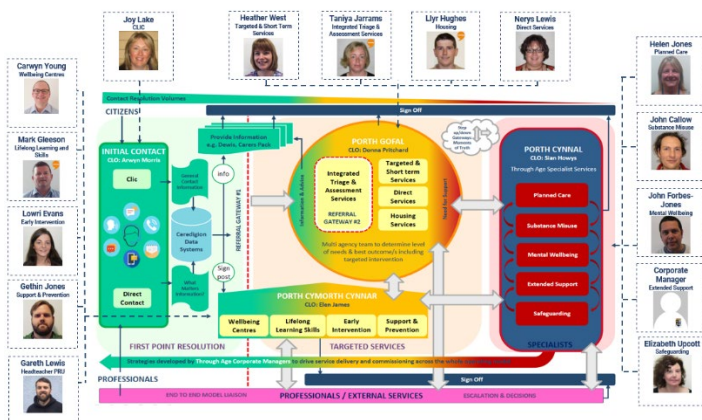
- Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu'r canlyniadau llesiant personol y mae pobl yn dymuno eu cyflawni
- Gweithio gyda phobl a phartneriaid i amddiffyn a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol pobl
- Cymryd camau i amddiffyn a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed
- Annog a helpu pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas
- Rhoi cymorth i bobl ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol iach
- Gweithio gyda phobl a rhoi cymorth i bobl gael mwy o lesiant economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n ateb eu hanghenion

Cafodd yr adroddiad hwn ei ysgrifennu ar gyfer cynulleidfa eang, gyda'r bwriad iddo fod ar gael i bawb. Wrth lunio'r adroddiad hwn, ystyriais yn benodol y grwpiau canlynol:

- Defnyddwyr gwasanaeth a gofalgwyr a'r holl bobl hynny y mae eu llesiant wedi'i effeithio gan yr hyn y mae gwasanaethau cymdeithasol yr Awdurdod Lleol a'i swyddogaethau cysylltiedig yn ei wneud, fel bod effaith y gwasanaethau hyn yn cael ei hesbonio
- Y cyhoedd sydd â diddordeb yn yr hyn y mae ei Awdurdod Lleol yn ei wneud, sut y mae'n perfformio a sut mae ei arian yn cael ei wario
- Aelodau etholedig ac eraill sy'n ymwneud â phrosesau craffu
- Partneriaid yr Awdurdod Lleol, gan gynnwys partneriaid ffurfiol ac eraill yn y sector cyhoeddus, preifat a thrydydd sector y mae angen iddynt ddeall rhaglen ac amcanion â blaenoriaeth yr Awdurdod Lleol
- Rheoleiddwyr (gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Gofal Cymdeithasol Cymru a'r Comisiynwyr Statudol)
- Llywodraeth Cymru

Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant

Yn ystod 2020-2021, gohiriwyd gweithredu'r Model Cyflenwi Gwasanaeth Integredig Gydol Oed a Llesiant oherwydd effaith y pandemig a'r angen i flaenoriaethu camau gweithredu mewn perthynas â'n hymateb i Covid-19. Fodd bynnag, roedd cyflawniadau'r flwyddyn flaenorol wedi rhoi sylfaen gadarn ar gyfer datblygiad parhaus nodau strategol y model. Mae'r model yn canolbwyntio ar gryfderau pobl, gan eu galluogi nhw a'u teuluoedd lle mae angen cymorth arnynt a datblygu gwydnwch o fewn ein cymunedau.

Cwblhawyd Cam 1 yr ad-drefnu corfforaethol ym mis Ebrill 2018 gyda recriwtio dau Gyfarwyddwr Corfforaethol a 12 o Swyddogion Arweiniol Corfforaethol i ymgymryd â chyfrifoldebau pob maes gwasanaeth.

Mae rhoi'r Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant ar waith yn newid swyddogaethau a chyfrifoldebau swyddi rhai o'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol a'r timau ar draws yr Awdurdod Lleol cyfan, nid dim ond yn y gwasanaethau Gofal Cymdeithasol. Mae'r tri Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Phorth Cynnal wedi arwain y prosesau rheoli newid i gefnogi datblygu a chyflenwi'r model.

Mae swyddogaethau'r Rheolwr Corfforaethol wedi bod yn weithredol ers mis Mawrth 2020 a thrwy gydol 2020-2021 mae'r tîm wedi cydweithio'n dda ac wedi bwrw ymlaen â nifer o ddatblygiadau strategol allweddol ar draws y Pyrh. Mae'r Rheolwyr Corfforaethol wedi gweithio'n galed ar ddiffinio swyddogaethau a llwybrau rhwng y timau a'r gwasanaethau amrywiol, sefydlu cynigion i baratoi ar gyfer ail gam ad-drefnu rheoli tîm a chyflunio gwasanaethau tra hefyd yn gweithredu mesurau Covid-19. Mae'r model bellach wedi'i enwi'r Rhaglen Gydol Oed a Llesiant ac mae wedi ennill momentwm sylweddol ym mhob un o'r pedwar prif faes gwasanaeth.

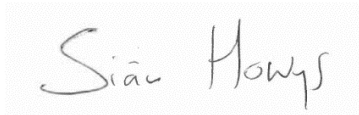
- Cyswllt â Chwsmeriaid Clic – Pwynt cyswllt ac atgyfeirio cyntaf
- Porth Cymorth Cynnar – Ymyrraeth Gynnar ac Atal
- Porth Gofal – Brysbennu, Asesu, Ymyrraeth wedi'i Dargedu a Gwasanaethau Uniongyrchol
- Porth Cymorth Cynnal – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Arbenigol Gydol Oed

Ymateb Covid-19 Ceredigion

O ddechrau'r pandemig, roedd gan Gyngor Sir Ceredigion weledigaeth glir a fframwaith gweithredu i sicrhau bod Ceredigion yn llwyddo nid yn unig i leihau nifer y marwolaethau a ragwelwyd trwy'r don gyntaf ond hefyd ar gyfer unrhyw donau eraill a ragwelwyd yn y dyfodol. Camau diffiniedig ein hymateb fu;

- Cam 1 – Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad yw'n hanfodol
- Cam 2 – Gweithredu – Darparu gwasanaethau o dan amodau'r cyfnod clo a rheoledig
- Cam 3 – Addasu a gwydnwch hirdymor
- Cam 4 – Adfer

Cymerwyd amryw o fesurau trwy gydol 2020-2021 i amddiffyn y bobl fwyaf agored i niwed yn ein cartrefi gofal, ein hysgolion ac yn y gymuned. Ar ddiwedd cyfnod yr adroddiad hwn, ar hyn o bryd mae gennym un o'r cyfraddau Covid-19 isaf yng Nghymru ac ar Gam 3 o'n hymateb wrth gynllunio ar gyfer gwneud addasiadau pellach gyda'r nod o wneud popeth o fewn ein gallu i gynnal y gyfradd isel hon ac adeiladu gwydnwch ac adfer hirdymor yn ein cymunedau.

Sian Howys
Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol
Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Cynnal

2. Crynodeb o Berfformiad

Fel y nodir o dan adran 145 o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, defnyddir y fframwaith Mesur Perfformiad i asesu perfformiad swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol yr Awdurdodau Lleol. Bydd yr adran hon yn dangos sut y mae'r gwasanaeth wedi perfformio dros y flwyddyn ddiwethaf. Yn sgil cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, rhaid nodi na chafodd llawer o waith adrodd ei gwblhau yn ystod pandemig Covid-19 ac mae'r adroddiad hwn yn adlewyrchu hynny.

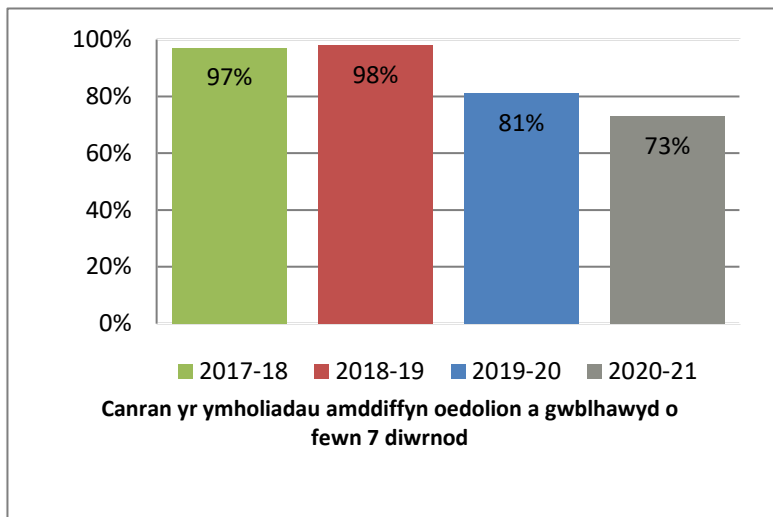
Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu

Mae perfformiad gwasanaethau i oedolion yn foddhaol a rhoddir blaenoriaeth i gadw at reoliadau, canllawiau a phrotocolau Covid-19 lleol, rhanbarthol a chenedlaethol mewn cydweithrediad ag asiantaethau partner tra'n cymryd rhan lawn ym mhob fforwm aml-asiantaeth sy'n ymdrin â'r pandemig.

Mae datblygiad parhaus meysydd gwasanaeth allweddol fel Clic ar gyfer cyswllt cychwynnol a chyfeirio at Borth Gofal am gyngor a chymorth, brysbennu ac asesu cymesur yn sail i'n model ar gyfer y dyfodol. Mae cyfleoedd ar gyfer datblygu a gwella gwasanaethau atal o fewn Porth Cymorth Cynnar yn parhau fel elfen allweddol arall, gydag addasiadau Covid-19 megis Cysylltwyr Cymunedol yn darparu cymorth ar-lein a galwadau ffôn llesiant.

Diogelu Oedolion

Cydymffurfiodd Gwasanaeth Diogelu Oedolion Ceredigion â'r protocolau y cytunwyd arnynt yn

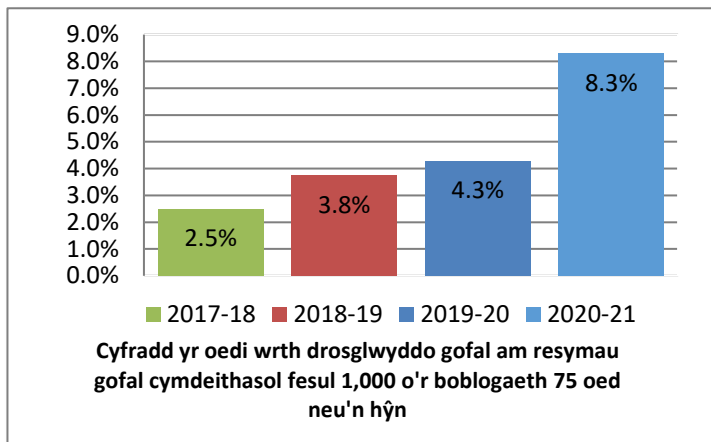
rhanbarthol ac yn genedlaethol ar gyfer cyflawni dyletswyddau diogelu oedolion sydd mewn perygl yn ystod y pandemig. Cwblhawyd asesiadau risg ar gyfer pob ymweliad angenrheidiol a gweithredwyd trefniadau gweithio rhithiol pryd bynnag y bo modd. Mae'r mesur hwn yn dangos canran yr ymholiadau amddiffyn oedolion a gwblhawyd o fewn 7 diwrnod. Bu gostyngiad yn 2020/2021 sy'n gysylltiedig ag effaith Covid ar gyfraddau salwch ac absenoldeb staff a'r angen i flaenoriaethu achosion risg uchel. Fel rheol dylai ymholiad gael ei gwblhau o fewn saith diwrnod

gwaith o'r adroddiad. Wrth gwrs, ni fyddai hyn yn atal cymryd camau ar unwaith pan fydd angen i amddiffyn oedolyn sydd mewn perygl.

Oedi wrth Drosglwyddo Gofal

Eleni, mae'r mesur oedi wrth drosglwyddo gofal wedi cynyddu'n sylweddol oherwydd yr effaith y mae Covid-19 wedi'i chael ar wasanaethau fel argaeledd lleoliadau preswyl a gofal cartref gyda chyfnodau clo a rheoli brigiad o achosion. Mae oedi wrth drosglwyddo gofal yn cael ei brofi gan glaf mewnol mewn ysbyty sy'n barod i symud ymlaen i'r cam nesaf o ofal ond sy'n cael ei atal rhag gwneud hynny am un neu ragor o resymau megis darparu gwasanaeth oherwydd yr angen am ofal

a chymorth. Gwnaeth Cyngor Sir Ceredigion y penderfyniad ym mis Ebrill 2020 i fabwysiadu Gofynion Gwasanaeth Rhyddhau o Ysbytai Covid-19 (Cymru). Fodd bynnag, penderfynodd hefyd, trwy gadw at y canllawiau yn eu cyfanrwydd fod posibilrwydd y byddai cartrefi gofal preswyl yn agored i risg o heintio a allai gael canlyniadau trychinebus. Er mwyn lliniaru'r risg yma ac amddiffyn defnyddwyr gwasanaeth a staff o fewn y cartrefi, penderfynwyd y byddai derbyniadau newydd i gartrefi preswyl yn digwydd mai dim ond yn dilyn canlyniad prawf Covid-19 negyddol, a byddai angen dangos y canlyniad cyn derbyn y claf. Ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth yr oedd angen iddynt ddychwelyd i'r cartref ar ôl cyfnod o ofal aciwt dilynwyd yr un drefn.

Mae gan Borth Gofal gysylltiadau cryf â gwasanaethau trydydd sector sydd wedi cael eu defnyddio pryd bynnag y bo modd i gefnogi'r rhai sydd ag anghenion lefel isel am gymorth ar ôl cael eu rhyddhau o'r ysbyty. Ethos Porth Gofal yw gweithio integredig gyda'n cydweithwyr lechyd, a brysbennu yw'r prif ganolbwynt ar gyfer cydlynau rhyddhau o'r ysbyty. Mae hyn wedi sicrhau bod yr unigolyn yn cael y cymorth cywir ar yr adeg gywir gan y gweithiwr proffesiynol cywir, gan adeiladu ar gryfderau a rhwydwaith yr unigolyn a

hyrwyddo hunan-wydnwch i adennill annibyniaeth. Mae rhyddhau o'r ysbyty yn parhau i fod yn flaenoriaeth o fewn gwasanaeth Porth Gofal ac i hynny ddigwydd yn ddiogel o fewn cyfyngiadau protocolau Covid y cytunwyd arnynt yn genedlaethol ac yn lleol.

Galluogi

Mae galluogi fel arfer yn wasanaeth byr a dwys, a ddarperir yn y cartref fel arfer, a gynnigir i bobl ag anableddau a'r rhai sy'n fregus neu'n gwella o salwch neu anaf.

2020-2021 Atgyfeiriadau a dderbyniwyd wedi'u gweithredu arnynt a'u cau gan y tîm Galluogi

2020/21	Cyfanswm yr Atgyfeiriadau	Galluogi	Hirdymor	Wedi cau	Wedi cychwyn
Ebr-20	28	23	5	7	21
Mai -20	55	45	10	14	41
Meh -20	42	28	14	9	33
Gorff-20	41	31	10	11	30
Awst-20	34	23	11	13	21
Medi-20	33	19	14	16	17
Hyd -20	59	33	26	32	27
Tach -20	52	27	25	22	30

Rhag-20	53	34	19	7	46
Ion -21	43	27	16	21	22
Chwef -21	52	31	21	24	28
Maw-21	60	49	11	32	28
CYFANSWM	552	370	182	208	344

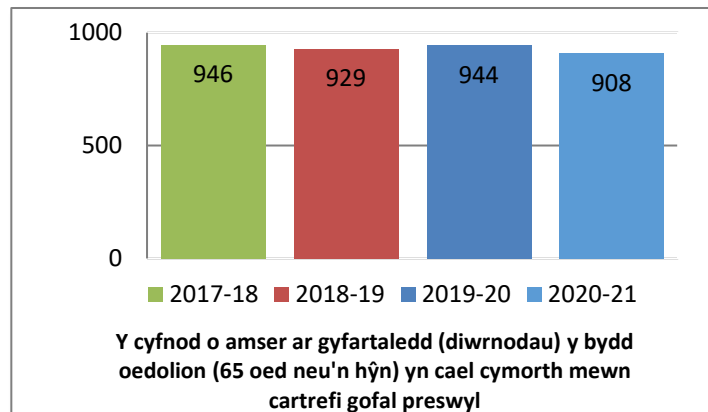
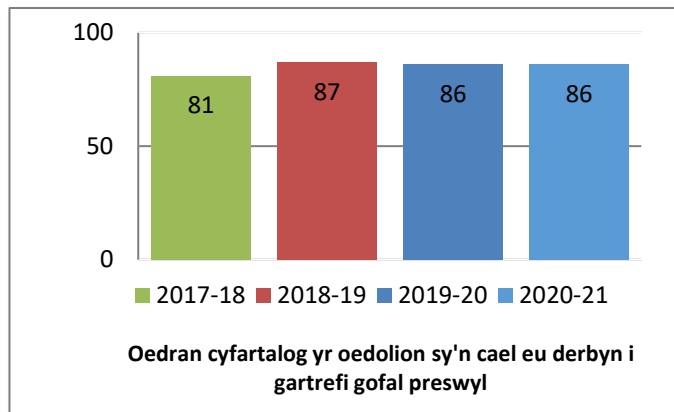
Cyfanswm fesul mis yr unigolion sy'n derbyn gwasanaeth Galluogi a'r oriau a ddarparwyd

Darparwyd cyfanswm o 4072.38 awr o wasanaeth Galluogi yn 2020/21. Cafodd cyfanswm o 336 o unigolion eu hail-alluogi a'u rhyddhau o'r gwasanaeth.

Rhwng mis Ionawr 21 a mis Mawrth 21, o'r 24 o achosion pontio gofal hirdymor a dderbyniwyd lleihawyd 8 ohonynt trwy ymyrraeth Galluogi gan 45.75 awr. Mae hyn wedi atgyfnerthu ein model datblygu newydd i asesu anghenion hirdymor trwy lens ffocws galluogi.

Mae'r gwasanaeth wedi parhau i ddarparu gwasanaeth pwysig o ran hyrwyddo rhyddhau'n gynnar o'r ysbyty a hybu annibyniaeth o fewn protocolau rheoli Covid. Bu modd i'r gwasanaeth sicrhau canlyniadau cadarnhaol i unigolion er gwaethaf pwysau sylweddol ar y gwasanaethau gofal cartref a gomisiynir. Mae'r gwasanaeth galluogi mewnol wedi parhau i helpu cannoedd o bobl i adennill eu hannibyniaeth ac i fyw gartref heb unrhyw gymorth o gwbl, neu fawr ddim cymorth, gan y gwasanaethau statudol. Mae'r egwyddorion sylfaenol, sef ymyrraeth gynnar, isgyfeirio ac ail-alluogi, yn parhau i fod yn rhan o edefyn euraid ein rhaglen i drawsnewid gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Yn ystod 2020-2021, ehangodd y gwasanaeth ei gapasiti staffio hefyd i gynnwys darparu cymorth ar gyfer gofal cartref tymor hwy gan ddefnyddio cyllid penodol Covid-19 ac er mwyn mynd i'r afael ag effaith y pwysau cynyddol ar ddarparwyr gofal cartref annibynnol yn y sir.

Oedolion sy'n cael cymorth mewn cartrefi gofal preswyl

Mae gofal preswyl yn darparu amryw o opsiynau ar gyfer unigolion sydd angen gofal 24 awr. Mae'r rhain yn cynnwys lleoliadau tymor byr, dros dro a pharhaol. Mae opsiynau gofal preswyl amrywiol ar gael, yn dibynnu ar anghenion yr unigolyn. Mae Ceredigion yn gweithredu pum cartref gofal preswyl ei hun ac yn comisiynu gyda nifer o gwmnïau preifat yng Ngheredigion a thu hwnt.

Eleni bu gostyngiad yn yr amser cyfartalog a dreulir mewn cartrefi preswyl a gellid priodoli hynny i'r pandemig ac effaith brigiad o achosion.

Yn gynnar iawn, datblygodd yr Awdurdod Lleol brotocol atal a rheoli heintiau. Roedd hyn wedi sicrhau bod gan y gweithlu a chydweithwyr iechyd ganllawiau clir i'w dilyn mewn perthynas â lleihau'r cyfle i drosglwyddo'r firws yn y cartrefi gofal.

Datblygwyd protocol hefyd i sicrhau y gellid rhannu cyfathrebiadau allweddol gyda'r sector gofal cymdeithasol annibynnol.

Drwy gydol y gwasanaeth hwn yn ystod Covid-19 rydym wedi sicrhau bod cymorth aml-broffesiynol a chlinigol ar gael trwy dechnoleg i gefnogi cyfathrebu â gweithwyr proffesiynol neu ymweliadau diogel gan feddygon teulu, iechyd meddwl, dementia, therapi galwedigaethol/proffesiynau perthynol i iechyd.

Datblygwyd Polisi Uwchgyfeirio Rhanbarthol a chytunwyd ar drefniadau lleol a'u rhannu ar draws y sector.

Mae adroddiadau dyddiol ar y sefyllfa ar draws yr holl gartrefi gofal wedi'u cwblhau 7 diwrnod yr wythnos er mwyn nodi materion neu bryderon posibl a gweithredu'n gyflym.

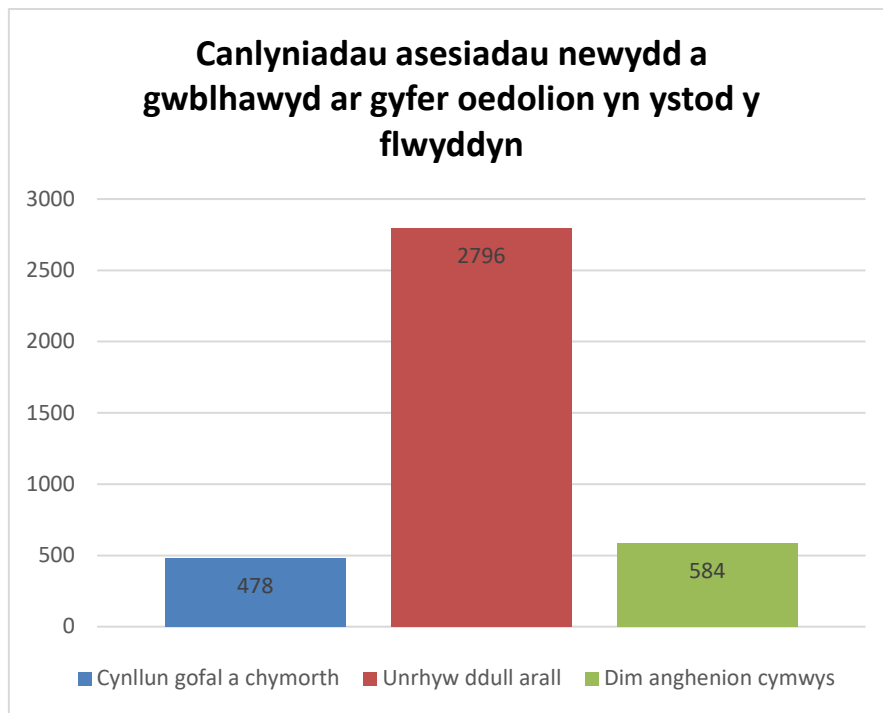
Buddsoddodd yr Awdurdod Lleol yn gynnar iawn mewn cyfleusterau cynadledda i sicrhau y gallai teuluoedd gael mynediad at dechnoleg i gadw cysylltiad tra bod ymweliadau wyneb yn wyneb wedi'u gohirio. Yn ddiweddarach yn y flwyddyn, cefnogodd y Cyngor y gwaith o gynllunio a datblygu cyfleusterau ymweld yn yr awyr agored pan gafodd lefelau rhybudd eu gostwng. Datblygodd hyn hefyd gyda'r sector annibynnol trwy gymorth Canolfan Cydweithredol Cymru sydd wedi darparu offer, hyfforddiant a chefnogaeth er mwyn gallu cael mynediad at dechnoleg a'i defnyddio. Cafodd y rhaglen waith hon sylw yn y wasg genedlaethol.

Cyngor a Chymorth i Oedolion

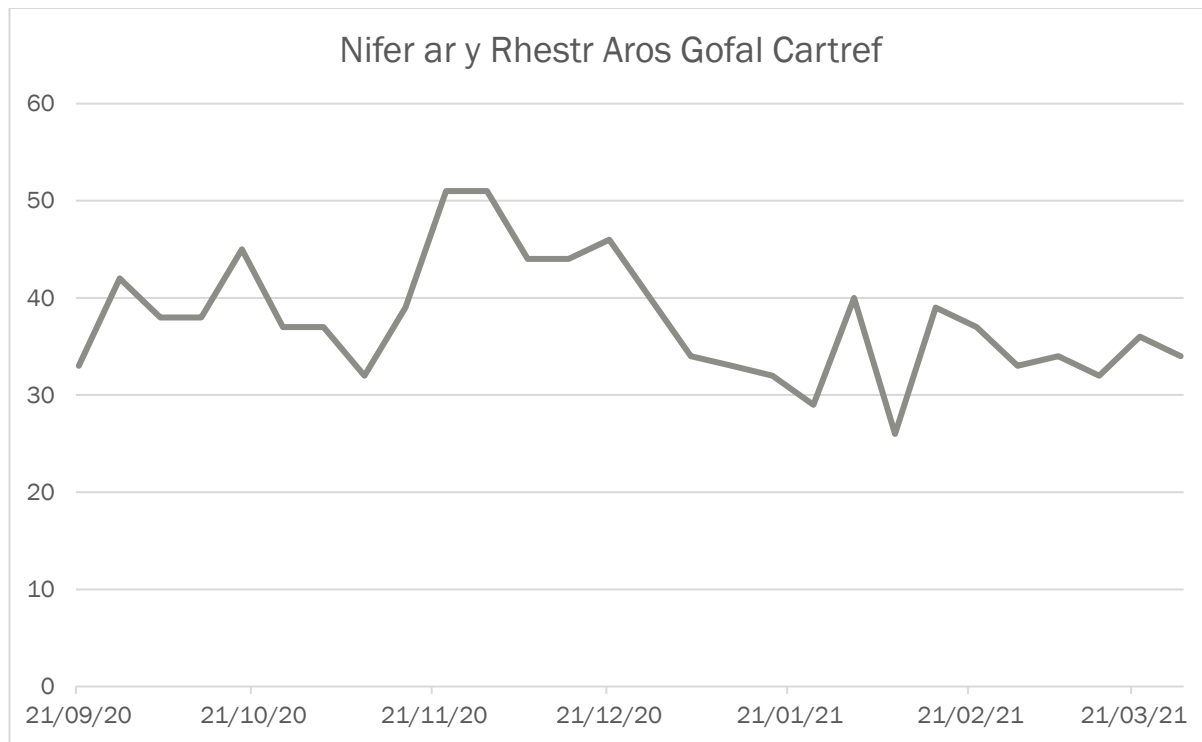
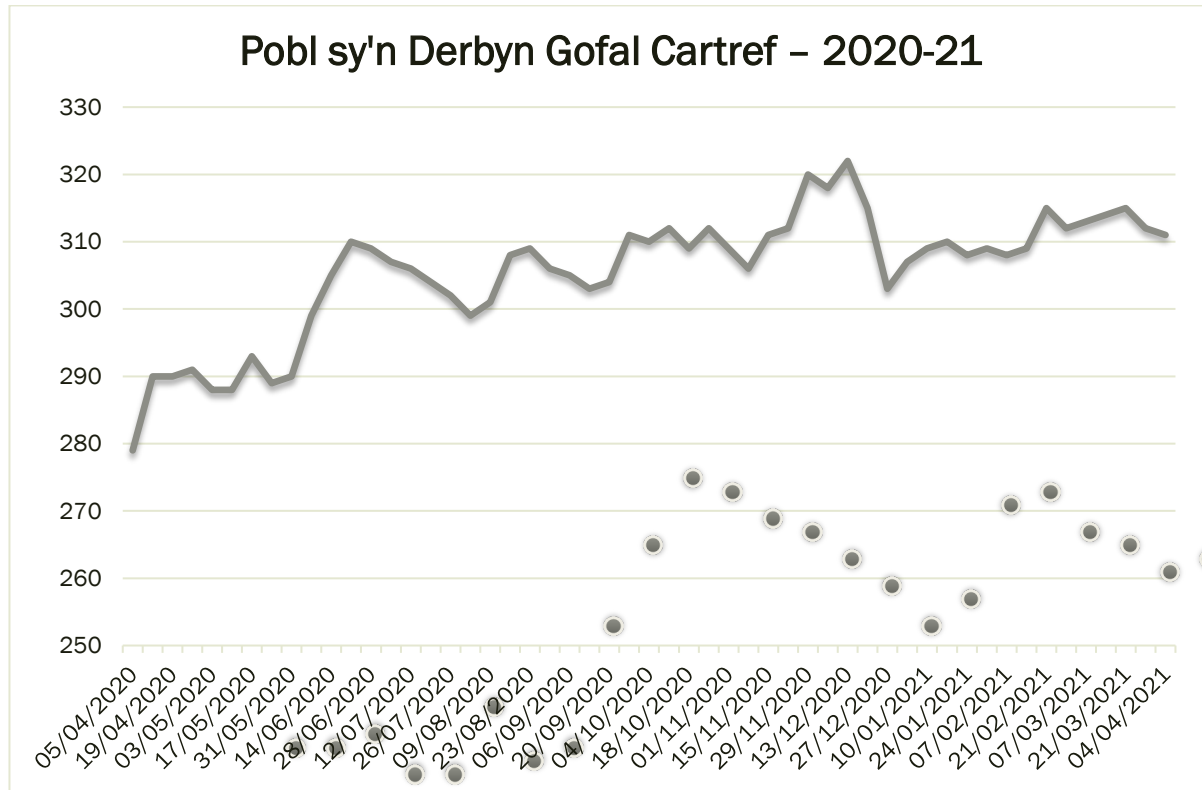
Mae Adran 17 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i sicrhau bod gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth yn cael ei ddarparu. Mae tîm Porth Gofal wedi'i hyfforddi gyda llawer o wybodaeth am wasanaethau ataliol trydydd sector yn yr ardal leol. Mae'r tîm hefyd yn gweithio'n agos gyda Phorth Cymorth Cynnar i fynd i'r afael â'r rhai sydd ag anghenion lefel isel a'u hisgyfeirio yn y pwynt cyswllt cyntaf mewn cydweithrediad â'r unigolyn.

Mae pob atgyfeiriad nad yw'n cael ei isgyfeirio gan

wybodaeth yn unig yn cael ei drosglwyddo i'r tîm brysbennu integredig ar gyfer asesiad cymesur. Bydd y tîm amlddisgyblaethol yn darparu asesiad cyfannol gan ddefnyddio Arwyddion Diogelwch i nodi pa gyngor a chymorth sydd eu hangen i gefnogi a lleddfu'r sefyllfa ymhellach. Gall y tîm amlddisgyblaethol ddarparu gwybodaeth broffesiynol arbenigol sy'n cynnwys therapi galwedigaethol, ffisiotherapi, nyrsio a gwaith cymdeithasol. Bydd y tîm amlddisgyblaethol hefyd yn cyfeirio at weithwyr proffesiynol eraill yn y Bwrdd Iechyd am gymorth os oes angen. Yn sgil cyfyngiadau Covid-19, mae'r tîm wedi bod yn gweithio'n rhithiol gydag asesiadau risg wedi'u cwblhau ar gyfer pob cyswllt wyneb yn wyneb.

Darparu Gofal Cartref

Yn ystod y cyfnod 2020-09-21 i 2021-03-21, amrywiodd nifer y bobl a oedd yn aros am ofal cartref rhwng 26 ar yr isaf i 51 ar y mwyaf, ond mae wedi bod rhwng 30 a 40 ers mis Rhagfyr 2020.

Mae'r berthynas waith dda yn parhau gyda'r rhan fwyaf o ddarparwyr sy'n rhoi sylfaen dda i ni adeiladu arni, gan ganiatáu i ni weithio'n agos gyda'r farchnad trwy'r cyfnodau brig a'r cyfnodau tawel ac yn wyneb holl heriau effaith Covid-19. Mae darparwyr yn parhau i adrodd bod eu cyfarfodydd rheolaidd gyda Chyngor Sir Ceredigion wedi bod yn fuddiol ac yn addysgiadol o ran gweithredu protocolau Covid lleol a chenedlaethol ar ddarparu gofal personol a rheoli heintiau a dosbarthu cyfarpar diogelu personol yn ddiogel. Gall darparwyr godi materion pwysig a gellir nodi tueddiadau a'u huwchgyfeirio pan fydd angen, gan sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed yn rhanbarthol.

Mae gennym nifer o ardaloedd anghysbell, ynysig lle mae'n anodd iawn caffael gofal, ac roedd hyn yn fwy o her fyth yn ystod Covid-19 gyda darparwyr yn wynebu heriau staffio sylweddol. Er mwyn hwyluso rhyddhau pwysau mewn rhai meysydd a chynorthwyo rhyddhau o'r ysbyty, yn ystod y pandemig defnyddiwyd ein tîm Galluogi mewnol i helpu gyda'r galw am wasanaethau.

	Cyfanswm yr oriau o ofal cartref a brynwyd gan y sector annibynnol	Sylwadau
2017/18	239470.73	Derbyniodd 551 o unigolion ofal cartref wedi'i gomisiynu
2018/19	241300.18	Derbyniodd 571 o unigolion ofal cartref wedi'i gomisiynu
2019/20	234499.18	Derbyniodd 540 o unigolion ofal cartref wedi'i gomisiynu
2020/21	209780.61	Derbyniodd 487 o unigolion ofal cartref wedi'i gomisiynu

Mae nifer o'n darparwyr yn cynnig gwasanaethau gofal yn sir Benfro, sir Gaerfyrddin a Phowys ac yn gallu llenwi'r bylchau yn eu rotas ar draws llinellau'r sir. Ar hyn o bryd ceir 14 o brif ddarparwyr sy'n gweithredu o fewn y brif farchnad gofal cartref yng Ngheredigion ar 31 Mawrth 2021.

Gwasanaethau Dydd

Caewyd y Canolfannau Dydd yn ystod y cyfnod hwn a chafodd gwasanaethau'r ganolfan i oedolion anabl ac oedolion hŷn eu hatal. Gwnaethpwyd addasiadau gwasanaeth gyda thimau Porth Cynnal a Phorth Gofal, cwblhawyd asesiadau risg gofal cymdeithasol ac iechyd a diogelwch a dilynwyd mesurau rheoli heintiau er mwyn sicrhau trefniadau seibiant a chymorth diogel ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed ynghyd â galwadau rhithiol a chadw mewn cysylltiad rheolaidd.

Gwasanaethau Llesiant Meddyliol

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch gan staff timau Porth Cynnal a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gyda pharhad asesiadau Deddf Iechyd Meddwl a chymorth statudol i bobl ag anawsterau iechyd meddwl a salwch a'u gofalwyr.

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff Tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau gofal a chymorth statudol i bobl sy'n profi anawsterau a dibyniaeth a chamddefnyddio sylweddau a'u gofalwyr.

Cymorth Estynedig

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff Tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau gofal a chymorth statudol i bobl ag anabledau a'u gofalyr.

Gofal Wedi'i Gynllunio

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau a gofal a chymorth statudol i oedolion ag anghenion gofal a chymorth tymor hwy.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

Yn ystod y flwyddyn hon, bu timau Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar yn cydweithio'n agos â'r gwasanaeth ysgolion ac asiantaethau partner allweddol i ddiogelu a chefnogi plant a phobl ifanc yng Ngheredigion a pharhau i fodloni dyletswyddau statudol o fewn gofynion protocolau a chanllawiau Covid-19 y cytunwyd arnynt yn rhanbarthol ac yn genedlaethol. Mae effaith sylweddol Covid-19 ar blant a theuluoedd wedi bod yn amlwg yn nhermau gweld llai o blant a diffyg mynediad at gymorth cymunedol a chynnydd mewn anghenion cymorth ar gyfer llesiant meddyliol ac emosiynol plant a phobl ifanc.

Yn ystod y cyfnodau clo a chau ysgolion, bu gwasanaethau'n gweithio'n agos gyda'r Gwasanaeth Ysgolion i sicrhau bod plant sydd mewn perygl o niwed ac sydd angen gofal a chymorth yn gallu mynychu'r hybiau ysgol i gael cymorth.

Cafodd trefniadau seibiant a chymorth eu blaenoriaethu ar gyfer plant a theuluoedd anabl a phlant sy'n derbyn gofal o fewn cyfyngiadau Covid-19 yr un pryd.

Gyda llacio'r cyfyngiadau yn ystod yr haf, roedd plant sy'n derbyn gofal a chymorth neu wasanaethau ataliol yn gallu cael mynediad at weithgareddau haf o hwyl a drefnwyd gan wasanaethau Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar mewn cydweithrediad â phartneriaid wrth gadw at fesurau diogelwch Covid-19.

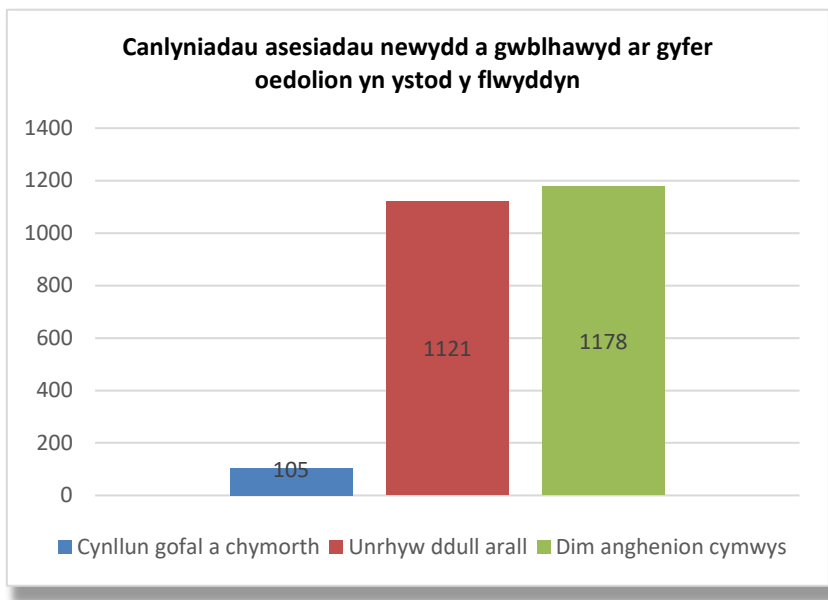
Mae'r Gofrestr Amddiffyn Plant wedi amrywio yn ystod 2020/21, ac roedd 29 o blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ar 31 Mawrth. Mae'r ffigur hwn yn is na'r ffigur ar ddiwedd 2019/20.

Mae nifer y plant sy'n derbyn gofal yng Ngheredigion wedi cynyddu i 86 ar 31 Mawrth 2021. Mae'r cynnydd hwn yn cael ei fonitro'n agos ac mae effaith Covid-19 ar y gallu i gadw plant yn ddiogel yn eu cartrefi ac yn y gymuned wedi bod yn amlwg.

Mae Covid-19 wedi effeithio'n fawr ar argaeledd gweithgareddau ymyrraeth gynnar ac atal. Lle bynnag y bo modd, mae gwasanaethau cymorth wedi cael eu cynnig yn rhithiol.

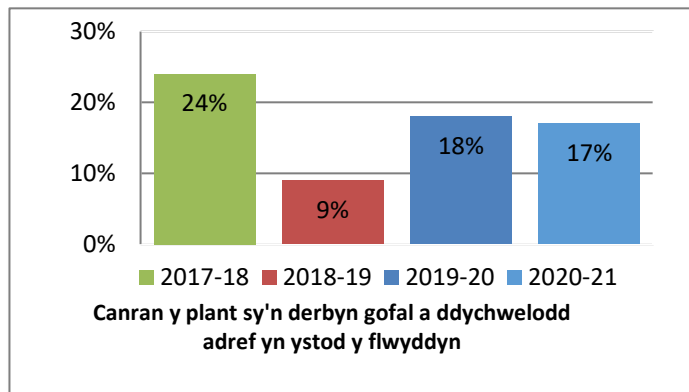
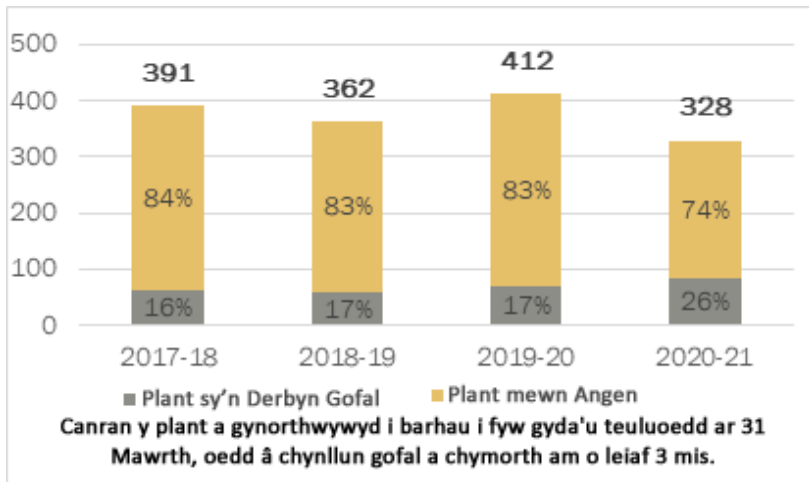
Canlyniad yr Aseidiadau

Cwblhawyd aseidiadau risg ar gyfer pob ymweliad cartref neu wyneb yn wyneb angenrheidiol. Gweithredwyd gweithio rhithiol ar gyfer cyfarfodydd aml-asiantaeth gyda chymorth yn cael ei ddarparu er mwyn i deuluoedd allu cymryd rhan. Roedd achosion yn cael eu blaenoriaethu o ran risg o niwed o gamdriniaeth neu esgeulustod. Gweithiodd staff o fewn y fframwaith risg ac ymarfer a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru a chyda phrotocolau lleol a rhanbarthol eraill.

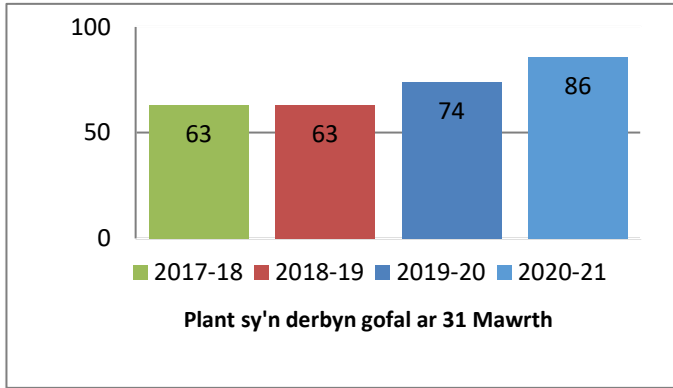

Cynorthwyo plant i barhau i fyw gyda'u teuluoedd

Mae cynorthwyo plant i fyw gyda'u teuluoedd yn un o brif nodau'r gwasanaethau Porth Cynnal. Lle y bo'n bosibl, ystyrir mai dyma yw'r canlyniad gorau i blant. Mae'r mesur hwn yn cymharu nifer y plant sy'n cael eu cynorthwyo fel plant sy'n derbyn gofal (plentyn sydd wedi bod yng ngofal ei Awdurdod Lleol am fwy na 24 awr) â nifer y plant sy'n cael eu cynorthwyo y tu allan i'r mathau hyn o drefniadau.

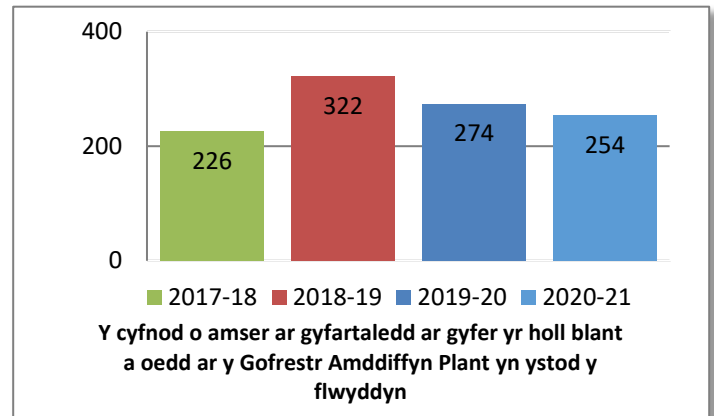
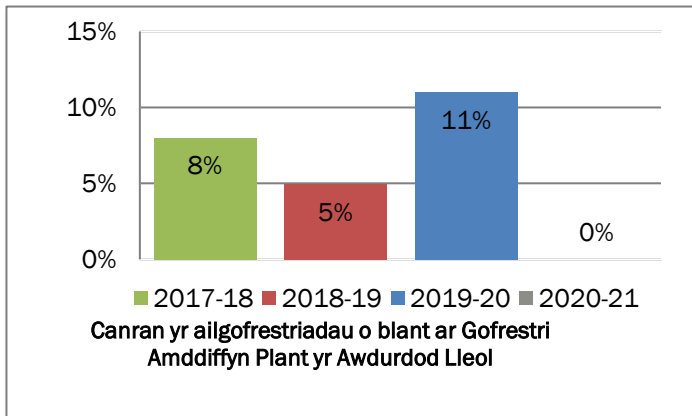
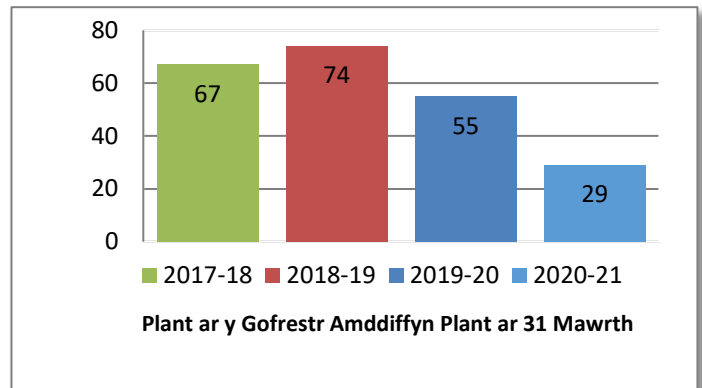

Yn 2020-21 gwelsom gynnydd pellach yn nifer y plant sy'n derbyn gofal yn gyffredinol a gostyngiad bach yn y rhai a ddychwelodd adref ar ôl derbyn gofal sy'n adlewyrchu'r cynnydd mewn achosion cymhleth y mae'n rhaid eu rheoli ac effaith Covid-19. Mae'r gwasanaeth Ar Ffiniau Gofal yn parhau i ddarparu gwasanaeth allweddol gyda chymorth ymarferol ar gyfer rhianta mwy diogel. Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi effeithio ar y maes gwaith hwn gyda mynediad mwy anodd at gymorth yn y gymuned a mwy o anhawster i reoli'r risg o niwed yng nghartref y plentyn neu yn y gymuned.

Y Gofrestr Amddiffyn Plant

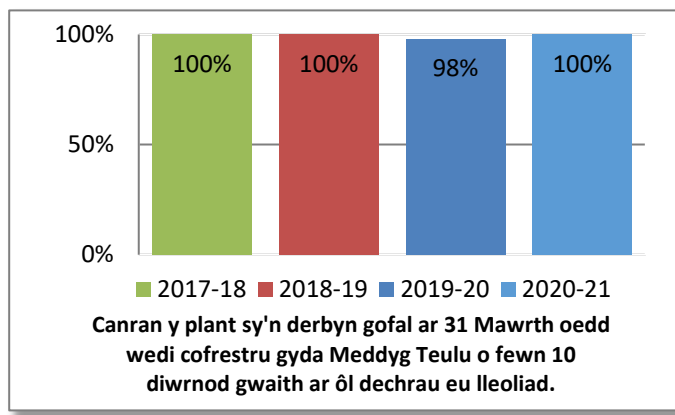
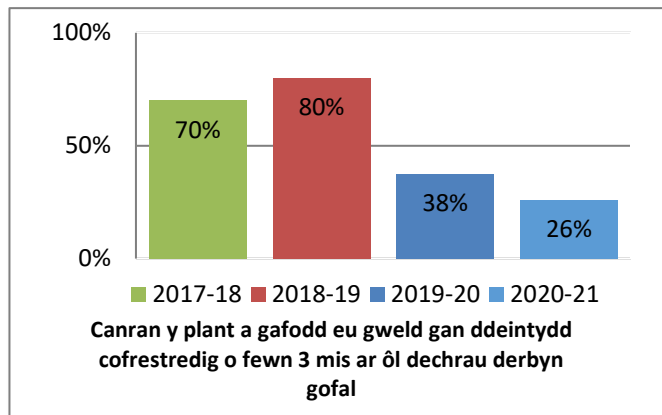
Mae'r gofrestr amddiffyn plant yn darparu cofnod o'r holl blant yn yr ardal sydd â materion diogelu heb eu datrys ac sy'n destun cynllun diogelu rhyngasiantaethol ar hyn o bryd. Mae nifer y plant ar y gofrestr amddiffyn plant ar ddiwedd y flwyddyn wedi gostwng, gyda lleihad yn yr amser y mae'r plentyn yn aros ar y gofrestr, ac ni fu unrhyw ailgofrestrïadau yn ystod y flwyddyn hon.

Yn ystod y flwyddyn hon, mae'r Gwasanaeth Diogelu wedi gweithio'n agos gyda'r heddlu i sicrhau bod ymholiadau ac ymchwiliadau amddiffyn plant o fewn gofynion Covid-19 yn cael eu cwblhau'n ddiogel.

Iechyd ein Plant sy'n Derbyng Gofal

Mae'r Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015 yn datgan bod rhaid i'r awdurdod cyfrifol sicrhau bod plentyn sy'n derbyn gofal yn cael gofal gan ymarferydd deintyddol cofrestredig cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac mewn unrhyw achos dim hwyrach nag 20 diwrnod gwaith ar ôl i'r lleoliad gael ei wneud.

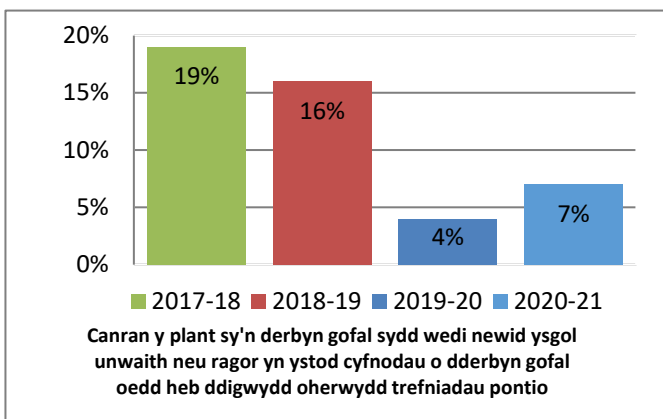

Mae Canllawiau Clinigol NICE [CG19] – 'Archwiliadau deintyddol: y cyfnodau rhwng adolygiadau iechyd y geg' yn amlinellu'r canllawiau ar amlder archwiliadau deintyddol. Seilir hyn ar ffactorau risg y claf unigol o gael clefyd deintyddol. Yn gyffredinol, ystyrir bod plant sy'n derbyn gofal mewn mwy o berygl o gael clefyd deintyddol ac felly disgwylir y byddai'r rhan fwyaf o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu galw yn ôl naill ai bob tri mis neu bob chwe mis. Yn 2020-21 gwelwyd gostyngiad pellach yng nghanran y plant a gafodd eu gweld gan ddeintydd cyn pen tri mis ar ôl iddynt ddechrau derbyn gofal, ac mae hwn yn fater sy'n cael ei ystyried gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ac yn cael sylw ganddo oherwydd bu anawsterau oherwydd Covid a staffio deintyddfeydd.

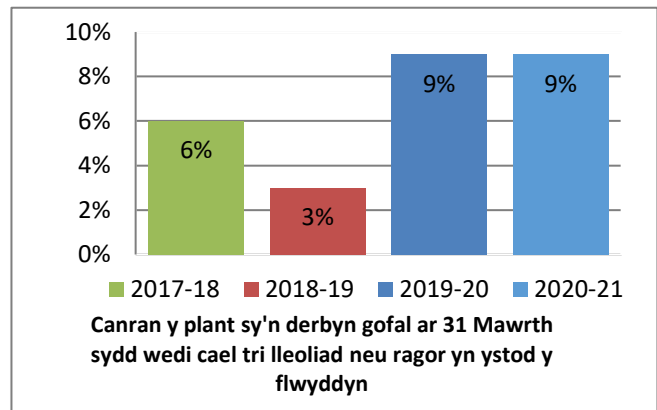
Mae'r rheoliadau hyn hefyd yn datgan bod rhaid i'r awdurdodau cyfrifol sicrhau bod plentyn sy'n derbyn gofal yn cael ei gofrestru gyda Meddyg Teulu cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac mewn unrhyw achos ddim hwyrach na deg diwrnod gwaith ar ôl i'r lleoliad gael ei wneud. Fel y gwelwch o'r graff yn 2020-21 fe wnaethom gyrraedd ein targed o 100% o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu cofrestru gyda Meddyg Teulu.

Plant sy'n derbyn gofal – sefydlogrwydd lleoliadau

Mae gwaith ymchwil wedi dangos y gall symud dro ar ôl tro gael effaith negyddol ar blant. Mae symudiadau aflwyddiannus, neu heb eu cynllunio, yn llawer llai tebygol o ddigwydd i blant iau. Mewn cyferbyniad, mae lleoliadau 'plant yn eu harddegau' yn fwy tebygol o chwalu.

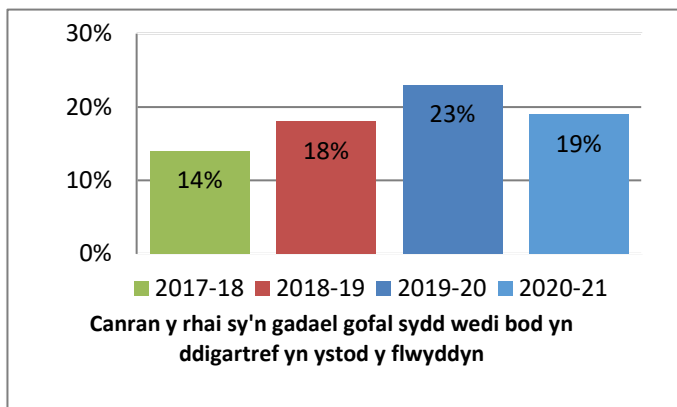
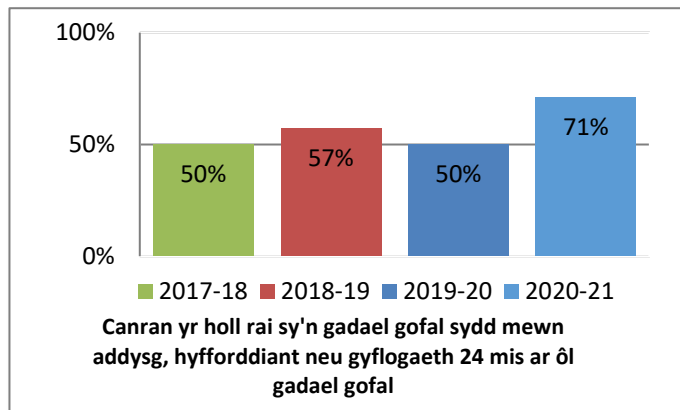
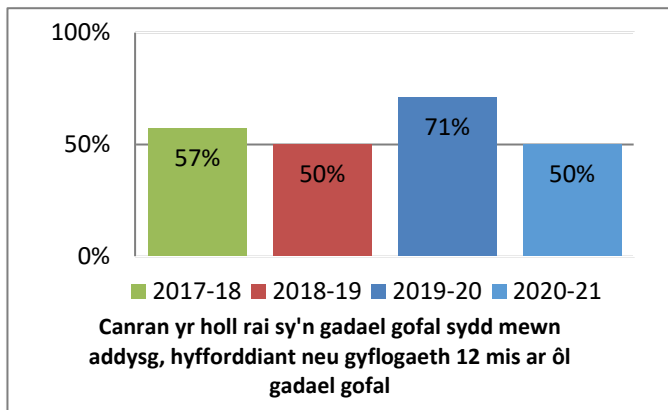
Ni ddeallir yn llawn a yw'r symud lleoliad ei hun yn arwain at ganlyniadau gwael i blant neu a yw hyn yn digwydd oherwydd profiadau ac anawsterau blaenorol plant. Ceir dau brif fesur sy'n ceisio esbonio sefydlogrwydd lleoliadau. Mae'r cyntaf yn ystyried sawl gwaith y bu'n rhaid i blentyn newid ysgol (heb gynnwys pan fydd plentyn yn symud o ysgol gynradd i ysgol uwchradd), ac mae'r ail yn ystyried sawl gwaith y bu'n rhaid i blentyn symud i ddau leoliad neu ragor. Mae'r mesurau hyn yn rhai hir-sefydlog a gallant roi gwybodaeth am berfformiad hirdymor y gwasanaeth. Anfantais y ddau fesur yma yw eu bod yn tueddu i newid oherwydd y nifer isel o blant sydd wedi'u cynnwys ynddynt. Mae'r cynnydd a welwyd yn 2019-20 ac sy'n weddill ar y ganran honno yn 2020-21 o ran plant sydd wedi symud lleoliad tair gwaith neu ragor yn ganlyniad i Covid yn ein barn ni a'r anhawster o geisio lleoli'r plant gyda gofalwyr gwahanol pan fydd anghenion cymhleth gan y plant ac oherwydd y cyfyngiadau a'r gallu i gynnig cymorth cyfyngedig/ar-lein yn unig yn ogystal â'r gofalwyr yn cael y plant gartref hyd yn oed ar ddiwrnodau ysgol. O ran y ganran isel o blant sydd wedi newid ysgol unwaith neu ragor, fel gwasanaeth rydym yn parhau i weithio'n agos gyda'n cydweithwyr addysg ac yn ceisio sicrhau mai dim ond pan fydd hynny'n briodol i'r plentyn y mae symud ysgol yn cael ei ystyried, h.y. symud i'w hysgol leol ar ôl sefydlogi yn y lleoliad, neu lle nad ydym wedi llwyddo i ddod o hyd i leoliad lle y gellir cefnogi'r plentyn i barhau i fynyachu ei ysgol. Fodd bynnag, mae'r mesur isel o ystyried y cynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal unwaith eto yn arwydd o lwyddiant y gwaith sy'n cael ei wneud o fewn ein Gwasanaeth Gofal wedi'i Gynllunio.

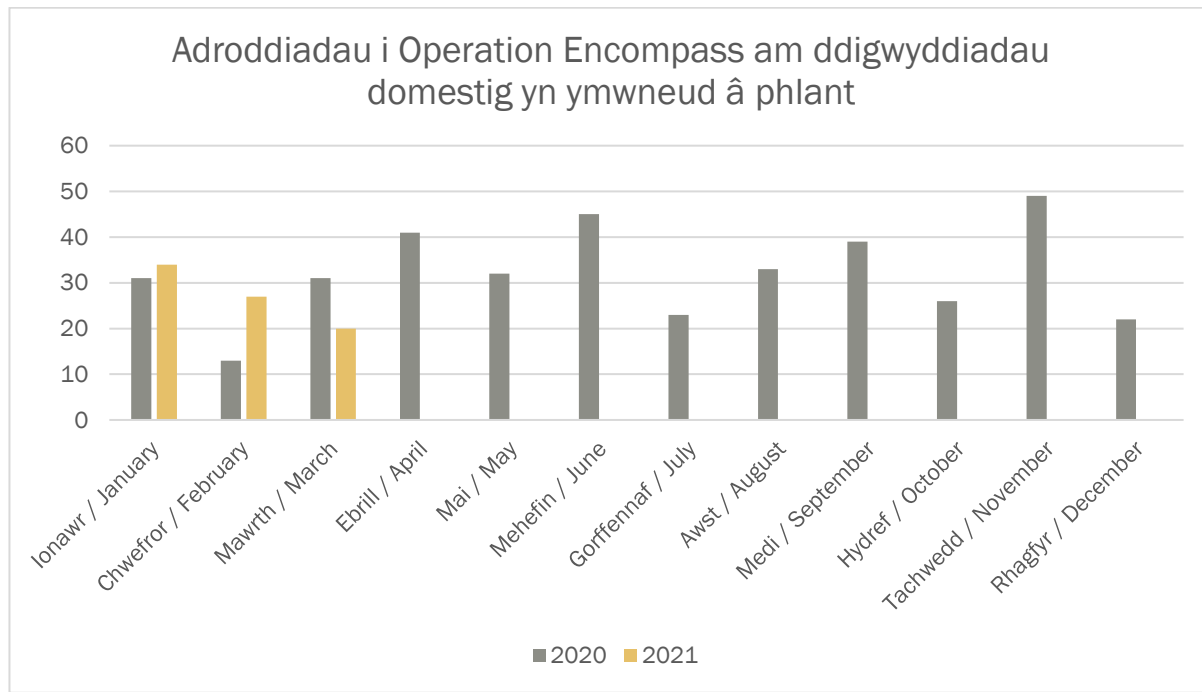
Pobl Ifanc sy'n Gadael Gofal

Mae gadael gofal yn derm a ddefnyddir i gyfeirio at grŵp o blant rhwng 16 a 18 oed ac sydd wedi bod mewn gofal yn flaenorol ond nad ydynt bellach yn "derbyn gofal" yn gyfreithiol gan yr Awdurdod Lleol. Pan fydd plant yn gadael gofal, mae dyletswydd arnom o hyd i gynorthwyo'r bobl hyn tan eu bod yn 21 oed, neu'n 25 oed os ydynt mewn addysg amser llawn neu os oes anabledd ganddynt.

I'r garfan hon o bobl ifanc mae Covid wedi bod yn gyfnod arbennig o anodd gyda heriau i rai ar ôl colli swydd, llety, a mwy o unigedd yn ystod y cyfnod clo. Mae'n siomedig gweld gostyngiad yng nghanran y bobl ifanc o fewn 12 mis o adael gofal sydd mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant. Fodd bynnag, mae'n gadarnhaol bod cynnydd sylweddol wedi bod yn y rhai sydd mewn rhyw fath o addysg/cyflogaeth ac sydd wedi defnyddio'r gwasanaeth gadael gofal ar ôl 24 mis. Mae'n braf hefyd nodi gostyngiad yng nghanran y bobl ifanc sy'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref yn 2020-21. Mae'r Awdurdod Lleol yn parhau i weithio ar eu prosiectau a'u strategaethau i fynd i'r afael â'r angen am lety priodol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal ac yn gweithio'n agos gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig ac asiantaethau allanol yn ein hardal i edrych ar ffyrdd o fynd i'r afael â'r sefyllfa. Bydd yr Awdurdod Lleol yn parhau i flaenoriaethu'r mater hwn a chodi ei broffil yn unol â hynny. Roedd y cynghorwyr personol wedi parhau i gefnogi'r rhai sy'n gadael gofal yn dda yn ystod y cyfnod anodd hwn.

Operation Encompass

Daeth Operation Encompass yn fyw yng Ngheredigion ym mis Tachwedd 2019. Mae wedi bod yn gweithio'n dda yn gyson ers ei lansio, gan rannu gwybodaeth yn ddyddiol ag ysgolion (neu wrth i hysbysiadau ddod i law). Cafwyd rhai hysbysiadau o bryd i'w gilydd ynghylch teuluoedd gan awdurdodau cyfagos ar y ffin â Cheredigion, ond mae'r wybodaeth hon hefyd yn cael ei hanfon ymlaen fel y bo'n briodol. Ers y cyfnod clo, mae rhannu gwybodaeth wedi newid o alwadau ffôn i e-byst, a diwygiwyd y Protocol Rhannu Gwybodaeth i ddarparu ar gyfer hyn. Fodd bynnag, nodir nad yw'r hysbysiad e-bost llawn yn cael ei rannu ag ysgolion yn ei gyfarwydd, mae pob adroddiad yn cael ei olygu i gynnwys manylion y dioddefwr/troseddwr honedig, manylion y plant, a oeddent yn bresennol, amser/dyddiad a chrynodeb o'r digwyddiad. Mae ysgolion yn cael eu briffio'n llawn ar y gwasanaethau cymorth sydd ar gael i blant sydd wedi bod yn agored i ddigwyddiadau naill ai yn eu cartrefi, neu o fewn eu perthnasoedd eu hunain, gan gynnwys Sbectrwm (Hafan Cymru) a Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gornllewin Cymru. Er mwyn sicrhau bod ysgolion yn cadw golwg ar ddiogelwch a llesiant eu disgyblion, mae gwasanaeth diogelu'r ysgol yn parhau i rannu hysbysiadau hefyd trwy gydol gwyliau'r ysgol, felly nid yw wedi'i gyfyngu i'r tymor ysgol yn unig. Mae'r ffigurau yn y tabl uchod yn adlewyrchu nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd, a oedd yn amlwg yn uwch yn ystod cyfnodau clo.

3. Sut mae pobl yn llunio ein gwasanaethau?

Mae Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Cyngor Sir Ceredigion yn ymgysylltu fel arfer â dinasyddion a rhanddeiliaid trwy ddulliau amrywiol. Ceisiwn adborth "galw yn ôl" o fewn Clic a gwasanaethau Porth Gofal. Ymgysylltwn fel arfer â byrddau a grwpiau gwahanol, er enghraifft, y Bwrdd Diogelu Ieuencid Sêr Saff, Grŵp Plant sy'n Derbyn Gofal, Fforwm Anabledd, Fforwm 50+, Byrddau Trawsnewid Iechyd Meddwl, lle y byddwn yn rhannu cynlluniau ar gyfer y dyfodol ac yn hyrwyddo adborth ynghylch ad-drefnu'r gwasanaeth a ddarperir. Hefyd, dysgw'n o arolygiadau Arolygiaeth Gofal Cymru, arolygiadau Swyddfa Archwilio Cymru ac Adolygiadau Ymarfer Plant ac Oedolion wrth iddynt ddigwydd. Rydym yn cwrdd â chynghorau tref a chymuned i rannu ein cynlluniau ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol ac i gael adborth ar y cynlluniau hyn.

Yn ystod 2020-2021, yn sgil effaith Covid-19 mae ymarferion ymgysylltu wyneb yn wyneb ac ymarferion ymgysylltu arferol eraill â defnyddwyr gwasanaeth wedi cael eu cyfyngu'n ddifrifol.

Serch hynny, mae adborth gan y cyhoedd sy'n derbyn gwasanaethau cymorth wedi cael ei gasglu'n rheolaidd a'i ystyried gyda grwpiau allweddol fel Sêr Saff, gan greu rhaglen gyfan o ymgysylltu a chymorth i blant a phobl ifanc ar-lein.

Crynodeb o enghreifftiau o sicrhau llais a rheolaeth defnyddwyr gwasanaeth yn ystod 2020-2021;

- Cyflwyno ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn wrth asesu, cynllunio gofal ac adolygu; defnyddio Arwyddion o Ddiogelwch a Llesiant, gwaith ar ddatblygu ffurflenni a llwybrau wedi'u llywio gan ymarferwyr a rheolwyr
- Defnydd hyblyg o daliadau uniongyrchol yn lle gofal preswyl a gofal dydd
- Defnyddio technoleg i sicrhau adborth rhithiol gan ddefnyddwyr gwasanaeth
- Holiadur seibiant i lywio cymorth yn ystod Covid-19 i blant a theuluoedd anabl
- Datblygu holiadur adborth ar gyfer y rhai sy'n ymwneud â diogelu oedolion
- Gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion; gwrando ar farn plant am ddulliau rhithiol
- Adolygiadau Plant sy'n Derbyn Gofal, Cynadleddau Amddiffyn Plant, Adolygiadau Gofal a Chymorth a gynhelir yn rhithiol
- Defnyddio gwasanaethau eiriolaeth rhithiol a gomisiynir ar gyfer plant ac oedolion
- Pawb sy'n derbyn gofal cartref/galluogi yn cael cyfle i roi'r gorau iddi/llenhau darpariaeth i gyfyngu ar risg
- Mae dysgu o achosion mewn meysydd penodol wedi cynnig modd i ni adolygu a diwygio polisiau a gweithdrefnau (yn benodol mewn cartrefi gofal h.y. y defnydd o gyfarpar diogelu personol, parthau diogel, atal a rheoli heintiau ac ati)
- Rhaglen drawsnewid 1 – cyflwyno'r rhaglen Connect
- Arolwg boddhad ieuencid a ffurflenni adborth sesiynol
- Adborth o weithgareddau chwarae i blant a phobl ifanc
- Adborth gan Gyngor Ieuencid Ceredigion a'r Grŵp Sêr Saff

Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella

Mae Ceredigion yn cymryd rhan weithredol yn y Grŵp Gwella Bywydau Rhanbarthol. Bob yn ail fis mae'r grŵp hwn yn cynnal cyfarfod busnes a chyfarfod sy'n cael ei arwain a'i gadeirio gan y 'Dream Team'. Grŵp o ddefnyddwyr gwasanaethau yw aelodau'r tîm hwn. Maent yn cael eu cynorthwyo gan Bobl Sir Benfro yn Gyntaf sy'n rhoi cymorth gweithredol i'r grŵp rhanbarthol, yn enwedig o ran defnyddio'r Gronfa Gofal Integredig.

Arolygwyd Gwasanaethau ar gyfer Plant Anabl, Atal a Throsglwyddo gan Arolygiaeth Gofal Cymru ym mhedwerydd chwarter 2019-2020. Mae'r Cynllun Gweithredu a grëwyd mewn ymateb i faterion a godwyd wedi'i roi ar waith er bod Covid-19 wedi rhwystro cynnydd ar rai agweddau ac mae rhai addasiadau wedi'u gwneud.

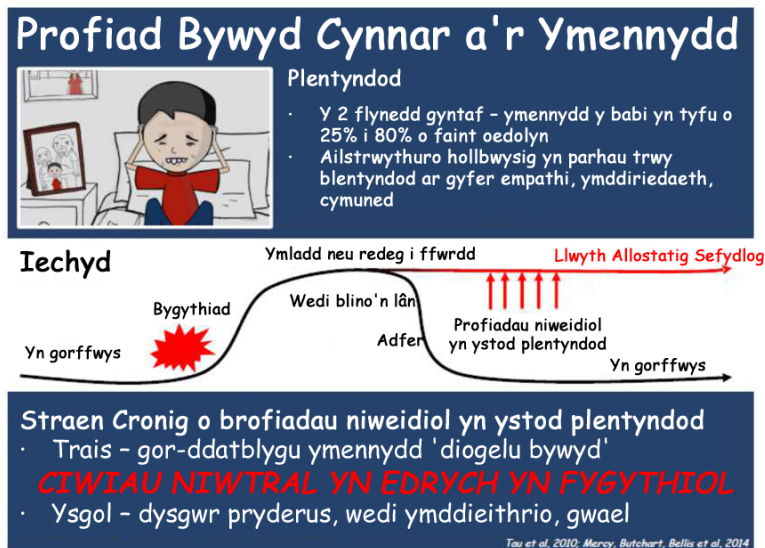
Cynnydd ar y Cynllun Gweithredu

- 1.1 Sicrhau bod plant a'u teuluoedd yn gallu bod yn glir ynghylch pa gymorth y gallant ei gael, sut a phryd a ble.
  - Manyleb gwasanaeth a chytundeb gweithio diwygiedig gydag lechyd wedi eu gweithredu.
  - Mae strategaeth cleientiaid wedi'i drafftio gyda lefelau gwasanaeth o ran y cymorth a gynigir.
  - Mae strwythur staffio ar gyfer TAW wedi'i gytuno gyda'r cynllunio ar gyfer y cam nesaf.
  - Mae gwybodaeth gyfathrebu ynghylch y cynnig newydd o ofal a chymorth a gwasanaethau ataliol gan yr ALI ac lechyd wedi'i ddsbarthu a thrafodwyd unrhyw ymholiadau gan deuluoedd.
- 1.2 Paratoi a chefnogi staff i gwblhau a chofnodi asesiadau a chynlluniau gofal o ansawdd da sy'n bodloni'r holl ofynion statudol gan gynnwys anghenion cyfathrebu'r plentyn.
  - Mae staff wedi cwblhau hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ac asesu ac mae asesiad risg Covid-19 wedi'i roi ar waith.
  - Mae goruchwyliaeth staff fisol ar waith i sicrhau ansawdd achosion byw.
  - Defnyddio proffiliau 1 dudalen ar gyfer plant ar eu cofnod WCCIS.
  - Cwblhawyd y gwaith o fapio sgiliau cyfathrebu'r staff ac mae anghenion hyfforddi wedi'u nodi. Gall rhai staff ddefnyddio Makaton lle bo angen.
- 1.2 Paratoi a chefnogi staff i nodi asesu a darparu cymorth pan fydd angen i ofalwyr yn unol â gofynion statudol.
  - Mae staff wedi nodi gofalwyr ac wedi cynnig asesiad o anghenion cymorth gofalwyr.
  - Mae hyfforddiant staff ar asesiadau gofalwyr wedi'i gwblhau.
  - Bydd staff yn cofnodi'r rheswm dros wrthod asesiad gofalwr os mai dyma yw'r achos.
- 2.1 Sefydlu'r Gofrestr Anabledd yn unol â gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a'i defnyddio i lywio datblygu'r gwasanaeth a chomisiynu strategol yn y dyfodol.
  - Mae'r Gofrestr yn barod i fynd yn fyw, a bydd hon yn eistedd yn y Porth Gofal i ddechrau, ond yn symud i Clic pan fydd wedi'i sefydlu.

- 2.2 Gwella darpariaeth gwasanaeth a'r amrywiaeth o wasanaethau cymorth sydd ar gael i blant anabl a'u teuluoedd yn unol â'u hanghenion.
- Cynnal adolygiadau amlasiantaethol gyda theuluoedd i nodi anghenion gan ddefnyddio dulliau rhithiol oherwydd Covid-19
  - Bydd y panel anghenion cymhleth lleol yn trafod pecynnau gofal a chymorth a chomisiynu ar y cyd yn fisol.
  - Mae ffurflenni cais am wasanaeth yn cael eu cwblhau ar gyfer pob gwasanaeth newydd, ac mae taliadau uniongyrchol yn cael eu cefnogi'n fewnol erbyn hyn.
  - Bydd Camu Mlaen yn ystyried yr holl fyfyrwyr blwyddyn 9 a allai fod yn gymwys ar gyfer y gwasanaeth ac yn gweithio gyda nhw a'u teuluoedd i sicrhau trosglwyddiad esmwyth i'r cynllun pan ystyrir yn briodol i ddiwallu eu hanghenion addysgol ôl-18.
  - Mae DASH wedi cael y contract i gynnig penwythnosau seibiant ar gyfer rhai o'r bobl ifanc y nodwyd bod angen y ddarpariaeth hon arnynt. Mae cyfyngiadau Covid-19 wedi effeithio ar ddarpariaeth seibiant.
- 2.3 Mae'r Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd yn cydweithio'n effeithiol i ddarparu cymorth ac yn adolygu a datblygu trefniadau comisiynu presennol ar gyfer plant anabl a'u teuluoedd.
- Manyleb gwasanaeth yn cael ei gweithredu.
  - Mae cynllun gweithredu rhanbarthol a grŵp canlyniadau plant rhanbarthol wedi'u sefydlu'n ddiweddar.
  - Cynhelir cyfarfod olrhain wythnosol rhwng cymorth estynedig a chydweithwyr iechyd i drafod achosion a nodi'r person mwyaf addas i weithio gyda'r person ifanc.
- 2.4 Gall plant a phobl ifanc gael mwy o gymorth i fod yn annibynnol a gwella canlyniadau trwy ddefnyddio technoleg gynorthwyo!
- Mae'r Awdurdod Lleol wedi cyflwyno cais am gyllid gan y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol er mwyn gallu datblygu'r gwasanaeth hwn.
- 3.1 Datblygu fframwaith sicrhau ansawdd effeithiol, wedi'i ategu gan oruchwyliaeth effeithiol gan reolwyr o'i swyddogaethau a'i brosesau craidd.
- Mae templed a dulliau Arwyddion Diogelwch yn cael eu defnyddio wrth oruchwyllo staff.
  - Fframwaith sicrhau ansawdd i'w ddatblygu fel offeryn archwilio i reolwyr gynnal hapwiriadau archwilio ar gyfer achosion.
  - Mae rheolwyr wedi cael hyfforddiant ar sgiliau goruchwyllo.
  - Rhaglen gymorth atal a rheoli heintiau i reolwyr ar gymorth estynedig.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Mae profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn ddigwyddiadau trawmatig sy'n effeithio ar blant. Gallai'r rhain ddigwydd wrth i blant dyfu, trwy gael eu cam-drin neu fyw mewn cartref sydd wedi'i effeithio gan drais domestig, camddefnyddio sylweddau neu salwch meddwl.

Adeiladu Gwydnwch gyda Pobl Ifanc .

Dewch i weithredu syniadau.

ACE'd e

ACE'd it

Building Resilience with Young People .
Ideas into action.

Yn 2019-2020 cafodd holl staff rheng flaen Ceredigion hyfforddiant ar brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod (cyfanswm o 1829) yn dilyn dadansoddiad o anghenion hyfforddi ar draws gwasanaethau.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, 2020-2021, mae sesiynau hyfforddi eraill wedi cael eu cynnig i staff er mwyn sicrhau ein bod yn gallu darparu ymyriadau cynharach a helpu ein gweithwyr proffesiynol i ofalu am blant, pobl ifanc a'u teuluoedd a'u cefnogi.

Cafodd Covid-19 effaith enfawr ar hyfforddiant yn ystod 2020-2021 oherwydd y cyfyngiadau oedd yn eu lle. Fodd bynnag, rydym wedi cyflawni'r datblygiadau allweddol canlynol:

- Mae 12 aelod newydd o staff wedi cwblhau hyfforddiant ymwybyddiaeth o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod i sicrhau ymagwedd gyson at ddeall trawma a'r effeithiau ar blant a phobl ifanc.
- Roedd modd cynnal hyfforddiant wyneb yn wyneb yn Team Teach ym mis Mai a mis Mehefin 2021 ar gyfer nifer o staff cymorth ac atal.
- Hyfforddwyd 5 aelod o staff cymorth ac atal yn y rhaglen STAR sy'n ymdrin â cham-drin domestig a pherthnasoedd parchus.
- Derbyniodd 13 aelod o staff cymorth ac atal hyfforddiant mewn therapi tynnu lluniau a siarad er mwyn gallu helpu plant, pobl ifanc ac oedolion a allai fod yn dioddef o drawma neu iechyd meddwl gwael.
- Mae staff o fewn y tîm cymorth ac atal hefyd wedi derbyn hyfforddiant mewn 'Ymwybyddiaeth o Hunan-niweidio a Hunanladdiad' oherwydd natur yr atgyfeiriadau sy'n cael eu hanfon am gymorth i blant a phobl ifanc yn y gymuned ac yn yr ysgol.
- Mae 9 aelod o staff wedi cwblhau'r cwrs 'Cwnsela Creadigol'.
- Cyflwynwyd hyfforddiant ar y Model Adfer Wedi Trawma i 6 aelod o staff gyda'r model yn cael ei addasu i ddarpariaeth ar-lein a'i archebu ar gyfer Chwefror 2022.
- Rhoddyd hyfforddiant 3 diwrnod i ymarferwyr Model Adfer Wedi Trawma i 43 o staff o fewn y tîm cymorth ac atal gan gynnwys staff yr uned cyfeirio disgyblion. Datblygwyd y model

mewn ymateb i anghenion cymhleth plant a phobl ifanc â phrofiadau plentyndod niweidiol lluosog.

- Oherwydd Covid-19 a rhai cyfyngiadau bu'n rhaid cynnal y sesiynau a gynlluniwyd gan Team Teach pan gafodd cyfyngiadau eu codi ar gyfer cynnal sesiynau wyneb yn wyneb. Cynigiwyd sesiynau cyflwyno Team Teach i Benaethiaid, Tîm Arweinyddiaeth Ysgolion a Rheolwyr Gwasanaeth o fewn yr Awdurdod Lleol ym mis Chwefror 2022. Roedd 62 o gynrychiolwyr o ysgolion cynradd ac uwchradd a'r uned cyfeirio disgyblion, gyda 24 arall o sectorau gan gynnwys Gwasanaethau Teuluoedd a Phlant, Tai a Canolfannau Llesiant.
- Yn dilyn ymlaen o hynny roedd ysgolion yn gallu cofrestru i hyfforddi eu staff gyda sesiynau wedi'u teilwra i'w hanghenion. Aeth 147 o staff ysgolion ymlaen i drefnu a derbyn hyfforddiant gyda 39 arall wedi'u neilltuo ar gyfer gwanwyn 2022.

Hefyd, mae rhai aelodau o staff wedi penderfynu astudio meysydd o ddiddordeb personol iddynt y gallant eu defnyddio yn eu gwaith.

Yn ddiweddar cwblhaodd Mentor Sgiliau Plant a Phobl Ifanc ei gradd meistr gyda theilyngdod yn 'Effaith Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod: Cynnydd a Chyrhaeddiad Addysgol', ac mae Gweithiwr Ieuenctid newydd gwblhau cwrs 'Cwnselydd a Seicotherapydd Uwch' Lefel 4.

Grŵp diogelu plant a phobl ifanc Sêr Saff Ceredigion – wedi'i hwyluso gan TGP

Mae adroddiad ar-lein ar gyfer gweithgarwch yn 2020-2021 yn dangos datblygiad gwerthfawr cymorth diogel a mesurau diogelu gyda phlant a phobl ifanc trwy'r cyfryngau cymdeithasol mewn ymateb i'r pandemig:

[Safe Starts - YouTube](#)

Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu

Yn ystod 2021-2021, gwelsom gynnydd o 267 o ofalwyr di-dâl cofrestredig, gan fynd â'r nifer o 825 o ofalwyr i 1092.

Ar ddechrau'r cyfnod clo ym mis Ebrill 2020, sefydlodd y Gwasanaeth Gofalwyr wasanaeth 'gwirio llesiant'. Cysylltwyd â holl aelodau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr trwy e-bost, llythyr neu ffôn i roi sicrwydd a gwybodaeth, nodi problemau a chynnig cymorth. Roedd gofalwyr a oedd am gael mwy o gymorth yn cael cynnig cyswllt cyson yn rheolaidd.

Er na chaniatawyd cyswllt wyneb yn wyneb, cynhyrchwyd cylchlythyrau 'Infobursts' Covid-19 atodol i ofalwyr. Dosbarthwyd y rhain i aelodau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr ac roedd gwybodaeth hefyd ar gael i'r cyhoedd trwy wefan Cyngor Sir Ceredigion. Er mwyn parhau i gefnogi llesiant gofalwyr o dan gyfyngiadau'r pandemig, datblygwyd ffyrdd arloesol newydd o ddarparu hyfforddiant, gweithgareddau a digwyddiadau i ofalwyr heb yr angen am gyswllt wyneb yn wyneb.

I ddathlu Wythnos Gofalwyr ym mis Mehefin 2020 a Diwrnod Hawliau Gofalwyr ym mis Tachwedd 2020, darparwyd ystod eang o weithgareddau yn rhithiol dros Zoom. Roedd gofalwyr heb fynediad i'r rhyngwyd yn gallu cael mynediad i'r gweithgareddau dros y ffôn arferol felly nid oedd gofalwyr

heb gysylltiad digidol yn cael eu heithrio. Cyhoeddwyd cyfarwyddiadau ar sut i ymuno a chael mynediad at Zoom yn y Cylchgrawn Gofalwyr ynghyd â chymorth arall ar ddatblygu sgiliau digidol.

I gydnabod popeth y mae gofalwyr yn ei wneud a dangos ein gwerthfawrogiad, dosbarthwyd bagiau llesiant gofalwyr i ofalwyr ym mis Mehefin 2020 a dosbarthwyd te prynhawn Cymreig 'seibiant mewn bocs' ym mis Mawrth 2021. Cymerodd nifer sylweddol o ofalwyr yr amser i gysylltu â ni i ddweud diolch a'u bod yn gwerthfawrogi'r rhoddion.

Yn ystod y cyfnod clo, roedd rhai gofalwyr yn ei chael hi'n anodd gwneud eu siopa hanfodol. Mewn ymateb, datblygodd Uned Gofalwyr Ceredigion Gerdyn Oedolion sy'n Ofalwyr a oedd yn cael ei gydnabod gan bob archfarchnad fawr wrth gynnig slotiau siopa a dosbarthu â blaenoriaeth. Mae gwaith yn mynd rhagddo i roi hyn ar waith yn rhanbarthol.

Fel rhan o ddiwrnod gweithredu Gofalwyr Ifanc, lansiodd Ceredigion ei gylchlythyr cyntaf erioed i ofalwyr ifanc a'i ddosbarth i'r gofalwyr ifanc hynny sydd wedi cofrestru gyda'r gwasanaeth gwybodaeth yn ogystal â'r rhai sy'n cael cymorth gan y gwasanaeth a gomisiynwyd ar gyfer gofalwyr ifanc yng Ngheredigion, sef Gweithredu dros Blant.

Mae'n werth nodi bod Cyngor Sir Ceredigion wedi bod yn arwain ar brosiect rhanbarthol i gyflwyno'r Rhaglen Gwydnwch a Llesiant Gofalwyr. Cafodd hyn ei gyflwyno mewn lleoliad wyneb yn wyneb traddodiadol yn flaenorol, ond yn ystod y flwyddyn mae wedi cael ei ailysgrifennu i'w gyflwyno'n rhyngweithiol ar-lein hefyd.

Mae ystod o fodiwlau wedi cael eu datblygu gan gynnwys Gofalwyr Ifanc 8-13, Gofalwyr Ifanc 14-17, Oedolion sy'n Ofalwyr yn y Gymuned, Hyfforddi'r Hwylusydd a Sesiynau Blasau Gwydnwch a Llesiant.

Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion

Mae Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd Ceredigion – y Tîm o Amgylch y Teulu, y Tîm Teulu a Chanolfan Teulu Penparcau, yn darparu cymorth cynnar i'r teuluoedd a'r plant sydd fwyaf agored i niwed er mwyn atal problemau rhag digwydd neu fynd i'r afael â nhw cyn iddynt waethygu. Mae'r gwasanaethau hyn yn gweithio gyda rhwydwaith teulu cyfan yn hytrach na chanolbwyntio ar unigolyn. Mae'r Tîm o Amgylch y Teulu yn gweithio gyda'r teulu i nodi'r problemau a helpu'r teulu i roi sylw iddynt trwy ddatblygu a chryfhau eu cysylltiadau, perthnasoedd a sgiliau er mwyn adeiladu a chreu gwydnwch, hunandibyniaeth a chynnal eu llesiant.

Tîm o Amgylch y Teulu

Yn 2020-21, cwblhaodd y Tîm o Amgylch y Teulu 143 o geisiadau JAFF. Roedd 20 o'r rhain yn ymwneud â phlentyn â gofyniad dysgu ychwanegol penodol neu anabledd.

Yn flynyddol, mae oddeutu 31% (44) o'r ceisiadau yn ymwneud ag ailatgyfeiriadau (blynyddoedd yn ddiweddarach yn aml) pan fydd teuluoedd yn cyrraedd cyfnod newydd yn eu bywyd ac yn cofio bod cymorth y Tîm o Amgylch y Teulu wedi bod yn effeithiol o'r blaen ac yn gofyn am gymorth eto.

Yn 2020-2021, cofnododd 76% o deuluoedd â Chynllun Gweithredu Tîm o Amgylch y Teulu ganlyniad cadarnhaol adeg cau'r achos.

Nodwyd bod gan 43 o'r atgyfeiriadau a dderbyniwyd bryderon ynghylch camddefnyddio sylweddau gyda chyfran o'r rhain hefyd yn dangos ffactorau eraill a fyddai'n cyfrannu at brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod.

Roedd gostyngiad o 64% i 57% yn nifer y ceisiadau sy'n cael eu prosesu o fewn 5 diwrnod gwaith sy'n adlewyrchu'r cynllunio ychwanegol sydd ei angen er mwyn mynd i'r afael â gofynion sy'n fwyfwy cymhleth teuluoedd sydd angen cymorth y Tîm o Amgylch y Teulu ochr yn ochr â'r heriau o ymgysylltu â theuluoedd yn rhithiol yn ystod y cyfnod clo.

Wrth addasu darpariaeth gwasanaeth i bandemig Covid-19, datblygodd Tîm o Amgylch y Teulu Ceredigion, mewn partneriaeth ag Uned Gofalwyr Ceredigion, gyfres o sesiynau hyfforddi rhithiol ar gyfer rhieni plant ag anghenion ychwanegol neu ddatblygol. Mae'r rhaglen yn seiliedig ar y rhiant a'r teulu ac yn canolbwyntio ar bynciau a nodwyd gan y cyfranogwyr. Mae'r sesiynau'n cynnwys botwm 'Dweud Eich Dweud' digidol i gasglu adborth yn syth. Mae'r cydweithrediad hefyd yn sicrhau bod rhieni-gofalwyr yn cael gwybod am y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr a'r Cerdyn Adnabod Gofalwyr a Gofalwyr Ifanc sydd ar gael.

Mae'r tîm wedi cyflwyno gweithdai aml-asiantaeth rhithiol pwrpasol i fynd i'r afael â materion penodol e.e. Adeiladu Pobl Ifanc Gwydn yn Emosiynol i fynd i'r afael â hunan-niweidio cynyddol. Dywedodd un rhiant ei bod ni bellach yn teimlo'n "hyderus fy mod i'n gallu eistedd i lawr gyda fy mab a siarad ag ef am gyffuriau oherwydd bod y wybodaeth gen i nawr".

Tîm Teulu

Mae Tîm Teulu yn garfan fach o weithwyr cymorth i deuluoedd sy'n helpu teuluoedd i wneud y newidiadau a nodwyd gyda ffocws ar rianta a newid ymddygiad. Cyfyngwyd y gwasanaeth hwn yn ddifrifol oherwydd effaith y cyfnodau clo a chyfyngiadau Covid-19.

Eleni cafodd Tîm Teulu 137 o atgyfeiriadau. O'r 137 o atgyfeiriadau a dderbyniwyd, dim ond 4 oedd heb eu dyrannu – cyfeiriwyd 2 i gael cymorth mwy priodol, symudodd 1 teulu allan o'r ardal a gwrthododd 1 teulu ymyrraeth.

Roedd y 133 o atgyfeiriadau hyn yn ychwanegol at y gwiriadau llesiant a gynhaliwyd gan staff i gefnogi disgyblion ysgol tra bod addysg yn cael ei darparu yn rhithiol ac yn y cartref.

Mae'n werth nodi bod 71% o'r rhai y gweithiwyd â nhw wedi nodi gwelliant ar draws y mesurau perfformiad cenedlaethol perthnasol, gydag 88% yn nodi gwelliant yn eu gwydnwch unigol a 79% yn nodi gwelliant yn eu hiechyd emosiynol.

Addasodd y tîm adnoddau ac ymyriadau er mwyn gallu darparu gwasanaeth rhithiol yn ystod y cyfnod clo gan barhau i ddarparu: Yr Ymennydd sydd ar Fai; Gweithdy Gemau Cyfrifiadurol Ar-lein a Diogelwch ar y Rhyngwyrdd; Cymorth i'r Teulu; Cefnogaeth Rhianta Un-i-Un; Sesiynau Rhannu a Rhif a Stori a Sbrî i rieni ifanc / rhieni plant bach.

Yng ngwanwyn 2021, trefnwyd gweithgareddau teithiau cerdded a welis fel gweithgaredd cymdeithaso allanol ar gyfer grwpiau rhieni ifanc.

Cynhaliwyd ymweliadau wyneb yn wyneb, un-i-un, wedi'u hasesu o ran risg, ar gyfer nifer fach o deuluoedd a phlant agored i niwed yn ystod y cyfnodau clo.

Hefyd, yn ystod y cyfnod clo, mewn partneriaeth â rhai ysgolion cynradd, treialwyd sesiynau gwaith llesiant emosiynol i helpu plant a theuluoedd a fyddai fel arfer wedi mynychu grwpiau anogaeth yn yr ysgol.

Mae Tîm Teulu hefyd yn cefnogi dosbarthu deunyddiau darllen gan Gyngor Llyfrau Cymru i deuluoedd agored i niwed yn ystod 2020-2021.

Canolfan Teulu Penparcau

Yn anffodus, oherwydd y pandemig a'r cyfnod clo, prin iawn oedd y defnydd o Ganolfan Teulu Penparcau yn ystod y cyfnod 2020-2021. Ailddechreuodd cyswllt wyneb yn wyneb dan oruchwyliaeth rhwng plant sy'n derbyn gofal a'u rhieni ym Mhenparcau ar ddiwedd chwarter 4 2020-2021.

Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion

Mae'r Gwasanaeth Cymorth ac Atal wedi'i ffurfio o dimau amlddisgyblaethol, gyda'r nod cyffredinol o ddarparu dulliau dan arweiniad plant, pobl ifanc a'r teulu i alluogi plant, pobl ifanc, teuluoedd a chymunedau ehangach gael eu grymuso, i gyflawni, i ddatblygu'n bersonol, yn emosiynol, yn gymdeithasol a bod y gorau y gallant fod. Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac Arwyddion Diogelwch yn sail i bopeth a wnawn. Mae ein timau yn darparu cymorth cyffredinol ac â ffocws i blant a phobl ifanc sy'n cynnwys:

- Gwaith ieuenctid ac ymgysylltu; Gwaith ieuenctid yn yr ysgol, dilyniant addysg, dysgu achrededig a chyfranogiad

Mae Gweithwyr Ieuenctid mewn ysgolion yn ymgysylltu â phobl ifanc 11-18 oed mewn cyd-destunau cyffredinol ac â ffocws. Mae Gweithwyr Ieuenctid yn ceisio adeiladu a chynnal perthnasoedd ystyrlon â phob disgybl ysgol; mae hynny'n cynnwys disgyblion a gyfeiriwyd yr ystyrir eu bod mewn perygl o ymddieithrio o addysg brif ffrwd oherwydd un neu lu o resymau.

Mae Gweithwyr Ieuenctid yn ffurfio perthnasoedd yn seiliedig ar ymgysylltu gwirfoddol. Trwy weithio gydag unigolion gall Gweithwyr Ieuenctid ddylunio cynllun wedi'i deilwra sy'n cynnig cymorth ar ffurf anghenion personol, cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol yr unigolyn. Gellir cyflawni hyn o fewn a'r tu allan i amgylchedd yr ysgol a bod yn gymorth wedi'i dargedu ac yn gymorth cyffredinol.

- Cymorth a Chyflawniad; Mentora cynradd/uwchradd, pontio, llesiant emosiynol, anogaeth ac allgymorth

Mae'r Mentoriaid Sgiliau Plant a Phobl Ifanc yn cefnogi plant a phobl ifanc a allai ddangos ymddygiad heriol oherwydd eu profiadau cymdeithasol ac emosiynol. Mae mentoriaid yn darparu cymorth i blant a phobl ifanc mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, a lleoliadau addysg eraill.

Mae mentoriaid yn hyrwyddo dull cyfannol sy'n seiliedig ar gryfderau er mwyn deall yn well y rhesymau dyfnach pam mae plant yn gweld eu hamgylchedd presennol yn heriol mewn lleoliadau un-i-un a grwpiau bach â ffocws. Mae hyn er mwyn helpu i reoli eu hemosiynau, gan sianelu eu hegri'n gadarnhaol trwy ganolbwyntio ar gyrhaeddiad, yn addysgol ac yn bersonol.

- **Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal**; cymorth 16-24, allgymorth cymunedol, canolfannau ieuenctid, darpariaethau cyffredinol â ffocws

Mae ein tîm Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal yn darparu ymyriadau wedi'u targedu a chyffredinol gyda'r nod o fynd i'r afael â'r ffactorau risg posibl neu faterion sylfaenol megis materion teuluol, cymdeithasol, unigol, addysgol, neu iechyd meddwl ac emosiynol a'u lleddfu a allai eu rhoi mewn risg uwch o droseddu ac aildroseddu, ond hefyd yn eu hatal rhag bod angen ymyrraeth statudol bellach megis gwasanaethau iechyd meddwl proffesiynol, ymyrraeth feddygol bellach a hyd yn oed cymorth tai fel enghraifft.

Mae'r darpariaethau'n amrywio o weithgareddau allgymorth, symudol a datgysylltiedig, canolfannau ieuenctid a chlybiau, a rhaglenni a phrosiectau cydweithredol wedi'u targedu.

- **Llwybrau Cymorth;** ymyriadau gydol oed, dyraniadau, sgrinio, sicrhau ansawdd, dadansoddi data a pherfformiad, cymorth adnoddau

Y tîm Llwybrau Cymorth yw'r porth ar gyfer yr holl atgyfeiriadau i Borth Cymorth Cynnar a'i wasanaethau p'un a ydynt yn dod trwy Clic neu'n cael eu brysbennu gan Borth Gofal. Mae'r tîm yn rhoi cymorth uniongyrchol i bob gwasanaeth ym Mhorth Cymorth Cynnar i nodi, dyrannu, monitro a gwerthuso ymyriadau neu gymorth.

Mae'r tîm yn cefnogi'r protocolau 'camu i fyny a chamu i lawr' trwy weithio gyda Phorth Cynnal a Phorth Gofal i sicrhau cymorth amserol ac effeithiol i blant/pobl ifanc, oedolion ac i deuluoedd/gofalwyr.

Mae'r tîm hefyd yn helpu i oruchwylio data a phrosesau sicrhau ansawdd gwasanaethau Porth Cymorth Cynnar, gan sicrhau y gallwn ddiwallu anghenion dinasyddion mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Canlyniadau 2021-2022 wedi'u halinio â themâu allweddol Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014

Llinellau ymholi	Tystiolaeth Gwasanaeth
<p>1. Pobl – llais a rheolaeth Pa mor dda y mae awdurdodau lleol yn sicrhau bod lleisiau pobl, gofalwyr ac ymarferwyr yn cael eu clywed, yn gwneud dewisiadau gwybodus, ac yn cynnal rheolaeth dros eu bywydau? Sut mae hyn yn cael ei gydbwysu â'r argymhellion a'r gofynion a wnaed gan Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru? A all yr Awdurdod Lleol ddangos bod dysgu yn cael ei ddefnyddio i lywio ffyrdd newydd o weithio?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Marc Ansawdd Aur ar gyfer Gwaith Ieuenctid - Nod Barcud Plant yng Nghymru (safonau Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc) - Dulliau a arweinir gan blant a phobl ifanc at gyflwyno'r cwricwlwm - Arolwg Boddhad - Sesiynau adborth, holiaduron, arolygon ar-lein - Ymarfer Pellter a Deithiwyd - Fforymau plant a phobl ifanc h.y. DEWIS - Cyngor Ieuenctid - Arwyddion Diogelwch a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wedi'u gwreiddio yn y broses Cynllunio Ymyrraeth ac Atgyfeirio – caniatâd rhiant/gwarcheidwad - Goruchwyliaeth Arwyddion Diogelwch - Cyfarfodydd swigen ysgol (timau integredig) – prosesau coch melyn gwyrdd – ymyrraeth gynnar

	<ul style="list-style-type: none"> - Team Teach – cynlluniau trafod cadarnhaol, strategaethau lleddfu, sbardunau, ymarfer adferol - Cyfryngau cymdeithasol – cynnwys, polau piniwn, offer/sesiynau rhyngweithiol - Cymorth mentora cyfoedion - Strategaeth gyfranogi
<p>2. Atal I ba raddau y mae awdurdodau lleol yn llwyddo i hyrwyddo atal a lleihau'r angen am gymorth cynyddol neu ffurfiol gan asiantaethau statudol? Gan gynnwys cymryd pob cam angenrheidiol i gefnogi magu'r plentyn gan deulu'r plentyn a helpu pobl â phroblemau iechyd meddwl cyn iddynt gyrraedd argyfwng.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gweithwyr ieuencid ysgol a chymuned, mentoriaid a gweithwyr atal a dargyfeirio • Ymyriadau un-i-un a grŵp • Gweithgareddau strwythuredig • Clybiau ieuencid, sesiynau galw heibio, gweithdai • Darpariaethau ar ôl ysgol • Rhaglenni gweithgareddau gwyliau ysgol • Darpariaeth allgymorth, datgysylltiedig a symudol • Cwricwlwm amgen, ymgysylltu galwedigaethol a chymorth addysg heblaw yn yr ysgol • Anogaeth a llesiant • Cyfleoedd mynediad agored • Gweithgareddau rhithiol • Proses ymateb raddedig ar gyfer ymyrraeth gynnar ac atal • Prosesau pontio a modelu arfer da • Datrysiadau y tu allan i'r llys a llwybrau ataliol • Panel proffesiynol cymorth ac atal • YEPF a digartrefedd ieuencid • Prosiectau thematig a chynlluniau peilot • Cydweithio a chyfeirio • Ymarfer sy'n ystyriol o drawma a Team Teach • Ymagwedd ysgol gyfan at lesiant meddyliol • Cynllun braenaru'r Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid ar gyfer Tîm Troseddau Ieuencid Atal
<p>3. Llesiant I ba raddau y mae awdurdodau lleol yn hyrwyddo llesiant, yn sicrhau bod pobl yn cynnal eu diogelwch ac yn cyflawni canlyniadau cadarnhaol sydd o bwys iddynt? Gan gynnwys camu i lawr amserol o blant o ofal Awdurdod Lleol, cefnogi pobl hŷn i ddychwelyd adref o'r ysbyty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae llesiant yn eitem sefydlog ar yr agenda – wedi'i ymgorffori • Hyrwyddwyr llesiant a gweithgareddau • Goruchwyliaeth • Cyfarfodydd swigen wythnosol sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac olrhain y rhai sydd fwyaf agored i niwed ac sydd mewn perygl o waethygu • ABCh a gweithdai/cynnwys thematig sy'n cael ei arwain gan anghenion • Prosiectau peilot fel hwb ieuencid • Ymagweddau adferol at waharddiadau ac ymddygiad heriol

	<ul style="list-style-type: none"> • Cydweithio gyda gwasanaeth ysgolion a phartneriaid allanol i hyrwyddo gweithgareddau a mentrau llesiant • Hyfforddiant ar gyfer staff, partneriaid, pobl ifanc a gwirfoddolwyr • Pellter a deithiwyd – hunan-ffeithiolrwydd, llesiant, a hunan-barch/hyder <p>Bwrdd Gwaith Ieuenctid Dros Dro – Mae pobl ifanc yn dweud wrthym fod manteision eu hymgysylltiad â gwasanaethau cymorth ieuenctid yn rhoi'r canlynol iddynt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mannau diogel ac oedolion dibynadwy • Cyfleoedd i fagu hyder, hunan-barch, hunaniaeth, parchu'ch hun a pharchu eraill • Dysgu ffyrdd newydd o ddatblygu sgiliau a galluoedd newydd • Cyfle i fod yn greadigol ac yn fynegiannol • Ffyrdd o gynnal neu weithio tuag at iechyd meddwl cadarnhaol • Ffyrdd o ddatblygu dealltwriaeth well o berthnasoedd cymdeithasol gan hyrwyddo cynhwysiant ac amrywiaeth • Cyfle i gynyddu eu cyfranogiad wrth wneud penderfyniadau • Cyfleoedd i gael hwyl a chwarae.
<p>4. Partneriaethau I ba raddau y gall awdurdodau lleol sicrhau eu hunain y manteisir yn gadarnhaol ar y newid sylweddol yn y cyfleoedd ar gyfer gweithio mewn partneriaeth i wneud y mwyaf o gynllunio sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, sicrhau y darperir gwasanaethau integredig a chynaliadwyedd gwasanaethau. Mae cyfleoedd yn cynnwys dysgu diweddar o ddatblygiadau digidol, gweithio mewn partneriaeth a gallu'r system iechyd a gofal cymdeithasol i symud ymlaen ar raddfa a chyflymder a gweithio tuag at Gymru Iachach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Panel proffesiynol sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal o fewn ysgolion a lleoliadau cymunedol ehangach - Cydlynnydd Ymgysylltu a Chynnydd/Fframwaith Ymgysylltu a Chynnydd Ieuenctid ymarferwyr NEET cyn ac ôl 16 - Cytundebau Lefel Gwasanaeth gyda'r sector gwirfoddol - Mynediad at hyfforddiant - Prosiectau thematig a dan arweiniad y gymuned h.y. digartrefedd ieuenctid, prosiect graffiti - Cynllun Braenaru Atal y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid - Grŵp Prif Swyddogion Ieuenctid a Gwasanaethau Cymorth Ieuenctid Rhanbarthol - Canllawiau, adnoddau, a rhannu arfer da

Ymgysylltiad a Chymorth ar gyfer Gofalwyr Maeth:

Daeth Covid-19 â nifer o heriau newydd i bob maes gwasanaeth, a datblygwyd dulliau newydd o ymgysylltu, cyfathrebu a chefnogi ein gofalwyr maeth a'n gofalwyr sy'n berthnasau.

Yn gynnar iawn yng ngwanwyn 2020 nododd y Gwasanaeth Maethu fod angen cynnal cyfathrebu, goruchwyliaeth a chymorth rheolaidd o ansawdd da tra hefyd yn cynnal y neges 'Aros Gartref' a hybu iechyd a llesiant yr holl ofalwyr maeth, staff a phlant. Cafodd y pwysau ychwanegol i addasu a darparu addysg gartref ei gydnabod yn gyflym hefyd ac o ganlyniad dechreuodd y daith tuag at HWB a Microsoft Teams.

Roedd y feddalwedd 'newydd' hon a'r gyfres o swyddogaethau i sgwrsio, cyfarfod a chydweithio yn gyfle i gadw mewn cysylltiad a chael y cyswllt fideo gweledol yn lle'r cyfarfodydd corfforol, wyneb yn wyneb. Wrth i ymwybyddiaeth o'r feddalwedd gynyddu, datblygodd y Gwasanaeth Maethu a chydabod bod hwn yn adnodd gwerthfawr nid yn unig i gadw cysylltiad ond i hwyluso'r amrywiol gyfarfodydd megis adolygiadau plant sy'n derbyn gofal, cynadleddau, adolygiadau blynyddol, grwpiau cymorth a'r panel maethu.

Ar y dechrau roedd rhywfaint o bryder ymhlith staff a gofalwyr maeth ynghylch trefnu cyfleoedd rhithiol, fodd bynnag trwy weithio mewn partneriaeth â'r Tîm Dysgu a Datblygu datblygwyd pecyn hyfforddi pwrpasol, ac mae'r holl ofalwyr maeth a'r staff wedi cael cyfle i gael hyfforddiant ar sut i ddefnyddio Teams. Yn ogystal, mae nifer o sgysiau a phrofiadau dysgu wedi tynnu sylw at ymddygiad cymdeithasol ac wedi darparu nodiadau i'ch atgoffa eich bod yn weladwy ar y sgrin!

Mae gofalwyr maeth Ceredigion wedi croesawu'r newidiadau ac wedi magu hyder i gael mynediad i'r HWB addysg, hefyd trwy Teams, er mwyn cefnogi ymgysylltiad y plant a'r bobl ifanc yn yr amgylchedd dysgu rhithiol. Mae amlbwrpasedd a hyblygrwydd yr hyfforddiant hefyd wedi dangos hygyrchedd y feddalwedd, nid yn unig ar y gliniadur, ond ar dabledi, ffonau, a dyfeisiau gemau cyfrifiadurol fel Xbox a PlayStation.

Mae'r hyfforddiant a'r defnydd cyson o'r meddalwedd a'r adnoddau hefyd wedi arwain at nifer o agweddau o'r gwaith yn mynd yn ddi-bapur. Mae gan ofalwyr maeth fynediad at eu sianel breifat, benodol eu hunain lle maent wedi cael eu hannog i lanlwytho eu dogfennau megis, cofnodion wythnosol, cwblhau eu ffurflenni milltiroedd, a chael mynediad at eu dogfennau adolygu blynyddol. Mae'r cyfleuster hwn yn ennill momentwm ac mae'n disodli'n gyflym yr angen am gabinetau ffeilio trwm sy'n griddfan o dan bwysau'r cofnodion rydym yn eu cadw. Sicrhawyd hefyd bod adrannau perthnasol, gan gynnwys cyllid, yn cael y wybodaeth yn gyflymach, gan arwain at daliadau'n cael eu prosesu'n gyflymach, yn hytrach na'r post malwoden traddodiadol a'r risg o ddogfennau'n mynd ar goll.

Mae timau hefyd wedi cefnogi'r agwedd 'gymdeithasol' rithiol o'r gwaith, gyda nifer o gwisiau, sesiynau gêm a bingo sydd wedi golygu bod modd defnyddio rhyngweithio cyfoedion a chymorth anffurfiol cymaint â phosibl mewn blwyddyn sydd wedi bod yn heriol.

Mae gweithio mewn ardal wledig a'r heriau o sicrhau cysylltiad dibynadwy a chyson yn parhau i fod yn her, ochr yn ochr ag atgoffa pobl yn gyson "Rwy'ti ar miwt!". Fodd bynnag, mae'r gwydnwch a'r ymrwymiad i addasu i newid wedi bod yn dyst i bawb.

Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru

Ym mis Mawrth 2020, wrth i gyfraddau heintio gynyddu ac wrth i Gymru wynebu'r cyfnod clo cyntaf, roedd AGC wedi atal ei rhaglen o weithgarwch adolygu perfformiad arferol er mwyn rhoi cyfle i awdurdodau lleol ganolbwyntio'n llawn ar ymateb i'r amgylchiadau heriol. Yn lle hynny, datblygwyd ffyrdd newydd o weithio a oedd yn adlewyrchu'r angen i ymgysylltu â pherthnasoedd mwy cefnogol ag awdurdodau lleol.

Drwy gydol 2020-2021, cyfarfu'r Cyfarwyddwr Statudol a'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Porth Gofal a Phorth Cymorth Cynnar yn rheolaidd â'r Arolygydd CONNECT a chynhaliwyd y cyfarfodydd adolygu perfformiad bob 6 mis yn ystod mis Medi 2020 a mis Chwefror 2021. Yn ystod y cyfarfodydd hyn, cafodd Cynlluniau Adfer/Addasu ar ôl Covid-19 Ceredigion eu rhannu a'u trafod yn llawn.

Cwynion a Chanmoliaeth

Cyflwyniad

Bydd yr adroddiad hwn yn cyfeirio'n benodol at holl gwynion a chanmoliaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol a dderbyniwyd yn ystod 2020-2021. Fodd bynnag, cynhwyswyd y data hwn yn Adroddiad Blynyddol Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor ar gyfer 2020-2021, a oedd yn cyd-fynd â'r Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer yr un cyfnod adrodd. Cyflwynwyd y dogfennau uchod i'r pwyllgorau canlynol yn ystod 2021 (wedi'u darparu fel hyperddolenni i'r tudalennau perthnasol ar wefan y Cyngor, pe bai angen rhagor o wybodaeth):

- [Cyfarfod Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol \(27/10/21\)](#)
- [Cyfarfod Pwyllgor y Cyngor \(09/12/21\)](#)

Cafodd Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014 eu gweithredu'n llawn gan y Cyngor, a'r ddogfen hon yw'r canllawiau sy'n sail i Bolisi Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol y Cyngor ei hun. Cymeradwywyd y Polisi gan bwyllgor Cabinet y Cyngor ar 17 Mawrth 2020 ac mae'n nodi'r gofynion a osodwyd ar staff o fewn Gwasanaethau Porth Cynnal a Phorth Gofal, a Thîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor. Mae hyn yn hybu atebolrwydd ac yn sicrhau bod trefniadau effeithiol yn eu lle i ddelio â chwynion yn unol â dyletswyddau statudol y Cyngor, yn ogystal â sicrhau bod y broses yn hygyrch, yn deg ac yn dryloyw.

Mae'n rhaid nodi mai dyma'r cyfnod adrodd cyntaf sy'n adlewyrchu'r ailstrwythuro sefydliadol a ddigwyddodd fel rhan o Fodel Gydol Oed a Llesiant y Cyngor, wrth i systemau cofnodi'r Gwasanaeth Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth gael eu diwygio ar ddechrau 2020.

Gweithgarwch Cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol

Gwneir pob ymdrech i ddatrys cwyn cyn gynted â phosibl, ac, yn y mwyafrif o achosion, mae hyn yn llwyddiannus, a chofnodir y mater fel 'ymholiad/pryder'. Os na ellir datrys y mater yn gynnar, neu os yw'r materion sy'n cael eu codi o natur ddifrifol neu gymhleth, caiff pryderon sylw yn unol â'r gweithdrefnau cwynion ffurfiol y cyfeirir atynt uchod.

Mae'r Cyngor yn gweithredu proses gwynion dau gam ac mae'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn cysylltu â'r Rheolwyr Corfforaethol perthnasol i sicrhau bod y lefel briodol o atebolrwydd yn cael ei chynnal a bod y broses gywir yn cael ei dilyn ar bob cam.

Yn ystod 2020-2021 derbyniwyd 59 o ymholiadau/pryderon a chafodd y mwyafrif o'r rhain eu datrys yn foddhaol heb fod angen bwrw ymlaen â nhw o dan y gweithdrefnau cwynion.

Mae'r data a ddarperir dros y dudalen yn ymwneud â'r holl gwynion a gafodd sylw o dan Gam 1 a Cham 2 yn ystod y flwyddyn adrodd. Cam 2 yw'r cam olaf o dan weithdrefn gwynion y Cyngor ei hun; fodd bynnag, mae gan achwynwyr yr hawl i gyfeirio eu pryderon at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru os ydynt yn parhau'n anfodlon ar ôl Cam 2.

Cyfanswm y cwynion a ddaeth i law yn ystod 2020-2021

Maes Gwasanaeth	Cam 1	Cam 2	Cyfanswm
Porth Cynnal	9	4	13
Porth Gofal	9	2	11
	18	6	24

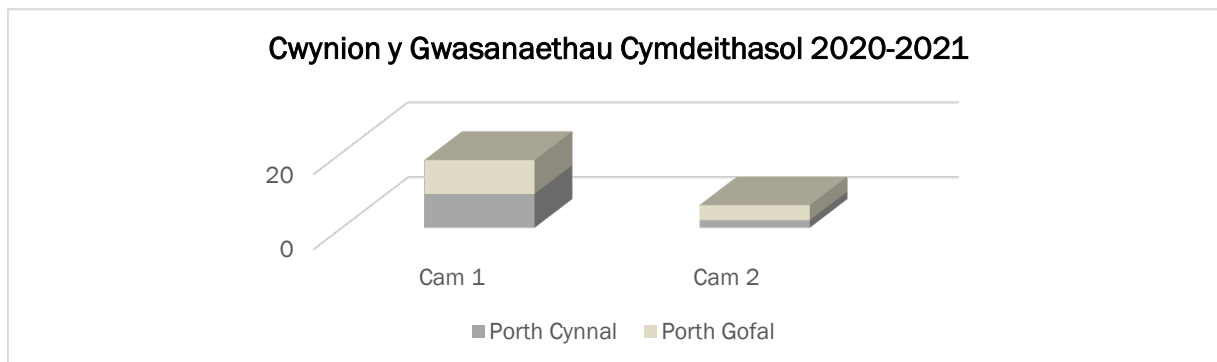
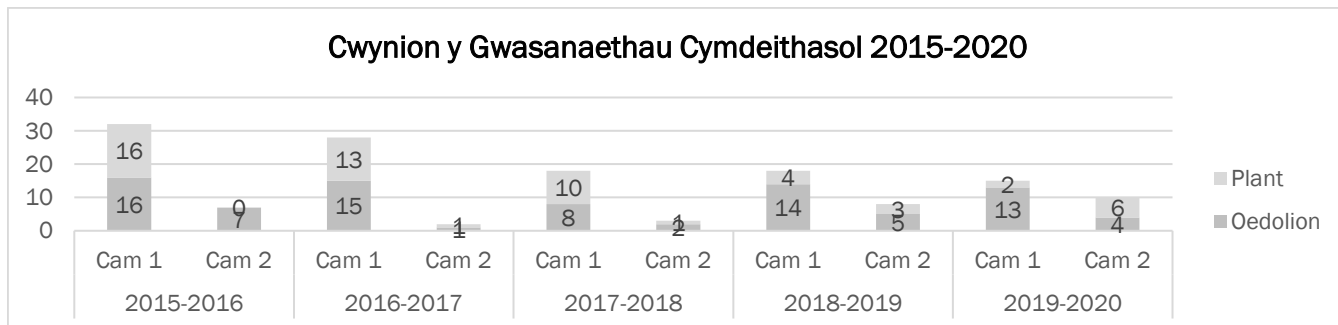
Derbyniwyd cyfanswm o 24 o gwynion mewn perthynas â Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol yn 2020-2021. Mewn cymhariaeth, derbyniwyd 25 o gwynion ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2019-2020, sy'n dangos gostyngiad bach yn nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Mae staff y Gwasanaethau Cymdeithasol yn parhau i gydweithio'n agos â'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth trwy fynd ati i ddatrys unrhyw bryderon ac ymholiadau sy'n dod i law yn gynnar. Gellir dangos hyn wrth gymharu nifer yr ymholiadau/pryderon yn erbyn nifer yr achosion yr oedd angen eu hystyried o dan y drefn gwynion ffurfiol (h.y., cafodd 40% o'r holl gysylltiadau a dderbyniwyd gan y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth mewn perthynas â Phorth Cynnal neu Borth Gofal eu cau heb fod angen eu huwchgyfeirio).

Data cymharol

Fel y cyfeiriwyd ato yn y cyflwyniad, cafodd systemau cofnodi cwynion a rhyddid gwybodaeth eu halinio â'r strwythurau gwasanaeth a weithredwyd fel rhan o Strategaeth Gydol Oed a Llesiant y Cyngor ar ddechrau 2020 yn unig. Felly nid oes modd gwneud cymhariaeth uniongyrchol rhwng perfformiad Gwasanaethau Oedolion a Phlant â'r Gwasanaethau Porth Cynnal a Phorth Gofal o ran nifer y cwynion.

O ganlyniad, mae'r data a gafodd eu cynnwys yn adroddiadau blaenorol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'u darparu isod. Mae cynrychiolaeth weledol o'r cwynion yn ymwneud â'r strwythurau gwasanaeth presennol (h.y. ar gyfer 2020-2021) wedi'i darparu hefyd, a chaiff hyn ei ddiweddarau mewn adroddiadau yn y dyfodol.

Canlyniadau Cwynion fesul Gwasanaeth

Ceir dadansoddiad o nifer y cwynion a'u canlyniadau isod, fesul maes gwasanaeth perthnasol:

Porth Cynnal	Heb eu cadarnhau	Wedi eu cadarnhau'n (yn llwyr neu'n rhannol)	Yn parhau/ Wedi'u hatal dros dro
Llesiant Meddyliol (4)	1	2	1
Tîm Oedolion (1)			1
Asesu Plant a Theuluoedd (2)		2	
Ansawdd a Gwella Gwasanaeth (1)		1	
Amddiffyn Oedolion (3)	1	2	
Camu Mlaen (1)		1	
Y Tîm Cymunedol Anableddau Dysgu (1)		1	
Cyfanswm	2	9	2

Porth Gofal	Heb eu cadarnhau	Wedi eu cadarnhau'n (yn llwyr neu'n rhannol)	Yn parhau/ Wedi'u hatal dros dro
Gwasanaethau Gofal Plant (1)		1	
Gwasanaethau Uniongyrchol (2)		2	
Brysbennu Porth Gofal (3)	2	1	
Gwasanaethau Therapi Galwedigaethol (1)		1	
Digartrefedd / Tai (4)	4		
Cyfanswm	6	5	

Terfynau Amser Cam 1

O'r 18 cwyn a gafodd eu hystyried o dan Gam 1; ymatebwyd i 8 ohonynt o fewn y terfynau amser penodedig (h.y. 15 diwrnod gwaith) ac ymatebwyd i'r 10 achos arall y tu allan i'r terfynau amser hyn.

Terfynau Amser Cyfnod 2

Roedd pob un o'r 6 chwyn yr ymchwiliwyd iddynt o dan Gam 2 trefn gwynion y

Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cymryd yn hwy na'r terfyn amser penodedig (h.y. o fewn 25 diwrnod gwaith i'r gŵyn gael ei chytuno gan bob parti).

Fodd bynnag, ymchwiliwyd i bob achos yn annibynnol, fel y nodir yn y canllawiau statudol a chafodd pob ymateb ffurfiol ei gyhoeddi cyn gynted â phosibl.

Dadansoddiad

Nid oedd nifer y cwynion a gafodd eu hystyried o dan weithdrefn gwynion statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod y cyfnod adrodd hwn (2020-2021) yn annhebyg i'r lefelau gweithgarwch a welwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol, er gwaetha'r effaith ddwys a achoswyd gan bandemig Covid-19. Fodd bynnag, cafodd llai o gwynion eu hystyried o dan Gam 2 yn 2020-2021 ac roedd nifer yr ymholiadau/pryderon bron wedi'u haneru o'i gymharu â 2019–2020.

Roedd amseroedd ymateb ar ddau gam y broses gwynion hefyd yn gyson â'r flwyddyn flaenorol, er y cydnabyddir yr ymatebwyd i bob cwyn Cam 2 yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod y cyfnod hwn y tu allan i'r terfyn amser a bennwyd. Nid yw hyn, ynddo'i hun, yn peri pryder mawr oherwydd rhaid rhoi'r flaenoriaeth i sicrhau bod cwynion yn cael eu hymchwilio'n drylwyr, ac y rhoddir ystyriaeth ofalus i'r canfyddiadau a'r argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau o'r fath.

Derbyniodd Porth Cynnal ychydig mwy o gwynion fesul gwasanaeth, ond mae hyn yn bennaf oherwydd natur y gwasanaethau hynny a chymhlethdod yr achosion y maent yn delio â nhw.

O'r 24 o gwynion a dderbyniwyd ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol, cadarnhawyd 14 yn dilyn ymchwiliad, sy'n cyfateb i 58% o'r holl gwynion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd. Mae hwn yn ganlyniad mwy cadarnhaol o'i gymharu â'r data sydd ar gael ar gyfer 2019-2020, a ddaeth i'r casgliad bod 70% o'r holl gwynion wedi'u cadarnhau (h.y., wedi'u cyfiawnhau).

Themâu a thueddiadau

Mae cyfathrebu gwael yn parhau i fod yn ffactor cyson yn y rhan fwyaf o gwynion, ac yn y rhan fwyaf o achosion, gellir mynd i'r afael â'r rhain yn brydlon ar lefel gwasanaeth i atal y materion rhag gwaethygu'n ddiangen. Roedd hyn yn wir yn achos 59 o ymholiadau/pryderon a adroddwyd uchod, sy'n llawer uwch na nifer yr achosion a symudodd ymlaen wedi hynny o dan y broses gwynion ffurfiol.

Terfynau Amser

Fel y nodwyd yn 2019-2020, mae angen gwneud gwelliannau o ran yr amser ymateb yng Ngham 1 y broses gwynion. Mae gofyniad yng Ngham 1 i gynnig 'trafodaeth' rhwng yr achwynydd a'r Rheolwr Corfforaethol perthnasol. Felly, roedd sicrhau bod rheolwyr ar gael yn ystod cyfnod brig y pandemig yn heriol, yn ogystal â cheisio cydlynu pryd oedden nhw a'r achwynydd ar gael. Felly mae methu â bodloni terfynau amser penodedig o dan yr amgylchiadau hyn yn ddealladwy. Fodd bynnag, bydd hyn yn parhau i gael ei fonitro mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol.

Gwersi a Ddysgwyd

Ym mhob achos lle tybir bod cwyn yn cael ei chadarnhau (naill ai yn ei chyfanrwydd neu elfennau penodol) mae'n hollbwysig bod argymhellion yn cael eu rhoi ar waith i ddysgu gwersi ac atal unrhyw ailadrodd yn y dyfodol. Rhoddir enghreifftiau ar dudalen 5 o rai o'r gwersi a ddysgwyd o'r cwynion a dderbyniwyd yn ystod 2020-2021.

- *Cafodd dogfennaeth o fewn y gwasanaeth ei gwella i sicrhau bod anghenion cyfathrebu'r defnyddiwr gwasanaeth yn cael eu hystyried. Atgoffwyd y staff hefyd i barhau i gyfathrebu â gweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â'r defnyddiwr gwasanaeth, yn enwedig wrth gydlynu gofal, gwneud trefniadau ar gyfer rhyddhau cleifion o'r ysbty a dilyn i fyny unrhyw atgyfeiriadau ar gyfer asesiadau arbenigol a/neu ymyrraeth.*
- *Cytunwyd y byddai'r pecyn gwybodaeth presennol yn cael ei ddatblygu ymhellach ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth i gynnwys manylion am yr amrywiaeth a'r mathau o asesiadau a gaiff*

eu cynnal. Rhoddir ystyriaeth hefyd i gyflwyno 'proses baru' ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau tai.

- Atgoffa'r holl dimau Gwaith Cymdeithasol bod ganddynt ddyletswydd i hyrwyddo cyswllt a, lle bo amgylchiadau'n caniatáu hynny, y dylid trefnu hyn cyn gynted ag y bo'n ymarferol. Atgoffa gweithwyr cymdeithasol mai eu cyfrifoldeb nhw yw agor y ddogfen adolygu plant sy'n derbyn gofal i sicrhau nad yw'r broses o rannu'r cofnodion yn cael ei gohirio'n ddiangen.

Cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Yn ystod 2020-2021 derbyniodd y Cyngor wyth cyswllt newydd gan swyddfa'r Ombwdsmon yn ymwneud â chwynion Gwasanaethau Cymdeithasol. Cafodd y rhain eu categorio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel a ganlyn:

- Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion (5)
- Gwasanaethau Cymdeithasol Plant (3)

Mae hyn yn cynrychioli gostyngiad yn nifer y cwynion am y Gwasanaethau Cymdeithasol Plant (derbyniwyd 5 yn ystod 2019-2020) a chynnydd (o un achos) mewn perthynas â Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion.

Ni chafodd yr un o'r cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ei atgyfeirio ar gyfer ymchwiliad ffurfiol, ond cafodd dau achos eu datrys trwy ddatrysiad cynnar/setliad gwirfoddol:

Gwasanaeth a Chyfeirnod	Crynodeb o'r Gŵyn	Camau Gweithredu a Gytunwyd
Porth Cynnal (202005090)	Cwyn ynghylch cael mynediad at offer a gwasanaethau.	Cytunodd y Cyngor i gynnal ailasesiad o anghenion yr unigolyn o fewn 8 wythnos iddynt gadarnhau'r lleoliad.
Delio â Chwynion/Porth Cynnal (201907197)	Y Cyngor wedi methu â rhoi'r camau gweithredu a gytunwyd ar waith yn dilyn cwyn gynharach am ddarparu gofal cymdeithasol a chymorth. Cafodd hyn effaith arwyddocaol ar y defnyddiwr gwasanaeth oedd yn destun yr achos.	Cytunodd y Cyngor i gwblhau sawl cam gweithredu i sicrhau y byddai'r camau roedd wedi addo eu cymryd yn cael eu cwblhau.

Daeth y 6 achos arall i ben fel a ganlyn:

- Caewyd 2 achos oherwydd methiant yr achwynwyr i ymateb i gais Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru am wybodaeth ychwanegol.
- Caewyd tri achos ar ôl ystyriaeth gychwynnol gan yr Ombwdsmon (e.e. roedd yn fodlon nad oedd unrhyw gamweinyddu ar ran y Cyngor neu ni fyddai llawer i'w ennill pe bai'r Ombwdsmon yn ymchwilio i'r gŵyn).
- Cafodd un achos ei atgyfeirio'n rhy gynnar (e.e. ni chafodd ei ystyried o dan weithdrefn gwynion y Cyngor ei hun).

Canmoliaeth

Derbyniodd y Gwasanaethau Cymdeithasol statudol y nifer ail uchaf o ganmoliaethau o'i gymharu â gwasanaethau eraill ar draws y Cyngor. Derbyniwyd cyfanswm o **241 o ganmoliaethau** mewn perthynas â'r gofal a'r cymorth a ddarparwyd.

Maes gwasanaeth	Canmoliaeth a dderbyniwyd
Porth Cynnal	72
Porth Gofal	169
Cyfanswm	241

Rhoddir enghreifftiau o'r ganmoliaeth a dderbyniwyd ym Mhorth Cynnal a Phorth Gofal isod:

"Roedden ni am achub ar y cyfle hwn i ddiolch i chi am y gofal arbennig rydych yn ei roi i un o'n ffrindiau agos. Rydym ni mor ddiolchgar eich bod wedi ystyried ffydd a theimladau a pharchu credoau. Rydym yn wirioneddol ddiolchgar am bopeth rydych chi'n ei wneud."

"Mor ddiolchgar am y gofal gwych a gafwyd, y diweddariadau cyson ar ei llesiant. Cartref gwych a staff gwych."

"Rydych chi i gyd yn gwneud gwaith arbennig mewn cyfnod mor anodd ac rydyn ni'n anfon ein cariad a'n cefnogaeth."

"Hoffwn i ddiolch i chi am yr holl gymorth a gefais. Rwy'n teimlo'n ffodus iawn i weithio gyda chi. Diolch eto am eich cymorth parhaus, rwy'n hynod ddiolchgar."

Engheifftiau o'r ganmoliaeth a gafwyd gan Wasanaethau Porth Cymorth Cynnar

"Yn gyntaf, hoffwn ddiolch i bawb sy'n gysylltiedig â'r cynllun hwn yng Ngheredigion. Rwy'n hynod ddiolchgar am y gwasanaeth hwn a ddarparwyd gan Gyngor Sir Ceredigion, ar ôl methu â gadael y tŷ ers dros ddau fis. Roedd y parcel bwyd a gefais yr wythnos diwethaf yn llawer gwell na'r disgwyl. Mae ansawdd ac amrywiaeth y cynnyrch yn amlwg wedi'u dewis yn ofalus i sicrhau ein hiechyd a'n llesiant ni fel trigolion sy'n gwarchod. Rwy'n falch iawn i alw Ceredigion fy nghartref."

"Diolch yn fawr iawn i chi am y 'seibiant mewn bocs' i ofalwyr a gawson ni y bore yma, roedd e'n syrpreis bach neis. Cafodd fy ngwraig lawdriniaeth ym mis Tachwedd a dim ond ychydig o symudedd sydd ganddi nawr, felly mae wedi bod yn gyfnod anodd iawn i ni. Roedd yr anrheg yma wedi codi calonnau'r ddau ohonom ni!
Diolch unwaith eto ac am yr holl gefnogaeth wych i ofalwr rydych yn ei roi, mae'n cael ei werthfawrogi'n fawr."

Adborth o Weithgareddau Chwarae â Chymorth i Blant sy'n Derbyn Gofal yn Llangrannog, Haf 2021

Dywedodd Plentyn A wrth ei fam pan ddaeth oddi ar y bws ei fod wedi cael y 'diwrnod gorau erioed'

'Mae Plentyn B yn gwranddo'n well nag ar brosiectau blaenorol ac yn mwynhau pob gweithgaredd. Dywedodd ei gofalwr maeth wrthyf sut y bu'n siarad am y gweithgareddau trwy'r nos ar ôl mynd adref'

'Roedd plentyn C wedi gwneud cerdyn Diolch i'r aelod o staff yr Urdd a fu'n ei helpu gyda'r ceffylau'

4. Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai rydym yn eu helpu

Y chwe safon ansawdd a ddefnyddir i fesur perfformiad yr Awdurdod Lleol yn erbyn y canlyniadau llesiant yw:

1. Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu'r canlyniadau llesiant personol y mae pobl yn dymuno eu cyflawni
2. Gweithio gyda phobl a phartneriaid i amddiffyn a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol pobl
3. Cymryd camau i amddiffyn a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed
4. Annog a helpu pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas
5. Rhoi cymorth i bobl ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol iach
6. Gweithio gyda phobl a rhoi cymorth i bobl gael mwy o lesiant economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n ateb eu hanghenion

Beth wnaethom ni gynllunio i'w wneud y flwyddyn ddiwethaf?

Gan fod nifer o'n gwasanaethau'n gysylltiedig â'i gilydd a'n strategaethau'n gydnaws â'i gilydd, mae amcanion ein Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn gorgyffwrdd ag amcanion ein gwasanaethau oedolion, ac felly mae'r amcanion yn canolbwyntio ar ddull gydol oes o weithredu.

Amcan Gwella 1

- Sicrhau bod y broses o drawsnewid y gwasanaethau cymdeithasol yn cael ei chyflawni yn ystod 2020/21 ar y cyd ag adrannau corfforaethol eraill ac asiantaethau sy'n bartneriaid.
- Gweithio mewn partneriaeth ar y cynllun ad-drefnu corfforaethol, gan alluogi dull gweithredu effeithlon ar draws y Cyngor cyfan
- Sicrhau bod y gofynion statudol ar gyfer gofal cymdeithasol wedi'u diffinio'n eglur o fewn y strwythur
- Sicrhau bod gwasanaethau cadarn yn eu lle er mwyn i ddinasyddion allu cyflawni eu canlyniadau personol

Amcan Gwella 2

- Sicrhau bod llais cryf gan yr Awdurdod Lleol yn y rhanbarth
- Sicrhau cyfranogiad ymrwymedig rheolaidd ym mhob digwyddiad partneriaeth rhanbarthol gan staff perthnasol
- Sicrhau bod Ceredigion yn manteisio'n llawn ar yr adnoddau sydd ar gael i ni gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Dylanwadu ar ddatblygiadau trwy'r rhanbarth ac yn genedlaethol

Amcan Gwella 3

- Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn effeithiol, ynghyd â'i bartneriaid, wrth sicrhau a defnyddio Cronfeydd Trawsnewid i hybu canlyniadau gwell i bobl yng Ngheredigion
- Datblygu Prosiect Technolegau Galluogi Gofal rhanbarthol ar y cyd â Chyngor Sir Caerfyrddin/Cyngor Sir Penfro a Hywel Dda

- Gweithio mewn partneriaeth â Hywel Dda i dyfu'r Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym
- Gweithio mewn cydweithrediad ag Iechyd a'r trydydd sector i ddatblygu hybiau cymunedol ac adnoddau

I ba raddau oeddem ni wedi llwyddo i weithio tuag at y blaenoriaethau hyn?

Amcan Gwella 1 – Trawsnewid y Gwasanaethau Cymdeithasol

Ein gweledigaeth ar gyfer y Rhaglen Gydol Oed a Llesiant yw: Sicrhau bod pob plentyn, pob person ifanc a phob oedolyn yng Ngheredigion yn gallu gwireddu ei botensial llawn. Sicrhau mynediad teg i bawb at wasanaethau cyffredinol ac wedi'u targedu rhagorol sy'n cynnal iechyd a llesiant yr holl ddinasyddion. Meithrin sgiliau a chydnerthedd a fydd yn para oes a galluogi unigolion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu.

Byddwn yn:

- cynorthwyo'r rheini sydd o dan anfantais a'r rheini sy'n wynebu heriau
- datblygu ymhellach wasanaethau ar gyfer dinasyddion sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ac yn seiliedig ar gryfderau
- diogelu a meithrin y rheini sydd fwyaf agored i niwed
- anelu at fod yn feincnod ar gyfer rhagoriaeth ac arloesedd yng Nghymru a thu hwnt
- uwchsgilio ein gweithlu i gydweithio i wella'r canllawiau a'r cymorth sydd ar gael i unigolion a theuluoedd yng Ngheredigion.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno deddfwriaeth amrywiol sy'n canolbwyntio ar sicrhau bod iechyd a llesiant dinasyddion cystal ag y gall fod, gan gynnwys:

- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwmo i sicrhau bod prif egwyddorion y fframwaith deddfwriaethol yn ennill eu plwyf yn ei holl weithgareddau a'i ddatblygiadau.

Gyda dyfodiad Covid-19, cafodd y bwriad o gyflwyno nifer o weithgareddau allweddol i symud y Rhaglen Gydol Oed a Llesiant yn ei blaen ei ohirio ac ailsefydlwyd y rhaglen a'r gweithgorau ym mis Medi 2020 gyda'r rhaglen waith ganlynol.

Ffrydiau Gwaith Gweithredu

Ystod o ffrydiau gwaith i symud ymlaen â'r newidiadau a'r gweithredu:

- Datblygu Strategaeth
- Systemau a Phrosesau
- Adolygiad o Wasanaethau a Gomisiynir
- Arwyddion Diogelwch
- Prosesau Adnoddau Dynol
- Cyllid a Chaffael

Datblygiadau eraill

- Rhaglen gynhwysfawr o gymorth, wedi'i datblygu gydag atal a rheoli heintiau, i gefnogi Swyddogion Corfforaethol Arweiniol, Rheolwyr Corfforaethol a Rheolwyr Tîm
- Fframwaith Sicrhau Ansawdd
- Polisi Goruchwyllo

Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i ymwreiddio'r Fframwaith Arwyddion Diogelwch ac roedd gwaith wedi parhau i ddatblygu'r defnydd o'r fframwaith fel rhan ganolog o'r Rhaglen Gydol Oed a Llesiant. Wrth y drws ffrynt ac yn yr asesiad gwnawn hyn drwy sicrhau bod yr wybodaeth a gesglir gennym gan ddinasyddion yn uniongyrchol neu drwy asiantaethau eraill yn cael ei defnyddio'n briodol i roi dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ar waith ar sail cwestiynau sylfaenol fel 'Beth sy'n peri gofid i chi?' a 'Beth sy'n gweithio'n dda?' O ganlyniad i'r rhain, rydym yn ceisio mynd ati i ddatblygu ymhellach wasanaethau ar gyfer dinasyddion sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, yn seiliedig ar gryfderau, yn ymateb yn brydlon ac yn greadigol, ac yn canolbwyntio bob amser ar yr hyn sy'n bwysig i'r unigolyn.

Amcan Gwella 2 – Partneriaeth

- Sicrhau bod llais cryf gan yr Awdurdod Lleol yn y rhanbarth
- Sicrhau cyfranogiad ymrwymedig rheolaidd ym mhob digwyddiad partneriaeth rhanbarthol gan staff perthnasol
- Sicrhau bod Ceredigion yn manteisio'n llawn ar yr adnoddau sydd ar gael i ni gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Dylanwadu ar ddatblygiadau trwy'r rhanbarth ac yn genedlaethol

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi parhau i ymgysylltu â Phartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a fforymau partneriaeth allweddol eraill. Mae'r rhain yn gyfrwng i hybu gwelliannau rhanbarthol ar draws y maes gofal cymdeithasol, gan barhau i ganolbwyntio ar feysydd angen a blaenoriaethau penodol Ceredigion.

Mae'r Cyngor yn cefnogi nifer o fforymau rhanbarthol ac yn ymgysylltu'n effeithiol â nhw. Mae'n gwneud y mwyaf o gyfleoedd i gael cyllid rhanbarthol trwy bartneriaethau a mentrau rhanbarthol, gan gynnwys Rhaglen Drawsnewid Cymru Iachach a'r Gronfa Gofal Integredig.

Mae cyfranogiad llawn ym mhob fforwm cynllunio Covid-19 rhanbarthol hefyd wedi bod yn flaenoriaeth i ni yn ystod y flwyddyn hon.

Amcan Gwella 3 – Rhaglen Drawsnewid Cymru Iachach

- Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn effeithiol, ynghyd â'i bartneriaid, wrth sicrhau a defnyddio Cronfeydd Trawsnewid i hybu canlyniadau gwell i bobl yng Ngheredigion
- Datblygu Prosiect Technolegau Galluogi Gofal rhanbarthol ar y cyd â Chyngor Sir Caerfyrddin/Cyngor Sir Penfro a Hywel Dda
- Gweithio mewn partneriaeth â Hywel Dda i dyfu'r Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym
- Gweithio mewn cydweithrediad ag lechyd a'r trydydd sector i ddatblygu hybiau cymunedol ac adnoddau

Fel rhan o Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru, roedd ein cyflwyniad gwreiddiol i raglen waith Gorllewin Cymru Iachach yn cynnwys:

Gwella bywydau trwy dechnoleg

- Gofal rhagweithiol sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg
- Fframwaith digidol a rennir

Cryfhau lleoliadau integredig

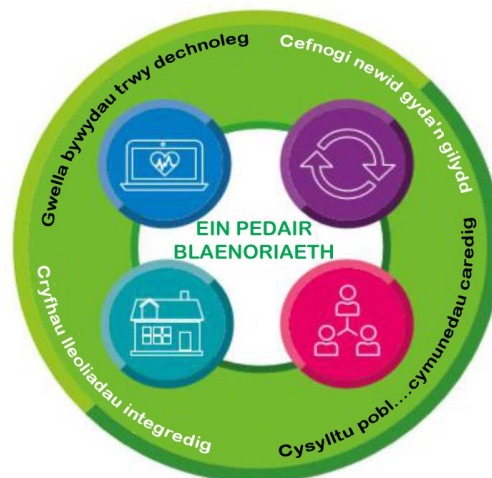
- Integreiddio cyson ar lwybr carlam
- Hunanreolaeth ragweithiol a gynorthwyr

Cefnogi newid gyda'n gilydd

- Ymgysylltu'n barhaus â dinasyddion
- Newid ymddygiad am byth

Cysylltu pobl....cymunedau caredig

- Creu cysylltiadau i bawb
- Adeiladu'r seilwaith i ddarparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol

Darparodd Llywodraeth Cymru gyfanswm o £11.89 miliwn i Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru i gefnogi'r camau i roi'r tair rhaglen y cytunwyd arnynt ac a restrir isod ar waith:

Rhaglen 1: Gofal rhagweithiol sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg

- Dull rhagweithiol o gadw pobl yn iach yn eu cymunedau
- Mae'n seiliedig ar ddull y profwyd ei fod yn gweithio yn Bilbao, Sbaen
- Mae tystiolaeth o Sbaen yn dangos ei fod yn cael effaith sylweddol ar alw ac ar lesiant
- Gofal pwrpasol wedi'i deilwra i'r unigolyn sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg
- Aseiad llesiant manwl a chynlluniau llesiant a gefnogir
- Galwadau rhagweithiol gan ddefnyddio llwyfan Delta Wellbeing sy'n bodoli eisoes ac yn darparu manteision cynhenid
- Ymateb cyflym amlasiantaethol, gyda chymorth cymunedol lleol gwell
- Prosiect cynhwysiant digidol i gefnogi rhwydweithiau anffurfiol

Rhaglen 3: Integreiddio cyson ar lwybr carlam

- Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym sy'n darparu ymateb proffesiynol 24/7 mewn argyfwng
- Rhoddir y model ar waith ym mhob ardal, ac fe gaiff ei deilwra i sicrhau bod y trefniadau'n ateb gofynion lleol ac yn adeiladu ar y trefniadau presennol
- Capasiti ychwanegol yn y rhaglen i gefnogi mwy o integreiddio ar lefel ardal

Rhaglen 7: Creu cysylltiadau i bawb

- Rhoi model cysylltwyr cymunedol cyson ar waith ledled Gorllewin Cymru i greu cysylltiadau cymunedol ac adeiladu cydnherthedd
- Dinasyddion gweithredol – hybu a chefnogi gwirfoddoli
- Rhaglen bydis sy'n pontio'r cenedlaethau i feithrin sgiliau TG a sgiliau eraill
- Rhaglen 'Mae'r Gorllewin yn Garedig'
- Gwreiddio Dewis ac Info-engine
- Rhaglen sgiliau garlam ar gyfer staff sy'n darparu cymorth cymunedol

Cychwynnwyd ar y tair rhaglen yn 2019/2020. Mae rhaglen 1 yn cael ei harwain yn rhanbarthol, rhaglen 3 yn cael ei harwain yn lleol, a rhaglen 7 yn cael ei harwain gan y trydydd sector ac wedi parhau yn ystod 2020/21.

Gellir gweld cynnydd cadarnhaol yr Amcan hwn, ein hymgysylltiad â Phartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru a'r addasiadau a wnaed yn sgil blaenoriaethau Covid-19 yn yr adroddiad cynhwysfawr i gyfarfod Cabinet Ceredigion a gyflwynwyd ar 1 Medi 2020.

[9iv. INFO Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gorllewin Cymru.pdf \(ceredigion.gov.uk\)](#)

Ymateb Covid-19 Ceredigion

O'r cychwyn cyntaf, blaenoriaeth Cyngor Sir Ceredigion fu amddiffyn ei ddinasyddion a lleihau nifer y boblogaeth a fydd yn dal Covid-19 a nifer y marwolaethau. Ar y dechrau, roedd rhagamcanion lechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos y sefyllfa waethaf bosibl o 600 o farwolaethau yn y sir ac nid oedd hyn yn dderbyniol i ni.

Amlinellodd Cyngor Sir Ceredigion weledigaeth glir y gallai pob unigolyn, busnes a gwasanaeth ei deall a chytuno arni er mwyn sicrhau bod Ceredigion yn llwyddo nid yn unig i leihau marwolaethau a ragfynegydd trwy'r brig cyntaf ond yn bwysicach fyth ar gyfer unrhyw adegau brig a ragwelir yn y dyfodol.

- Cam 1 – Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad yw'n hanfodol
- Cam 2 – Gweithredu – Darparu gwasanaethau o dan amodau'r cyfnod clo a rheoledig
- Cam 3 – Addasu a gwydnwch hirdymor
- Cam 4 – Adfer

Cydnabyddwn fod ein lleoliad daearyddol a'n poblogaeth wasgaredig wedi rhoi manteision unigryw i ni o ran rheoli'r feirws. Yn y cyd-destun hwn rydym wedi rhoi nifer o strategaethau ar waith sy'n ceisio atgyfnerthu ein manteision a cheisio atal y feirws, yn hytrach na chyfyngu arno, a rheoli ei ymlediad trwy'r sir. Mae'n bwysig cydnabod y 72,000 o drigolion Ceredigion sydd wedi glynu'n ddewr at yr heriau a osodwyd gan y cyfnod clo. Diolchwn i drigolion y sir am ddilyn arweiniad i'r llythyren, gan sicrhau bod y nifer sydd wedi eu heintio gan Covid-19 wedi eu cadw yn gymharol isel; 84, sef 115.6 fesul 100,000 o'r boblogaeth ar 8 Medi 2020 a 1771 o achosion wedi'u cadarnhau ar 26/4/21. Mae'r achosion a'n cyfraddau heintio trwy gydol 2020-2021 yn cymharu'n ffafriol iawn â gweddill Cymru. Serch hynny, rydym yn cydnabod bod pob marwolaeth o Covid-19 wedi bod yn golled drist iawn ac yn ein cymunedau mae staff a'r cyhoedd fel ei gilydd wedi cael eu heffeithio'n fawr gan effaith y pandemig ar lesiant corfforol a meddyliol yn ogystal ag yn ariannol ac yn economaidd.

Strategaeth a gwneud penderfyniadau yn ystod y pandemig

Blaenoriaethau Strategol Cyngor Sir Ceredigion

- Diogelu iechyd a llesiant y rhai mwyaf agored i niwed, gan gynnwys gwasanaethau gofal i'r henoed a'r rhai y mae eu cyflyrau meddygol yn eu gwneud yn arbennig o agored i risg o Covid-19.
- Diogelu'r ddarpariaeth addysg o fewn ysgolion, colegau a phrifysgolion.
- Galluogi'r economi leol i oroesi.

Strwythur a phenderfyniadau'r Grŵp Rheoli Aur

Mae strwythur a phroses y Grŵp Rheoli Aur a roddwyd ar waith o ddechrau'r pandemig wedi golygu bod modd gwneud y penderfyniadau allweddol canlynol a'u rhoi ar waith:

- Cymorth i'r rhai mwyaf agored i niwed – o'r cychwyn cyntaf, cysylltwyd â'r rhai sy'n agored i niwed yn feddygol a'r rhai sy'n gwarchod yng Ngheredigion dros y ffôn i sicrhau bod bwyd a meddyginiaeth yn cael eu dosbarthu a sicrhau eu diogelwch. Darparodd y Cyngor focsys bwyd wythnosol o ffynonellau lleol i dros 950 o'n dinasyddion mwyaf agored i niwed, ac mae staff y Cyngor yn cysylltu â dros 2,500 o unigolion sy'n gwarchod yn rheolaidd. Mae'r Cyngor wedi derbyn 159 o ganmoliaethau mewn perthynas â'r bocsys bwyd ac am y cyswllt rheolaidd o fis Medi 2020. Yn dilyn cyhoeddiad Llywodraeth Cymru, daeth y cynllun gwarchod i ben ar 16 Awst 2020 ac ni chafodd bocsys bwyd eu darparu'n systematig mwyach. Fodd bynnag, parhaodd talebau bwyd trwy wasanaethau ysgol a chymorth ymarferol gan gynnwys parseli bwyd ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed.
- Orlhain cysylltiadau – datblygwyd system olrhain cysylltiadau fewnol gan y Cyngor ar ddechrau mis Ebrill 2020 gan ddwyn ynghyd tîm o staff oedd â'r setiau sgiliau olrhain ym maes iechyd yr amgylchedd, diogelu data, adnoddau dynol, a systemau data TGCh. Wedi'i adeiladu ar sail holiadur, cafodd y system rheoli data ei llywio gan ein Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd sydd â phrofiad o dracio ac olrhain brigiadau o achosion eraill fel legionella a gwenwyn bwyd, ac roedd ymchwil yn seiliedig arno yn digwydd mewn manau eraill yn rhyngwladol. Ar y pryd, roedd nifer yr achosion yn isel, ac o ganlyniad rydym wedi gallu gwneud gwaith dilynol ar bob achos a hysbyswyd ers ei weithredu. Mae'r Cyngor bellach yn rhan o'r cynllun Profi, Orlhain, Diogelu cenedlaethol.
- Cyfarpar diogelu personol – Sefydlwyd hyb cyfarpar diogelu personol canolog ar ddiwedd mis Mawrth 2020 mewn ymateb i'r angen i gael dull cydgysylltiedig o ddarparu cyfarpar diogelu personol yn yr Awdurdod Lleol ac ar gyfer y sector annibynnol. Roedd Cyngor Sir Ceredigion yn gallu dod o hyd i amrywiaeth o offer o sawl ffynhonnell. Mae'n werth nodi bod tua 3,000 o fisorau wyneb arbenigol wedi'u gwneud gan ysgolion lleol i gefnogi'r ddarpariaeth cyfarpar diogelu personol yn lleol.
- Adleoli staff – cafodd staff eu hadleoli i sefydlu'r hyb cyfarpar diogelu personol, y tîm olrhain cysylltiadau a chefnogi staffio cartrefi gofal a rheng flaen hanfodol allweddol arall. Mae'r staff hyn yn parhau yn eu lle a byddant yn cael eu hailgyflwyno yn ôl i rolau parhaol yn raddol.
- Adroddiadau diogelu i'r Grŵp Rheoli Aur tra bod pwerau brys yn eu lle
- Cartrefi gofal – prawf negyddol ar ryddhau, ymweliadau wyneb yn wyneb wedi'u gohirio ym mis Mawrth 2020 yn symud ymlaen i ymweliadau awyr agored, dim cymysgu staff, ymweliadau cyfyngedig gan weithwyr proffesiynol
- Aseidiadau risg a chanllawiau ar ymweliadau gofal cymdeithasol, cyswllt â chleientiaid ac ar weithio rhithiol gyda chymorth iechyd a diogelwch llawn
- Canllawiau a phrotocolau lleol helaeth wedi'u cynhyrchu ar gyfer y cartrefi gofal preswyl a'r darparwyr gofal cartref
- Cymorth ariannol a chaledi – grantiau/cyllid busnes – atal caledi a datblygu Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi
- Grwpiau Rheoli Arian wedi'u sefydlu'n benodol, gofal preswyl, olrhain cysylltiadau/tracio olrhain diogelu, addasiad economaidd, brechu/profi,
- Cynrychiolaeth uwch swyddogion ar dimau rheoli digwyddiadau lleol a rhanbarthol
- Cynrychiolaeth uwch swyddogion ar fforymau lleol a rhanbarthol penodol Covid gan gynnwys Grŵp Ymateb i Covid Ceredigion, Grŵp Rhanbarthol Diogelu Covid, Is-grwpiau'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol/Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Cynllunio Addasu ac Adfer

Mae'n rhaid cydnabod bod yr holl wasanaethau rheng flaen hanfodol wedi'u cynnal trwy gydol y pandemig, er bod hyn yn cynnwys elfen o gyfyngiad er mwyn lleihau'r risg o haint ac i gadw'r cyhoedd, defnyddwyr gwasanaeth a staff yn ddiogel a lleihau'r risg o ledaenu'r haint.

Mabwysiadwyd dull cynllun adfer 3 cham ar draws pob maes gwasanaeth. Cyflwynir pob cynllun i'r Grŵp Rheoli Aur i'w drafod a'i gymeradwyo ac yna fe'i darperir i gyfarfodydd y Grŵp Arweinyddiaeth/Cabinet er gwybodaeth.

Mae gan y Cyngor fap ar gyfer y cyhoedd sy'n amlinellu'r cerrig milltir allweddol mewn perthynas â newidiadau i wasanaethau ac adfer gwasanaethau fesul cam.

Mae'r cynlluniau adfer a gyflwynwyd hyd yma wedi cynnwys meysydd fel:

- Cartrefi gofal preswyl (cynaliadwyedd staff ac adolygu trefniadau ymweld i alluogi ymweliadau awyr agored a pharhau â chymorth aml-broffesiynol a chlinigol trwy dechnoleg i gefnogi cyfathrebu â gweithwyr proffesiynol neu ymweliadau diogel gan feddygon teulu, iechyd meddwl, dementia, therapi galwedigaethol/proffesiynau perthynol i iechyd)
- Addasiadau Gwasanaethau Dydd Anabledd Dysgu a Phobl Hŷn
- Addasiadau gofal seibiant
- Ystod eang o wasanaethau Ymyrraeth Gynnar/Atal gan gynnwys rhai galwedigaethol awyr agored wedi'u trefnu, dysgu a gwaith, Tîm Cymorth Cyflogaeth i ailddechrau gwaith â thâl a chyfleoedd gwirfoddoli, gweithgareddau grŵp plant/pobl ifanc awyr agored wedi'u trefnu a'u cymeradwyo, dosbarthiadau ymyrraeth iechyd awyr agored/dosbarthiadau ymarfer corff i oedolion
- Gwasanaeth Llesiant Meddwl
- Addasu Gwasanaeth Cwnsela Ysgolion

Heriau o ran y Gweithlu

Rhoddyd rhaglen adleoli staff ar waith yn ystod camau cynnar y pandemig i gynorthwyo gwasanaethau allweddol gan gynnwys cartrefi gofal a hybiau ysgol sy'n gofalu am blant agored i niwed. Bu ffocws parhaus ar recriwtio gyda nifer o ymgyrchoedd yn fewnol ond hefyd yn cefnogi darparwyr allanol gydag ymgyrchoedd.

Mae rhai o'r heriau presennol yn cynnwys recriwtio a chadw staff allweddol, yn benodol gweithwyr cymdeithasol a therapyddion galwedigaethol, fodd bynnag cydnabyddir bod hon yn duedd genedlaethol ac mae cyfleoedd ar gyfer gweithio rhanbarthol wedi cael eu hystyried. Mae gan y Cyngor strategaeth ar gyfer ateb yr her hon gan gynnwys y dulliau canlynol:

- Hyfforddeiaethau gwaith cymdeithasol
- Cynnig cyfleoedd cymwysterau a llwybrau dysgu i'r staff presennol
- Lleoliadau myfyrwyr
- Adolygu rolau a gwerthuso swyddi
- Hysbysebu newydd – ymgyrch ddwys i ymuno â Cheredigion

Cefnogi Llesiant Staff

Rydym wedi ymrwmo i ddarparu cymorth ymatebol, hygyrch a chynhwysol i staff trwy gydol y pandemig, gan gynnwys:

- Swyddog Iechyd a Llesiant Gweithwyr
- Pecyn Cymorth i Weithwyr

- Iechyd Galwedigaethol
- Dull ymatebol gan gynnwys arolygon/holiaduron llesiant, trafodaethau gyda rheolwyr a thimau, proses arfarnu symlach, sesiynau galw heibio
- Gweithgarwch a chefnogaeth ar draws y sefydliad gan gynnwys, gwybodaeth ar y fewnwyd, Dydd Mercher Llesiant, gweithgareddau, gweminarau llesiant, staff gwarchod
- Gweminarau iechyd a llesiant pwrpasol, cyfarfodydd rheolaidd gyda'r Rheolwr Corfforaethol/Rheolwyr Cofrestredig,
- Cymorth i staff unigol mewn cartrefi gofal

Ffyrdd newydd o weithio yn y dyfodol

Mae'r 12 mis diwethaf wedi golygu newid sylweddol yn y ffordd y mae'r Cyngor a'i staff wedi gorfod gweithio a chwrdd â galw dyddiol y gwasanaethau y mae'n eu darparu. Gyda'r holl staff yn gweithio o gartref (oni bai bod eu rôl yn gofyn iddynt ddelio â'r cyhoedd h.y., staff cartrefi gofal preswyl, galluogi ac ati), dibynnwyd ar dechnoleg ddigidol a gweithio o bell.

Cytunwyd ar Grŵp Rheoli Arian i ystyried sut y gallai'r Cyngor weithio yn y dyfodol yn wyneb yr hyn a ddysgwyd o'r pandemig. Y weledigaeth yw darparu amgylchedd gwaith modern, hyblyg sy'n cefnogi ystwythder ac yn annog gweithgarwch cydweithredol. Y nod yw creu gweithleoedd sydd nid yn unig yn gost-effeithiol ond sy'n cryfhau ein diwylliant corfforaethol, cynyddu ymgysylltiad â'n cymuned yng Ngheredigion a gwella'r gwasanaethau a ddarperir. Mae arolwg staff a grwpiau ffocws wedi'u cynnal i benderfynu beth fydd y 'ffyrdd newydd o weithio', a bydd hyn yn llywio strategaeth ystadau ar gyfer y dyfodol. Cynigir y bydd hyn yn hybu iechyd a llesiant y gweithlu, yn annog, ac yn cefnogi gweithio ystwyth a hyblyg, cynyddu manau ar gyfer y cyhoedd tra hefyd yn lleihau'r ôl troed carbon a hybu cadernid amgylcheddol.

Adferiad ariannol a busnes

Mae'r Cyngor wedi galluogi a grymuso amrywiaeth o wasanaethau a mentrau trwy wahanol ffrydiau ariannu gan Lywodraeth Cymru yn ystod y pandemig. Mae'r rhain wedi cynnwys y Gronfa Galedi sydd wedi darparu cymorth penodol ar gyfer gwasanaethau gofal preswyl a rheng flaen. Mae'r Gronfa hon wedi galluogi gwasanaethau mewnol a gwasanaethau a gomisiynir i ganolbwyntio ar eu cynlluniau adfer. Cafwyd cyllid grant i fusnesau a chymorth ar gyfer ailagor yr economi ymwelwyr sy'n bwysig iawn i'r adferiad economaidd cyffredinol yng Ngheredigion.

Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi

Ar 7 Gorffennaf 2020, cymeradwyodd aelodau Cabinet Ceredigion y Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi yn wyneb effaith negyddol bosibl argyfwng Covid-19 ar lesiant cymdeithasol ac economaidd trigolion Ceredigion, a'r risg gynyddol y bydd unigolion a theuluoedd yn profi caledi, felly roedd yn amserol i gyflwyno'r Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi. Nod y strategaeth yw mynd i'r afael â chaledi trwy ddarparu fframwaith cadarn a fydd yn galluogi dealltwriaeth gyffredin o'r sefyllfa, atgyfnerthu a datblygu ystod o fentrau i liniaru risg, a gweithredu camau cynnar ac ataliol. Bydd y strategaeth yn darparu un ddogfen i sicrhau bod Arweinwyr y Cyngor, ein partneriaid a'r cyhoedd yn cael eu diweddarau'n rheolaidd ar gynnydd.

Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion

O dan yr ymyriadau digartrefedd yn 2020-2021, cychwynwyd 479 o achosion lle bu cysylltiadau oherwydd credir bod aelwydydd mewn perygl o fod yn ddigartref neu'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref ar y diwrnod. O'r 479 o achosion a gychwynwyd, rhoddwyd cyngor a chymorth i rai, a

chynhaliwyd 435 o asesiadau o dan ofynion Adran 62 y Ddeddf Tai. O ganlyniad i'r asesiadau hyn, llwyddwyd i atal a/neu leddfu 216 o achosion.

Cynorthwywyd 24 o gleientiaid gyda blaendal rhent a bondiau yn 2020-2021. Nid yw'r ffigur hwn yn cynnwys y rhai y mae'r Tîm Opsiynau Tai wedi'u cefnogi a'u cyfeirio at asiantaethau eraill megis y Vicar's Relief Fund, benthyciadau cyllidebu a cheisiadau taliad tai dewisol ar gyfer y costau ymlaen llaw hynny.

Bu'n rhaid i'r gwasanaethau Opsiynau Tai ymateb i ddull 'pawb wedi'i gynnwys' Llywodraeth Cymru gan arwain at gynnydd yn y galw am y gwasanaeth yn dilyn dileu 'angen â blaenoriaeth'. Yn ei dro, roedd gorfod rhoi llety i'r rhai na fyddent wedi cael cymorth llety brys yn flaenorol wedi arwain at yr angen am fwy o unedau. Yn ystod y flwyddyn hon, bu'n rhaid i'r gwasanaeth ailwampio gyda chymorth asiantaethau partner, 13 yn rhagor o unedau llety a rennir a 4 yn rhagor o unedau hunangynhwysol.

Wynebwyd yr heriau cynyddol hyn hyd yn oed gydag ymateb Llywodraeth Cymru i'r pandemig, ac un o'r rhain oedd atal achosion o droi allan.

O dan y gwasanaeth addasiadau, darparwyd 52 o Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, a darparwyd 427 o Grantiau Diogel, Cynnes a Sicr. Cafodd y cyflenwad hwn ei rwystro oherwydd effaith y pandemig, h.y. cyfyngiad ar ymweliadau cartref ac ati.

O dan waith y Gofrestr Tai ar gyfer y flwyddyn 2020-2021, derbyniwyd 1251 o geisiadau Cofrestr Tai ar draws y 4 cofrestr (fforddiadwy, cyffredinol, pobl hŷn a hygyrch).

Pa wahaniaeth y mae'r gwasanaeth wedi'i wneud?

Ar gyfer dyletswyddau atal digartrefedd, sicrhodd 24 o aelwydydd llety yn y sector rhentu preifat gyda chynllun cymhelliant landlordiaid.

Mae grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a Diogel, Cynnes a Sicr wedi cynorthwyo cleientiaid i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain.

Cafodd cyfanswm o 272 o ymgeiswyr dai drwy'r Gofrestr Tai. Cafodd 55 (20%) o'r dyraniadau eu gwneud i unigolion yr oedd arnom ddyletswydd i'w hatal rhag bod yn ddigartref. Hyd yn oed gyda'r cyfyngiadau a osodwyd gan y pandemig, bu'r Gofrestr Tai a'r gwasanaeth Opsiynau Tai yn gweithio'n rhagweithiol gyda'r Cymdeithasau Tai partner i ddyrannu llety cyn gynted â phosibl er mwyn gallu symud ymlaen o lety argyfwng lle bo hynny'n briodol.

Pa mor dda ydym ni wedi'i wneud?

Tai – Digartrefedd

Cyfanswm y canlyniadau atal digartrefedd: 144 (mae hyn yn cynnwys achosion y llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nas llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nad oeddent yn cydweithredu, achosion a wrthododd gymorth, achosion a dynnwyd yn ôl, ac achosion a dynnwyd yn ôl yn sgil colli cysylltiad)

Canlyniadau lle y llwyddwyd i atal digartrefedd: 109. Felly, llwyddwyd i atal 75% o'r aelwydydd a oedd yn wynebu digartrefedd rhag bod yn ddigartref. Fodd bynnag, dim ond 16 (11%) o'r 144 achos nas llwyddwyd i'w ddatrys, a hynny gan fod 19 (13%) o'r cleientiaid wedi tynnu'n ôl o'r gwasanaeth (gan gynnwys un aelwyd a wrthododd gymorth ac un aelwyd na fu iddi gydweithredu) ac nad oedd modd i'r Gwasanaeth Opsiynau Tai eu cynorthwyo neu ddwyn y maen i'r wal.

Addasiadau – Tai

Darparwyd cartref diogel i 479 o ymgeiswyr anabl ac agored i niwed er mwyn iddynt allu parhau i fyw'n annibynnol gan arwain at ansawdd bywyd gwell.

Effeithlonrwydd Ynni

Yn ystod y flwyddyn derbyniodd cyfanswm o 224 o gleientiaid naill ai welliannau i'w cartrefi trwy fentrau effeithlonrwydd ynni/neu gyngor effeithlonrwydd ynni i wella eu sefyllfa ariannol a'u gwariant.

Cofrestr – Tai

Ychwanegwyd 1100 o geisiadau am dai at y Gofrestr Tai i'w hystyried pan fydd tai cymdeithasol yn cael eu dyrannu. Yn ychwanegol at hyn, gwnaed newidiadau i'r ffurflenni cais a'r ffurflenni adnewyddu i sicrhau bod gwybodaeth gywir a chyfredol ar gael i'r landlordiaid cymdeithasol cofrestredig sy'n bartneriaid inni.

Cyflenwi tai fforddiadwy sydd ar gael ar draws pob math o ddeiliadaeth

Mae'r rhaglen Grant Tai Cymdeithasol yn rhan o raglen ddatblygu dreigl 3 mlynedd wedi'i ffurfio o nifer o ffrydiau cyllido Llywodraeth Cymru.

Mae'r rhaglen ddatblygu yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion wedi'i ddiweddararu'n rheolaidd o'r Cofrestr Tai gyda'r nod o gyflenwi cymysgedd o dai cymdeithasol a chanolradd ar draws Ceredigion.

Pa wahaniaeth y mae'r amcan hwn wedi'i wneud?

Mae nifer yr unedau rhentu cymdeithasol sy'n cael eu cyflenwi yn debygol o gynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn dros y 3 blynedd nesaf ac felly'n cyfrannu at darged Llywodraeth Cymru o 20,000. Mae datblygiadau'n cael eu targedu i helpu i ateb yr angen lleol a nodwyd yn y sir. Mae'r amrywiaeth o opsiynau deiliadaeth fforddiadwy hefyd yn cael ei gynyddu er mwyn helpu i roi sylw i'r anghenion tai gwahanol yn y sir.

Mae'r Awdurdod yn gwella'r modd y mae'r holl waith o adeiladu tai cymdeithasol newydd yn cael ei dargedu, a hynny drwy system cronfa ddata'r Gofrestr Tai. Mae tai arbenigol ac wedi'u haddasu megis unedau hygyrch i gadeiriau olwyn/nam symudedd hefyd cael eu cyflenwi i geisio rhoi sylw i'r angen ar gyfer ymgeiswyr/cleientiaid penodol.

Cyfrannu at ddatblygu gofal a chymorth:

Yn ystod 2019-20, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau diwygiedig ar gyfer rhaglen y Grant Cymorth Tai (Cefnogi Pobl). Roedd y canllawiau hyn yn tynnu sylw at y cysylltiadau cryf rhwng cymorth tai ac atal digartrefedd. I gydnabod y cysylltiadau hyn, symudwyd y cyfrifoldeb dros gynllunio a darparu gwasanaethau'r Grant Cymorth Tai yn strategol i'r Gwasanaethau Tai. Yn ystod 2020-21 roedd cynlluniau ar y gweill i weithredu'r Gwasanaeth Porth Grant Cymorth Tai newydd fel pwynt canolog ar gyfer cyflwyno pob cais am gymorth tai, gan sicrhau y byddai pob achos yn cael yr ymyriadau priodol mewn modd amserol. Roedd hyn yn golygu dyfeisio rolau newydd a chyflogi pobl yn y swyddi hyn. Roedd datblygiadau pellach wedi'u cynllunio ar gyfer 2020-21, gan gynnwys ail-gomisiynu a pharatoi i ddatblygu Strategaeth Rhaglen y Grant Cymorth Tai.

At hynny, trwy leoli'r Gwasanaethau Tai ym model gwasanaeth integredig gydol oes Porth Gofal, nodwyd llawer o gyfleoedd i adeiladu ar gyfleoedd a chysylltiadau ar draws y model gwasanaeth, o atal ac ymyrraeth gynnar i ymyrryd mewn argyfwng.

Sicrhau bod anghenion llety trigolion yn cael eu bodloni

Mae'r Gwasanaethau Tai yn parhau i weithio i sicrhau bod anghenion llety'n cael eu bodloni. Yn ystod y flwyddyn, arolygwyd 36 o dai amlfeddiannaeth trwyddedig (llety rhent preifat) i sicrhau bod safonau diogelwch yn cael eu bodloni. Ymchwiliwyd i 10 achos o aflonyddu a throï allan anghyfreithlon, ac aethpwyd i'r afael â 254 o gwynion gwasanaeth a oedd yn ymwneud â safonau tai gwael.

Caffael Eiddo

Mae defnyddio grantiau gofal integredig cyfalaf wedi cynnig modd caffael tai newydd allweddol. Un yw cynllun ar y cyd â Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru i'r Cyngor gaffael dau eiddo yn y sir i'w prydlesu at ddefnydd dioddefwyr cam-drin domestig. Yr ail oedd caffael eiddo i'w ddefnyddio gan wasanaethau gofal a chymorth Porth Cynnal i gefnogi rhieni a babanod fel cam i lawr neu atal plant rhag cael gofal gan yr Awdurdod Lleol.

Crynodeb o Ganlyniadau Llesiant 2020-2021:

Canlyniadau

Mawrth 30 - Ebrill 17

- 1159 bocsys bwyd wedi'u dosbarthu
- 1727 trigolion sy'n 'gwarchod' wedi'u cysylltu â nhw ar gyfer bocsys bwyd
- 533 plant, pobl ifanc a theuluoedd wedi'u cysylltu â nhw
- 43 staff wedi'u hadleoli i gefnogi gwasanaethau eraill
- 825 gofalwyr wedi'u cefnogi dros y ffôn, trwy lythyr neu gylchgrawn

17 Ebrill - 31 Mai

Trigolion

- 4600 bocsys bwyd wedi'u dosbarthu
- 3044 trigolion sy'n 'gwarchod' wedi'u cysylltu â nhw ar gyfer bocsys bwyd
- 3240 galwadau wedi'u gwneud i drigolion Ceredigion

Llesiant

- 800 pecynnau llesiant wedi'u paratoi ar gyfer oedolion ynysig
- 850 pecynnau llesiant wedi'u paratoi ar gyfer gofalwyr
- 50 pecynnau teulu egniol wedi'u dosbarthu i deuluoedd

Dysgu Galwedigaethol

- 84 prentisiaid yn cael eu cefnogi gan HCT
- 544 dysgwyr yn cael eu cefnogi gan y Tîm Dysgu Gydol Oes a Sgillau

Cymorth ac Ymyrraeth

- 10,843 pobl wedi ymgysylltu â thudalen Facebook Gwasanaeth Ieuenctid
- 40 pobl ifanc wedi cofrestru ar gyfer gweithgareddau rhithiol Gwasanaethau Ieuenctid

2020-2021

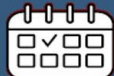
1650 o becynnau llesiant wedi'u cynhyrchu ar gyfer gofalwyr di-dâl ac oedolion ynysig

195 o fagiâu teulu egniol wedi'u dosbarthu gyda Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf

600 o bobl ifanc a theuluoedd wedi'u cefnogi drwy 3000 o alwadau

22 o raglenni gweithgareddau cyn ysgol wythnosol wedi'u paratoi

15,000+ o barseli bwyd wedi'u dosbarthu i breswylwyr sy'n agored i niwed yn feddygol

100+ o gardiau adnabod oedolion sy'n ofalwyr a 10+ gofalwr ifanc

£30,000 o Gronfa Gofalwyr wedi'i ddosbarthu

Dros 50,000 o negeseuon ar y cyfryngau cymdeithasol

250 o bobl ifanc wedi cael cymorth yn yr ysgol

50+ o grwpiau a rhaglenni magu plant wedi'u darparu'n rhithiol

Canlyniadau

64 o aelwydydd digartref mewn llety dros dro

Mehefin 20 – 21 Ebrill 32 o ddefnyddwyr gwasanaeth ar gyfartaledd ar restrau aros gofal cartref (mwyaf 51 lleiaf 12)

8,602,591 o eitemau cyfarpar diogelu personol wedi'u dosbarthu ar draws y wlad, gyda rhaglen stoc dreigl 12 wythnos

265 o gyfarfodydd cynllunio wedi'u cynnal mewn ymateb i 55 o achosion/brigiadau yng nghartrefi gofal Ceredigion

67 o focs te prynhawn wedi'u dosbarthu â llaw gan staff y Tîm Maethu i bob gofalwr maeth a gofalwyr sy'n berthnasau ym mis Rhagfyr 2020

Ymweliadau carreg drws o bellter cymdeithasol i ddiolch i'r gofalwyr a dymuno Nadolig Llawen iddynt

Galwadau sefyllfa ddyddiol i ddarparu'r cartrefi gofal –cyfanswm o 7,546 o alwadau ffôn wedi'u gwneud a 343 o adroddiadau sefyllfa ddyddiol

Cynnydd yn nifer y gwelyau cymuned a ddarperir 19/20 – 208, 20/21 – 286

Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?

Yn ystod y flwyddyn i ddod bydd nifer o brosiectau trawsnewid system gyfan yn parhau ynghyd â pharhau i fynd i'r afael â heriau pandemig Covid-19 a'i ganlyniadau.

Amcan Covid-19

- Parhau i weithio'n agos gydag asiantaethau partner i leihau'r risg o ledaenu'r haint
- Gweithredu cynlluniau addasu yn effeithiol
- Adfer

Amcan Gwella 1

Sicrhau bod trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yn cael ei gyflawni yn ystod 2021/22 mewn partneriaeth â gwasanaethau corfforaethol ac asiantaethau partner eraill.

- Gweithio mewn partneriaeth ar y cynllun ad-drefnu corfforaethol, gan alluogi dull gweithredu effeithlon ar draws y cyngor cyfan
- Sicrhau bod y gofynion statudol ar gyfer Gofal Cymdeithasol wedi'u diffinio'n eglur o fewn y strwythur
- Sicrhau bod gwasanaethau cadarn yn eu lle er mwyn i ddinasyddion allu cyflawni eu canlyniadau personol

Amcan Gwella 2

Sicrhau bod gan yr Awdurdod Lleol lais cryf yn y rhanbarth o hyd

- Sicrhau cyfranogiad ymrwymedig rheolaidd ym mhob digwyddiad partneriaeth rhanbarthol gan staff perthnasol
- Sicrhau bod Ceredigion yn manteisio'n llawn ar yr adnoddau sydd ar gael i ni gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Dylanwadu ar ddatblygiadau trwy'r rhanbarth ac yn genedlaethol

Amcan Gwella 3

Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn effeithiol, ynghyd â'i bartneriaid, wrth sicrhau a defnyddio Cronfeydd Trawsnewid i hybu canlyniadau gwell i bobl yng Ngheredigion

- Parhau i ddatblygu'r Prosiect Gofal wedi'i Alluogi gan Dechnoleg ar y cyd â Sir Gaerfyrddin/Sir Benfro a Hywel Dda
- Cydweithio â Hywel Dda i hybu'r agenda gweithio integredig, gan gynnwys y Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym
- Cydweithio â'r Gwasanaeth Iechyd a'r trydydd sector i ddatblygu adnoddau a chanolfannau cymunedol

Meysydd Gwasanaeth i'w Datblygu Ymhellach:

Porth Cymorth Cynnar

- Canolfannau Llesiant – datblygu cyfleusterau sy'n gwella'r cynnig gweithgarwch corfforol a hamdden craidd gyda mannau cyfarfod, ymgynghori a thriniaeth. Bydd y Ganolfan Llesiant yn ymgorffori gwasanaethau sy'n ystyried ac yn gwella agweddau corfforol, cymdeithasol, emosiynol a meddyliol llesiant unigolyn ac yn cyfrannu at alluogi unigolion i gyflawni eu potensial llawn.
- Datblygu a darparu ymhellach weithgareddau ac ymyriadau cymunedol cyfunol, â ffocws gydol oedran i alluogi grymuso, gwydnwch ac annibyniaeth.
- Cydweithio â rhanddeiliaid allweddol a sefydliadau'r sector gwirfoddol i ddatblygu ystod o wasanaethau i ddiwallu'r anghenion sy'n esblygu o fewn ein cymunedau i gefnogi a galluogi unigolion a theuluoedd yng Ngheredigion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu.

Porth Gofal:

- Datblygu gwasanaeth cymorth taliadau uniongyrchol yn fewnol
- Gofal Cartref – dilyniant gyda model darparu gwasanaeth hybrid gyda Galluogi
- Gweithredu'r Gweithwyr Cymorth Iechyd a Gofal Cymdeithasol fel rhan o'r Rhaglen Drawsnewid 3
- Maethu – cynllun datblygu gwasanaeth gan gynnwys recriwtio a hyfforddi gofalwyr maeth newydd
- Adolygu Gwasanaethau Dydd – canolbwyntio ar wydnwch cymunedol ac unigol, strategaethau atal a grymuso a chyfleoedd seibiant

Porth Cynnal:

- Datblygu dulliau atal ac adfer ar draws Gwasanaethau Porth Cynnal a'r Model Gydol Oed a Llesiant a chydag asiantaethau partner sy'n canolbwyntio ar lesiant meddwl, cam-drin domestig, camddefnyddio sylweddau
- Mentrau Lleihau Plant sy'n Derbyn Gofal Diogel
- Prosiectau rhanbarthol a lleol: datblygu llety diogel wedi'i lywio gan drawma i blant a llety lleol i rieni a babanod
- Ymgorffori arferion Arwyddion Diogelwch

5. Sut ydym yn gwneud yr hyn a wnawn

Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu Gofal Cymdeithasol

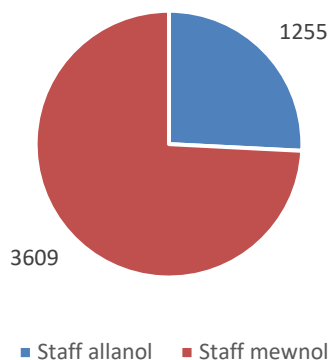
Mae Cyngor Sir Ceredigion yn rhoi gwerth mawr ar y gwasanaethau a ddarperir gan y sector Gofal Cymdeithasol i ddinasyddion Ceredigion. Drwy ddarparu cyfleoedd dysgu a datblygu, rydym yn ceisio denu, recriwtio a chadw gweithlu cymwys a hyfedr sy'n gallu gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau'r bobl y maent yn gweithio gyda nhw.

Defnyddir arian grant Rhaglen Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cymru i ddarparu ystod o gyfleoedd hyfforddi a datblygu i'r sector. Mae'r cyfleoedd hyn yn cefnogi'r rheini sy'n darparu'r gwasanaethau er mwyn iddynt gael hyfforddiant sefydlu a datblygiad proffesiynol parhaus ac ennill y cymwysterau sy'n ofynnol gan y rheoleiddwyr.

Er mwyn sicrhau bod anghenion y sector cyfan yn cael eu diwallu, mae Tîm Dysgu a Datblygu'r Cyngor yn cynnal dadansoddiad mewnol ac allanol o anghenion hyfforddi blynyddol ac yn cynnal digwyddiadau lle gwahoddir darparwyr Gofal Cymdeithasol allanol i nodi eu blaenoriaethau hyfforddi.

Roedd Covid-19 wedi effeithio ar y broses o ddarparu cyfleoedd dysgu a datblygu ym mis Mawrth 2020 ac arweiniodd at ganslo pob hyfforddiant wyneb yn wyneb. Er mwyn gallu cynnig cymorth parhaus i'r sector, cafodd yr holl hyfforddwyr eu huwchsgilio i ddatblygu cynnwys ar-lein a dysgu dulliau cyflwyno ar-lein. Lanswyd pum modiwl e-ddysgu newydd: Cyflwyniad i Ofal a Gofal Personol, Codi a Chario – Pobl, Codi a Chario – Gwrthrychau, Atal a Rheoli Heintiau gan gynnwys gwisgo a dadwisgo cyfarpar diogelwch personol, rhoi meddyginiaethau'n ddiogel a dychwelyd i'r gwaith yn ddiogel. Roedd staff a oedd yn gweithio gartref hefyd wedi derbyn canllawiau iechyd a diogelwch ar weithio gartref.

Dadansoddiad o gyfanswm yr unedau e-ddysgu a gwblhawyd ar gyfer 20/21

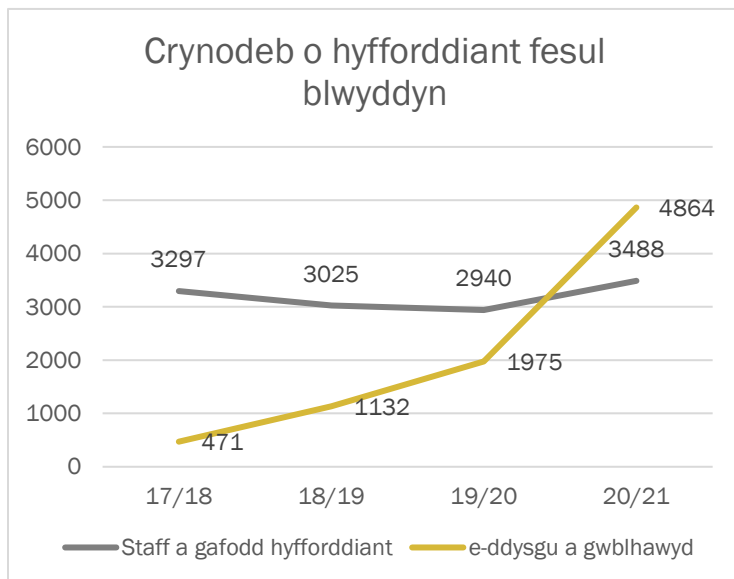
Cynyddodd nifer yr unedau e-ddysgu a gwblhawyd gan 59% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol, gyda chyfanswm o unedau 4864 wedi'u cwblhau. Mae'r graff gyferbyn yn dangos dadansoddiad o'r unedau gofal cymdeithasol mewnol ac allanol a gwblhawyd.

Wrth i'r flwyddyn fynd yn ei blaen, cafodd hyfforddiant wyneb yn wyneb hanfodol ar gyfer staff Gofal Cymdeithasol fel codi a chario a chymorth cyntaf ei ailsefydlu a'i ddarparu i grwpiau staff gyda niferoedd is gan gadw at gyfyngiadau Covid-19 ac asesu risg.

Mae 417 o ddigwyddiadau sy'n ymwneud â gofal cymdeithasol craidd/ymarfer gwaith cymdeithasol a hyfforddiant iechyd a diogelwch wedi'u darparu i'r sector gan alluogi 3488 o staff i'w cwblhau, sef

cynnydd o 548 ar y flwyddyn flaenorol, sy'n arwyddocaol yn wyneb effaith Covid-19, salwch staff, recriwtio, a heriau gweithredol ar y sector yn ystod y cyfnod hwn.

Er mwyn cefnogi prosiect trawsnewidiol gydol oed a llesiant y Cyngor, dechreuodd rhaglen datblygu rheolaeth bwrpasol a bydd yn parhau y flwyddyn nesaf.

Mae'r graff gyferbyn yn dangos ffigurau presenoldeb hyfforddiant staff fesul blwyddyn ac mae'n dangos y galw cynyddol am e-ddysgu a'r nifer sy'n cael ei gwblhau.

Mae cynllunio ar gyfer olyniaeth y gweithlu wedi'i gefnogi trwy Gynllun Gweithiwr Cymdeithasol Dan Hyfforddiant y Cyngor a thrwy ddarparu 16 o leoliadau gwaith cymdeithasol. Mae'r cynnig o Brentisiaeth lechyd a Gofal Cymdeithasol Lefel 2 mewn cartref gofal preswyl yn parhau i ddatblygu, ac mae wedi arwain at ddau aelod parhaol o staff ac mae un arall wedi dechrau ar y llwybr gyrfa hwn yn ddiweddar.

Mae hyrwyddo a chefnogi darpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg yn parhau i fod yn flaenoriaeth. I gefnogi'r 'Cynnig Gweithredol', mae sesiynau cymorth iaith Gymraeg pwrpasol wedi'u cyflwyno i fyfyrwyr gwaith cymdeithasol a'r tîm gofalwyr, mae 21 o staff gofal cymdeithasol wedi cael cymorth i gael gwersi Cymraeg, ac mae 124 aelod o staff ar draws y sector wedi cwblhau'r e-ddysgu Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

Crynodeb o'r staff a gafodd gymorth i ennill cymhwyster:

Rhaglen	Niferoedd ar y rhaglen 1 Ebrill 2020	Nifer a gofrestrodd yn ystod 2020/2021	Nifer a enillodd gymhwyster yn ystod 2020/2021	Niferoedd a adawodd y rhaglen	Niferoedd sy'n parhau â'r rhaglen yn 2021/2022
Fframwaith Sefydlu Cymru Gyfan	22	0	0	6	16
Cymhwyster Cymeradwy Lefel 2	9	4	5	0	8
Cymhwyster Cymeradwy Lefel 3	10	4	10	2	2
Fframwaith Cymwysterau a Chredydau Lefel 3 – Plant a Phobl Ifanc	0	0	0	0	0
Cymhwyster Cymeradwy Lefel 4	0	0	0	0	0
Cymhwyster Cymeradwy Lefel 5	3	1	1	0	3
Dyfarniad TAQA – Lefel 3	0	0	0	0	0

Tudalen 61

Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion – Adroddiad Blyneddol y Cyfarwyddwr Statudol | 2020-21

Dyfarniad TAQA – Lefel 4	0	0	0	0	0
Rhaglen Ymarferwyr Gwasanaethau Cymdeithasol – mae'r ffigrau hyn yn ymwneud â Thystysgrif Addysg Uwch	3	3	2	1	3
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 4 – noddedig	0	0	0	0	0
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 5 – noddedig	0	2	0	0	2
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 6 – noddedig	0	0	0	0	0
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 4 – arall	0	0	0	0	0
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 5 – arall	3	6	3	0	6
Gradd Gwaith Cymdeithasol Lefel 6 – arall	1	3	1	0	3
Gradd Meistr Gwaith Cymdeithasol Lefel 1 – noddedig	0	0	0	0	0
Gradd Meistr Gwaith Cymdeithasol Lefel 2 – noddedig	0	0	0	0	0
Gradd Meistr Gwaith Cymdeithasol Lefel 1 – arall	2	3	2	1	2
Gradd Meistr Gwaith Cymdeithasol Lefel 2 – arall	0	2	0	0	2
Rhaglen Gweithiwr Cymdeithasol Newydd Gymhwyso	8	1	8	0	1
Tystysgrif Raddedig mewn Atgyfnerthu Ymarfer Gwaith Cymdeithasol	6	10	6	0	10
Ymarfer Profiadol mewn Gwaith Cymdeithasol	0	0	0	0	0
Uwch Ymarfer mewn Gwaith Cymdeithasol	0	0	0	0	0
Ymgynghorydd Gwaith Cymdeithasol	0	0	0	0	0

Tudalen 62

Galluogi Ymarfer 6/7 (Dyfarniadau Aseswr Ymarfer)	1	6	0	0	7
Aseswr Budd Gorau	0	12	0	1	11
Ymarferydd Iechyd Meddwl Cymeradwy	2	1	2	0	1
Rhaglen Datblygu Rheolwr Tîm	1	1	0	1	1
Rhaglen Datblygu Rheolwr Canol	0	0	0	0	0
Gweithio gyda Phobl Byddar-Ddall	0	0	0	0	0
Tystysgrif mewn Gofal Dementia Lefel 3	0	20	0	1	19
Aseswr Profedig Lefel 3	0	0	0	0	0
Asesu'r Gallu i Wneud Penderfyniadau Lefel 6	3	0	3	0	0
Rhaglen Arweinyddiaeth Rheolwyr Strategol	0	0	0	0	0

Proffil iaith ein Gweithlu Gydol Oed:

Porth Cymorth Cynnar:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	51	20.48%
ALTE 3, 4 a 5	198	79.52%
CYFANSWM	249	100.00%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNION ALTE	96	37.94%
Bodloni Gofynion ALTE	157	62.06%
CYFANSWM	249	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	3	21	27	34	60	104	249
% y bobl	1.20%	8.43%	10.84%	13.65%	24.10%	41.77%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	10	27	32	37	65	78	249
% y bobl	4.02%	10.84%	12.85%	14.86%	26.10%	31.33%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	10	23	30	35	61	90	249
% y bobl	4.02%	9.24%	12.05%	14.06%	24.50%	36.14%	100.00%

Tudalen 64

Porth Cynnal:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	58	48.33%
ALTE 3, 4 a 5	62	51.67%
CYFANSWM	120	100.00%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNION ALTE	61	50.83%
Bodloni Gofynion ALTE	59	49.17%
CYFANSWM	120	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	4	33	21	18	11	33	120
% y bobl	3.33%	27.50%	17.50%	15.00%	9.17%	27.50%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	15	31	20	12	15	27	120
% y bobl	#####	25.83%	16.67%	10.00%	12.50%	22.50%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	12	32	21	9	17	29	120
% y bobl	#####	26.67%	17.50%	7.50%	14.17%	24.17%	100.00%

Tudalen 65

Porth Gofal:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	168	47.06%
ALTE 3, 4 a 5	189	52.94%
CYFANSWM	357	100.00%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNION ALTE	188	52.66%
Bodloni Gofynion ALTE	169	47.34%
CYFANSWM	357	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	27	74	67	72	32	85	357
% y bobl	7.56%	20.73%	18.77%	20.17%	8.96%	23.81%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	67	76	70	59	22	63	357
% y bobl	#####	21.29%	19.61%	16.53%	6.16%	17.65%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	58	67	71	46	42	73	357
% y bobl	#####	18.77%	19.89%	12.89%	11.76%	20.45%	100.00%

Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol

Am y tro cyntaf ers dros 10 mlynedd, ystyriwyd bod setliad ariannol y Cyngor yn un cadarnhaol. Roedd setliad cyllid cyffredinol Llywodraeth Cymru y Cyngor ar gyfer 2020/2021 o £107.6m yn gynydd o 4% ar y flwyddyn flaenorol ac yn golygu nad oedd yn rhaid i wasanaethau ddod o hyd i unrhyw lefel sylweddol o arbedion.

Roedd 2020/2021 hefyd yn nodi'r flwyddyn pan ddechreuodd y Cyngor alinio ei gyllidebau â'r model gweithredu newydd wedi'i dargedu ar gyfer gofal cymdeithasol a welodd gwasanaethau sy'n ymwneud ag Ymyrraeth Gynnar a Llesiant yn llawer mwy integredig ochr yn ochr â'r Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol mwy traddodiadol. O ganlyniad, adlewyrchwyd strwythur gweithredu newydd Pwrth y Cyngor mewn cyllidebau gyda chyfanswm o £35.2m sydd bellach dros 23% o gyllideb 2020/2021 y Cyngor o £151.2m.

Roedd y cyllidebau sy'n ymwneud â gofal cymdeithasol yn dal i wynebu pwysau cost sylweddol o £3.5m. Fodd bynnag, cafodd y rhain eu lliniaru'n bennaf gan fudd setliad cadarnhaol Llywodraeth Cymru, a dull corfforaethol wedi'i dargedu i fynd i'r afael â phwysau cyllidebol gofal cymdeithasol.

Er bod gorwariant o £0.6m ar gyfer blwyddyn ariannol 2020/2021, mae hyn yn welliant sylweddol o gymharu â'r flwyddyn flaenorol ac mae'n adlewyrchu'r effaith y dechreuwyd ei gweld o alinio gwasanaethau â'r gydol oed newydd. Er hynny, mae'r model yn ei ddyddiau cynnar ac yn parhau i ddatblygu.

Ni ellir gorffen adroddiad 2020/2021 heb sôn am Covid-19 a'r effaith ariannol sylweddol y mae hyn wedi'i chael. Mae'r sector Gofal Cymdeithasol wedi bod ar flaen y gad yn y pandemig gyda'r effaith yn cael ei themlo gan yr Awdurdod Lleol a'r ystod eang o ddarparwyr preifat y mae gwasanaethau'n cael eu comisiynu ganddynt. Trwy Gronfa Galedi Llywodraeth Cymru, mae cyllid ychwanegol sylweddol wedi cael ei ddarparu i'r sector gofal cymdeithasol ar ffurf cyllid a thaliadau ar gyfer bylchau, taliadau premiwm uwch dros dro ar gyfer lleoliadau a chyllid ar gyfer costau eithriadol yn deillio o ddigwyddiadau Covid-19. Mae'r gronfa hon wedi bod yn hollbwysig i sicrhau parhad gwasanaethau yn ystod y cyfnod heriol hwn.

O edrych tua'r dyfodol, mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn amlinellu strategaeth ariannol at ddibenion cynllunio ar gyfer y dyfodol a gwireddu blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, sef:

- Hybu'r Economi
- Buddsoddi yn Nyfodol Pobl
- Galluogi Cydnerthedd Unigolion a Theuluoedd
- Hyrwyddo Cydnerthedd Amgylcheddol a Chymunedol

Mae rhan o agwedd drawsnewidiol y Cynllun Tymor Canolig yn canolbwyntio ar symud oddi wrth wasanaethau gofal cymdeithasol mwy traddodiadol i blant ac oedolion at y Model Gydol Oed ehangach sy'n cynnwys ymyrraeth gynnar, a hynny drwy gyflwyno model gweithredu pwrpasol newydd a elwir yn Borth Gofal, Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar.

Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd

Ar 25 Mawrth 2020 rhoddodd Arweinydd a Dirprwy Arweinydd y Cyngor bwerau dirprwyedig dros dro i Brif Weithredwr a Grŵp Arweinyddiaeth y Cyngor i wneud penderfyniadau yn ymwneud ag ymateb y Cyngor i Covid-19. Gwnaethpwyd y penderfyniad yn unol â chyfansoddiad y Cyngor. Mae'r Grŵp Rheoli Aur yn cael eu cefnogi gan 5 Grŵp Rheoli Arian, sy'n adrodd yn wythnosol i'r Grŵp Rheoli Aur.

Yn ogystal, mae'r Prif Weithredwr a'r Arweinydd wedi cwrdd o leiaf unwaith yr wythnos gyda chynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, CLILC ac Arweinwyr a Phrif Weithredwyr eraill, yr Aelod Seneddol a'r Aelod o'r Senedd yn ogystal â darparu sesiynau briffio i'r Cabinet

Mae'r Grŵp Rheoli Aur, sy'n cynnwys Uwch Dîm Rheoli'r Cyngor, wedi cwrdd yn ddyddiol ers canol mis Mawrth 2020 i ymdrin ag ymateb y Cyngor i Covid-19.

Mae cofnod o benderfyniadau a chamau gweithredu'r Grŵp Rheoli Aur yn ystod y flwyddyn i'w weld ar wefan y Cyngor ac mae'n cynnwys nifer o'r penderfyniadau allweddol a wnaed mewn perthynas â gwasanaethau gofal a chymorth.

Cyflwynwyd adroddiadau diogelu wythnosol ynghylch gweithgarwch mewn perthynas â phlant ac oedolion i'r Grŵp Rheoli Aur gan y Cyfarwyddwr Statudol er gwybodaeth a sicrhau ansawdd.

Pwyllgor Craffu Cymunedau Iachach

Cyfarfu'r Pwyllgor yn rhithiol ar 19 Tachwedd 2020 a bu'n ystyried Adroddiad Blynyddol Uned Gofalwyr Ceredigion 2019/20, Adroddiad Blynyddol y Grŵp Gofalwyr Rhanbarthol 2019-2020, Adroddiad Arolygu Arolygiaeth Gofal Cymru ar Gymorth Cynnar a Gofal a Chymorth a Phontio i Blant Anabl, Adroddiad Monitro Perfformiad Gwasanaeth y Swyddog Adolygu Annibynnol Ch2 2019-2020. Nododd Aelodau'r Pwyllgor yr adroddiad arolygu a chymeradwyo'r cynnydd fel yr adroddwyd yn y Cynllun Gweithredu o 2019/20.

Cyfarfu'r Pwyllgor yn rhithiol ar 18 Chwefror 2021 a bu'n ystyried yr adroddiadau ar y gyllideb ddrafft ar gyfer 2021/22, lleihau costau/arbedion cyllideb a'r newidiadau arfaethedig i ffioedd a thaliadau'r Cyngor 2021/22. Cymeradwyodd aelodau'r Pwyllgor yr argymhellion a wnaed a chofnododd bryder ynghylch costau cynyddol plant sy'n derbyn gofal gan nodi'r cynnydd yn y galw am daliadau uniongyrchol a'r bwriad yw i'r gwasanaeth ddod yn fewnol yn ystod 2021.

Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu

Cyfarfu'r Pwyllgor yn rhithiol ar 16 Medi 2020 a bu'n ystyried Adroddiad Blynyddol CYSUR a CWMPAS 2019-2020. Bu aelodau'r Pwyllgor hefyd yn ystyried adroddiad cynhwysfawr a oedd yn amlinellu ymateb y Cyngor hyd yma o ran rheoli pandemig Covid-19.

Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru

Mae Adran 14A o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol gynhyrchu Cynlluniau Ardal sy'n amlinellu'r amrywiaeth a lefel y gwasanaethau a gaiff eu darparu yn eu hardal mewn ymateb i Asesiadau o'r Boblogaeth rhanbarthol. Rhaid i'r cynlluniau hyn gael eu cynhyrchu bob 5 mlynedd a rhaid i'r cynlluniau cychwynnol gael eu cyhoeddi erbyn 1 Ebrill 2019.

Mae Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2019-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd' wedi cael ei gytuno gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'i gymeradwyo gan Gyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Penfro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae'n cynnwys cyfres o ymrwymadau strategol y bydd y Bartneriaeth yn gweithredu arnynt dros y pum mlynedd nesaf i gefnogi trawsnewid ac integreiddio gofal a chymorth yn y rhanbarth.

Mae'r cynllun ar gael [yma](#). Mae hefyd ar gael trwy'r porthol newydd, [Porthol Data Gorllewin Cymru](#), sydd wedi cael ei ddatblygu mewn partneriaeth ag Uned Data Cymru. Mae hyn yn darparu mynediad i ystod eang o ddata am y boblogaeth a gwasanaethau ar gyfer y rhanbarth ac yn cynnig modd i'r cynllun gael ei ddiweddarau'n rheolaidd er mwyn adlewyrchu datblygiadau lleol a chenedlaethol ac adrodd ar gynnydd yn erbyn yr ymrwymadau yn ein cynllun.

Ym mis Awst 2020 comisiynodd y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol werthusiad annibynnol o raglenni Gorllewin Cymru lachach. Roedd hwn yn nodi cynnydd ar draws y Bwrdd ac yn argymhell nifer o welliannau gan gynnwys gwella setiau data i asesu effaith rhaglenni; dangos tystiolaeth o effaith trefniadau cyflawni gwahanol mewn rhannau gwahanol o'r rhanbarth; cryfhau'r ymgysylltiad â defnyddwyr, gofawyr a rhanddeiliaid eraill a defnyddio'r wybodaeth sy'n deillio o hynny i lywio datblygiad rhaglenni; ac aliniad agosach rhwng rhaglenni er mwyn i staff sy'n ymwneud â'u cyflawni allu cydnabod eu cyfraniad at y dirwedd drawsnewid ehangach.

Mae cynllun gweithredu wedi'i ddatblygu i fynd i'r afael â phob un o'r argymhellion. Yn wyneb y dystiolaeth gadarnhaol a gyflwynwyd yn yr adroddiad, cadarnhaodd Llywodraeth Cymru ddyraniad o ychydig llai na £6m ar gyfer 2021-22 i barhau â'r rhaglenni am flwyddyn drosiannol arall. Ochr yn ochr â rhaglenni Gorllewin Cymru lachach, roedd y Gronfa Drawsnewid hefyd yn darparu adnoddau wedi'u clustnodi i'r bartneriaeth i gefnogi rheoli perfformiad ac adrodd ac ymgysylltu parhaus. O ganlyniad, yn 2020-21 roeddem yn gallu penodi Swyddog Perfformiad a Gwerthuso i arwain y gwaith o ddatblygu metrigau i asesu effaith trawsnewid a rhaglenni rhanbarthol eraill. Cyfrannwyd hefyd at gostau platfform digidol y 'Pencadlys Ymgysylltu' sydd wedi cael ei gaffael gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ochr yn ochr â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a sawl sefydliad unigol yn y rhanbarth. Bydd y feddalwedd hon yn darparu offeryn ar gyfer ymgysylltu â chymunedau gwahanol (yn ddaearyddol ac o ddiddordeb), gan ddefnyddio amrywiaeth o fecanweithiau gan gynnwys fforymau rhithiol, byrddau negeseuon ar-lein, 14 sgwrs seiliedig ar le, straeon rhyngweithiol, cyfleusterau holi ac ateb, polau piniwn ac arolygon.

Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru:

CYSUR yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Diogelu Plant a Phobl Ifanc: Uno'r Rhanbarth yw CYSUR a dyma'r gair Cymraeg am dawelu meddwl hefyd.

Mae CYSUR yn gyfuniad o'r hen Fyrddau Lleol Diogelu Plant yn Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

CWMPAS yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Oedolion Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Cydweithio a Chynnal Partneriaeth wrth Ddiogelu Oedolion yw CWMPAS a dyma hefyd y gair Cymraeg am sgôp neu gylch gwaith.

Mae cylch gwaith CWMPAS hefyd yn ymestyn ar draws Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

Sefydlwyd y trefniadau rhanbarthol i fodloni gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Yn ystod 2020-2021, parhaodd Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru i weithredu yn unol â'i rwymedigaethau statudol yn sgil argyfwng cenedlaethol a'r pandemig. Er bod rhywfaint o waith y Bwrdd nad oedd yn hanfodol wedi'i atal dros dro, roedd holl is-grwpiau gorfodol y Bwrdd h.y. yr Is-grwpiau Hyfforddiant, Polisiâu a Gweithdrefnau ac Adolygu Ymarfer wedi parhau i gwrdd a gweithredu, ac roedd swyddogion Cyngor Sir Ceredigion wedi cymryd rhan lawn ym mhob gweithgaredd. Rhoddwyd blaenoriaeth i gwblhau a datblygu polisiâu, gweithdrefnau a strategaethau rhanbarthol parhaus yn ogystal ag adolygiadau ymarfer plant ac oedolion parhaus.

Roedd cyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol wedi parhau i gael eu cynnal yn rheolaidd, a sefydlwyd Grŵp Gweithredol Rhanbarthol Covid-19 dros dro i oruchwylio, monitro ac ymateb i unrhyw feysydd risg uwch a nodwyd o ganlyniad i'r pandemig. Mae'r grŵp aml-asiantaeth hwn yn cynnwys penaeithiaid gwasanaeth ac uwch reolwyr gwasanaethau o bob rhan o'r rhanbarth a'r swyddogion cyfatebol o sefydliadau asiantaeth partner.

Yn ogystal â hyn, mae arweinwyr diogelu amlasiantaethol yn cynnal cyfarfodydd wythnosol ar gyfer gwasanaethau plant ac oedolion gyda chynrychiolwyr o'r pedwar Awdurdod Lleol, byrddau iechyd rhanbarthol a Heddlu Dyfed Powys. Ffocws y cyfarfodydd hyn yw arwain datblygiad polisiâu rhanbarthol interim Covid-19, sefydlu ymarfer proffesiynol cyson ar draws y rhanbarth lle bo'n briodol a rhannu syniadau a chynnig cymorth gan gymheiriaid. Mae rolau Rheolwr y Bwrdd Diogelu Rhanbarthol a Staff yr Uned Fusnes wedi'u had-drefnu er mwyn cyfateb â blaenoriaethau sy'n cefnogi'r grwpiau rhanbarthol newydd hyn, ac unrhyw gamau gweithredu sy'n dod i'r amlwg, yn ogystal â pharhau i ddatblygu is-grwpiau allweddol y Bwrdd.

Mae'r Bwrdd wedi cynhyrchu canllawiau a pholisïau rhanbarthol penodol i helpu i arwain gweithgarwch diogelu rhanbarthol a lleol asiantaethau partner yn ystod y pandemig.

6. Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol

Teitl	Lleoliad
Adroddiad Blynyddol Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gorllewin Cymru 2020-21	West-Wales-RPB-Annual-Report-2020-21-ENGLISH.pdf (wwcp.org.uk)
Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru	Cysur Ein Hadroddiadau Blynyddol
Adroddiad Blynyddol yr Uned Gofalwyr Cyngor Sir Ceredigion	 Annual Report 2020-21 (Carers).pdf
Adroddiad Blynyddol Grŵp Gofalwyr Rhanbarthol Gorllewin Cymru 2020-21	WWCDG-Annual-Report-2021-21-FINAL.pdf (wwcp.org.uk)
Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2019-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd'	http://www.wwcp.org.uk/wp-content/uploads/2019/03/West-Wales-Area-Plan-English-Final-Version-29-03-18.pdf
Cofnodion Penderfyniadau Grŵp Rheoli Aur Ceredigion	Strwythur Llywodraethu ar gyfer gwneud penderfyniadau – Cyngor Sir Ceredigion
Adroddiad blynyddol y Cyfarwyddwr 2019-2020	Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion - Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol 2019-2020

Cyngor Sir Ceredigion

Sian Howys

DRAFFT

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Caru Love
Ceredigion

**Gwasanaethau
Cymdeithasol
Ceredigion –
Adroddiad
Blynyddol y
Cyfarwyddwr
Statudol
2021 /2022**

1. Cyflwyniad	3
Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant.....	5
Ymateb Covid-19 Ceredigion.....	6
2. Crynodeb o Berfformiad	7
Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu.....	7
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.....	16
3. Sut mae pobl yn llunio ein gwasanaethau?	25
Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella.....	26
Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod.....	28
Grŵp Diogelu Plant a Phobl Ifanc Sêr Saff Ceredigion – wedi'i hwyluso gan TGP.....	29
Wythnos Genedlaethol Diogelu Tachwedd 2021.....	29
Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu.....	30
Cysylltwyr Cymunedol.....	31
Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion	32
Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion.....	33
Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru.....	35
Cwynion a Chanmoliaeth	36
4. Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai rydym yn eu helpu	44
Beth wnaethom ni gynllunio i'w wneud y flwyddyn ddiwethaf?.....	44
I ba raddau oeddem ni wedi llwyddo i weithio tuag at y blaenoriaethau hyn?	46
Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion.....	54
Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?.....	59
5. Sut ydym yn gwneud yr hyn a wnawn	60
Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu gofal cymdeithasol	60
Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol	65
Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd	67
6. Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol	73

1. Cyflwyniad

Fel Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol rhwng mis Ebrill 2021 a mis Mawrth 2022, mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol 2021-2022. Unwaith eto, mae hon wedi bod yn flwyddyn o heriau mawr yn wyneb pandemig byd-eang Covid-19. Mae hyrwyddo diogelwch a llesiant trigolion Ceredigion yng nghyd-destun goblygiadau pellgyrhaeddol Covid-19 wedi parhau i fod yn heriol tu hwnt.

Mae mesurau cadarn Cyngor Sir Ceredigion i geisio atal a rheoli'r risg o ledaenu Covid-19 wedi helpu i gadw cyfraddau heintio yn gymharol isel yn y sir. Serch hynny, mae'r pandemig wedi effeithio'n fawr ar staff a'r cyhoedd mewn llawer ffyrdd.

Mae'r pwysau ar wasanaethau cyhoeddus yn ystod y flwyddyn hon wedi bod yn aruthrol ac ar ddarparu gwasanaethau gofal cymdeithasol i'r rhai sydd angen gofal a chymorth. Unwaith eto, rhaid imi nodi fy nioch a'm hedmygedd dwfn yn wyneb ymrwymiad, ymroddiad a phroffesiynoldeb cydweithwyr a staff trwy gydol y flwyddyn anodd hon. Mae recriwtio a chadw staff i sicrhau capasiti digonol yn y gweithlu wedi bod yn ffocws cynyddol yn ystod y flwyddyn hon, a bydd hyn yn parhau i'r flwyddyn nesaf.

O ran yr adroddiad blynyddol, y nod yw gwerthuso perfformiad yr Awdurdod Lleol mewn perthynas â chyflawni ei swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021-2022. Mae effaith Covid-19 mewn perthynas â gwasanaethau gofal cymdeithasol wedi bod yn arwyddocaol iawn ar draws holl feysydd gwaith y Cyngor. Mae hefyd wedi effeithio ar ein gallu i ddarparu gwybodaeth benodol ar gyfer yr adroddiad hwn, fodd bynnag, rwyf wedi sicrhau hyd eithaf fy ngallu bod y wybodaeth sydd ar gael wedi'i darparu i ddangos sut y cyflawnwyd y canlyniadau llesiant y cytunwyd arnynt yng Ngheredigion.

Diffinnir cynnwys yr adroddiad blynyddol yn Rhan 8 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Deddf 2014) o dan y Cod Ymarfer ar Swyddogaeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n peri iddi fod yn ofynnol i'r adroddiad blynyddol nodi sut y mae'r Awdurdod Lleol wedi mynd ati i gyflawni safonau ansawdd y canlyniadau llesiant.

Yr wyth canlyniad llesiant yw:

- Sicrhau hawliau
- Iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol
- Diogelwch rhag camdriniaeth ac esgeulustod
- Addysg, hyfforddiant a hamdden
- Perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol
- Cyfrannu at gymdeithas
- Llesiant cymdeithasol ac economaidd
- Addasrwydd llety preswyl

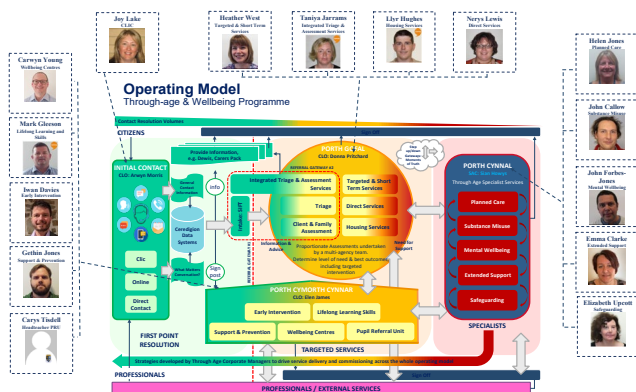
Y chwe safon ansawdd a ddefnyddir i fesur perfformiad yr Awdurdod Lleol yn erbyn y canlyniadau llesiant yw:

- Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu'r canlyniadau llesiant personol y mae pobl yn dymuno eu cyflawni
- Gweithio gyda phobl a phartneriaid i amddiffyn a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol pobl
- Cymryd camau i amddiffyn a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed
- Annog a helpu pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas
- Rhoi cymorth i bobl ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol iach
- Gweithio gyda phobl a rhoi cymorth i bobl gael mwy o lesiant economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n ateb eu hanghenion

Cafodd yr adroddiad hwn ei ysgrifennu ar gyfer cynulleidfa eang, gyda'r bwriad iddo fod ar gael i bawb. Wrth lunio'r adroddiad hwn, ystyriais yn benodol y grwpiau canlynol:

- Defnyddwyr gwasanaeth a gofalgwyr a'r holl bobl hynny y mae eu llesiant wedi'i effeithio gan yr hyn y mae gwasanaethau cymdeithasol yr Awdurdod Lleol a'i swyddogaethau cysylltiedig yn ei wneud, fel bod effaith y gwasanaethau hyn yn cael ei hesbonio
- Y cyhoedd sydd â diddordeb yn yr hyn y mae ei Awdurdod Lleol yn ei wneud, sut y mae'n perfformio a sut mae ei arian yn cael ei wario
- Aelodau etholedig ac eraill sy'n ymwneud â phrosesau craffu
- Partneriaid yr Awdurdod Lleol, gan gynnwys partneriaid ffurfiol ac eraill yn y sector cyhoeddus, preifat a thrydydd sector y mae angen iddynt ddeall rhaglen ac amcanion â blaenoriaeth yr Awdurdod Lleol
- Rheoleiddwyr (gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Gofal Cymdeithasol Cymru a'r Comisiynwyr Statudol)
- Llywodraeth Cymru

Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant

Yn ystod 2021-2022, gwnaed cynnydd sylweddol o ran gweithredu ein Model Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant.

Ym mis Hydref 2021, cymeradwydd y Cyngor llawn y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027 a'r Cynllun Gweithredu. Ar ddechrau'r rhaglen, crëwyd gweledigaeth a oedd yn adlewyrchu rhaglen newid uchelgeisiol: "Sicrhau bod pob plentyn, pob person ifanc a phob oedolyn yng Ngheredigion yn gallu gwireddu ei botensial llawn. Sicrhau mynediad teg i bawb at wasanaethau cyffredinol ac wedi'u targedu rhagorol sy'n cynnal iechyd a llesiant yr holl ddinasyddion. Meithrin sgiliau a chydnerthedd a fydd yn para oes a galluogi unigolion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu." Mae Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yn egluro'r weledigaeth, yn amlinellu'r achos dros newid ac yn disgrifio'r dulliau gweithredu cysylltiedig y bwriadwn eu mabwysiadu er mwyn trawsnewid sut y caiff llesiant a diogelwch pobl Ceredigion ei gynnal. Cytunwyd ar amserlen o 2021-2027 er mwyn cyflawni'r newidiadau.

Cwblhawyd Cam 1 yr ad-drefnu corfforaethol ym mis Ebrill 2018 gyda recriwtio dau Gyfarwyddwr Corfforaethol a 12 o Swyddogion Arweiniol Corfforaethol i ymgymryd â chyfrifoldebau pob maes gwasanaeth.

Mae rhoi'r Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Gydol Oed a Llesiant ar waith yn newid swyddogaethau a chyfrifoldebau swyddi rhai o'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol a'r timau ar draws yr Awdurdod Lleol cyfan, nid dim ond yn y gwasanaethau Gofal Cymdeithasol. Mae'r tri Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Phorth Cynnal wedi arwain y prosesau rheoli newid i gefnogi datblygu a chyflenwi'r model.

Gyda Cham 2 wedi'i gwblhau, mae'r rolau Rheolwr Corfforaethol wedi bod yn weithredol ers mis Mawrth 2020 ac maent wedi gweithio'n galed i weithredu ar ddatblygiadau strategol allweddol ar draws y Pyrth. Y pedair prif wasanaeth yw:

- Cyswllt â Chwsmeriaid Clic – Pwynt cyswllt ac atgyfeirio cyntaf
- Porth Cymorth Cynnar – Ymyrraeth Gynnar ac Atal
- Porth Gofal – Brysbennu, Asesu, Ymyrraeth wedi'i Dargedu a Gwasanaethau Uniongyrchol
- Porth Cynnal – Gwasanaethau Gofal a Chymorth Arbenigol Gydol Oed

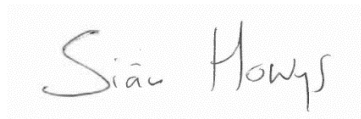
Ym mis Ebrill 2021, dechreuodd Cam 3 yr ymgynghoriad ac erbyn mis Mehefin 2021 roedd Rheolwyr Tîm wedi'u penodi ac wedi dechrau yn eu swyddi yn y rhan fwyaf o wasanaethau ar draws y Pwrth. Ym mis Rhagfyr 2021 gwelwyd cychwyn ymgynghoriad staff sylweddol ar ad-drefnu timau a rolau ar draws gwasanaethau Pwrth ac eithrio Gwasanaethau Gofal Preswyl a Gwasanaethau Dydd. Prif ddiben yr ad-drefnu yw sicrhau gweithlu medrus a hyblyg ynghyd â model gweithredu effeithiol yn unol â nodau ac amcanion strategol y rhaglen er mwyn i ni allu diwallu anghenion pobl Ceredigion gyda gwasanaethau cynaliadwy sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau. Daeth y broses ad-drefnu i ben ym mis Mawrth 2022.

Ymateb Covid-19 Ceredigion

O ddechrau'r pandemig, roedd gan Gyngor Sir Ceredigion weledigaeth a fframwaith gweithredu clir i sicrhau bod Ceredigion yn llwyddo nid yn unig i leihau nifer y marwolaethau a ragwelwyd trwy'r don gyntaf ond hefyd ar gyfer unrhyw donau eraill a ragwelwyd yn y dyfodol. Camau diffiniedig ein hymateb yw;

- Cam 1 – Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad yw'n hanfodol
- Cam 2 – Gweithredu – Darparu gwasanaethau o dan amodau'r cyfnod clo a rheoledig
- Cam 3 – Addasu a gwydnwch hirdymor
- Cam 4 – Adfer

Ym mis Ebrill a mis Mai 2021, rhoddwyd Cynlluniau Addasu ac Adfer Covid-19 ar waith gan alluogi pob gwasanaeth i roi'r camau angenrheidiol yn eu lle i sicrhau bod gwasanaethau diogel yn cael eu darparu. Roedd y cynlluniau hyn yn cael eu hailystyried a'u hadolygu'n rheolaidd trwy gydol y flwyddyn wrth i lefel y risg amrywio a chyda'r newidiadau mewn mesurau rheoli cenedlaethol, rhanbarthol a lleol. Yn ogystal, mae ffyrdd newydd o weithio wedi parhau i ddatblygu trwy gydol y flwyddyn gyda ffocws ar ddull hybrid. Prif nod y Cyngor fu gwneud popeth o fewn ein gallu i gynnal cyfradd heintio cymharol isel Ceredigion ac adeiladu gwydnwch ac adferiad tymor hwy yn ein cymunedau.

Sian Howys
Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol
Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Cynnal

2. Crynodeb o Berfformiad

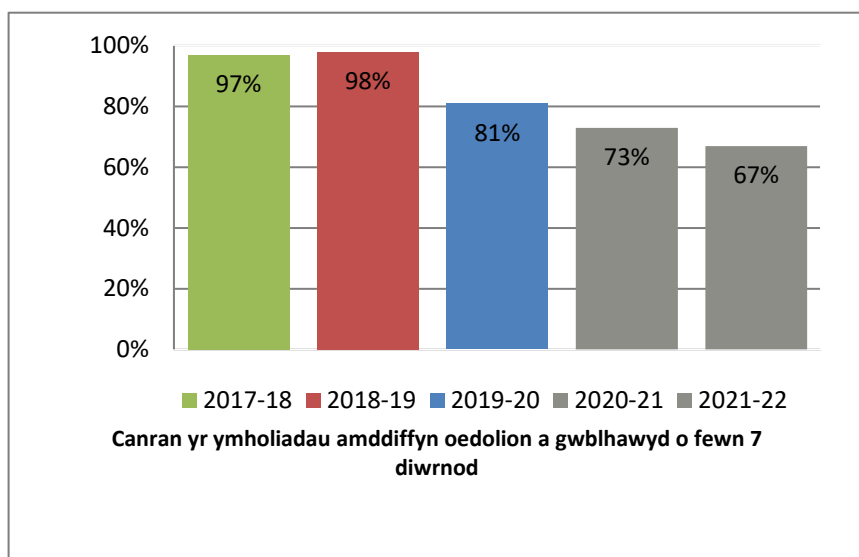
Fel y nodir o dan adran 145 o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, defnyddir y fframwaith Mesur Perfformiad i asesu perfformiad swyddogaethau Gwasanaethau Cymdeithasol yr Awdurdodau Lleol. Bydd yr adran hon yn dangos sut y mae'r gwasanaeth wedi perfformio dros y flwyddyn ddiwethaf. Yn sgil cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, rhaid nodi na chafodd llawer o waith adrodd ei gwblhau yn ystod pandemig Covid-19 ac mae'r adroddiad hwn yn adlewyrchu hynny.

Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu

Mae perfformiad gwasanaethau i oedolion yn foddhaol a rhoddir blaenoriaeth i gadw at reoliadau, canllawiau a phrotocolau Covid-19 lleol, rhanbarthol a chenedlaethol mewn cydweithrediad ag asiantaethau partner tra'n cymryd rhan lawn ym mhob fforwm aml-asiantaeth sy'n ymdrin â'r pandemig.

Mae datblygiad parhaus meysydd gwasanaeth allweddol fel Clic ar gyfer cyswllt cychwynnol a chyfeirio at Borth Gofal am gyngor a chymorth, brysbennu ac asesu cymesur yn sail i'n model ar gyfer y dyfodol. Mae cyfleoedd ar gyfer datblygu a gwella gwasanaethau atal o fewn Porth Cymorth Cynnar yn parhau fel elfen allweddol arall, gydag addasiadau Covid-19 megis Cysylltwyr Cymunedol yn darparu cymorth ar-lein a galwadau ffôn llesiant.

Diogelu Oedolion

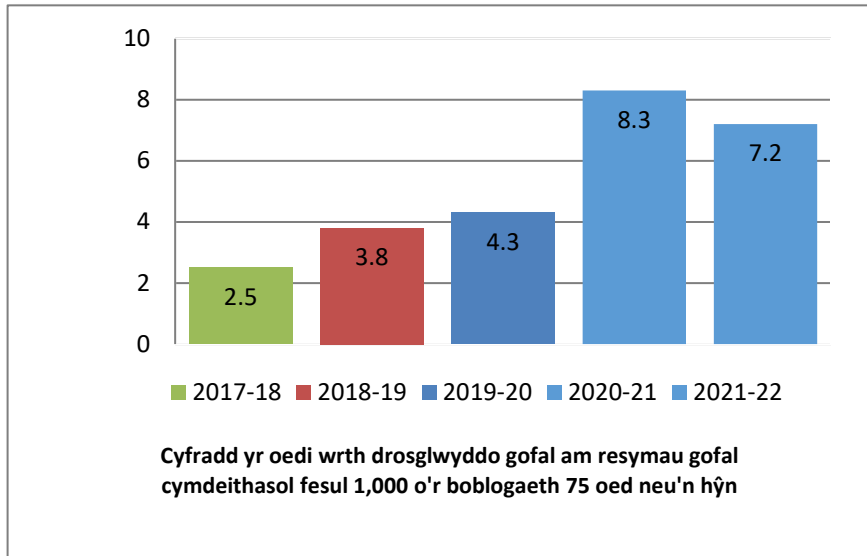

Bu gostyngiad yng nghanran yr ymholiadau Amddiffyn Oedolion a gwblhawyd o fewn saith diwrnod gwaith yn ystod 2021-2022.

Y prif reswm am hyn yw y bu pwysau a her sylweddol ar wasanaethau yn ystod y cyfnod hwn gyda chapasiti'r gweithlu. Serch hynny, mae achosion risg uchel wedi'u blaenoriaethu a chymerwyd camau amserol yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch pobl.

Oedi wrth Drosglwyddo Gofal

Eleni, mae'r mesur "oedi wrth drosglwyddo gofal" wedi gostwng ychydig o 2020 -21. Mae oedi wrth drosglwyddo gofal yn cael ei brofi gan glaf mewnol mewn ysbyty sy'n barod i symud ymlaen i'r cam

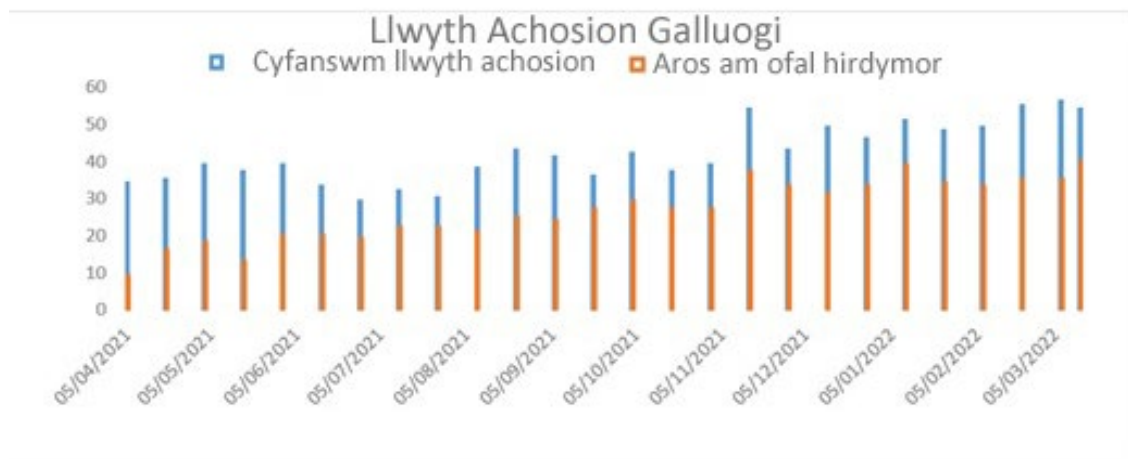
nesaf o ofal ond sy'n cael ei atal rhag gwneud hynny am un neu ragor o resymau megis darparu gwasanaeth oherwydd yr angen am ofal a chymorth. Mae rhyddhau o'r ysbyty yn parhau i fod yn flaenoriaeth uchel ar gyfer gwasanaeth brysbennu integredig Porth Gofal sy'n cydweithio'n agos â chydweithwyr iechyd i gydlynu a hwyluso'r holl ryddhau o'r ysbyty ar gyfer dinasyddion Ceredigion. Mae rhyddhau 2 adfer ac asesu yn parhau'n flaenoriaeth, ond gall y

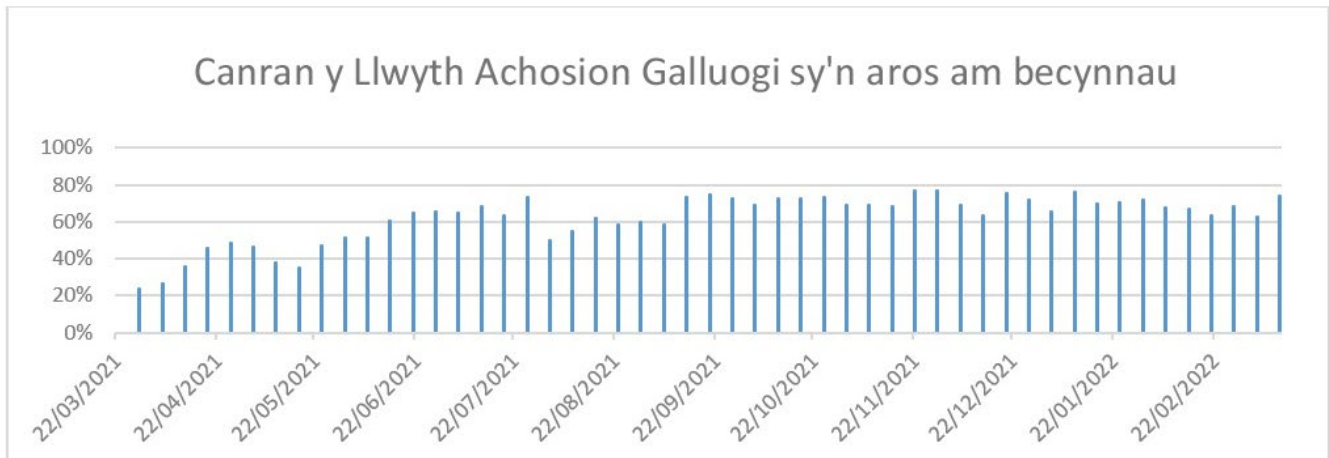
ddarpariaeth fod yn heriol oherwydd effaith Covid-19 a'r gwasanaeth Galluogi yn pontio rhwng pecynnau gofal hirdymor yn y gymuned. Mae'r farchnad gofal cartref wedi cael llai o gapasiti a chapasiti cyfyngedig gydag effaith Covid-19 yn ffactor cyfrannol yn enwedig ar gyfer y rheini ag anghenion cymhleth sydd angen lefel uchel o gymorth fel gofal dwy law. Mae hyn wedi cyfrannu at yr oedi wrth ddarparu gofal ac mae Porth Gofal yn gweithio ar y cyd ac yn rhagweithiol ag lechyd i hwyluso lleoliadau byrdymor a ariennir gan lechyd tra bo cleifion yn aros am becynnau gofal sydd wedi cyfrannu at leihau oedi wrth drosglwyddo gofal. Mae Porth Gofal yn gweithio'n agos gyda gwasanaeth cymorth y trydydd sector i hwyluso rhyddhau dinasyddion ag anghenion lefel isel.

Galluogi

Mae'r tîm Galluogi wedi cefnogi nifer cynyddol o ddefnyddwyr gwasanaeth sy'n aros am ofal hirdymor er mwyn darparu capasiti ychwanegol i ddarparu pecynnau gofal cartref.

Ym mis Mawrth 2021, roedd y tîm Galluogi yn darparu gwasanaeth pontio ar gyfer tua 20% o'u llwyth achosion. Erbyn mis Mawrth 2022, roedd hyn wedi cynyddu'n sylweddol i bron 80%.

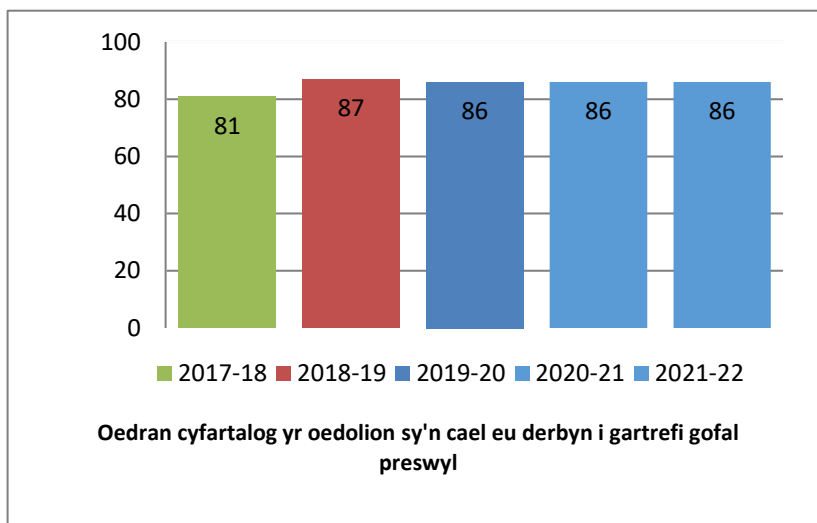
Roedd y tîm Galluogi yn pontio 34 o gleientiaid a oedd yn aros am ofal hirdymor ar ddiwedd mis Mawrth 2022. Roedd hyn dros 80% o gyfanswm eu llwyth achosion

Fel y dengys y siart, roedd 42% o'r bobl a oedd yn aros am ofal cartref yn cael eu cefnogi gan y tîm Galluogi.

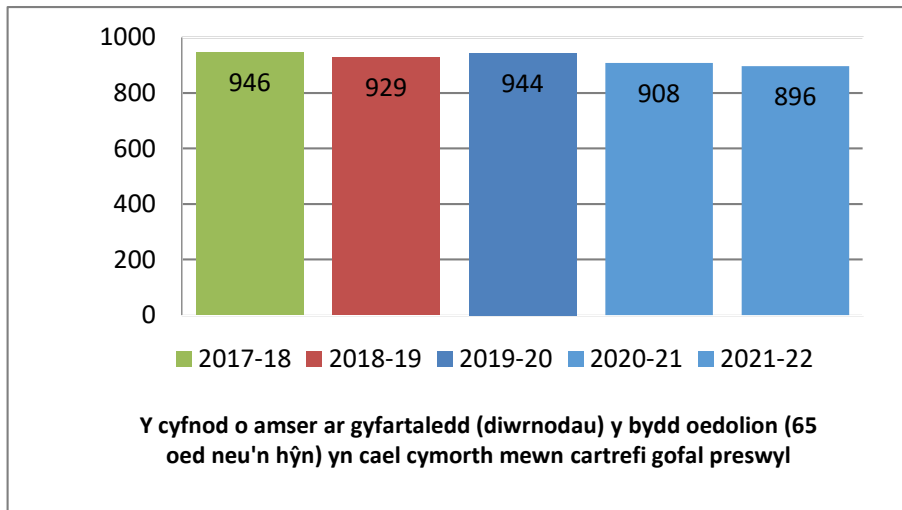
Roedd 35% o bobl yn aros tra eu bod yn byw yn eu cartrefi eu hunain.

Cafodd rhai unigolion gymorth gan deulu/ffrindiau a chymorth gan y trydydd sector. Roedd y tîm gwaith cymdeithasol yn monitro pob achos yn agos ac yn cadw mewn cysylltiad â'r unigolion dan sylw.

Oedolion sy'n cael cymorth mewn cartrefi gofal preswyl

Mae gofal preswyl yn darparu amryw o opsiynau ar gyfer unigolion sydd angen gofal 24 awr. Mae'r rhain yn cynnwys lleoliadau tymor byr, dros dro a pharhaol. Mae opsiynau gofal preswyl amrywiol ar gael, yn dibynnu ar anghenion yr unigolyn. Mae Ceredigion yn gweithredu pum cartref gofal preswyl ei hun ac yn comisiynu gyda nifer o gwmnïau preifat yng Ngheredigion a thu hwnt.

Eleni bu gostyngiad pellach yn yr amser cyfartalog a dreulir mewn cartrefi preswyl a gellid priodoli hynny i'r pandemig ac effaith brigiad o achosion gyda llai o bobl yn dewis gofal preswyl oni bai na ellir ei osgoi.

Yn gynnar iawn, datblygodd yr Awdurdod Lleol brotocol atal a rheoli heintiau. Roedd hyn wedi sicrhau bod gan y gweithlu a chydweithwyr iechyd ganllawiau clir i'w dilyn

mewn perthynas â lleihau'r cyfle i drosglwyddo'r firws yn y cartrefi gofal. Mae'r protocolau hyn wedi'u diweddarau'n rheolaidd yn unol â'r newidiadau mewn amgylchiadau a chanllawiau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.

Mae fforymau a dulliau cyfathrebu allweddol rheolaidd wedi parhau trwy gydol y flwyddyn gyda'r sector gofal cymdeithasol annibynnol.

Drwy gydol y gwasanaeth hwn yn ystod Covid-19 rydym wedi sicrhau bod cymorth aml-broffesiynol a chlinigol ar gael trwy dechnoleg i gefnogi cyfathrebu â gweithwyr proffesiynol neu ymweliadau diogel gan feddygon teulu, iechyd meddwl, dementia, therapi galwedigaethol/proffesiynau perthynol i iechyd.

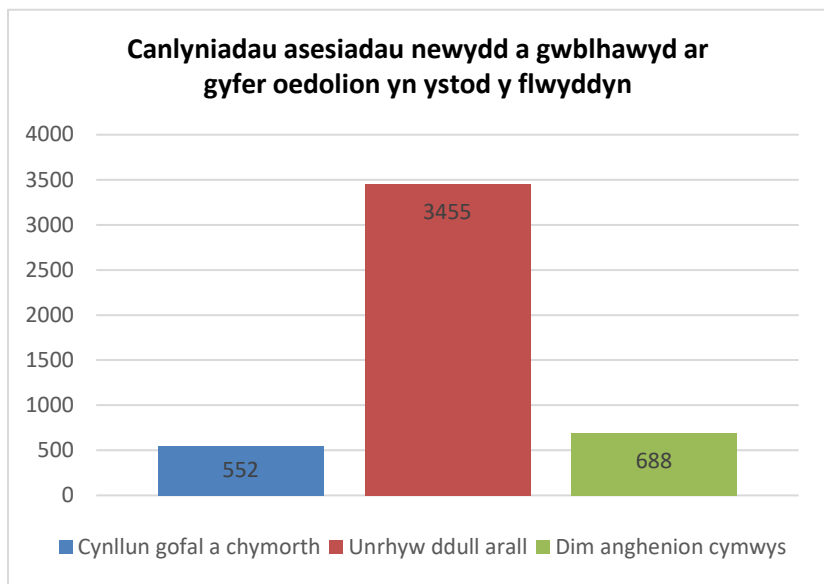
Datblygwyd Polisi Uwchgyfeirio Rhanbarthol a chytunwyd ar drefniadau lleol a'u rhannu ar draws y sector.

Mae adroddiadau dyddiol ar y sefyllfa ar draws yr holl gartrefi gofal wedi'u cwblhau 7 diwrnod yr wythnos er mwyn nodi materion neu bryderon posibl a gweithredu'n gyflym.

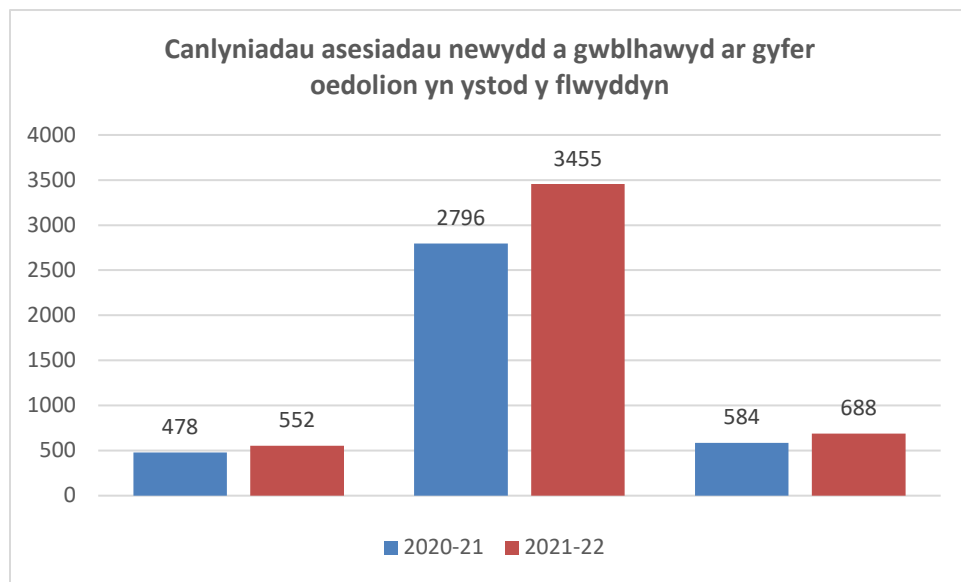
Buddsoddodd yr Awdurdod Lleol yn gynnar iawn mewn cyfleusterau cynadledda i sicrhau y gallai teuluoedd gael mynediad at dechnoleg i gadw mewn cysylltiad tra bod ymweliadau wyneb yn wyneb wedi'u gohirio. Yn ddiweddarach yn y flwyddyn, cefnogodd y Cyngor weithredu cyfleusterau ymweld yn yr awyr agored pan gafodd lefelau rhybudd eu gostwng.

Cyngor a Chymorth i Oedolion

Mae'r holl atgyfeiriadau oedolion newydd i'r awdurdod yn cael eu symud ymlaen i wasanaeth brysbennu ac asesu integredig Porth Gofal pan fydd angen cyngor a chymorth. Mae Porth Gofal yn wasanaeth brysbennu integredig gyda Bwrdd Iechyd Hywel Dda. Mae'r brysbennu integredig yn cynnwys uwch weithiwr cymdeithasol, nyrs, therapydd galwedigaethol a ffisiotherapydd a fydd yn cynnal asesiad cymesur cyfannol gyda ffocws ar atal, ymyrraeth gynnar sy'n lleihau'r cynnydd yn yr angen am ofal a chymorth statudol hirdymor.

*Mae unrhyw ddull arall yn ymwneud â chanlyniadau cenedlaethol eraill ar gyfer asesu nad ydynt ar gyfer cynllun gofal a chymorth neu nad oes ganddynt unrhyw anghenion cymwys.

- Nid oes unrhyw anghenion gofal a chymorth i'w diwallu.= Nid oedd unrhyw anghenion cymwys i'w diwallu.
- Gellir diwallu anghenion trwy ddarparu

gwybodaeth, cyngor a chymorth. = Roedd modd diwallu anghenion mewn unrhyw fodd arall.

- Gellir diwallu anghenion trwy ddarparu gwasanaethau ataliol. = Roedd modd diwallu anghenion mewn unrhyw fodd arall.
- Gall anghenion gael eu diwallu, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, gan yr unigolion eu hunain (gyda neu heb gymorth gan eraill). = Roedd modd diwallu anghenion mewn unrhyw fodd arall.
- Gall materion eraill gyfrannu at gyflawni'r canlyniadau personol, neu fel arall ddiwallu'r anghenion. = Roedd modd diwallu anghenion mewn unrhyw fodd arall.
- Dim ond trwy gynllun gofal a chymorth, neu gynllun cymorth (mae anghenion yn gymwys) y gellir diwallu anghenion. = Dim ond gyda chynllun gofal a chymorth yr oedd modd diwallu anghenion.

Darparwyr y Porth Gofal

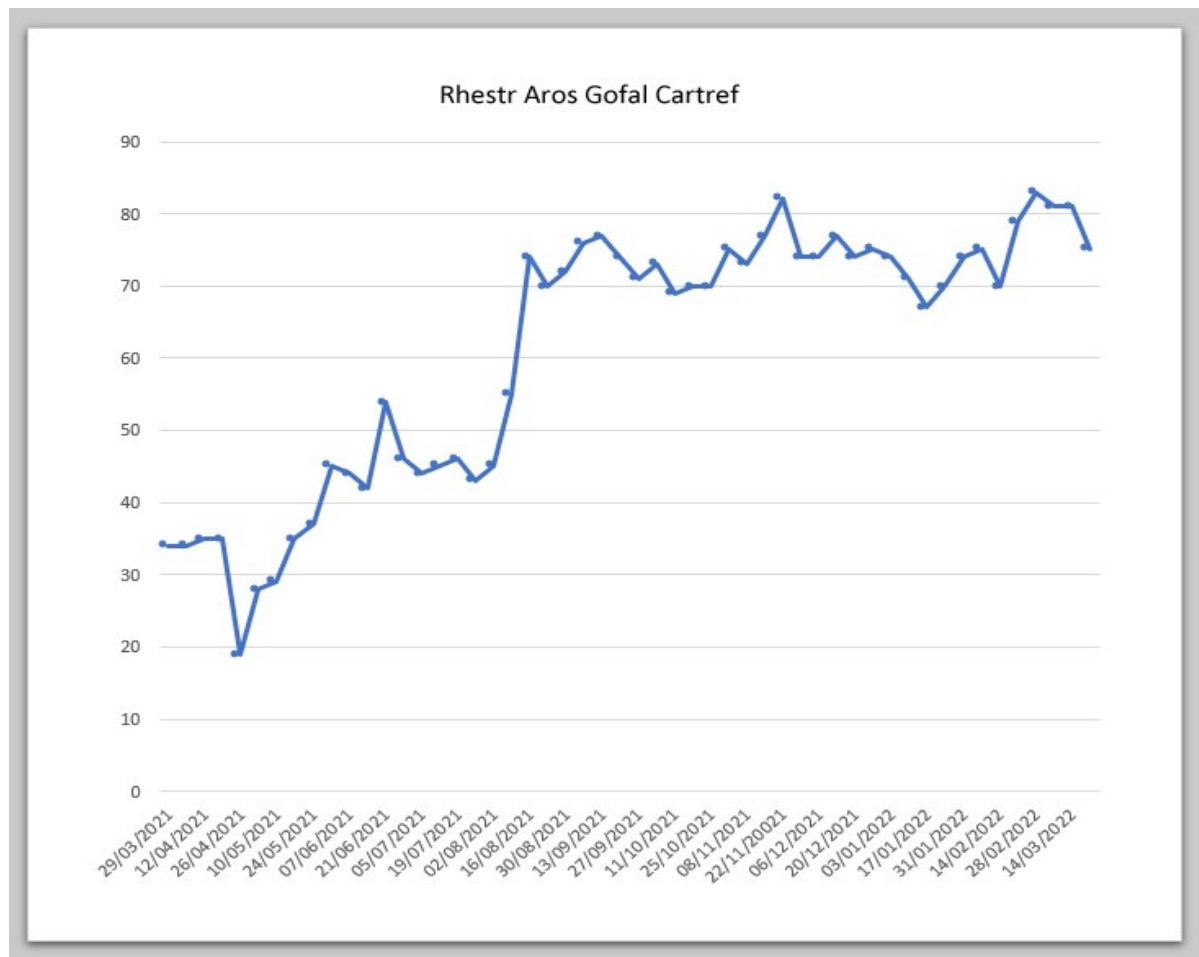
- Cymorth, gwybodaeth a chyngor am wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol cymunedol i oedolion a gwella'r cysylltiad rhwng pobl a'u cymunedau.
- Annog ymagwedd gytbwys at asesu angen gan sicrhau bod dinasyddion wrth wraidd sgysiau a phenderfyniadau a bod y sgwrs "beth sy'n bwysig" yn digwydd.
- Brysbennu atgyfeiriadau amlddisgyblaethol i nodi'r gweithiwr proffesiynol cywir i ymateb e.e. ffisiotherapydd, therapydd galwedigaethol neu weithwyr gofal cymdeithasol i sicrhau ymateb cywir ar yr amser cywir.
- Darparu asesiad mwy cyson, cydgysylltiedig ar gyfer gofal a chymorth.
- Gwella'r llif gwybodaeth rhwng gwasanaethau, gan arwain at benderfyniadau cyflymach yn cael eu gwneud am anghenion a chymorth pobl.
- Lleihau derbyniadau i'r ysbyty. Darparu gwasanaeth cymorth i leihau oedi wrth drosglwyddo gofal a rhyddhau amserol o'r ysbyty.
- Ymateb cyflym i wasanaeth syml e.e. darparu offer syml i wella annibyniaeth y person a lleihau'r risg o ddirywiad pellach.

Gydag effaith Covid-19, mae Porth Gofal wedi parhau i gynnal brysbennu ac asesiadau yn rhithiol gyda phob cyswllt wyneb yn wyneb â defnyddwyr gwasanaeth yn cael ei asesu o ran risg a dilyn mesurau rheoli heintiau.

Darparu Gofal Cartref

Yn ystod y cyfnod 21-03-2021 i 14-03-2022, amrywiodd nifer y bobl a oedd yn aros am ofal cartref rhwng 19 ar yr isaf i 82 ar y mwyaf.

Roedd y rhestr aros dros 70 o fis Awst 2021 ymlaen, yn dilyn cynnydd sydyn o tua 45 y mis hwnnw.

Dywedodd darparwyr fod recriwtio staff newydd yn parhau'n gyson, ond yn anffodus eu bod yn colli rhai staff ar gyfradd debyg. Roedd y golled/cynnydd staff net ar draws y darparwyr yn gyffredinol yn ffigur negyddol yn aml. Roedd staff yn nodi amrywiol resymau dros adael y gwasanaeth gan gynnwys y gost o redeg cerbyd; tâl isel; ddim yn addas ar gyfer gwaith gofal (effaith iechyd corfforol/meddwl), costau gofal plant anfforddiadwy ac effaith Covid-19.

Setliad ariannol Ceredigion gan Lywodraeth Cymru oedd yr isaf yng Nghymru ar 2% felly roedd yr awdurdod yn ystyried bod codiadau ffioedd o sefyllfa anodd tra'n cydnabod y pwysau ychwanegol ar ddarparwyr. Y codiad y cytunwyd arno ar gyfer 2021/22 oedd 2.2%. Cadarnhaodd Llywodraeth Cymru hefyd y byddai'r taliad ychwanegol fesul awr ar gyfer staff gofal cartref yn parhau tan ddiwedd Mehefin 21. Cafodd y cynllun gwella tâl salwch statudol a'r estyniad ei ymestyn ymhellach i 30 Medi 2021.

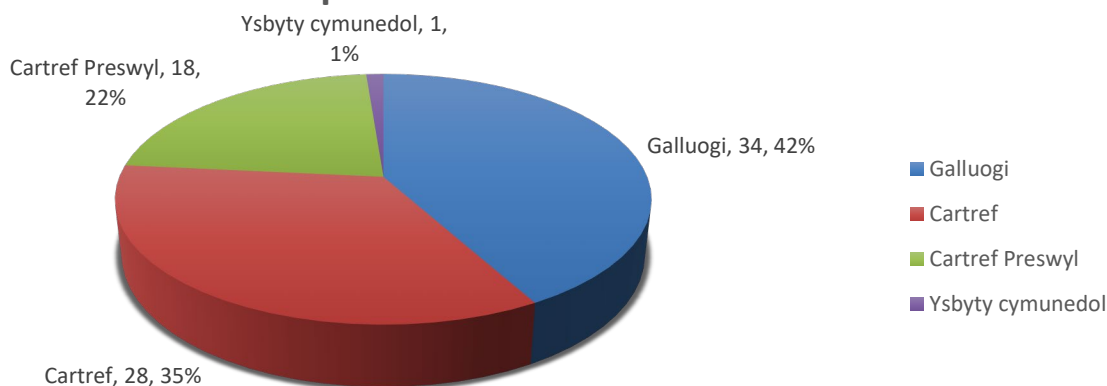
Ym mis Mehefin 2021, mynychodd nifer o ddarparwyr gofal cartref weithdy a hwyluswyd gan Lucy Richardson, Swyddog Polisi, Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru) yn edrych ar dempled Cynllun Parhad Busnes newydd. Roedd y gweithdy'n gyfle da i edrych ar y templed Cynllun Parhad Busnes a sut y gallai gefnogi Cynllun Parhad Busnes presennol y gallai sefydliadau fod wedi'u defnyddio neu yn eu defnyddio fel templed i greu Cynllun Parhad Busnes newydd.

Ar 17 Mawrth 2021, cyhoeddodd Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Llywodraeth Cymru daliad untro o £735 y pen ar gyfer staff y GIG a staff gofal cymdeithasol. Roedd y swm hwn yn cynnwys y gyfradd sylfaenol o dreth a chyfraniadau yswiriant gwladol, ac ar ôl didyniadau derbyniodd y rhan fwyaf o bobl £500. Daeth cadarnhad wedyn bod y £1 ychwanegol yr awr ar gyfer gweithwyr gofal cartref y disgwyliwyd iddo ddod i ben ym mis Medi yn cael ei ymestyn tan fis Mawrth 2022.

Cyfrannodd darparwyr at Arolwg o'r Gweithlu Darparwyr Gofal Cartref yn ystod haf 2021. Bu'r wybodaeth o'r Arolwg o'r Gweithlu yn gymorth i fwrw ymlaen â'r sgwrs yng Ngheredigion i weithio gyda darparwyr i ddod o hyd i ffyrdd o greu fframwaith ar gyfer y dyfodol yng Ngheredigion. Y nod oedd ateb rhai o'r cwestiynau i'r materion yr oedd pob darparwr gofal cartref yng Nghymru yn ei chael hi'n anodd ymdopi â nhw, a dod o hyd i ffordd o barhau i fod yn gystadleuol.

Cafodd trafodaethau yn y cyfarfodydd darparwyr/CSC rheolaidd a'r trafodaethau galw heibio anffurfiol a gynhaliwyd dros yr haf, gan gynnwys yr holl bryderon ac ymholiadau a godwyd, eu rhannu a'u trafod ar y lefel uchaf gan gynnwys y Prif Weithredwr. Sicrhawyd darparwyr bod eu lleisiau'n cael eu clywed ar y lefelau uchaf.

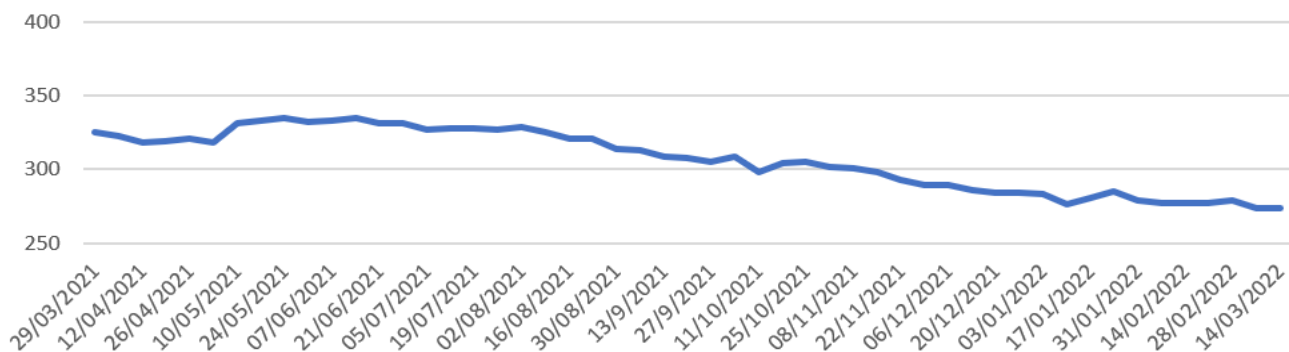
Cyfanswm y bobl sy'n aros am ofal cartref – ciplun ar 14-03-2022-03

Cyfanswm nifer y bobl sy'n derbyn gofal cartref:

Roedd cyfanswm nifer y bobl sy'n derbyn gofal cartref yn dangos gostyngiad yn y cyfnod rhwng mis Mawrth 2021 a mis Mawrth 2022 ac arhosodd yr un fath yn ystod ail hanner y flwyddyn, sef tua 277.

Cyfanswm nifer y bobl sy'n derbyn gofal cartref

	Cyfanswm yr oriau o ofal cartref a brynwyd gan y sector annibynnol	Unigolion sy'n derbyn gofal wedi'i gomisiynu
2017/18	239470.73	551
2018/19	241300.18	571
2019/20	234499.18	540
2020/21	209780.61	487
2021/22	192088.00	278

2021/22	Cyfanswm yr atgyfeiriadau	Galluogi	Hirdymor	Wedi cau	Wedi cychwyn
Ebr-21	50	32	15	18	32
Mai -21	34	23	11	12	22
Meh-21	39	28	11	20	19
Gorff-21	44	33	11	16	28
Awst-21	48	33	15	17	31
Medi-21	39	29	10	23	16
Hyd -21	44	19	25	19	25
Tach -21	44	25	19	9	35
Rhag-21	36	25	11	15	21
Ion -22	42	33	9	15	27
Chwef -22	47	31	16	22	25
Maw-22	34	22	12	13	21
CYFANSWM	501	333	165	199	302

Rydym yn parhau i fwynhau perthynas weithio dda â'r rhan fwyaf o ddarparwyr sy'n rhoi sail dda i ni adeiladu arni, gan gynnig modd i ni weithio'n agos â'r farchnad trwy'r da a'r drwg. Mae darparwyr yn parhau i roi gwybod bod eu cyfarfodydd rheolaidd gyda Chyngor Sir Ceredigion yn fuddiol ac yn llawn gwybodaeth. Gall darparwyr godi materion pwysig a gellir nodi tueddiadau a'u huwchgyfeirio pan fydd angen, gan sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed yn rhanbarthol.

Mae nifer o ardaloedd anghysbell ac unig gennym lle mae'n anodd iawn caffael gofal. Er mwyn hwyluso rhyddhau pwysau mewn rhai meysydd a chynorthwyo rhyddhau o'r ysbyty, yn ystod y pandemig defnyddiwyd ein tîm Galluogi mewnol i helpu gofal cartref gan bontio rhwng achosion hirdymor a rhyddhau.

Ar 28/03/2022, roedd 12 o ddarparwyr wedi'u comisiynu yn darparu tua 3694 awr o ofal bob wythnos. Roedd gwasanaeth galluogi mewnol CSC yn cefnogi 51 o bobl ag anghenion gofal hirdymor.

Yn gyffredinol mae ein darparwyr gofal cartref wedi gallu cydweithio i gyflenwi mewn rhannau o'r sir. Mae sawl un o'n darparwyr yn cynnig gwasanaethau gofal yn sir Benfro, sir Gaerfyrddin a Phowys ac yn gallu llenwi'r bylchau yn eu rotas ar draws llinellau'r sir.

Gwasanaethau Dydd

Caewyd y Canolfannau Dydd yn ystod y cyfnod hwn a chafodd gwasanaethau'r ganolfan i oedolion anabl ac oedolion hŷn eu hatal. Gwnaethpwyd addasiadau gwasanaeth gyda thimau Porth Cynnal a Phorth Gofal, cwblhawyd asesiadau risg gofal cymdeithasol ac iechyd a diogelwch a dilynwyd mesurau rheoli heintiau er mwyn sicrhau trefniadau seibiant a chymorth diogel ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed ynghyd â galwadau rhithiol a chadw mewn cysylltiad rheolaidd.

Gwasanaethau Llesiant Meddyliol

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch gan staff timau Porth Cynnal a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gyda pharhad asesiadau Deddf Iechyd Meddwl a chymorth statudol i bobl ag anawsterau iechyd meddwl a salwch a'u gofalwyr.

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff Tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau gofal a chymorth statudol i bobl sy'n profi anawsterau a dibyniaeth a chamddefnyddio sylweddau a'u gofalwyr.

Cymorth Estynedig

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff Tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau gofal a chymorth statudol i bobl ag anabledau a'u gofalwyr.

Gofal Wedi'i Gynllunio

Cwblhawyd asesiadau risg ac asesiadau iechyd a diogelwch, a dilynwyd mesurau rheoli heintiau gan staff tîm Porth Cynnal gyda pharhad asesiadau a gofal a chymorth statudol i oedolion ag anghenion gofal a chymorth tymor hwy.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

Yn ystod y flwyddyn hon, bu timau gofal cymdeithasol yn cydweithio'n agos â'r gwasanaeth ysgolion ac asiantaethau partner allweddol i ddiogelu a chefnogi plant a phobl ifanc yng Ngheredigion a pharhau i fodloni dyletswyddau statudol o fewn gofynion protocolau a chanllawiau Covid-19 y cytunwyd arnynt yn rhanbarthol ac yn genedlaethol. Mae effaith sylweddol Covid-19 ar blant a theuluoedd wedi bod yn amlwg yn nhermau gweld llai o blant a diffyg mynediad at gymorth

cymunedol a chynnydd mewn anghenion cymorth ar gyfer llesiant meddyliol ac emosiynol plant a phobl ifanc.

Yn ystod y cyfnodau clo a chau ysgolion lleol, mae gwasanaethau Porth Cynnal wedi cydweithio'n agos gyda'r Gwasanaeth Ysgolion ac asiantaethau partner i gefnogi plant sy'n agored i niwed a'u teuluoedd.

Mae trefniadau seibiant a chymorth wedi cael eu blaenoriaethu ar gyfer plant anabl a phlant sy'n agored i niwed a'u teuluoedd o fewn cyfyngiadau Covid-19.

Gyda llacio'r cyfyngiadau, roedd plant yn gallu cael mynediad i haf o weithgareddau llawn hwyl a drefnwyd gan wasanaethau Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar mewn cydweithrediad â phartneriaid wrth gadw at fesurau diogelwch Covid-19.

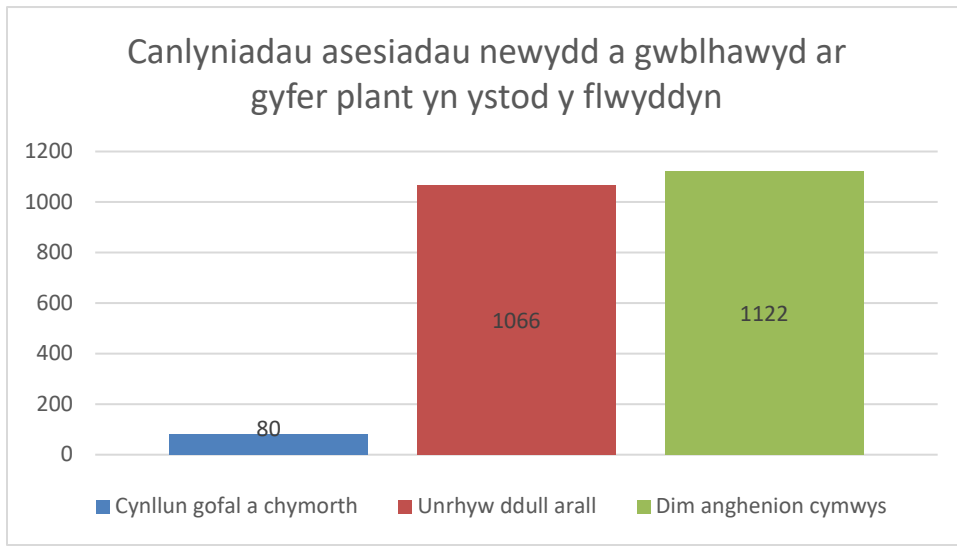
Mae'r Gofrestr Amddiffyn Plant wedi amrywio yn ystod 2021/22, ac roedd 45 o blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn gynnydd ar y ffigur diwedd blwyddyn ar gyfer 2020/2021 a gellir ei briodoli'n rhannol i'r ffaith bod plant yn fwy weladwy tua diwedd y flwyddyn ac oherwydd y cynnydd mewn adroddiadau diogelu ar gyfer plant sy'n wynebu risg.

Mae nifer y plant sy'n derbyn gofal yng Ngheredigion wedi cynyddu i 100 erbyn 31 Mawrth 2022. Mae'r cynnydd hwn yn cael ei fonitro'n agos ac mae effaith Covid-19 ar y gallu i gadw plant yn ddiogel yn eu cartrefi ac yn y gymuned wedi bod yn amlwg.

Mae diffyg lleoliadau addas ar gyfer plant sy'n derbyn gofal wedi bod yn thema gyson yn lleol fel y bu ar draws Cymru. Ym mis Hydref 2021, cytunodd aelodau Cabinet Ceredigion i ddatblygu cartref grŵp bach i blant yn y sir fel rhan o'r cynllun llety diogel rhanbarthol o dan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol. Sefydlwyd grŵp prosiect gyda mewnbwn gan yr holl wasanaethau perthnasol ar draws y Cyngor i symud y gwaith datblygu pwysig hwn yn ei flaen.

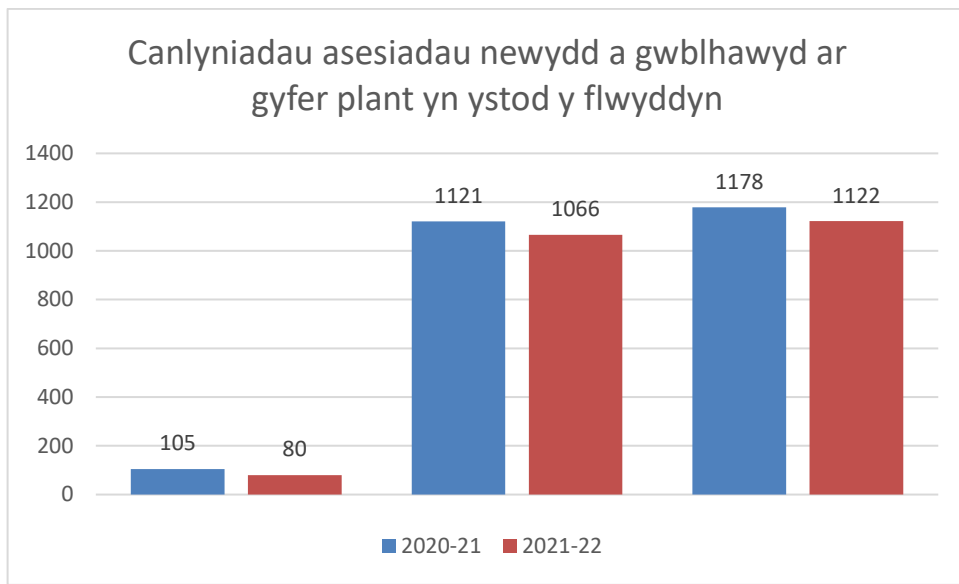
Mae Covid-19 wedi effeithio'n fawr ar argaeledd gweithgareddau ymyrraeth gynnar ac atal. Lle bynnag y bo modd, mae gwasanaethau cymorth wedi cael eu cynnig yn rhithiol.

Canlyniad yr Aseidiadau

Cwblhawyd aseidiadau risg ar gyfer pob ymweliad cartref neu wyneb yn wyneb angenrheidiol. Gweithredwyd gweithio rhithiol ar gyfer cyfarfodydd aml-asiantaeth gyda chymorth yn cael ei ddarparu er mwyn i deuluoedd allu cymryd rhan.

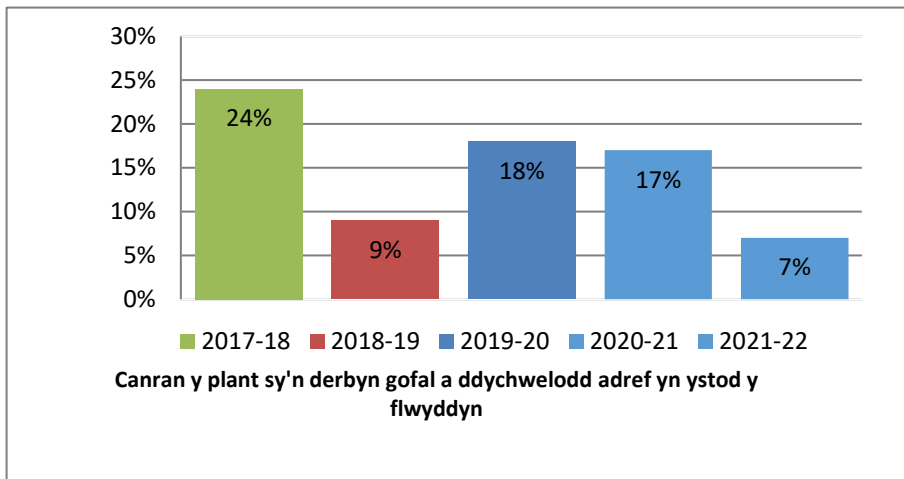
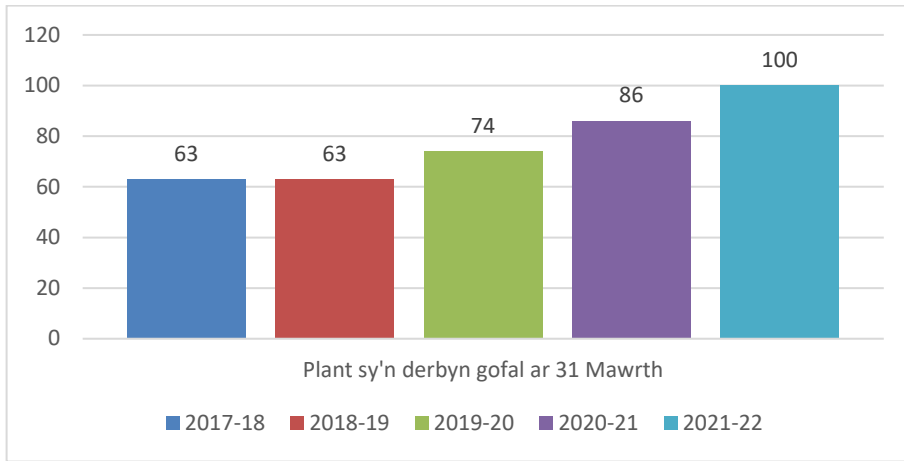
Gwnaed 4056 o gysylltiadau â Phorth Gofal ar gyfer plant yn ystod 2021-22.

Plant sy'n Derbyngofal

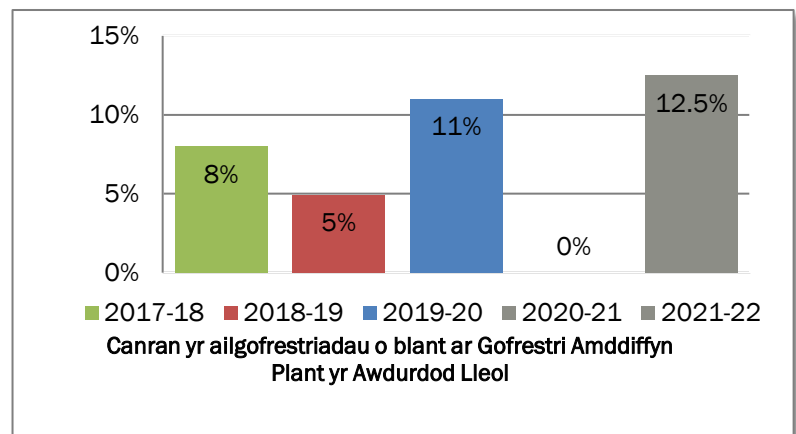
Yn 2021-22 gwelsom gynnydd pellach yn nifer y plant sy'n derbyn gofal a gostyngiad sylweddol yn y rhai a ddychwelodd adref ar ôl derbyn gofal sy'n adlewyrchu'r cynnydd mewn achosion cymhleth y mae'n rhaid eu rheoli. Mae'r gwasanaeth Ar Ffiniau Gofal yn parhau i ddarparu gwasanaeth allweddol gyda chymorth ymarferol ar gyfer rhianta mwy diogel. Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi effeithio ar y maes gwaith hwn gyda mynediad mwy anodd at gymorth yn y gymuned a mwy o anhawster i reoli'r risg o niwed yng nghartref y plentyn neu yn y gymuned. Mae timau Porth Cynnal wrthi'n rhoi'r Protocol Cyfraith Gyhoeddus ar waith, a phryd bynnag y mae'n ddiogel gwneud hynny caiff plant eu cefnogi i aros yng ngofal eu rhieni neu aelodau o'r teulu estynedig neu ddychwelyd atynt.

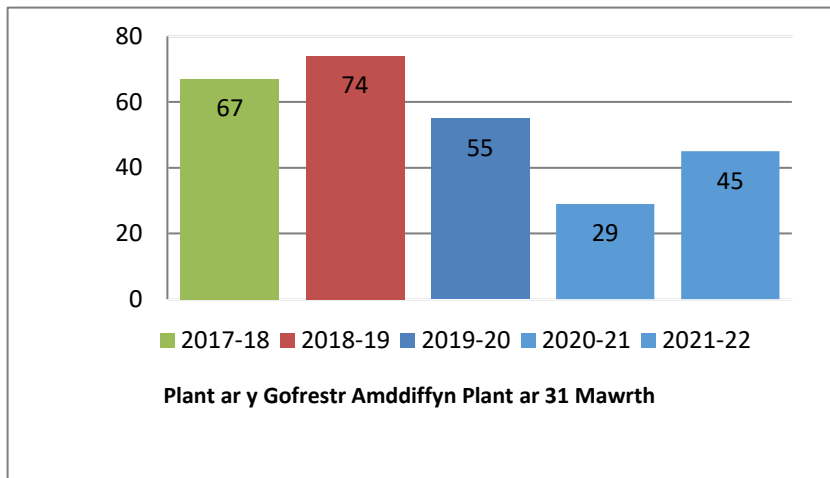

Y Gofrestr Amddiffyn Plant

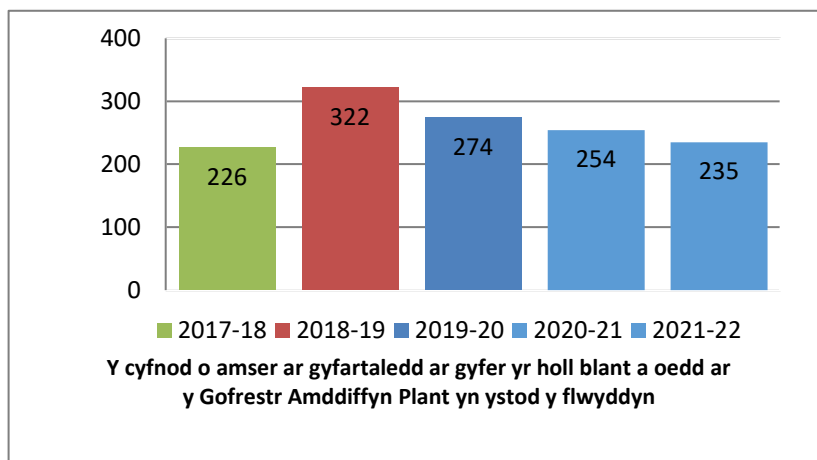
Bu cynnydd o 12.5% yn nifer y plant sy'n cael eu hailgofrestru ar Gofrestr Amddiffyn Plant yr awdurdod, ond bu rhan o'r cyfnod hwnnw yn ystod cyfyngiadau Covid-19 pan na fu gan blant a phobl ifanc lawer o gysylltiad y tu allan i'w cartrefi eu hunain. Fodd bynnag, gan fod cyfyngiadau wedi'u codi mwy yn y cyfnod 2021-22, a bod plant/pobl ifanc yn dychwelyd i addysg a bod gan asiantaethau allanol fwy o gysylltiad â phlant/pobl ifanc, cafwyd canran uchel o ailgofrestriadau. Yn 2020-21, roedd teuluoedd mwy o faint penodol lle oedd nifer neu'r holl blant o fewn un teulu yn cael eu hailgofrestru.

Yn ystod 2021-22, yr oedd rhan o'r cyfnod hwnnw yn ystod cyfyngiadau pandemig COVID-19, nid oedd gan blant a phobl ifanc lawer o fynediad at gymorth a chyswllt y tu allan i'w cartrefi eu hunain. Fodd bynnag, ers i gyfyngiadau gael eu codi mwy yn y cyfnod 2021-22, a bod plant/pobl ifanc yn dychwelyd i addysg a bod asiantaethau allanol yn cael mwy o gysylltiad â phlant/pobl ifanc, roedd nifer y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ar ddiwedd 2021-22 yn

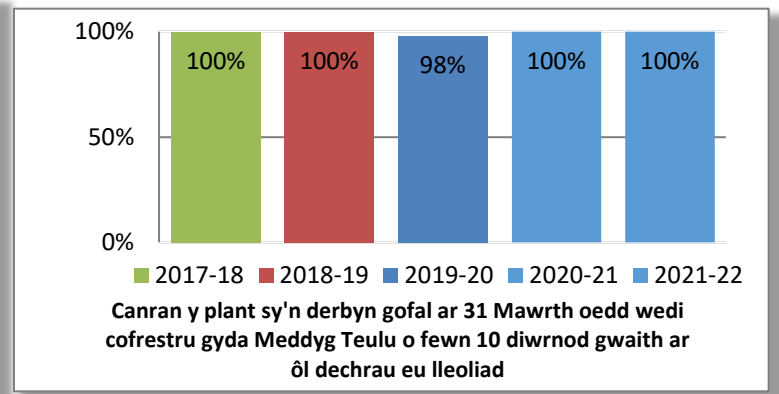
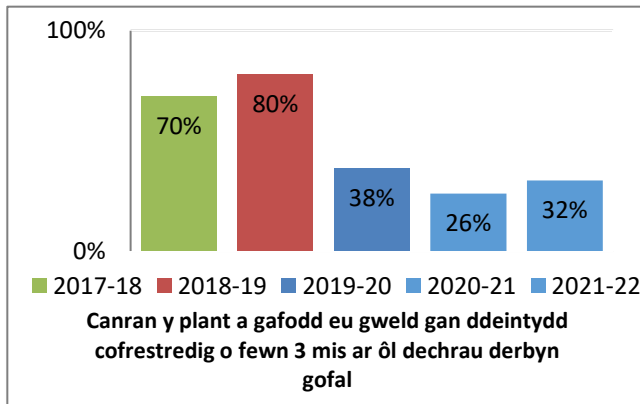
uwch nag ar ddiwedd 2020-21 ond nid mor uchel ag ar ddiwedd 2019-2020.

Yn ystod y cyfnod 2021-22 roedd yn fwy posibl gweithio gydag asiantaethau partner i gymryd camau gyda phlant a theuluoedd a oedd wedi bod ar y gofrestr am gyfnod hwy, ac mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn yr amser y mae plant wedi bod ar y Gofrestr Amddiffyn Plant o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Iechyd ein Plant sy'n Derbyn Gofal

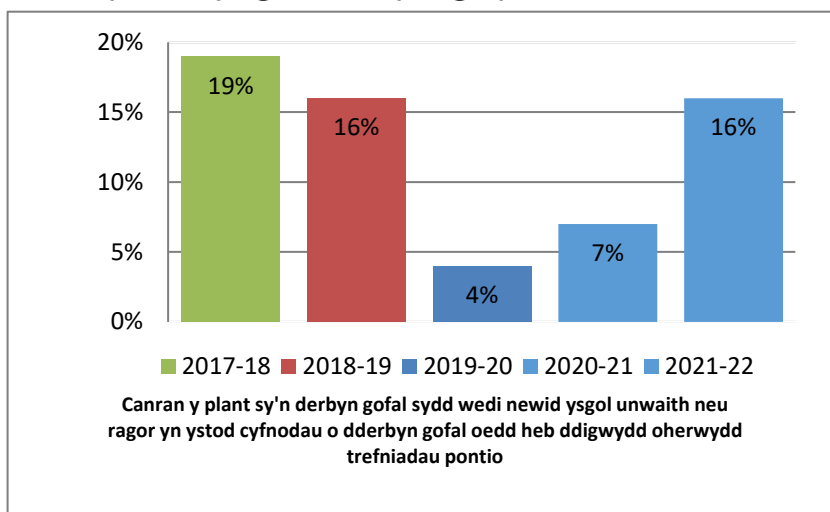
Mae'r Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015 yn datgan bod rhaid i'r awdurdod cyfrifol sicrhau bod plentyn sy'n derbyn gofal yn cael gofal gan ymarferydd deintyddol cofrestredig cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac mewn unrhyw achos dim hwyrach nag 20 diwrnod gwaith ar ôl i'r lleoliad gael ei wneud.

Mae Canllawiau Clinigol NICE [CG19] – 'Archwiliadau deintyddol: y cyfnodau rhwng adolygiadau iechyd y geg' yn amlinellu'r canllawiau ar amlder archwiliadau deintyddol. Seilir hyn ar ffactorau risg y claf unigol o gael clefyd deintyddol. Yn gyffredinol, ystyrir bod plant sy'n derbyn gofal mewn mwy o berygl o gael clefyd deintyddol ac felly disgwylir y byddai'r rhan fwyaf o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu galw yn ôl naill ai bob tri mis neu bob chwe mis. Yn 2021-22, gwelsom gynnydd yng nghanran y plant a welwyd gan ddeintydd o fewn 3 mis i ddechrau derbyn gofal. Mae hwn yn fater sy'n cael ei ystyried ac yn cael sylw gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda gan y bu anawsterau oherwydd Covid a staffio practisau deintyddol.

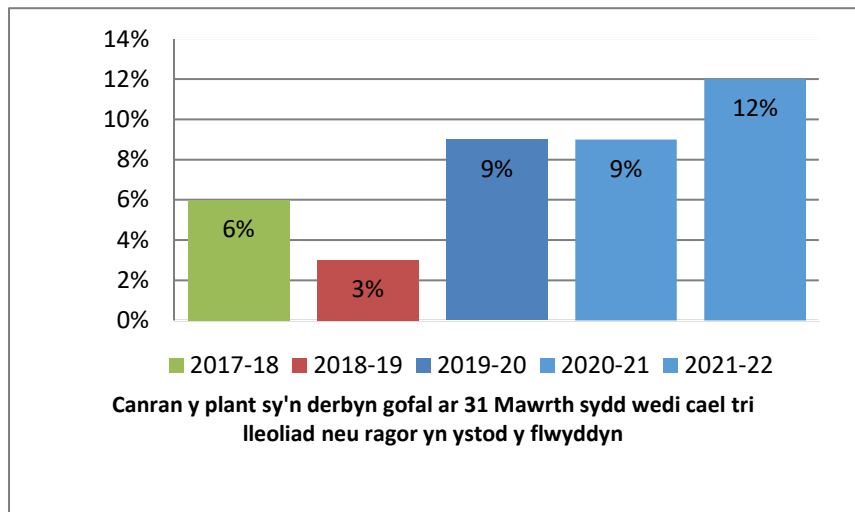
Mae'r rheoliadau hyn hefyd yn datgan bod rhaid i'r awdurdodau cyfrifol sicrhau bod plentyn sy'n derbyn gofal yn cael ei gofrestru gyda Meddyg Teulu cyn gynted ag y bo'n ymarferol, ac mewn unrhyw achos ddim hwyrach na deg diwrnod gwaith ar ôl i'r lleoliad gael ei wneud. Fel y gwelwch o'r graff, yn 2021-22 cyrhaeddwyd ein targed o 100% o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu cofrestru gyda Meddyg Teulu.

Plant sy'n derbyn gofal – sefydlogrwydd lleoliadau

Mae gwaith ymchwil wedi dangos y gall symud dro ar ôl tro gael effaith negyddol ar blant. Mae symudiadau aflwyddiannus, neu heb eu cynllunio, yn llawer llai tebygol o ddigwydd i blant iau. Mewn cyferbyniad, mae lleoliadau 'plant yn eu harddegau' yn fwy tebygol o chwalu.

Ni ddeallir yn llawn a yw'r symud lleoliad ei hun yn arwain at ganlyniadau gwael i blant neu a yw hyn yn digwydd oherwydd profiadau ac anawsterau blaenorol plant. Ceir dau brif fesur sy'n ceisio esbonio sefydlogrwydd lleoliadau. Mae'r cyntaf yn ystyried sawl gwaith y bu'n rhaid i blentyn newid ysgol (heb gynnwys pan fydd plentyn yn symud o ysgol gynradd i ysgol uwchradd), ac mae'r ail yn ystyried sawl gwaith y bu'n rhaid i blentyn symud i ddau leoliad neu ragor. Mae'r mesurau hyn yn

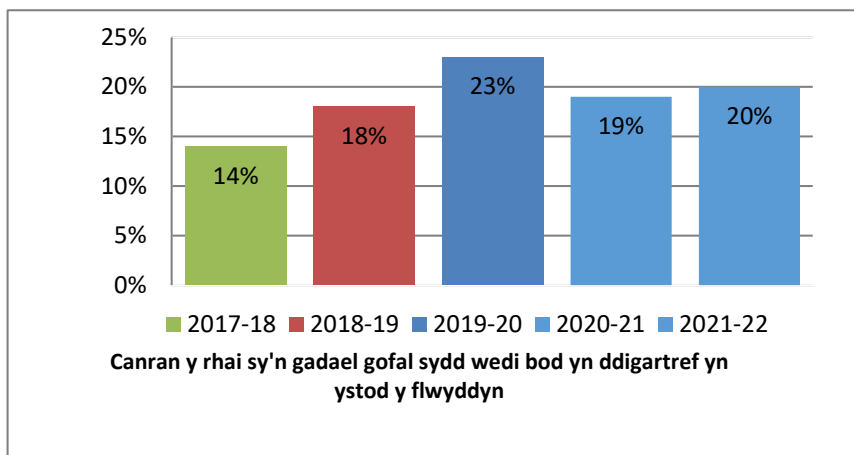
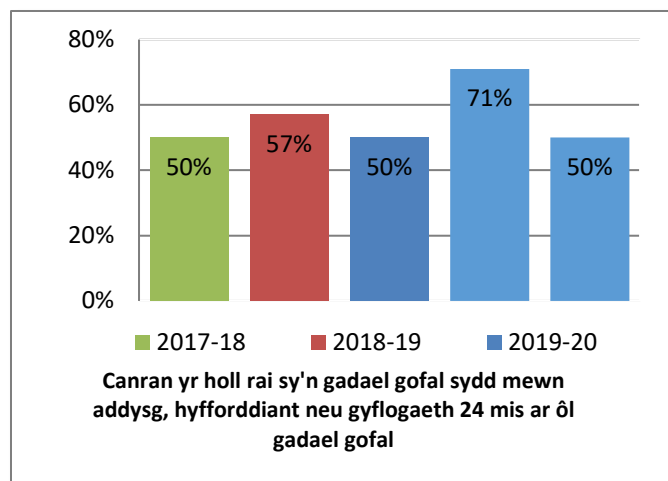
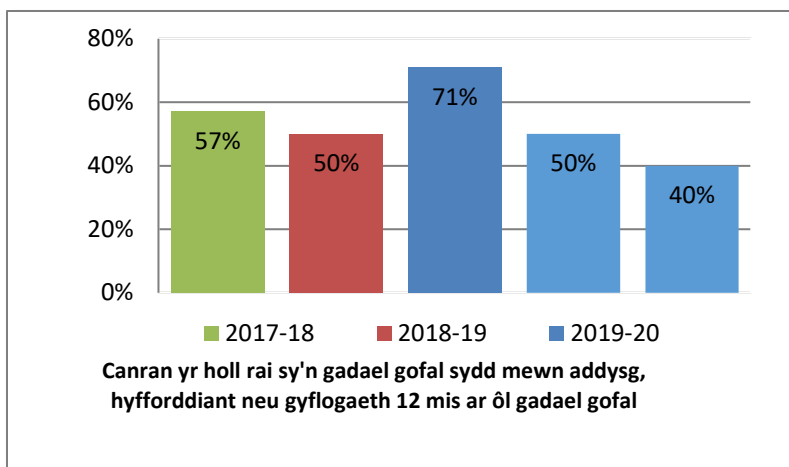
rhai hir-sefydlog a gallant roi gwybodaeth am berfformiad hirdymor y gwasanaeth. Anfantais y ddau fesur yma yw eu bod yn tueddu i newid oherwydd y nifer isel o blant sydd wedi'u cynnwys ynddynt. Mae'r cynnydd a welwyd yn 2020-21 a'r cynnydd pellach yn 2021-22 o ran y plant sy'n symud lleoliad tair gwaith neu ragor yn ganlyniad i Covid a'r anhawster o geisio lleoli'r plant gyda gofalwyr gwahanol pan fydd gan y plant anghenion cymhleth ac oherwydd y

cyfyngiadau, dim ond cymorth cyfyngedig/ar-lein y gellir ei gynnig, yn ogystal â'r ffaith bod plant gofalwyr gartref hyd yn oed ar ddiwrnodau ysgol. O ran y ganran isel o blant sydd wedi newid ysgol unwaith neu ragor, fel gwasanaeth rydym yn parhau i weithio'n agos gyda'n cydweithwyr addysg ac yn ceisio sicrhau mai dim ond pan fydd hynny'n briodol i'r plentyn y mae symud ysgol yn cael ei ystyried, h.y. symud i'w hysgol leol ar ôl sefydlogi yn y lleoliad, neu lle nad ydym wedi llwyddo i ddod o hyd i leoliad lle y gellir cefnogi'r plentyn i barhau i fynychu ei ysgol. Fodd bynnag, mae'r mesur isel o ystyried y cynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal unwaith eto yn arwydd o lwyddiant y gwaith sy'n cael ei wneud o fewn ein Gwasanaeth Gofal wedi'i Gynllunio.

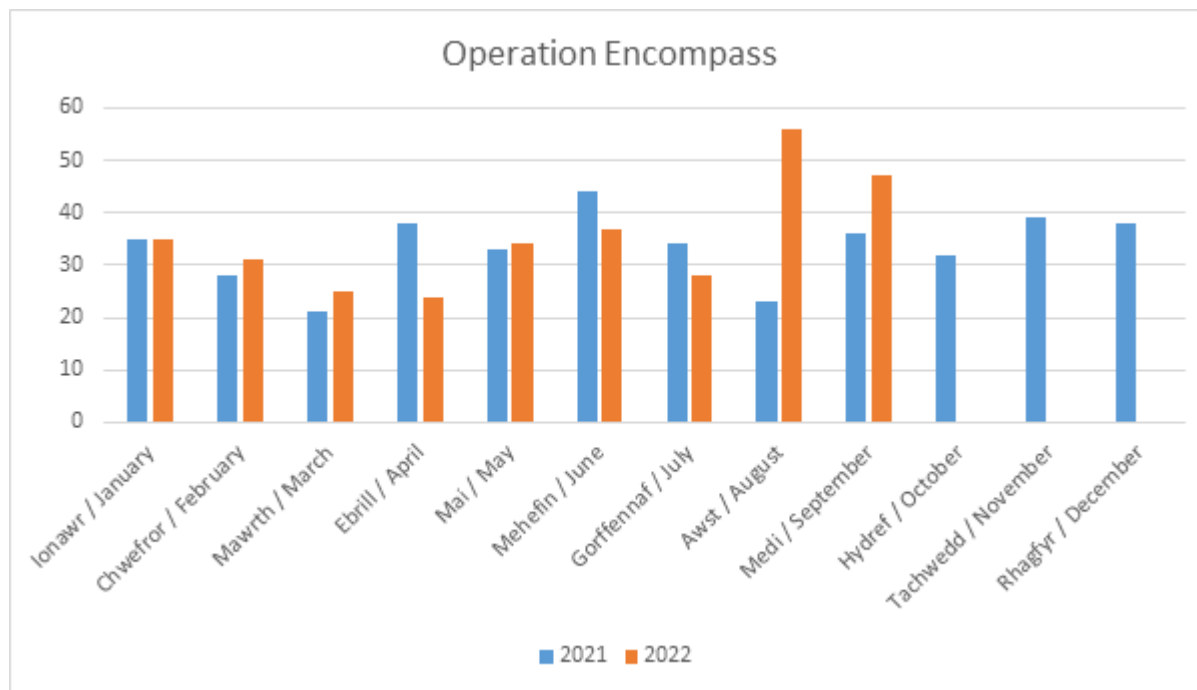
Pobl Ifanc sy'n Gadael Gofal

Mae gadael gofal yn derm a ddefnyddir i gyfeirio at grŵp o blant rhwng 16 a 18 oed ac sydd wedi bod mewn gofal yn flaenorol ond nad ydynt bellach yn "derbyn gofal" yn gyfreithiol gan yr Awdurdod Lleol. Pan fydd plant yn gadael gofal, mae dyletswydd arnom o hyd i gynorthwyo'r bobl hyn tan eu bod yn 21 oed, neu'n 25 oed os ydynt mewn addysg amser llawn neu os oes anabledd ganddynt.

I'r garfan hon o bobl ifanc mae Covid wedi bod yn gyfnod arbennig o anodd gyda heriau i rai o ran colli cyflogaeth a llety a mwy o unigedd yn ystod y cyfnod clo. Mae'n siomedig gweld gostyngiad yng nghanran y bobl ifanc o fewn 12 mis iddynt adael gofal sydd mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant a gostyngiad sylweddol yn y rhai sydd mewn rhyw fath o addysg/cyflogaeth ac sydd wedi defnyddio'r gwasanaeth gadael gofal am 24 mis. Mae canran y bobl ifanc sy'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref yn 2021-22 hefyd yn peri pryder. Mae'r Awdurdod Lleol yn parhau i weithio ar eu prosiectau a'u strategaethau i fynd i'r afael â'r angen am lety priodol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal ac yn gweithio'n agos gyda landlordiaid cymdeithasol cofrestredig ac asiantaethau allanol yn ein hardal i edrych ar ffyrdd o fynd i'r afael â'r sefyllfa. Bydd yr Awdurdod Lleol yn parhau i flaenoriaethu'r mater hwn a chodi ei broffil yn unol â hynny. Roedd y Cynghorwyr Personol wedi parhau i gefnogi'r rhai sy'n gadael gofal yn dda yn ystod y cyfnod anodd hwn.

Operation Encompass

Daeth Operation Encompass yn fyw yng Ngheredigion ym mis Tachwedd 2019. Mae wedi bod yn gweithio'n dda yn gyson ers ei lansio, gan rannu gwybodaeth yn ddyddiol ag ysgolion (neu wrth i hysbysiadau ddod i law). Cafwyd rhai hysbysiadau o bryd i'w gilydd ynghylch teuluoedd gan awdurdodau cyfagos ar y ffin â Cheredigion, ond mae'r wybodaeth hon hefyd yn cael ei hanfon ymlaen fel y bo'n briodol. Ers y cyfnod clo, mae rhannu gwybodaeth wedi newid o alwadau ffôn i e-byst, a diwygiwyd y Protocol Rhannu Gwybodaeth i ddarparu ar gyfer hyn. Fodd bynnag, nodir nad yw'r hysbysiad e-bost llawn yn cael ei rannu ag ysgolion yn ei gyfanrwydd, mae pob adroddiad yn cael ei olygu i gynnwys manylion y dioddefwr/troseddwr honedig, manylion y plant, a oeddent yn bresennol, amser/dyddiad a chrynodeb o'r digwyddiad. Mae ysgolion yn cael eu briffio'n llawn ar y gwasanaethau cymorth sydd ar gael i blant sydd wedi bod yn agored i ddiwyddiadau naill ai yn eu cartrefi neu o fewn eu perthnasoedd eu hunain, gan gynnwys Sbectrwm (Hafan Cymru) a Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru. Er mwyn sicrhau bod ysgolion yn cadw golwg ar ddiogelwch a llesiant eu disgyblion, mae gwasanaeth diogelu'r ysgol yn parhau i rannu hysbysiadau hefyd trwy gydol gwyliau'r ysgol, felly nid yw wedi'i gyfyngu i'r tymor ysgol yn unig. Mae'r ffigurau yn y tabl uchod yn adlewyrchu nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd, a oedd wedi parhau'n uchel trwy lawer o 2021 wrth i ni barhau i addasu i gyfyngiadau Covid. Haf 2022 oedd y tro cyntaf ers dros 2 flynedd i ni gael bron dim cyfyngiadau, ac erbyn diwedd y gwyliau hynny ac ar ddechrau'r tymor newydd Medi 2022 bu cynnydd sylweddol yn nifer yr atgyfeiriadau.

3. Sut mae pobl yn llunio ein gwasanaethau?

Mae Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Cyngor Sir Ceredigion yn ymgysylltu fel arfer â dinasyddion a rhanddeiliaid trwy ddulliau amrywiol. Ceisiwn adborth "galw yn ôl" o fewn Clic a gwasanaethau Porth Gofal. Ymgysylltw'n fel arfer â byrddau a grwpiau gwahanol, er enghraifft, y Bwrdd Diogelu Ieuencid Sêr Saff, Grŵp Plant sy'n Derbyn Gofal, Fforwm Anabledd, Fforwm 50+, Byrddau Trawsnewid Iechyd Meddwl, lle y byddwn yn rhannu cynlluniau ar gyfer y dyfodol ac yn hyrwyddo adborth ynghylch ad-drefnu'r gwasanaeth a ddarperir. Hefyd, dysgw'n o arolygiadau Arolygiaeth Gofal Cymru, arolygiadau Swyddfa Archwilio Cymru ac Adolygiadau Ymarfer Plant ac Oedolion wrth iddynt ddigwydd. Rydym yn cwrdd â chynghorau tref a chymuned i rannu ein cynlluniau ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol ac i gael adborth ar y cynlluniau hyn.

Yn ystod 2021-2022 gydag effaith Covid-19, mae ymarferion ymgysylltu wyneb yn wyneb ac ymarferion ymgysylltu arferol eraill gyda defnyddwyr gwasanaeth wedi cael eu cyfyngu.

Serch hynny, mae adborth gan y cyhoedd sy'n derbyn gwasanaethau cymorth wedi cael ei gasglu'n rheolaidd a'i ystyried gyda grwpiau allweddol fel Sêr Saff, gan greu rhaglen gyfan o ymgysylltu a chymorth i blant a phobl ifanc ar-lein.

Crynodeb o enghreifftiau o sicrhau llais a rheolaeth defnyddwyr gwasanaeth yn ystod 2021-2022.

- Cyflwyno ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn wrth asesu, cynllunio gofal ac adolygu; defnyddio Arwyddion o Ddiogelwch a Llesiant, gwaith ar ddatblygu ffurflenni a llwybrau wedi'u llywio gan ymarferwyr a rheolwyr
- Defnyddio hyblyg o daliadau uniongyrchol yn lle gofal preswyl a gofal dydd
- Defnyddio technoleg i sicrhau adborth rhithiol gan ddefnyddwyr gwasanaeth
- Holiadur seibiant i lywio cymorth yn ystod Covid-19 i blant a theuluoedd anabl
- Datblygu holiadur adborth ar gyfer y rhai sy'n ymwneud â diogelu oedolion
- Gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion; gwrando ar farn plant am y gwasanaethau a ddarperir
- Adolygiadau Plant sy'n Derbyn Gofal, Cynadleddau Amddiffyn Plant, Adolygiadau Gofal a Chymorth a gynhelir yn rhithiol
- Defnyddio gwasanaethau eiriolaeth rhithiol ac wyneb yn wyneb wedi'u comisiynu ar gyfer plant ac oedolion
- Pawb sy'n derbyn gofal cartref/galluogi yn cael cyfle i roi'r gorau iddi/llenhau darpariaeth i gyfyngu ar risg
- Dysgu o achosion o fewn ardaloedd penodol wedi cynnig modd adolygu a diwygio polisïau a gweithdrefnau (yn benodol mewn cartrefi gofal h.y. defnyddio cyfarpar diogelu personol, parthau diogel, atal a rheoli heintiau ac ati)
- Rhaglen drawsnewid 1 – cyflwyno'r rhaglen CONNECT
- Arolwg boddhad ieuencid a ffurflenni adborth sesiynol
- Adborth o weithgareddau chwarae a gwyliau plant
- Adborth gan Gyngor Ieuencid Ceredigion

Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella

Mae Ceredigion yn cymryd rhan weithredol yn y Grŵp Gwella Bywydau Rhanbarthol. Bob yn ail fis mae'r grŵp hwn yn cynnal cyfarfod busnes a chyfarfod sy'n cael ei arwain a'i gadeirio gan y 'Dream Team'. Grŵp o ddefnyddwyr gwasanaethau yw aelodau'r tîm hwn. Maent yn cael eu cynorthwyo gan Bobl Sir Benfro yn Gyntaf sy'n rhoi cymorth gweithredol i'r grŵp rhanbarthol, yn enwedig o ran defnyddio'r Gronfa Gofal Integredig.

Cafodd Gwasanaethau ar gyfer Plant Anabl, Atal a Throsglwyddo eu harolygu gan Arolygiaeth Gofal Cymru ym mhedwerydd chwarter 2019-2020. Mae'r Cynllun Gweithredu a grëwyd mewn ymateb i faterion a godwyd wedi'i roi ar waith er bod Covid-19 wedi rhwystro cynnydd ar rai agweddau ac mae rhai addasiadau wedi'u gwneud.

Cynnydd ar y Cynllun Gweithredu

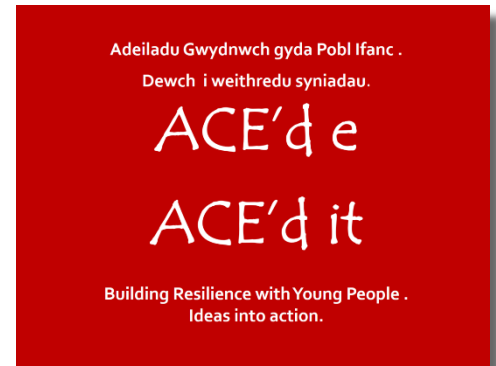
- 1.1 Sicrhau bod plant a'u teuluoedd yn gallu bod yn glir ynghylch pa gymorth y gallant ei gael, sut a phryd a ble.
  - Manyleb gwasanaeth a chytundeb gweithio diwygiedig gydag lechyd wedi eu gweithredu.
  - Mae strategaeth cleientiaid wedi'i drafftio sy'n nodi lefelau gwasanaeth o ran y cymorth a gynigir
  - Mae'r strwythur staffio ar gyfer gydol oed a llesiant wedi'i roi ar waith ac mae'r tîm gydol oed wedi'i sefydlu

- 1.2 Paratoi a chefnogi staff i gwblhau a chofnodi asesiadau a chynlluniau gofal o ansawdd da sy'n bodloni'r holl ofynion statudol gan gynnwys anghenion cyfathrebu'r plentyn.
  - Mae staff wedi cwblhau hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ac asesu ac mae asesiad risg Covid-19 wedi'i roi ar waith.
  - Mae goruchwyliaeth staff fisol ar waith i sicrhau ansawdd achosion byw.
  - Defnyddio proffiliau 1 dudalen ar gyfer plant ar eu cofnod WCCIS.
  - Cwblhawyd y gwaith o fapio sgiliau cyfathrebu'r staff ac mae anghenion hyfforddi wedi'u nodi. Gall rhai staff ddefnyddio Makaton lle bo angen.

- 1.2 Paratoi a chefnogi staff i nodi asesu a darparu cymorth pan fydd angen i ofalwyr yn unol â gofynion statudol.
  - Mae staff yn nodi gofalwyr ac yn cynnig asesiad o anghenion cymorth gofalwyr
  - Mae hyfforddiant staff ar asesiadau gofalwyr wedi'i gwblhau.
  - Bydd staff yn cofnodi'r rheswm dros wrthod asesiad gofalwr os mai dyma yw'r achos.
  - Mae'r tîm yn gweithio'n agos gyda'r tîm gofalwyr gydol oed a chymorth cymunedol i arwain gofalwyr i'r cyfeiriad cywir.

- 2.1 Sefydlu'r Gofrestr Anabledd yn unol â gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a'i defnyddio i lywio datblygu'r gwasanaeth a chomisiynu strategol yn y dyfodol.
  - Mae'r gofrestr yn fyw erbyn hyn ac ar wefan Cyngor Sir Ceredigion i deuluoedd roi eu data.
  - Bydd hyn yn cael ei adolygu bob chwarter i nodi a llywio datblygiadau a gofynion gwasanaeth yn y dyfodol.

- 2.2 Gwella darpariaeth gwasanaeth a'r amrywiaeth o wasanaethau cymorth sydd ar gael i blant anabl a'u teuluoedd yn unol â'u hanghenion.
- Cynnal adolygiadau amlasiantaethol gyda theuluoedd i nodi anghenion gan ddefnyddio dulliau rhithiol oherwydd Covid-19
  - Bydd y panel anghenion cymhleth lleol yn trafod pecynnau gofal a chymorth a chomisiynu ar y cyd yn fisol.
  - Mae ffurflenni cais am wasanaeth yn cael eu cwblhau ar gyfer pob gwasanaeth newydd, ac mae taliadau uniongyrchol yn cael eu cefnogi'n fewnol erbyn hyn.
  - Bydd Camu Mlaen yn ystyried yr holl fyfyrwyr blwyddyn 9 a allai fod yn gymwys ar gyfer y gwasanaeth ac yn gweithio gyda nhw a'u teuluoedd i sicrhau trosglwyddiad esmwyth i'r cynllun pan ystyrir yn briodol i ddiwallu eu hanghenion addysgol ôl-18.
  - Mae DASH wedi cael y contract i gynnig penwythnosau seibiant ar gyfer rhai o'r bobl ifanc y nodwyd bod angen y ddarpariaeth hon arnynt. Mae cyfyngiadau Covid-19 wedi effeithio ar ddarpariaeth seibiant.
  - Bydd Ceredigion yn hapbrynu rhagor o gyfleoedd seibiant gan DASH unwaith y bydd y nifer o benwythnosau a brynwyd dan gontract wedi dod i ben.
  - Rydym wedi cyflogi dau weithiwr prosiect yn y tîm i'w galluogi i wneud gwaith uniongyrchol a chynnig cymorth ymarferol pellach i unigolion a theuluoedd yn unol â'u hanghenion a aseswyd.
  - Mae Ceredigion mewn trafodaethau ag awdurdodau cyfagos ynghylch hapbrynu darpariaeth seibiant ganddynt.
- 2.3 Mae'r Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd yn cydweithio'n effeithiol i ddarparu cymorth ac yn adolygu a datblygu trefniadau comisiynu presennol ar gyfer plant anabl a'u teuluoedd.
- Manyleb gwasanaeth yn cael ei gweithredu.
  - Mae cynllun gweithredu rhanbarthol a grŵp canlyniadau plant rhanbarthol wedi'u sefydlu'n ddiweddar.
  - Cynhelir cyfarfod olrhain wythnosol rhwng cymorth estynedig a chydweithwyr iechyd i drafod achosion a nodi'r person mwyaf addas i weithio gyda'r person ifanc.
- 2.4 Gall plant a phobl ifanc gael mwy o gymorth i fod yn annibynnol a gwella canlyniadau trwy ddefnyddio technoleg gynorthwyol
- Mae cyllid Cronfa Integreiddio Rhanbarthol wedi'i gytuno i ddatblygu'r defnydd o dechnoleg gynorthwyol
- 3.1 Datblygu fframwaith sicrhau ansawdd effeithiol, wedi'i ategu gan oruchwyliaeth effeithiol gan reolwyr o'i swyddogaethau a'i brosesau craidd.
- Mae templed a dulliau Arwyddion Diogelwch yn cael eu defnyddio wrth oruchwyllo staff.
  - Fframwaith sicrhau ansawdd i'w ddatblygu fel offeryn archwilio i reolwyr gynnal hapwiriadau archwilio ar gyfer achosion.
  - Mae rheolwyr wedi cael hyfforddiant ar sgiliau goruchwyllo.
  - Rhaglen gymorth atal a rheoli heintiau i reolwyr ar gymorth estynedig.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Mae profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn ddigwyddiadau trawmatig sy'n effeithio ar blant. Gallai'r rhain ddigwydd wrth i chi dyfu, cael eich cam-drin, neu fyw mewn cartref sy'n cael ei effeithio gan drais domestig, camddefnyddio sylweddau, salwch meddwl, neu broblemau troseddol. Mae plant sy'n dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn fwy tebygol o ddatblygu amrywiaeth o glefydau cronig a dioddef o lesiant meddyliol gwaeth.

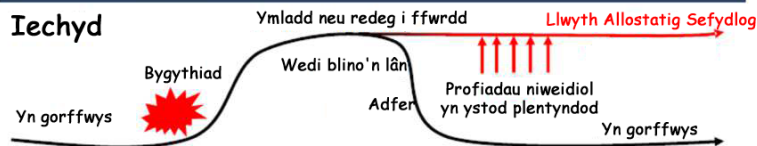
Profiad Bywyd Cynnar a'r Ymennydd

Plentyndod

- Y 2 flynedd gyntaf - ymennydd y babi yn tyfu o 25% i 80% o faint oedolyn
- Ailstrwythuro hollbwysig yn parhau trwy blentyndod ar gyfer empathi, ymddiriedaeth, cymuned

Iechyd

Straen Cronig o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod

- Trais - gor-ddatblygu ymennydd 'diogelu bywyd'
- **CIWIAU NIWTRAL YN EDRYCH YN FYGYTHIOL**
- Ysgol - dysgwr pryderus, wedi ymddieithrio, gwael

Tau et al. 2010, Mercy, Butchart, Bellis et al. 2014

Yn y flwyddyn 2020-2021 cynigiwyd cyfleoedd hyfforddi i staff er mwyn sicrhau ein bod ni, yng Ngheredigion, yn gallu darparu ymyriadau cynharach a helpu ein gofal proffesiynol i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Roedd hyn yn dilyn y 1829 o staff rheng flaen a gafodd eu gwneud yn ymwybodol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod y flwyddyn flaenorol yn dilyn dadansoddiad o anghenion hyfforddi ar draws gwasanaethau.

Er bod COVID-19 wedi cael effaith enfawr ar hyfforddiant oherwydd cyfyngiadau, cafodd llawer o staff eu hyfforddi mewn profiadau niweidiol yn ystod plentyndod i ddatblygu eu dealltwriaeth o effaith trawma a'r effeithiau ar blant a phobl ifanc. Roedd llawer o staff yn dilyn hyfforddiant Team Teach (rheoli ymddygiad cadarnhaol) ac felly hefyd y rhaglen STAR sy'n ymdrin â cham-drin domestig a pherthnasoedd parchus. Darparwyd hyfforddiant therapi tynnu llun a siarad i 13 aelod o staff er mwyn gallu cefnogi plant, pobl ifanc ac oedolion a allai fod yn dioddef o drawma neu iechyd meddwl gwael.

Darparwyd hyfforddiant ymwybyddiaeth o hunan-niwed a hunanladdiad oherwydd natur yr atgyfeiriadau sy'n cael eu hanfon am gymorth i blant a phobl ifanc mewn ysgolion ac yn y gymuned.

Roedd cyrsiau eraill yn cynnwys 'Cwnsela Creadigol', Model Adfer Wedi Trawma (datblygwyd Model Adfer Wedi Trawma mewn ymateb i anghenion cymhleth plant a phobl ifanc â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod lluosog.)

Yn ystod 2021-2022, mae'n ofynnol i aelodau newydd o staff fynychu sesiynau ymwybyddiaeth o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod pan fyddant ar gael trwy dîm Dysgu a Datblygu'r sir. Cyflwynwyd hyfforddiant Team Teach i gyfanswm o 326 o staff yng Ngheredigion gan gynnwys 246 o staff mewn ysgolion a'r 80 arall gan gynnwys staff Cymorth ac Atal a staff sydd wedi bod yn cefnogi pobl ifanc a phlant sy'n agored i niwed.

Derbyniodd 11 aelod arall o'r tîm staff Cefnogi ac Atal hyfforddiant Model Adfer Wedi Trawma ym mis Mawrth gan barhau ag ymrwymiad y sir i sicrhau bod staff yn ymwybodol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac yn gallu ymateb i anghenion cymhleth y plant a'r bobl ifanc hynny.

Bydd hyfforddiant sydd wedi'i gynllunio ar gyfer mis Mai 2022 yn cael ei ddarparu gan Bartneriaeth Gweithredu Adferol Cymru (WRAP) ar gyfer staff Cymorth ac Atal ynghyd â Dirprwy Bennaeth un ysgol gynradd ac un ysgol uwchradd yn y sir fel rhan o gynllun peilot gyda'r bwriad o gyflwyno hyfforddiant Partneriaeth Gweithredu Adferol Cymru y flwyddyn nesaf. Bydd 36 aelod o staff yn derbyn yr hyfforddiant hwn.

Grŵp Diogelu Plant a Phobl Ifanc Sêr Saff Ceredigion – wedi'i hwyluso gan TGP

Creodd Bwrdd Diogelu Plant Iau Ceredigion nifer o ryseitiau syml ac iach ar gyfer plant a phobl ifanc. Cawsant eu dosbarthu fel rhan o becynnau iechyd a llesiant Sêr Saff ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n byw yng Ngheredigion, i helpu pobl ifanc, yn enwedig y rhai a allai fod yn wynebu heriau gartref, trwy roi gwybodaeth iddynt i gefnogi eu llesiant a'u hiechyd. Hefyd wedi'i gynnwys yn y Pecynnau Iechyd a Llesiant, yn ogystal â chael eu dosbarthu i bobl ifanc Ceredigion, yw calendr Sêr Saff a gafodd ei ddatblygu unwaith eto ar gyfer 2022. Mae'r calendr yn cynnwys dyddiadau diwrnodau ymwybyddiaeth allweddol sy'n berthnasol i bobl ifanc ar themâu gan gynnwys iechyd meddwl a chamfanteisio yn erbyn cefndir o olygfeydd prydferth o Geredigion a dynnwyd yn ystod yr amser a dreulwyd gan y bobl ifanc yn mynd allan i fyd natur yn ystod y cyfnod clo.

Yn ogystal â defnyddio Zoom i gadw mewn cysylltiad yn rheolaidd, mae Sêr Saff hefyd wedi defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gynyddu cyfathrebu eleni trwy rannu diweddariadau cyson ar brosiectau cyfredol ar Facebook ac Instagram, a thrwy ddefnyddio "sgwrsio grŵp" i gadw mewn cysylltiad â'n gilydd.

Mae Sêr Saff Ceredigion wedi wynebu heriau tebyg i'r Bwrdd Rhanbarthol o ran recriwtio, gyda rhai aelodau presennol yn gadael oherwydd eu bod symud ymlaen i gyfleoedd newydd a symud y tu allan o'r sir gan arwain at lai o aelodaeth o'i gymharu â'r blynyddoedd blaenorol. Bydd recriwtio yn ffocws yn lleol ac yn rhanbarthol yn y flwyddyn i ddod gan geisio cynnwys pobl ifanc newydd sy'n teimlo'n angerddol am ddiogelu a hyrwyddo llais plant a phobl ifanc.

Gweler adroddiadau o weithgarwch gyda phlant a phobl ifanc i hyrwyddo diogelu a llesiant yn ystod 2021:

[Diweddariad Prosiect Sêr Saff Ceredigion « TGP Cymru](#)

Rydym hefyd yn falch iawn bod Sêr Saff Ceredigion a Gwasanaeth Ieuencid Ceredigion wedi cyfrannu at waith CADW Bwrdd Diogelu Plant Iau Rhanbarthol yn 2021-22.

Wythnos Genedlaethol Diogelu Tachwedd 2021

Bu Grŵp Gweithredol Ceredigion yn cydweithio ag Uned Fusnes y Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i gyflwyno rhaglen o weithgareddau i gefnogi Wythnos Genedlaethol Diogelu. Roedd digwyddiadau a

chyfathrebiadau yn ystod yr wythnos yn canolbwyntio ar themâu o arwyddocâd arbennig yn ystod y pandemig, er enghraifft, cam-drin domestig, camfanteisio, hunanladdiad a hunan-niwed a hunan-esgeulustod. Cynhaliwyd nifer o seminarau a gweithdai rhithiol gyda swyddogion Ceredigion yn bresennol trwy gydol yr wythnos i archwilio'r pynciau hyn, wedi'u hategu gan ymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol a'r wefan.

Canolbwyntiodd Cyngor Sir Ceredigion ar hybu ymwybyddiaeth o ddiogelwch a llesiant pobl hŷn sydd mewn perygl o droseddu ar-lein, sgamiau neu brofi camdriniaeth. Gan ddefnyddio ein cyfryngau cymdeithasol, darparwyd ystod eang o ganllawiau a gwybodaeth hawdd eu deall yn ymwneud â diogelwch ar-lein, yn ogystal ag awgrymiadau defnyddiol a diweddariadau ar y sgamiau diweddaraf i gadw llygad amdanynt a gwybodaeth am linellau cymorth arbenigol.

Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu

Yn ystod 2021-22 fel rhan o'r trawsnewid tuag at y Model Gydol Oed a Llesiant, unodd dau dîm bach, yr Uned Gofalwyr a Phorth y Gymuned i greu'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol.

Roedd gweithio ym mhresenoldeb Covid, am yr ail flwyddyn, wedi parhau i greu heriau i ni. Rydym wedi ymrwmo i gyfleu'r neges am bwysigrwydd y rhaglen frechu i'r gymuned, gan sicrhau bod gofalwyr di-dâl yn gwybod pryd y gallent ddisgwyl eu brechiadau a'u pigiadau atgyfnerthu, a bod y rhai sy'n agored i niwed yn gwybod ble, pryd, a sut i gael eu rhai nhw.

Un o'r heriau mwyaf i ofalwyr di-dâl yw cael mynediad at ofal amgen hirdymor er mwyn iddynt gael seibiant o'u rôl ofalu. Roedd swyddi gwag staff asiantaethau gofal a staff yn ynysu oherwydd Covid yn ei gwneud hi'n anodd comisiynu gwasanaethau amgen i ofalwyr. Roedd rhai o'r ceisiadau gan gomisiynu yn mynd allan i dendr heb asiantaeth sydd â'r gallu i dderbyn cleient newydd. Er mwyn helpu i liniaru hyn, roeddem yn gallu defnyddio cyllid pwysau'r gaeaf i ymestyn y gwasanaeth gofal amgen tymor byr yr oedd Gofalwyr Ceredigion Carers yn ei gynnig o 6 wythnos i 12 wythnos. Roedd hyn yn caniatáu mwy o amser i ddod o hyd i wasanaethau hirdymor. Tua diwedd y flwyddyn roedd y Cysylltwyr Cymunedol yn gallu cynnal ymweliadau carreg drws a chymryd rhan mewn digwyddiadau awyr agored. Mae hyn wedi cael effaith gadarnhaol ar y tîm a'n cleientiaid, gan ganiatáu i ni gysylltu o fewn ein cymunedau a dangos i ni fod golau ar ddiwedd y twnnel. Rydym yn edrych ymlaen at fod yn ôl allan, wyneb yn wyneb, ar draws Ceredigion yn 2022/23.

Cawsom adborth gan nifer fawr o ofalwyr am ein gweithgareddau sydd wedi cynnwys Cronfa Gofalwyr Ceredigion, darpariaeth gwybodaeth, te prynhawn Cymreig 'Seibiant mewn Bocs', gwybodaeth i ofalwyr ifanc, y cylchgrawn Carers, sesiynau hyfforddi a dysgu, digwyddiadau a gweithgareddau. Defnyddiwyd yr adborth i ddangos canlyniadau cadarnhaol o'r Gronfa Gofalwyr, llywio datblygiad cylchlythyrau a digwyddiadau gofalwyr i staff a llywio datblygiad buddion y Cerdyn Gofalwyr.

Mae gofalwyr ifanc yn rhan o'n holl waith, fodd bynnag, oherwydd eu hoedran mae angen dull amgen o ymdrin â'r gwasanaethau a ddarparwn i sicrhau bod eu hanghenion penodol yn cael eu diwallu. Eleni, fe wnaethom gydgyssylltu'r gwaith o ailgomisiynu'r gwasanaeth gofalwyr ifanc yng Ngheredigion. I wneud hyn, ymgynghorwyd â gofalwyr ifanc ynghylch pa gymorth yr oeddent yn teimlo yr oedd ei angen arnynt, ble yr oeddent am ei gael, a sut a ble yr oeddent am gael mynediad iddo. Gan weithio gyda phartneriaid allweddol o fewn yr awdurdod lleol, gwasanaethau iechyd, a'r trydydd sector, lluniwyd manyleb gwasanaeth newydd a aeth allan i dendr yn llwyddiannus ym mis

Tachwedd 2021. Disgwylir i'r gwasanaeth newydd ddechrau ar 1 Ebrill 2022, gyda'r hen ddarparwyr a'r darparwyr newydd yn gweithio mewn partneriaeth i sicrhau trosglwyddiad di-dor. Bu Gweithredu dros Blant, sef y gwasanaeth a gomisiynwyd o'r blaen, yn gweithio'n broffesiynol gyda'r gwasanaeth newydd i sicrhau bod y gofalwyr ifanc yn parhau i dderbyn y gwasanaeth gorau posibl yn ystod y cyfnod hwn. Hoffem ddiolch i holl staff Gweithredu dros Blant am eu hymroddiad a'u gwaith caled gyda gofalwyr ifanc yng Ngheredigion dros y blynyddoedd diwethaf.

Y darparwr gwasanaeth gofalwyr ifanc newydd yw Gofalwyr Ceredigion Carers sydd ar hyn o bryd yn darparu cymorth i oedolion sy'n gofalu yn y sir. Edrychwn ymlaen at weld sut y byddant yn datblygu ein gweledigaeth ar y cyd o wasanaeth gydol oed dros y ddwy flynedd nesaf.

Rydym hefyd wedi estyn allan at ofalwyr ifanc i adolygu'r daflen i ofalwyr ifanc sydd wedi dyddio 'Who Cares'. Gan ddefnyddio arian y Gronfa Gofal Integredig, gofynnwyd i'n partneriaid ddatblygu llyfryn gwybodaeth rhanbarthol newydd. Bydd y deunydd newydd yn cael ei ddsbarthu ar draws y rhanbarth fel adnodd am ddim i ofalwyr ifanc.

Un o uchafbwyntiau'r flwyddyn yw bod y Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol wedi gweithio ochr yn ochr ag Arad Goch, Gwasanaeth Ieuentid Ceredigion a Gweithredu dros Blant i gefnogi grŵp o ofalwyr ifanc o Wasanaeth Gofalwyr Ifanc Ceredigion i greu ffilm fer sy'n addysgu ac yn codi ymwybyddiaeth o'r hyn y mae'n ei olygu i fod yn ofalwr ifanc. Bu'r gofalwyr ifanc yn gweithio gydag Arad Goch i greu stori a sgript, ac yn ffilmio golygfeydd yn ac o gwmpas Aberystwyth, cyn golygu'r ffilm i greu ffilm fer. Cynhyrwyd y ffilm gan ofalwyr ifanc dan arweiniad y cwmni theatr lleol, Arad Goch. Cefnogwyd y prosiect hefyd gan ddisgyblion drama lleol, a gymerodd ran yn y cynhyrchiad fel actorion ifanc.

Cysylltwyr Cymunedol

Yn ystod 2021/22 cofnodwyd 971 o ymholiadau trwy Clic, trwy'r e-bost, post, ffôn, a gwefan Ceredigion.

Cyfeiriwyd 468 o unigolion a grwpiau cymunedol at wasanaethau'r Cyngor, gwasanaethau iechyd a sefydliadau'r trydydd sector.

Y 5 prif fwllch cymorth a nodwyd oedd;

- Trafnidiaeth
- Cyfeillio
- Gwasanaethau eistedd
- Prydau bwyd gartref
- Tasgmon

Drwy gydol 2021/22, roedd y tîm wedi parhau i gadw adnoddau cymunedol Covid yn gyfredol, gan roi cyfle i ni nodi bylchau yn y gwasanaeth a ble oedd angen penodol i weithredu er mwyn llenwi'r bylchau hynny. Roedd cynnydd yn y ceisiadau am wybodaeth ynghylch cael pryd ar glud, gan gleientiaid a gweithwyr proffesiynol, yn dangos nad oedd gan bobl mewn ardaloedd penodol o'r sir fynediad at y gwasanaeth hwn. Yn dilyn ymarfer mapio, a gynhaliwyd gan y tîm, cafodd sawl ardal ddaearyddol ei nodi fel blaenoriaeth a phenderfynwyd cysylltu â busnesau a mentrau lleol i ofyn a fyddai ganddynt ddiddordeb yn y cyfle i ddatblygu gwasanaeth i ateb angen y gymuned leol.

Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion

Mae Tîm Rhianta a Chymorth i Deuluoedd Ceredigion – Tîm o Amgylch y Teulu, Gweithwyr Teulu (Tîm Teulu yn flaenorol) a Chanolfan Teulu Penparcau yn darparu cymorth cynnar i'r teuluoedd a'r plant mwyaf agored i niwed er mwyn atal problemau rhag digwydd neu ymyrryd yn gynnar cyn iddynt waethygu. Mae'r gwasanaethau hyn yn gweithio gyda rhwydwaith teulu cyfan yn hytrach na chanolbwyntio ar unigolyn. Mae'r Tîm o Amgylch y Teulu yn gweithio gyda'r teulu i nodi a mynd i'r afael â'r materion trwy ddatblygu a chryfhau eu cysylltiadau, perthnasoedd, a sgiliau i adeiladu gwydnwch a chefnogi eu llesiant.

Tîm o Amgylch y Teulu

Yn 2021-22 cwblhaodd y Tîm o Amgylch y Teulu 180 o asesiadau JAFF, ac roedd 14 ohonynt yn ymwneud â phlant â gofyniad dysgu ychwanegol penodol neu anabledd.

Yn flynyddol, mae tua 35% (oddeutu 63) o'r ceisiadau yn ail-atgyfeiriadau (yn aml flynyddoedd yn ddiweddarach) pan fydd teuluoedd yn cyrraedd cyfnod bywyd gwahanol ac yn cael eu hystyried yn effeithiol yn yr achosion blaenorol ac yn gofyn am gymorth unwaith eto.

Nodwyd bod gan 31 o'r atgyfeiriadau a dderbyniwyd bryderon ynghylch camddefnyddio sylweddau gyda chyfran o'r rhain hefyd yn dangos ffactorau eraill a fyddai'n cyfrannu at brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod.

Bu gwelliannau sylweddol yn nifer y ceisiadau sy'n cael eu prosesu o fewn pum diwrnod gwaith sy'n adlewyrchu'r cynllunio a'r newidiadau a roddwyd ar waith yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Cynhelir cyfarfodydd dyrannu yn wythnosol bellach lle caiff atgyfeiriadau eu trafod a'u dyrannu i'r gweithiwr priodol yn y cyfarfod.

Mae Tîm o Amgylch y Teulu Ceredigion bellach yn rhan o'r tîm rhianta a chymorth i deuluoedd ehangach ar ôl integreiddio ar ddiwedd 2021. Cynhaliwyd cyfarfodydd gwybodaeth i randdeiliaid i roi gwybod am y newidiadau hyn. Mae gweithgor gorchwyl a gorffen hefyd wedi'i sefydlu i edrych ar ddogfennaeth ac adnoddau cyfredol ac mae'n gweithio'i ffordd trwy symleiddio gwybodaeth gyda'r strwythur newydd.

Cymorth i Deuluoedd

Darperir Cymorth i Deuluoedd gan garfan fach o weithwyr cymorth i deuluoedd sy'n cynorthwyo teuluoedd i wneud y newidiadau a nodwyd gan ganolbwyntio ar rianta a newid ymddygiad.

Eleni derbyniodd ein gweithwyr cymorth i deuluoedd (nad ydynt yn rhai Dechrau'n Deg) 218 o atgyfeiriadau. O'r rheini, dim ond 10 gafodd eu cyfeirio at wahanol lwybrau cymorth. Gwrthododd 43 gymorth neu'r gwahoddiad i fynychu rhaglen rianta.

Dywedodd 45% o'r teuluoedd a dderbyniodd ymyrraeth gynnydd yn eu llesiant a dywedodd 36% fod cynnydd mewn gwydnwch cymunedol.

Mae'r tîm yn parhau i addasu adnoddau ac ymyriadau ar gyfer cyflwyno rhithiol, fodd bynnag ers i gyfyngiadau Covid ddod i ben mae cyrsiau hefyd yn cael eu hwyluso yn bersonol. Y cyrsiau a'r

gweithdai sy'n cael eu cyflwyno yw Yr Ymennydd sydd ar Fai; Cysylltiadau Teuluol; Cymorth Rhianta un-i-un sesiynau Stori a Sbri i rieni ifanc/rhieni plant bach, a'r Rhaglen Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig.

Yng ngwanwyn 2022 mynychodd staff SPACE Training, sef rhaglen sy'n ceisio helpu rhieni a phlant sydd wedi profi trawma. Mae gweithwyr teulu yn gobeithio hwyluso'r rhaglen yn ystod gaeaf 2022.

Yn ystod 2021/2022 mae gweithwyr teulu wedi datblygu a hwyluso rhaglen cyflwr ar y sbectrwm awtistig yn llwyddiannus. Mae'r rhaglen wedi'i hanelu at rieni plant a phobl ifanc sydd yn y cyfnod cyn diagnosis ac ar restr aros y tîm datblygu niwrolegol am asesiad cyflwr ar y sbectrwm awtistig.

Mae'r rhaglen yn profi'n llwyddiannus, gyda llawer o asiantaethau allanol yn mynychu fel siaradwyr gwadd. Mae'r rhain yn cynnwys therapyddion lleferydd, arbenigwyr coluddyn a bledren a therapyddion galwedigaethol.

Mae gweithwyr teulu yn parhau i gefnogi teuluoedd ar sail un-i-un a chreu rhaglen gymorth wedi'i theilwra. Mae cynlluniau ar y gweill i gynnal sesiynau galw heibio yn y Ganolfan Teulu ar gyfer teuluoedd i helpu gydag ymddygiad heriol, caledi, a chreu man diogel iddynt gwrdd â rhieni eraill mewn sefyllfaoedd tebyg.

Canolfan Teulu Penparcau

Nid yw Canolfan Teulu Penparcau wedi cael ei defnyddio i'w llawn botensial oherwydd y cyfnod clo a gwasanaethau'n cael eu darparu'n rhithiol. Fodd bynnag, mae sesiynau Stori a Sbri wedi bod yn cael eu cynnal yno ers haf 2022. Mae'r Ganolfan Teulu wedi cael ei defnyddio ar gyfer sesiynau cyswllt ar gyfer y tîm plant sy'n derbyn gofal yn ogystal â sesiynau tiwtora un-i-un.

Fel y soniwyd eisoes, mae cynlluniau i hwyluso sesiynau galw heibio yn y ganolfan yn ogystal â hwyluso'r rhaglen SPACE yn ystod gaeaf 2022.

Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion

Mae'r Gwasanaeth Cymorth ac Atal wedi'i ffurfio o dimau amlddisgyblaethol gyda'r nod cyffredinol o ddarparu dulliau dan arweiniad plant, pobl ifanc a'r teulu i alluogi plant, pobl ifanc, teuluoedd a chymunedau ehangach gael eu grymuso, i gyflawni, i ddatblygu'n bersonol, yn emosiynol, yn gymdeithasol a bod y gorau y gallant fod. Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac Arwyddion Diogelwch yn sail i bopeth a wnawn. Mae ein timau yn darparu cymorth cyffredinol ac â ffocws i blant a phobl ifanc sy'n cynnwys:

- **Gwaith ieuenctid ac ymgysylltu;** Gwaith ieuenctid yn yr ysgol, dilyniant addysg, dysgu achrededig a chyfranogiad

Mae Gweithwyr Ieuenctid mewn ysgolion yn ymgysylltu â phobl ifanc 11-18 oed mewn cyd-destunau cyffredinol ac â ffocws. Mae Gweithwyr Ieuenctid yn ceisio adeiladu a chynnal perthnasoedd ystyrlon â phob disgybl ysgol; mae hynny'n cynnwys disgyblion a gyfeiriwyd yr ystyrir eu bod mewn perygl o ymddieithrio o addysg brif ffrwd oherwydd un neu lu o resymau.

Mae Gweithwyr Ieuenctid yn ffurfio perthnasoedd yn seiliedig ar ymgysylltu gwirfoddol. Trwy weithio gydag unigolion gall Gweithwyr Ieuenctid ddylunio cynllun wedi'i deilwra sy'n cynnig cymorth ar ffurf

anghenion personol, cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol yr unigolyn. Gellir cyflawni hyn o fewn a'r tu allan i amgylchedd yr ysgol a bod yn gymorth wedi'i dargedu ac yn gymorth cyffredinol.

- **Cymorth a Chyflawniad;** Mentora cynradd/uwchradd, pontio, llesiant emosiynol, anogaeth ac allgymorth

Mae'r Mentoriaid Sgiliau Plant a Phobl Ifanc yn cefnogi plant a phobl ifanc a allai ddangos ymddygiad heriol oherwydd eu profiadau cymdeithasol ac emosiynol. Mae mentoriaid yn darparu cymorth i blant a phobl ifanc mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, a lleoliadau addysg eraill.

Mae mentoriaid yn hyrwyddo dull cyfannol sy'n seiliedig ar gryfderau er mwyn deall yn well y rhesymau dyfnach pam mae plant yn gweld eu hamgylchedd presennol yn heriol mewn lleoliadau un-i-un a grwpiau bach â ffocws. Mae hyn er mwyn helpu i reoli eu hemosiynau, gan sianelu eu hegri'n gadarnhaol trwy ganolbwyntio ar gyrhaeddiad, yn addysgol ac yn bersonol.

- **Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal;** cymorth 16-24, allgymorth cymunedol, canolfannau ieuenctid, darpariaethau cyffredinol â ffocws

Mae ein tîm Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal yn darparu ymyriadau wedi'u targedu a chyffredinol gyda'r nod o fynd i'r afael â'r ffactorau risg posibl neu faterion sylfaenol megis materion teuluol, cymdeithasol, unigol, addysgol, neu iechyd meddwl ac emosiynol a allai eu rhoi mewn risg uwch o droseddau ac aildroseddau, ond hefyd yn eu hatal rhag bod angen ymyrraeth statudol bellach, megis gwasanaethau iechyd meddwl proffesiynol, ymyrraeth feddygol bellach a hyd yn oed cymorth tai er enghraifft.

Mae'r darpariaethau'n amrywio o weithgareddau allgymorth, symudol a datgysylltiedig, canolfannau ieuenctid a chlybiau, a rhaglenni a phrosiectau cydweithredol wedi'u targedu.

- **Llwybrau Cymorth;** ymyriadau gydol oed, dyraniadau, sgrinio, sicrhau ansawdd, dadansoddi data a pherfformiad, cymorth adnoddau

Y tîm Llwybrau Cymorth yw'r porth ar gyfer yr holl atgyfeiriadau i Borth Cymorth Cynnar a'i wasanaethau p'un a ydynt yn dod trwy Clic neu'n cael eu brysbennu gan Borth Gofal. Mae'r tîm yn rhoi cymorth uniongyrchol i bob gwasanaeth ym Mhorth Cymorth Cynnar i nodi, dyrannu, monitro a gwerthuso ymyriadau neu gymorth.

Mae'r tîm yn cefnogi'r protocolau 'camu i fyny a chamu i lawr' trwy weithio gyda Phorth Cynnal a Phorth Gofal i sicrhau cymorth amserol ac effeithiol i blant/pobl ifanc, oedolion ac i deuluoedd/gofalwyr.

Mae'r tîm hefyd yn helpu i oruchwylio data a phrosesau sicrhau ansawdd gwasanaethau Porth Cymorth Cynnar, gan sicrhau y gallwn ddiwallu anghenion dinasyddion mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Ciplun o'r gwasanaeth 2021/22:

- ❖ Roedd 520 o blant a phobl ifanc yn **agored i gael cymorth**
- ❖ 74% o achosion yn rhai 'agored i niwed', 15% yn 'gymhleth', a 10% yn 'gyffredinol'
- ❖ 160 o ddisgyblion ar gyfartaledd yn cael cymorth wythnosol gan Weithiwr Ieuenctid yn yr ysgol
- ❖ **Mentoriaid Sgiliau** wedi cefnogi 150 o ddisgyblion bob wythnos ar gyfartaledd

- ❖ 15 o ddisgyblion oedran cynradd yn cael **cymorth 1:1 wythnosol gyda 34 arall yn defnyddio rhaglenni anogaeth** wythnosol yn y gymuned
- ❖ 100 o achosion i gefnogaeth mentor wedi'u cau yn dilyn canlyniad cadarnhaol h.y. ailintegreiddio, cyfeirio
- ❖ 170 o ddisgyblion y nodwyd eu bod mewn perygl o ymddieithrio/cael eu gwahardd wedi cymryd rhan mewn prosiectau wedi'u targedu wythnosol fel Llwybrau, Cwrs Phoenix, Tonic Surf ac ati.
- ❖ 68 o ddisgyblion wedi'u **huwchgyfeirio** i Banel Strategol PCC ar gyfer camu i fyny/uwchgyfeirio i wasanaeth statudol oherwydd cymhlethdod
- ❖ 30 o ddisgyblion agored i niwed oedd mewn perygl o ymyrraeth statudol yn cael eu **monitro** bob wythnos
- ❖ 75 o blant a phobl ifanc ar gyfartaledd yn cael mynediad i weithgareddau cyffredinol ac allgwricwlaidd wythnosol (clybiau ar ôl ysgol, clybiau ieuentid a rhaglenni cymunedol)
- ❖ 228 o blant a phobl ifanc wedi cael mynediad i **raglenni gweithgareddau gwyliau**
- ❖ 105 o bobl ifanc 16-18 oed a 76 arall rhwng 18-25 oed wedi'u cyfeirio at y **tîm gwaith ieuentid cymunedol** oherwydd ffactorau sy'n effeithio ar eu llwybr i addysg, cyflogaeth a hyfforddiant megis camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl, a digartrefedd ieuentid. 90 o weithdai wedi'u darparu gyda 66 o bobl ifanc yn dechrau addysg, cyflogaeth a hyfforddiant yn llwyddiannus a 48 o bobl ifanc yn adrodd cynnydd o ran hunan-ffeithiolrwydd a hyder
- ❖ 7 aelod ychwanegol o staff wedi ymuno â'r gwasanaeth, **cyfradd cadw 90%**
- ❖ **Ymarfer Arwyddion Diogelwch** wedi'i weithredu mewn prosesau atgyfeirio, dyrannu a monitro
- ❖ 90% wedi'u hyfforddi yn y **Model Adfer Wedi Trawma, Team Teach** lefel 2 a **Dulliau Adferol**

Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru

Cwblhaodd arolygwyr Arolygiaeth Gofal Cymru arolygiad sicrwydd iechyd yng Ngheredigion rhwng 10 – 14 Mai 2021 gan ganolbwyntio ar ddwy llinell ymholi allweddol ac adrodd ar eu canfyddiadau yn unol â phedair thema Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014; Pobl – Llais a Rheolaeth, Atal, Partneriaethau ac Integreiddio, Diogelwch a Llesiant.

Llinellau Ymholi:

- Sut mae Ceredigion wedi cefnogi'r rhai sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr yn ystod y pandemig
- Sut mae Ceredigion wedi atal yr angen i blant gael gofal gan yr awdurdod lleol ac wedi dychwelyd plant i'w cartrefi pan fo'n ddiogel i wneud hynny.

Adolygodd yr Arolygwyr ffeiliau achos oedolion a phlant ac olrhain detholiad o achosion yn fanwl. Yn ogystal, buont yn siarad â darparwyr, pobl ifanc â phrofiad o ofal, y rhai sy'n gadael gofal, gofalwyr di-dâl, gofalwyr maeth, grwpiau ffocws o ymarferwyr, rheolwyr tîm, arweinwyr corfforaethol, swyddogion adolygu annibynnol a rheolwyr ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a Gwasanaethau Maethu.

Yn dilyn yr arolygiad adroddwyd fel a ganlyn;

Gwelsom fod **lleisiau pobl yn cael eu clywed**, bod eu dewisiadau'n cael eu parchu, a bod pobl yn cyflawni'r canlyniadau a nodwyd ganddynt fel mater o drefn. Roedd tystiolaeth yn y rhan fwyaf o

gofnodion achos bod y "cynnig gweithredol" o'r Gymraeg wedi cael ei wneud. Roedd y rhan fwyaf o'r ymarferwyr a ymatebodd i'n harolwg yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi gan gydweithwyr a rheolwyr a bod eu llwyth gwaith yn hylaw. Yn ystod y gwiriad sicrwydd gwelwyd bod morâl staff yn dda ac roedd y rhan fwyaf o ymarferwyr yn gadarnhaol am eu profiad o weithio i'r Awdurdod Lleol.

Mae uwch arweinwyr yn dangos dealltwriaeth dda o fanteision mabwysiadu **dull ataliol** a gallant gyfleu'r rhesymeg dros eu cyfeiriad strategol a'u huchelgais ar lafar a thrwy ddogfennaeth strategol. Maent wedi gweithio'n galed i ad-drefnu'r gwasanaeth ac wedi datblygu model gweithredu gydol oed a llesiant gyda'r ffocws ar sicrhau bod pobl yn cael y cymorth cywir ar yr adeg gywir ac yn y lle cywir. Mae atal neu ohirio datblygiad gofal a chymorth wedi'i alinio'n agos yng Ngheredigion â chyfrifoldebau awdurdodau lleol eraill gan gynnwys tai, hamdden ac addysg.

O ran **partneriaeth ac integreiddio**, yn y rhan fwyaf o'r achosion a adolygwyd gwelsom dystiolaeth o ymarferwyr yn datblygu perthnasoedd gwaith proffesiynol gyda phobl ar sail cydweithrediad a dealltwriaeth a rennir o'r hyn sy'n bwysig. Mae pobl yn cael eu cefnogi i nodi'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw a sut y gallent gyflawni eu canlyniadau llesiant personol.

O ran **hyrwyddo diogelwch a llesiant**, dywedodd y bobl y siaradom â nhw fod yr Awdurdod Lleol wedi cadw mewn cysylltiad diogel â nhw trwy gydol y pandemig. Lle bo angen, mae cyswllt uniongyrchol diogel wyneb yn wyneb wedi parhau, yn amodol ar asesiad risg Covid, a chanllawiau iechyd y cyhoedd. Gwelsom enghreifftiau o ymarferwyr a darparwyr yn gweithio'n greadigol fel modd o gyflawni eu cyfrifoldebau proffesiynol. Roedd ansawdd yr asesiadau, y cynlluniau gofal a chymorth a'r cofnodion a welwyd yn amrywio. Nid oedd rhai o'r dogfennau a adolygwyd bob amser yn adlewyrchu'r gwaith cadarnhaol a oedd yn cael ei wneud. Gwelsom rai enghreifftiau lle byddai ffocws mwy penodol ar gryfderau wedi bod yn fuddiol o ran edrych ar y person a'i amgylchiadau unigol mewn ffordd gyfannol.

Yn gyffredinol, nododd Arolygiaeth Gofal Cymru nifer o gryfderau a rhai meysydd i'w gwella ac mae cynnydd y meysydd hyn wedi'u trafod yng nghyfarfodydd adolygu gwerthuso perfformiad Arolygiaeth Gofal Cymru gyda'r Cyfarwyddwr a'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol.

Cwynion a Chanmoliaeth

Cyflwyniad

Bydd yr adroddiad hwn yn cyfeirio'n benodol at holl gwynion a chanmoliaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol a dderbyniwyd yn ystod 2021-2022. Fodd bynnag, cynhwyswyd y data hwn yn Adroddiad Blynyddol Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor ar gyfer 2021-2022, a oedd yn cyd-fynd â Llythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer yr un cyfnod adrodd. Cyflwynwyd y dogfennau uchod i'r pwyllgorau canlynol yn ystod 2022 (wedi'u darparu fel hyperddolenni i'r tudalennau perthnasol ar wefan y Cyngor, os oes angen rhagor o wybodaeth):

- [Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 27-09-22](#)
- [Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol 03-10-22](#)
- [Cabinet 01-11-22](#)
- Cyngor – 24-11-2022 – papurau heb eu cyhoeddi ar adeg ysgrifennu

Cafodd Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014 eu gweithredu'n llawn gan y Cyngor, a'r ddogfen hon yw'r canllawiau sy'n sail i Bolisi Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol y Cyngor ei hun.

Cymeradwywyd y Polisi gan Bwyllgor Cabinet y Cyngor ar 17 Mawrth 2020, ac mae'n nodi'r gofynion a osodwyd ar staff o fewn Gwasanaethau Porth Cynnal a Phorth Gofal a Thîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor. Mae hyn yn hybu atebolrwydd ac yn sicrhau bod trefniadau effeithiol yn eu lle i ddelio â chwynion yn unol â dyletswyddau statudol y Cyngor, yn ogystal â sicrhau bod y broses yn hygyrch, yn deg ac yn dryloyw.

Gweithgarwch Cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol

Gwneir pob ymdrech i ddatrys cwynion cyn gynted â phosibl, ac, yn y rhan fwyaf o achosion, mae hyn yn llwyddiannus, a chofnodir y mater fel 'ymholiad/pryder'. Os na ellir datrys y mater yn gynnar, neu os yw'r materion sy'n cael eu codi o natur ddifrifol neu gymhleth, caiff pryderon sylw yn unol â'r gweithdrefnau cwynion ffurfiol y cyfeirir atynt uchod.

Mae'r Cyngor yn gweithredu proses gwynion dau gam ac mae'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn cysylltu â'r Rheolwyr Corfforaethol perthnasol i sicrhau bod y lefel briodol o atebolrwydd yn cael ei chynnal a bod y broses gywir yn cael ei dilyn ar bob cam.

Yn ystod 2021-2022 derbyniwyd 62 o ymholiadau/pryderon a chafodd y mwyafrif o'r rhain eu datrys yn foddhaol heb fod angen bwrw ymlaen â nhw o dan y gweithdrefnau cwynion.

Mae'r data a ddarperir yn ymwneud â'r holl gwynion a gafodd sylw o dan Gam 1 a Cham 2 yn ystod y flwyddyn adrodd. Cam 2 yw'r cam olaf o dan weithdrefn gwynion y Cyngor ei hun; fodd bynnag, mae gan achwynwyr yr hawl i gyfeirio eu pryderon at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru os ydynt yn parhau'n anfodlon ar ôl Cam 2.

Rhaid nodi bod y wybodaeth a ddarperir yn ymwneud â chwynion yr ymchwiliwyd iddynt yn unol â naill ai Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 neu Reoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014 yn unig, a rhai cwynion ynghylch Porth Cynnal a Gwasanaethau Porth Gofal.

Cyfanswm y cwynion a ddaeth i law yn ystod 2021-2022

Maes Gwasanaeth	Cam 1	Cam 2	Cyfanswm
Porth Cynnal	9	12	21
Porth Gofal	1	0	1
	10	12	22

Derbyniwyd cyfanswm o 22 o gwynion mewn perthynas â Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol yn 2021-2022. Mewn cymhariaeth, derbyniwyd 24 o gwynion ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2020-2021 sy'n dangos gostyngiad bach yn nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

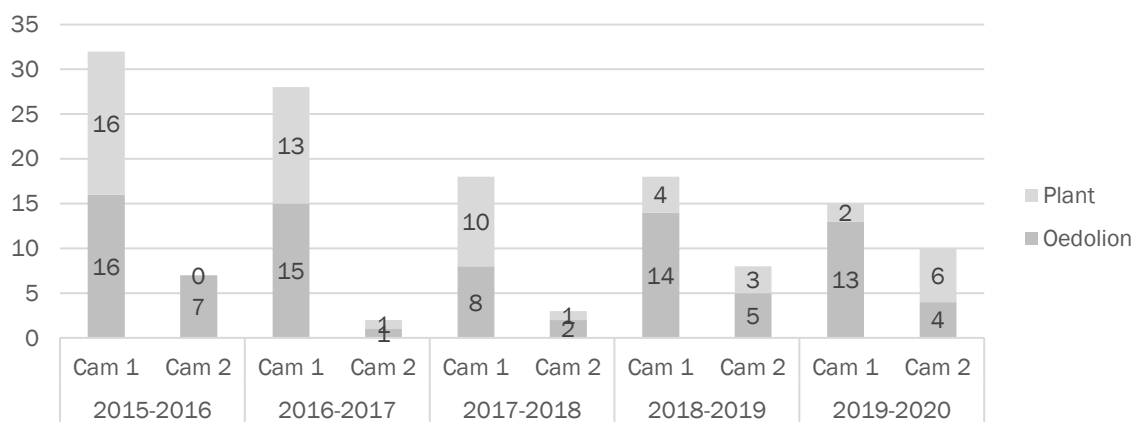
Mae staff y Gwasanaethau Cymdeithasol yn parhau i gydweithio'n agos â'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth trwy fynd ati i ddatrys unrhyw bryderon ac ymholiadau sy'n dod i law yn gynnar. Gellir dangos hyn trwy gymharu nifer yr ymholiadau/pryderon yn erbyn nifer yr achosion yr oedd angen eu hystyried o dan y drefn gwynion ffurfiol (h.y. caewyd 64% o'r holl gysylltiadau a dderbyniwyd gan y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth mewn perthynas â'r Porth Cynnal neu'r Porth Gofal heb fod angen eu huwchgyfeirio).

Data cymharol

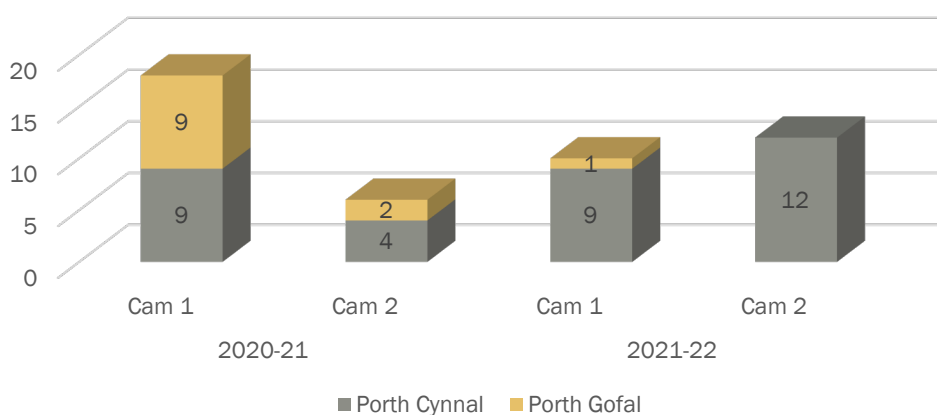
Fel y cyfeiriwyd ato yn y cyflwyniad, dim ond ar ddechrau 2020 y cafodd systemau cofnodi cwynion a rhyddid gwybodaeth eu halinio â'r strwythurau gwasanaeth a weithredwyd fel rhan o Strategaeth Gydol Oed a Llesiant y Cyngor. Felly dim ond cymhariaeth uniongyrchol y gellir ei gwneud rhwng perfformiad Gwasanaethau Porth Cynnal a Phorth Gofal, mewn perthynas â gweithgarwch cwynion, ar gyfer y blynyddoedd 2020-2021 a 2021-2022.

O ganlyniad, mae'r data a gafodd eu cynnwys yn adroddiadau blaenorol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'u darparu isod. Darperir hefyd gynrychiolaeth weledol o weithgarwch y gŵyn ar gyfer y strwythurau gwasanaeth presennol (h.y. ar gyfer 2020-2021 a 2021-2022).

Cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol 2015-2020

Cwynion Porth Cynnal a Phorth Gofal 2020 - 2022

Canlyniadau Cwynion fesul Gwasanaeth

Ceir dadansoddiad o nifer y cwynion a'u canlyniadau isod fesul maes perthnasol:

Porth Cynnal	Heb eu cadarnhau	Wedi eu cadarnhau'n (Yn llwyr neu'n rhannol)	Yn parhau/ Wedi'u hatal dros dro
Gofal Wedi'i Gynllunio (Oedolion) (3)	2		1
Gofal Wedi'i Gynllunio (Plant) (3)	2		1
Diogelu (4)	5		2
Cymorth Estynedig (9)	5	4	
Cyfanswm	14	4	3

Porth Gofal	Heb eu cadarnhau	Wedi eu cadarnhau'n (Yn llwyr neu'n rhannol)	Yn parhau/ Wedi'u hatal dros dro
Brysbennu Porth Gofal (1)			1
Cyfanswm			1

Terfynau Amser Cam 1

O'r 10 cwyn a ystyriwyd o dan Gam 1; ymatebwyd i 3 ohonynt o fewn y terfynau amser penodedig (h.y. 15 diwrnod gwaith) ac ymatebwyd i 7 achos arall y tu allan i'r terfynau amser.

Terfynau Amser Cam 2

Roedd 11 o'r 12 cwyn yr ymchwiliwyd iddynt o dan Gam 2 o weithdrefn gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cymryd hwy na'r terfynau amser penodedig (h.y. o fewn 25 diwrnod gwaith i'r gŵyn gael ei chytuno gan bob parti). Fodd bynnag, ymchwiliwyd i bob achos yn annibynnol, fel y nodir yn y canllawiau statudol a chyhoeddwyd pob ymateb ffurfiol cyn gynted â phosibl.

Dadansoddiad

Nid oedd nifer y cwynion a gafodd eu hystyried o dan weithdrefn gwynion statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod y cyfnod adrodd hwn (2021-2022) yn annhebyg i'r lefelau gweithgarwch a welwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, bu cynnydd yn nifer y cwynion a ystyriwyd o dan Gam 2 yn 2021-2022.

Roedd amseroedd ymateb ar ddau gam y broses gwynion hefyd yn gyson â'r flwyddyn flaenorol, er y cydnabyddir yr ymatebwyd i bob un ond un o'r cwynion yr ymchwiliwyd iddynt o dan Gam 2 yn ystod y cyfnod hwn y tu allan i'r terfynau amser a bennwyd. Nid yw hyn, ynndo'i hun, yn peri pryder mawr oherwydd rhaid rhoi'r flaenoriaeth i sicrhau bod cwynion yn cael eu hymchwilio'n drylwyr, ac y rhoddir ystyriaeth ofalus i'r canfyddiadau a'r argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau o'r fath.

Derbyniodd Porth Cynnal fwy o gwynion fesul gwasanaeth, ond mae hyn yn bennaf oherwydd natur y gwasanaethau hyn a chymhlethdod yr achosion y maent yn delio â nhw.

O'r 22 o gwynion a dderbyniwyd ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol, cadarnhawyd 4 yn dilyn ymchwiliad, sy'n cyfateb i 17% o'r holl gwynion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd. Mae hwn yn ganlyniad cadarnhaol o'i gymharu â'r data sydd ar gael ar gyfer 2020-2021 a ddaeth i'r casgliad bod 58% o'r holl gwynion wedi'u cadarnhau (h.y. wedi'u cyfiawnhau).

Themâu a thueddiadau

Mae cyfathrebu gwael yn parhau i fod yn ffactor cyson yn y rhan fwyaf o gwynion, ac yn y rhan fwyaf o achosion gellir mynd i'r afael â'r rhain yn brydlon ar lefel gwasanaeth i atal y materion rhag gwaethygu'n ddiangen. Roedd hyn yn wir yn achos 62 o ymholiadau/pryderon a adroddwyd uchod sy'n llawer uwch na nifer yr achosion a symudodd ymlaen wedi hynny o dan y broses gwynion ffurfiol.

Terfynau Amser

Fel y nodwyd yn 2020-2021, mae angen gwella'r amseroedd ymateb yng Ngham 1 y broses gwynion. Mae gofyniad yng Ngham 1 i gynnig 'trafodaeth' rhwng yr achwynydd a'r Rheolwr Corfforaethol perthnasol. Felly, roedd sicrhau bod rheolwyr ar gael yn ystod y pandemig yn heriol, yn ogystal â cheisio cydlynu pryd oedden nhw a'r achwynydd ar gael. Felly mae methu â bodloni terfynau amser penodedig o dan yr amgylchiadau hyn yn ddealladwy. Fodd bynnag, bydd hyn yn parhau i gael ei fonitro mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol.

Gwersi a Ddysgwyd

Ym mhob achos lle tybir bod cwyn yn cael ei chadarnhau (naill ai yn ei chyfanrwydd neu elfennau penodol ohoni) mae'n hollbwysig bod argymhellion yn cael eu rhoi ar waith i ddysgu gwersi ac atal unrhyw ailadrodd yn y dyfodol. Rhoddir enghreifftiau isod o rai o'r gwersi a ddysgwyd o'r cwynion a dderbyniwyd yn ystod 2021-2022.

- *Cytunwyd y byddai'r Gwasanaeth yn rhoi gwelliannau ar waith yn y broses i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â'r Cyngor yn rhannu gwybodaeth yn amserol i ddefnyddwyr gwasanaeth. Yn ogystal, gosodwyd rhannu gwybodaeth fel eitem ar agenda'r cyfarfod perthnasol pan ddaw gweithwyr proffesiynol at ei gilydd i reoli pryderon, a ddylai felly atal unrhyw oedi diangen mewn perthynas â'r materion hyn rhag digwydd yn y dyfodol.*
- *Cytunodd y Cyngor i nodi unrhyw anghenion hyfforddi neu friffio o fewn y Gwasanaeth a ddarperir mewn perthynas â gwahanol fodolau darparu gofal a chymorth a materion cysylltiedig o ran galluedd meddyliol, colli rhyddid, gofal wedi'i lywio gan drawma.*

- *Bydd yr holl Weithwyr Cymdeithasol sy'n gweithio gyda phlant a theuluoedd yn cael eu hysbysu, yn ysgrifenedig a thrwy gyfarfod tîm ac o dan oruchwyliaeth y Rheolwr Tîm, o'u cyfrifoldeb i rannu canlyniadau ymholiad Adran 47 gyda rhieni, yn unol â'r Gweithdrefnau Diogelu Cenedlaethol ar gyfer Cymru. Bydd staff yn cael eu hysbysu bod yn rhaid rhannu'r wybodaeth hon ar ôl i broses Adran 47 ddod i ben a chyn i rieni dderbyn adroddiadau sydd i'w cyflwyno mewn Cynhadledd Amddiffyn Plant Gychwynnol.*

Cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Yn ystod 2021-2022 derbyniodd y Cyngor naw cyswllt newydd gan swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymwneud â chwynion Gwasanaethau Cymdeithasol. Cafodd y rhain eu categorio gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel a ganlyn:

- Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion (6)
- Gwasanaethau Cymdeithasol Plant (3)

Nid yw hyn yn cynrychioli unrhyw newid yn nifer y cwynion am y Gwasanaethau Cymdeithasol Plant a dderbyniwyd o'i gymharu â 2020-2021, a chynnydd (o un achos) ynghylch Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion.

Ni chafodd yr un o'r cwynion a gyfeiriwyd at yr Ombwdsmon eu cyfeirio ar gyfer ymchwiliad ffurfiol er bod pedwar achos wedi cael eu datrys trwy ddatrysiad cynnar/setliad gwirfoddol:

Gwasanaeth a Chyfeirnod	Crynodeb o'r Gŵyn	Camau Gweithredu a Gytunwyd
Porth Cynnal (202106308)	Cwyn ynghylch y profiad a gafwyd gyda'r Cyngor, a bod y Cyngor wedi methu ag uwchgyfeirio'r gŵyn i gŵyn cam 2 pan ofynnwyd am hynny.	Cytunodd y Cyngor y byddai'r gŵyn yn cael ei huwchgyfeirio i ymchwiliad cam 2. Cytunwyd hefyd i anfon llythyr ymddiheuro at yr achwynydd am yr oedi wrth uwchgyfeirio'r gŵyn pan ofynnwyd am hynny.
Delio â Chwynion/Porth Cynnal (202100516)	Roedd y Cyngor wedi methu ag ymdrin â chwyn am y Gwasanaethau Cymdeithasol mewn modd amserol.	Cytunodd y Cyngor i gynnig taliad "amser a thrafferth" o £150 i'r achwynydd; rhoi ymddiheuriad ffurfiol i fynd i'r afael â'r methiannau a nodwyd mewn perthynas â thrin y gŵyn, yn ogystal â chysylltu â'r achwynydd i gadarnhau y byddai ei gŵyn yn cael ei hymchwilio yn unol â'r cam mwyaf priodol o weithdrefn gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol.
Delio â Chwynion/Porth Cynnal (202102036)	Cwyn nad oedd y Cyngor wedi darparu ymateb i'r achwynydd i'w gŵyn am y Gwasanaethau Cymdeithasol a gyflwynwyd i'r Cyngor ym mis Tachwedd 2020.	Cytunodd y Cyngor i ymddiheuro i'r achwynydd am yr oedi cyn ymateb i'w gŵyn yn ogystal ag egluro'r oedi. Cytunodd y Cyngor hefyd i ddarparu ymateb i gŵyn a chynnig £200 i gydnabod yr amser a'r drafferth o wneud ei gŵyn.

Delio â Chwynion/Porth Cynnal (202106906)	Roedd y Cyngor wedi methu ag ymateb i gŵyn am y Gwasanaethau Cymdeithasol a hefyd wedi methu ag ymateb i'w lythyrau.	Cytunodd y Cyngor i gysylltu â'r achwynydd i sefydlu a hoffai i'w gŵyn gael ei thrin ar gam 1 neu 2 o drefn gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol. Darparodd y Cyngor ymddiheuriad hefyd am fethu ag ymateb i'w lythyrau.
---	--	---

Daeth y 5 achos arall i ben fel a ganlyn:

- Caewyd pedwar achos ar ôl ystyriaeth gychwynnol gan yr Ombwdsmon (e.e. roedd yn fodlon nad oedd unrhyw gamweinyddu ar ran y Cyngor neu ni fyddai llawer i'w ennill pe bai'r Ombwdsmon yn ymchwilio i'r gŵyn).
- Roedd 1 achos yn parhau i gael ei ystyried gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 31 Mawrth 2022.

Canmoliaeth

Derbyniwyd cyfanswm o 104 o ganmoliaethau sydd wedi'u dadansoddi fesul gwasanaeth:

Maes Gwasanaeth	Canmoliaeth a dderbyniwyd
Porth Cynnal	27
Porth Gofal	77
Cyfanswm	104

Rhoddir enghreifftiau o'r ganmoliaeth a dderbyniwyd isod:

"Roeddem ni'n ddiolchgar iawn am yr amser a gymerodd X i ymweld â ni ac asesu ein hanghenion am wasanaethau gofal a chymorth. Roedd hi'n drylwyr iawn wrth egluro i'r ddau ohonom ni sut y bydd y pecyn gofal a chymorth yn gweithio, ac mae fy ngŵr a minnau'n hapus i dderbyn ei argymhellion." — Porth Cynnal

"Diolch am wneud i mi deimlo'n ddiogel, mae'n rhoi tawelwch meddwl i mi" – Porth Gofal

"Hoffwn i achub ar y cyfle hwn i ddiolch i chi a'r holl ofalwyr am y cymorth a'r gofal a gafodd mam. Rwy'n gwerthfawrogi hynny'n fawr." – *Porth Gofal*

"Diolch yn fawr iawn am drefnu'r cyfarfod adolygu ac am y ffordd wych roeddech chi wedi delio â sefyllfa anodd iawn. Rwy'n ddiolchgar iawn am bopeth rydych yn ei wneud i helpu mam" – *Porth Gofal*

"Mae ein teulu yn gwerthfawrogi cefnogaeth a charedigrwydd Gweithiwr Cymdeithasol Dad, a dod o hyd i gartref addas iddo fe. Rydym ni'n ddiolchgar bod e'n agos i ni ac yn hapus gyda'r cartref." – *Porth Cynnal*

Enghreifftiau o'r ganmoliaeth a gafwyd gan Wasanaethau Porth Cymorth Cynnar

"Neges sydyn i ddiolch am yr anrheg hyfryd o de prynhawn i ddau a gawson ni trwy'r post. Rwy'n gwerthfawrogi hynny'n fawr iawn."

"Mae gennym ni Daliadau Uniongyrchol ar gyfer aelod o'r teulu ac roedd yn anodd am rai blynyddoedd i gael y Cynorthwyydd Personol a'r person iawn. Nawr bod gennym ni'r person iawn mae e'n mwynhau mynd allan am ychydig oriau sy'n wych – mae'n dda iddo fe fynd allan heb i ni orfod bod yno gyda fe trwy'r amser. Mae angen iddo fel gael amser i'w hunan hefyd."

4. Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai rydym yn eu helpu

Y chwe safon ansawdd a ddefnyddir i fesur perfformiad yr Awdurdod Lleol yn erbyn y canlyniadau llesiant yw:

1. Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu'r canlyniadau llesiant personol y mae pobl yn dymuno eu cyflawni
2. Gweithio gyda phobl a phartneriaid i amddiffyn a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol pobl
3. Cymryd camau i amddiffyn a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed
4. Annog a helpu pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas
5. Rhoi cymorth i bobl ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol iach
6. Gweithio gyda phobl a rhoi cymorth i bobl gael mwy o lesiant economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n ateb eu hanghenion

Beth wnaethom ni gynllunio i'w wneud y flwyddyn ddiwethaf?

Mae ein hamcanion yn canolbwyntio ar ddull gweithredu gydol oed a theulu tra hefyd yn bodloni anghenion oedolion a phlant yn unol â gofynion statudol ac arfer gorau.

Amcan Covid-19

- Parhau i weithio'n agos gydag asiantaethau partner i leihau'r risg o ledaenu'r haint
- Gweithredu cynlluniau addasu yn effeithiol
- Adfer

Amcan Gwella 1

Sicrhau bod trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yn cael ei gyflawni yn ystod 2021/22 mewn partneriaeth â gwasanaethau corfforaethol ac asiantaethau partner eraill.

- Gweithio mewn partneriaeth ar y cynllun ad-drefnu corfforaethol, gan alluogi dull gweithredu effeithlon ar draws y Cyngor cyfan
- Sicrhau bod y gofynion statudol ar gyfer gofal cymdeithasol wedi'u diffinio'n eglur o fewn y strwythur
- Sicrhau bod gwasanaethau cadarn yn eu lle er mwyn i ddinasyddion allu cyflawni eu canlyniadau personol

Amcan Gwella 2

Sicrhau bod gan yr Awdurdod Lleol lais cryf yn y rhanbarth o hyd

- Sicrhau cyfranogiad ymrwymedig rheolaidd ym mhob digwyddiad partneriaeth rhanbarthol gan staff perthnasol
- Sicrhau bod Ceredigion yn manteisio'n llawn ar yr adnoddau sydd ar gael i ni gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Dylanwadu ar ddatblygiadau trwy'r rhanbarth ac yn genedlaethol

Amcan Gwella 3

Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn effeithiol, ynghyd â'i bartneriaid, wrth sicrhau a defnyddio Cronfeydd Trawsnewid i hybu canlyniadau gwell i bobl yng Ngheredigion

- Parhau i ddatblygu'r Prosiect Gofal wedi'i Alluogi gan Dechnoleg ar y cyd â Sir Gaerfyrddin/Sir Benfro a Hywel Dda
- Cydweithio â Hywel Dda i hybu'r agenda gweithio integredig, gan gynnwys y Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym
- Cydweithio â'r Gwasanaeth Iechyd a'r trydydd sector i ddatblygu adnoddau a chanolfannau cymunedol

Meysydd i'w Datblygu:**Porth Cymorth Cynnar**

- Canolfannau Llesiant – datblygu cyfleusterau sy'n gwella'r cynnig gweithgarwch corfforol a hamdden craidd gyda mannau cyfarfod, ymgynghori a thriniaeth. Bydd y Ganolfan Llesiant yn ymgorffori gwasanaethau sy'n ystyried ac yn gwella agweddau corfforol, cymdeithasol, emosiynol a meddyliol llesiant unigolyn ac yn cyfrannu at alluogi unigolion i gyflawni eu potensial llawn.
- Datblygu a darparu ymhellach weithgareddau ac ymyriadau cymunedol cyfunol, â ffocws gydol oedran i alluogi grymuso, gwydnwch ac annibyniaeth.
- Cydweithio â rhanddeiliaid allweddol a sefydliadau'r sector gwirfoddol i ddatblygu ystod o wasanaethau i ddiwallu'r anghenion sy'n esblygu o fewn ein cymunedau i gefnogi a galluogi unigolion a theuluoedd yng Ngheredigion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu.

Porth Gofal:

- Datblygu gwasanaeth cymorth taliadau uniongyrchol yn fewnol
- Gofal Cartref – dilyniant gyda model darparu gwasanaeth hybrid gyda Galluogi
- Gweithredu'r Gweithwyr Cymorth Iechyd a Gofal Cymdeithasol fel rhan o'r Rhaglen Drawsnewid 3
- Maethu – cynllun datblygu gwasanaeth gan gynnwys recriwtio a hyfforddi gofalwyr maeth newydd
- Adolygu Gwasanaethau Dydd – canolbwyntio ar wydnwch cymunedol ac unigol, strategaethau atal a grymuso a chyfleoedd seibiant

Porth Cynnal:

- Datblygu dulliau atal ac adfer ar draws Gwasanaethau Porth Cynnal a'r Model Gydol Oed a Llesiant a chydag asiantaethau partner sy'n canolbwyntio ar lesiant meddwl, cam-drin domestig, camddefnyddio sylweddau
- Mentrau Lleihau Plant sy'n Derbyn Gofal Diogel
- Prosiectau rhanbarthol a lleol: datblygu llety diogel wedi'i lywio gan drawma i blant a llety lleol i rieni a babanod
- Ymgorffori arferion Arwyddion Diogelwch

I ba raddau oeddem ni wedi llwyddo i weithio tuag at y blaenoriaethau hyn?

Amcan Covid-19

Drwy gydol 2021 -2022, ein hymateb i Covid-19 fu'r brif flaenoriaeth gorfforaethol o ran rheoli a lleihau'r risgiau a'r effeithiau mewn perthynas â'r pandemig byd-eang.

O'r cychwyn cyntaf, blaenoriaeth Cyngor Sir Ceredigion fu amddiffyn ei ddinasyddion a lleihau nifer y boblogaeth a fydd yn dal Covid-19 a nifer y marwolaethau. Ar y dechrau, roedd rhagamcanion lechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos y sefyllfa waethaf bosibl o 600 o farwolaethau yn y sir ac nid oedd hyn yn dderbyniol i ni.

Amlinellodd Cyngor Sir Ceredigion weledigaeth glir y gallai pob unigolyn, busnes a gwasanaeth ei deall a chytuno arni er mwyn sicrhau bod Ceredigion yn llwyddo nid yn unig i leihau marwolaethau a ragfynegydd trwy'r brig cyntaf ond yn bwysicach fyth ar gyfer unrhyw adegau brig a ragwelir yn y dyfodol.

- Cam 1 – Bod yn barod – Cau pob gwasanaeth nad yw'n hanfodol
- Cam 2 – Gweithredu – Darparu gwasanaethau o dan amodau'r cyfnod clo a rheoledig
- Cam 3 – Addasu a gwydnwch hirdymor
- Cam 4 – Adfer

Cydnabyddwn fod ein lleoliad daearyddol a'n poblogaeth wasgaredig wedi rhoi manteision unigryw i ni o ran rheoli'r feirws. Yn y cyd-destun hwn o'r cychwyn cyntaf rydym wedi rhoi nifer o strategaethau ar waith i atgyfnerthu ein manteision a cheisio atal y firws. Diolchwn i drigolion y sir am ddilyn yr arweiniad i'r llythyren, gan sicrhau fod y nifer yn y sir sydd wedi eu heintio gan Covid-19 wedi eu cadw yn gymharol isel trwy gydol y flwyddyn er gwaethaf rhai cyfnodau brig. Serch hynny, rydym yn cydnabod bod pob marwolaeth o Covid-19 wedi bod yn golled drist iawn ac yn ein cymunedau mae staff a'r cyhoedd fel ei gilydd wedi cael eu heffeithio'n fawr gan effaith y pandemig ar lesiant corfforol a meddyliol yn ogystal ag yn ariannol ac yn economaidd.

Strategaeth a gwneud penderfyniadau yn ystod y pandemig

Blaenoriaethau Strategol Cyngor Sir Ceredigion

- Diogelu iechyd a llesiant y rhai mwyaf agored i niwed, gan gynnwys gwasanaethau gofal i'r henoed a'r rhai y mae eu cyflyrau meddygol yn eu gwneud yn arbennig o agored i risg o Covid-19.
- Diogelu'r ddarpariaeth addysg o fewn ysgolion, colegau a phrifysgolion.
- Galluogi'r economi leol i oroesi.

Strwythur a phenderfyniadau'r Grŵp Rheoli Aur

Mae strwythur a phroses y Grŵp Rheoli Aur a roddwyd ar waith o ddechrau'r pandemig wedi gwneud penderfyniadau allweddol a'u gweithredu yn y meysydd canlynol:

- Cefnogaeth i'r rhai mwyaf agored i niwed

- Olrhain cysylltiadau
- Digonolrwydd a dosbarthu cyfarpar diogelu personol
- Cyflwyno'r defnydd o brofion llif unffordd a threfn profi staff
- Adleoli staff i gefnogi gwasanaethau rheng flaen
- Cartrefi gofal
- Asesu risg a rheoli heintiau
- Canllawiau a phrotocolau lleol helaeth
- Cefnogaeth ariannol a chaledi
- Cefnogi a hwyluso'r rhaglen brechu torfol
- Grwpiau Rheoli Arian wedi'u sefydlu'n benodol, gofal preswyl, olrhain cysylltiadau/tracio olrhain diogelu, addasiad economaidd, brechu/profi
- Cynrychiolaeth uwch swyddogion ar dimau rheoli digwyddiadau lleol a rhanbarthol
- Cynrychiolaeth uwch swyddogion ar fforymau lleol a rhanbarthol penodol Covid gan gynnwys Grŵp Ymateb i Covid Ceredigion, Grŵp Rhanbarthol Diogelu Covid, Is-grwpiau'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol/Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Cynllunio Addasu ac Adfer

Mae gan y Cyngor fap ar gyfer y cyhoedd sy'n amlinellu'r cerrig milltir allweddol mewn perthynas â newidiadau i wasanaethau ac adfer gwasanaethau fesul cam.

Mae cynlluniau adfer wedi'u drafftio ar draws pob maes gwasanaeth ac maent yn cynnwys;

- Cartrefi gofal preswyl (cynaliadwyedd staff ac adolygu trefniadau ymweld) i alluogi ymweliadau awyr agored a pharhau â chymorth aml-broffesiynol a chlinigol trwy dechnoleg i gefnogi cyfathrebu â gweithwyr proffesiynol neu ymweliadau diogel gan feddygon teulu, iechyd meddwl, dementia, therapi galwedigaethol/proffesiynau perthynol i iechyd
- Addasiadau gwasanaethau dydd anabled dysgu a phobl hŷn
- Addasiadau gofal seibiant
- Ystod eang o wasanaethau ymyrraeth gynnar/atal gan gynnwys rhai galwedigaethol awyr agored wedi'u trefnu, dysgu a gwaith, Tîm Cymorth Cyflogaeth i ailddechrau gwaith â thâl a chyfleoedd gwirfoddoli, gweithgareddau grŵp plant/pobl ifanc awyr agored wedi'u trefnu a'u cymeradwyo, dosbarthiadau ymyrraeth iechyd awyr agored/dosbarthiadau ymarfer corff i oedolion
- Gwasanaeth Llesiant Meddwl
- Addasiad Gwasanaeth Cwnsela Ysgolion

Heriau o ran y Gweithlu

Rhoddwyd rhaglen adleoli staff ar waith yn ystod camau cynnar y pandemig i gynorthwyo gwasanaethau allweddol gan gynnwys cartrefi gofal a hybiau ysgol sy'n gofalu am blant agored i niwed. Bu ffocws parhaus ar recriwtio gyda nifer o ymgyrchoedd yn fewnol ond hefyd yn cefnogi darparwyr allanol gydag ymgyrchoedd.

Mae'r heriau o recriwtio a chadw staff allweddol, yn benodol gweithwyr cymdeithasol a therapyddion galwedigaethol wedi bod yn sylweddol trwy gydol 2021-2022, fodd bynnag cydnabyddir bod hon yn duedd genedlaethol ac mae cyfleoedd o ran gweithio rhanbarthol wedi'u harchwilio. Mae gan y Cyngor strategaeth ar gyfer ateb yr her hon gan gynnwys y dulliau canlynol:

- Cynyddu nifer yr hyfforddeiaethau gwaith cymdeithasol
- Cynnig cyfleoedd cymwysterau a llwybrau dysgu i'r staff presennol

- Lleoliadau myfyrwyr
- Adolygu rolau a gwerthuso swyddi
- Gloywi hysbysebu – ymgyrchoedd dwys a newydd i ymuno â Cheredigion
- Defnyddio staff asiantaeth lle bo angen ochr yn ochr â staff Ceredigion

Cefnogi Llesiant Staff

Rydym wedi ymrwmo i ddarparu cymorth ymatebol, hygyrch a chynhwysol i staff trwy gydol y pandemig, gan gynnwys:

- Swyddog Iechyd a Llesiant Gweithwyr
- Pecyn Cymorth i Weithwyr
- Iechyd Galwedigaethol
- Dull ymatebol gan gynnwys arolygon/holiaduron llesiant, trafodaethau gyda rheolwyr a thimau, proses arfarnu symlach, sesiynau galw heibio
- Gweithgarwch a chefnogaeth ar draws y sefydliad gan gynnwys, gwybodaeth ar y fewnwyd, Dydd Mercher Llesiant, gweithgareddau, gweminarau llesiant, staff gwarchod
- Gweminarau iechyd a llesiant pwrpasol, cyfarfodydd rheolaidd gyda'r Rheolwr Corfforaethol/Rheolwyr Cofrestredig
- Cymorth i staff unigol mewn cartrefi gofal

Ffyrdd newydd o weithio yn y dyfodol

Mae'r 24 mis diwethaf wedi golygu newid sylweddol yn y ffordd y mae'r Cyngor a'i staff wedi gorfod gweithio a chwrdd â galw dyddiol y gwasanaethau y mae'n eu darparu.

Ym mis Mawrth 2022, cyhoeddodd CSC ei Strategaeth Gweithio Hybrid 2022-2025. Mae'r Strategaeth yn nodi'r weledigaeth a'r dulliau gweithredu cysylltiedig a ddefnyddir i sicrhau bod gan Gyngor Sir Ceredigion weithlu sydd â'r sgiliau a'r gallu i weithio mewn ffordd sy'n addas ar gyfer dyfodol ein sefydliad, mewn mannau gwaith sy'n diwallu ei anghenion ac mewn modd cynaliadwy.

Ar ôl ymateb yn dda i heriau cychwynnol y pandemig, mae'r ffocws yn ystod y flwyddyn hon wedi symud i sut y gallwn ddysgu ac adeiladu o'r profiad. Sefydlwyd y prosiect 'Y Ffordd Rydym yn Gweithio' i adolygu'r arferion gweithio o bell a fabwysiadwyd yn ystod y pandemig. Nod y prosiect oedd archwilio'r awydd am newid hirdymor o fewn y gweithlu ac i ba raddau y mae newid yn y weledigaeth strategol ehangach o ble, pryd, a sut rydym ni fel sefydliad yn mynd ati i weithio. Fel rhan o'r prosiect cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu staff sylweddol ym mis Ebrill 2021. Pwrpas yr ymarfer oedd casglu adborth, profiadau, syniadau, a gofynion y gweithle yn y dyfodol i gefnogi gwneud penderfyniadau strategol.

Mae'r ymatebion a'r themâu sylfaenol sy'n dod i'r amlwg o'r ymarfer ymgysylltu â staff, yn ogystal ag ymchwil cenedlaethol, tueddiadau, a mewnwelediadau, wedi llywio datblygiad ein gweledigaeth a'n strategaeth tuag at symud i ffyrdd newydd o weithio yn y tymor hir.

Ein nod yw sefydlu model gweithio hybrid sy'n rhoi mwy o hyblygrwydd i'n pobl wrth gydbwysu eu bywydau gwaith a chartref. Rydym am adeiladu diwylliant lle mae ein pobl yn teimlo eu bod yn ymddiried ynddynt ac yn cael eu grymuso, a bydd ganddynt fwy o ryddid o ran sut, ble a phryd y cyflawnir eu gwaith. Rhoddir ffocws ar ganlyniadau yn hytrach na phresenoldeb yn ein swyddfeydd. Ni fydd y lefel hon o hyblygrwydd, oherwydd natur rhai rolau, yn gyraeddadwy i bawb. Fodd bynnag, bydd ymrwymiad o hyd i archwilio sut y gellir cynnwys lefel o hyblygrwydd mewn rolau ar draws y sefydliad.

Er mwyn cefnogi gweithrediad llwyddiannus ein model gweithio hybrid mae 3 ffrwd waith allweddol wedi'u nodi:

- Dylunio Gweithle
- Atebion Digidol
- Polisiau, Gweithdrefnau a Hyfforddiant

Bydd arweiniad a chyfeiriad strategol ar gyfer gweithredu yn cael eu darparu gan Fwrdd Prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio. Bydd y 3 ffrwd waith yn adrodd i fwrdd y prosiect. Bydd gan bob ffrwd waith swyddog arweiniol dynodedig a fydd yn cydlynu'r maes gwaith ac yn adrodd i fwrdd y prosiect ar gynnydd yn ystod 2022/23.

Adferiad ariannol a busnes

Mae'r Cyngor wedi galluogi a grymuso amrywiaeth o wasanaethau a mentrau trwy wahanol ffrydiau ariannu gan Lywodraeth Cymru yn ystod y pandemig. Mae'r rhain wedi cynnwys y Gronfa Galedi sydd wedi darparu cymorth penodol ar gyfer gwasanaethau gofal preswyl a rheng flaen. Mae'r Gronfa hon wedi galluogi gwasanaethau mewnol a gwasanaethau a gomisiynir i ganolbwyntio ar eu cynlluniau adfer. Cafwyd cyllid grant i fusnesau a chymorth ar gyfer ailagor yr economi ymwelwyr sy'n bwysig iawn i'r adferiad economaidd cyffredinol yng Ngheredigion.

Mae gwaith hefyd wedi symud ymlaen yn unol â nodau ac amcanion Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2020-2022 y Cyngor sy'n canolbwyntio'n gryf ar liniaru effaith ariannol a chymdeithasol Covid-19 ar lesiant unigolion a chymunedau. Cyflwynwyd adroddiad cynnydd i aelodau'r Cabinet ym mis Tachwedd 2021.

Amcan Gwella 1 – Trawsnewid y Gwasanaethau Cymdeithasol

Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027 a Chynllun Gweithredu

Ar 21 Hydref 2021, cymeradwywyd Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027 a'r Cynllun Gweithredu gan Gynghorwyr Ceredigion.

Mae'r Strategaeth yn nodi'r weledigaeth a'r dulliau cysylltiedig o drawsnewid sut y gellir cefnogi iechyd, llesiant a diogelwch pobl yng Ngheredigion.

Ei nod yw nodi'n gynnar yr hyn sy'n peri pryder i bobl ac atal hyn rhag gwaethygu, lle bynnag y bo modd, trwy ymateb amserol a chymesur.

Mae'r Strategaeth hefyd yn darparu model i ymdrin ag achosion sylfaenol pryderon ac mae'n cynnwys amcanion allweddol a meysydd angen â ffocws. Mae'r Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu yn symud ymlaen â'r gwaith cychwynnol i ad-drefnu gwasanaethau yn 2019 a gafodd ei ohirio yn 2020 oherwydd y pandemig. Fodd bynnag, mae'r gwaith o drawsnewid gwasanaethau bellach wedi symud ymlaen yn dda, mae gofal cymdeithasol a dysgu gydol oes wedi integreiddio i greu tri gwasanaeth – Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Phorth Cynnal. Mae'r gwasanaethau hyn, ynghyd â Chyswllt Cwsmeriaid, yn ffurfio'r pedwar prif faes sy'n dod o fewn y Rhaglen Gydol Oed a Llesiant.

Mae'r Strategaeth hon yn rhan allweddol o Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion sy'n dangos y prif flaenoriaethau ar gyfer y Cyngor. Nod y blaenoriaethau yw galluogi darparu

gwasanaethau a fydd yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion. Mae darparu cefnogaeth i bobl o bob oed ac angen yn her sylweddol i'r Cyngor gydag adnoddau cyfyngedig. Mae proffil cymdeithas a demograffeg wedi newid yn sylweddol dros y ddegawd ddiwethaf yn y sir gyda chynnydd sylweddol yn nifer yr achosion ac effaith camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl gwael a cham-drin domestig a grwpiau oedran hŷn yn byw'n hwy. O ganlyniad, mae'r galw am rai gwasanaethau wedi cynyddu gan roi mwy o bwysau ariannol ar y meysydd gwasanaeth hynny. Yn ogystal, mae'r lefelau diweithdra ynghyd â'r lefelau incwm isel wedi gosod anawsterau cynyddol ar allu pobl i gael mynediad i dai diogel, fforddiadwy.

Un o flaenoriaethau allweddol y Strategaeth Gorfforaethol yw galluogi cydnheredd unigolion a theuluoedd. O fewn y flaenoriaeth hon mae'r Cyngor yn ceisio cyflawni'r canlyniadau allweddol:

- Bydd gwell ansawdd bywyd gan ddinasyddion o bob oedran.
- Rhwydweithiau cymorth gwell i deuluoedd a'r rhai sydd mewn angen ar draws y sir
- Llesiant ac iechyd gwell trwy fabwysiadu ymyraethau effeithiol
- Bydd rhwydweithiau sefydledig o grwpiau gwirfoddol a chymunedol ar draws y sir sy'n darparu cymorth ataliol strategol, gan felly cynyddu gwydnwch y gymuned a gofal cymdeithasol cynaliadwy
- Gwell dewis ac ansawdd tai lleol.

Mae'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant yn disgrifio'r daith y bydd y Cyngor yn ei chymryd, ochr yn ochr â'i bartneriaid, i drawsnewid ei ffordd o weithio ac i gyflawni ei weledigaeth. Mae'n darparu'r cyd-destun strategol i ysgogi comisiynu yn y dyfodol, darparu gwasanaeth gweithredol, rheoli gofal a'n rôl o ran integreiddio gwasanaethau.

Mae'r Cynllun Gweithredu yn amlinellu'n glir yr hyn sydd ei angen dros y tair blynedd nesaf (ac i ddangos beth sy'n debygol yn y blynyddoedd y tu hwnt i hynny) i fynd i'r afael â'r achosion sylfaenol i gyflawni 5 amcan allweddol y Strategaeth ac, ochr yn ochr â'n partneriaid, ail-gydbwysu'r gofal a'r cymorth a ddarperir yng Ngheredigion.

5 Amcan Allweddol y Strategaeth;

- Hyrwyddo iechyd a llesiant cadarnhaol a helpu pobl i gefnogi eu hunain
- Cryfhau teuluoedd fel y gall plant aros yn eu gofal
- Galluogi unigolion i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau eu hunain
- Darparu ymagweddau cymesur at ofal a chymorth a reolir
- Amddiffyn unigolion a'u gwarchod rhag camdriniaeth, niwed ac esgeulustod

Ffrydiau Gwaith Gweithredu

Mae ystod o ffrydiau gwaith i symud ymlaen gyda'r newidiadau a'u gweithredu wedi'u sefydlu sy'n adrodd i Fwrdd y Rhaglen Gydol Oed a Llesiant:

- Datblygu Strategaeth
- Systemau a Phrosesau
- Adolygu Cynlluniau Lefel Gwasanaeth a chontractau
- Arwyddion Diogelwch
- Prosesau Adnoddau Dynol
- Cyllid a Chaffael

Sesiynau Gwybodaeth ac Ymgysylltu i Staff

Yn ystod Gorffennaf, Awst a Medi 2021, cynhaliwyd nifer o sesiynau gwybodaeth a holi ac ateb gyda staff i drafod a derbyn adborth ar y Strategaeth a Chynllun Gweithredu Gydol Oed a Llesiant. Roedd hwn yn ymarfer gwerthfawr iawn o ran datblygu'r Strategaeth a chryfhau mewnbwn staff ynghylch y camau gweithredu arfaethedig.

Defnyddiwyd fersiwn o'r fideo ynghyd â deunydd arall hefyd mewn sesiynau asiantaethau partner a defnyddwyr gwasanaeth.

Yn dilyn ymlaen o'r sesiynau gwybodaeth staff a gynhaliwyd dros yr haf, lanswyd yr ymgynghoriad gydol oed a Llesiant ffurfiol ar ad-drefnu gwasanaethau a rolau gyda staff ar 1 Rhagfyr 2021 a daeth i ben ar 31 Ionawr 2022.

Cafodd y rhan fwyaf o dimau ar draws Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Phorth Cynnal eu cynnwys yn yr ymgynghoriad hwn ac eithrio Gwasanaethau Gofal Preswyl a Gwasanaethau Dydd. Roedd yr ymgynghoriad ar gyfer y timau hynny wedi'i gynllunio i'w gynnal ym mis Ionawr 2022 ond fe'i gohiriwyd wedyn tan ddyddiad diweddarach ar gyfer gwaith paratoi pellach. Bydd y gwaith o ad-drefnu rolau a swyddogaethau ar draws y model yn cael ei gwblhau ar ôl sefydlu Gwasanaethau Gofal Preswyl ac Uniongyrchol.

Roedd yr ymgynghoriad yn gyfle i ofyn unrhyw gwestiynau mewn ymateb i ad-drefnu'r sefydliad ac i drafod yr egwyddorion i'w mabwysiadu ar draws y gwasanaethau.

Arwyddion Diogelwch

Agwedd allweddol ar y Rhaglen Gydol Oed a Llesiant yw gwreiddio yr arferion Arwyddion Diogelwch ac mae'r gwaith wedi parhau i ddatblygu'r defnydd o'r fframwaith fel sail ganolog i hynny. Wrth y drws ffyrnt ac yn yr asesiad gwnawn hyn drwy sicrhau bod yr wybodaeth a gesglir gennym gan ddinasyddion yn uniongyrchol neu drwy asiantaethau eraill yn cael ei defnyddio'n briodol i roi dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ar waith ar sail cwestiynau sylfaenol fel, 'Beth sy'n peri gofid i chi?' a 'Beth sy'n gweithio'n dda?' O ganlyniad i'r rhain, rydym yn ceisio mynd ati i ddatblygu ymhellach wasanaethau ar gyfer dinasyddion sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, yn seiliedig ar gryfderau, yn ymateb yn brydlon ac yn greadigol, ac yn canolbwyntio bob amser ar yr hyn sy'n bwysig i'r unigolyn. Mae sesiynau hyfforddi Arwyddion Diogelwch sylfaenol ac uwch wedi'u darparu i staff yn ystod 2021-2022.

Goruchwyliaeth Staff a Chymorth Proffesiynol

Lansiwyd y Polisi Goruchwyllo Gydol Oed a Llesiant ym mis Medi 2021. Mae'r polisi'n nodi'r ffordd y dylai'r holl weithwyr, staff asiantaeth, gwirfoddolwyr a myfyrwyr sy'n gweithio ym maes gydol oed a Llesiant gael eu goruchwyllo a'u cefnogi mewn perthynas â'u harferion gwaith. Mae hyn yn cwmpasu ystod eang o rolau, cyfrifoldebau a swyddogaethau staff. Sail y polisi yw bod goruchwyliaeth o ansawdd da ac effeithiol yn darparu ffordd o gefnogi staff i gyflawni ein gweledigaeth gyfunol yn ogystal ag amcanion sefydliadol, tîm ac unigol. Mae hefyd yn cefnogi cyflawni a chynnal safonau uchel o ran darparu gwasanaethau i bobl Ceredigion.

Mae'r polisi yn mabwysiadu'r egwyddorion Arwyddion Diogelwch, ac mae'n arwain rheolwyr llinell i ddilyn dull 'ymholiad gwerthfawrogol' sgysiol, gan gynnwys cwestiynu adfyfyriol i alluogi ymarfer myfyrio gan felly hyrwyddo arweinyddiaeth arfer cydgyngyrchiol yn hytrach na dull gorchymyn-a-rheolaeth cyfeiriadol. Bydd hefyd yn helpu i nodi atebion ar gyfer yr unigolyn sy'n cael ei gefnogi a/neu'r aelod o staff sy'n goruchwyllo tasg/gweithgaredd a chynnwys a gosod pobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau wrth wraidd eu ymarfer.

Amcan Gwella 2 – Partneriaeth

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi parhau i ymgysylltu'n weithredol â Phartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a fforymau partneriaeth allweddol eraill gan gynnwys Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru a Bwrdd Partneriaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol. Mae'r rhain yn gyfrwng i hybu gwelliannau rhanbarthol ar draws y maes gofal cymdeithasol, gan barhau i ganolbwyntio ar feysydd angen a blaenoriaethau penodol Ceredigion.

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cefnogi nifer o fforymau rhanbarthol ac maent yn ymgysylltu'n effeithiol â'r rhaglenni gwaith. Gwneir y mwyaf o gyfleoedd am gyllid rhanbarthol trwy bartneriaethau a mentrau rhanbarthol, gan gynnwys Rhaglen Drawsnewid Cymru Iachach a'r Gronfa Integredig Rhanbarthol fel olynydd i'r Gronfa Gofal Integredig.

Mae cyfranogiad llawn ym mhob fforwm cynllunio Covid-19 rhanbarthol hefyd wedi bod yn flaenoriaeth i ni yn ystod y flwyddyn hon.

Yn 2021 cynhaliodd Cyngor Sir Ceredigion ymarfer helaeth ar draws yr holl wasanaethau yn y Pyrth i ddrafftio cynigion ar gyfer defnyddio'r Gronfa Integredig Rhanbarthol a chyflwynwyd llawer o syniadau newydd ac arloesol mewn perthynas â datblygu gwasanaethau i blant ac oedolion a theuluoedd.

Amcan Gwella 3 – Rhaglen Drawsnewid Cymru Iachach

Fel rhan o Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru, roedd ein cyflwyniad gwreiddiol i raglen waith Gorllewin Cymru Iachach yn cynnwys:

Gwella bywydau trwy dechnoleg

- Gofal rhagweithiol sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg
- Fframwaith digidol a rennir

Cryfhau lleoliadau integredig

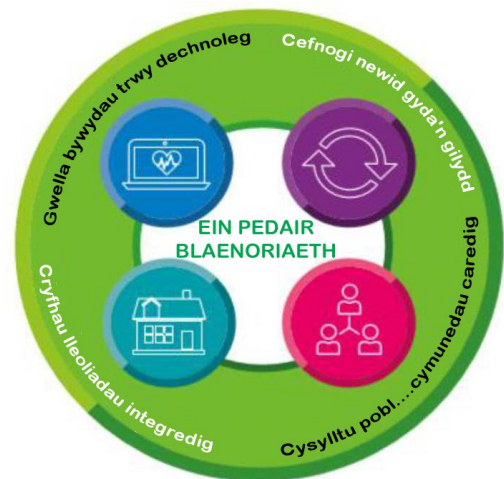
- Integreiddio cyson ar lwybr carlam
- Hunanreolaeth ragweithiol a gynorthwyr

Cefnogi newid gyda'n gilydd

- Ymgysylltu'n barhaus â dinasyddion
- Newid ymddygiad am byth

Cysylltu pobl....cymunedau caredig

- Creu cysylltiadau i bawb
- Adeiladu'r seilwaith i ddarparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol

Darparodd Llywodraeth Cymru gyfanswm o £11.89 miliwn i Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru i gefnogi'r camau i roi'r tair rhaglen y cytunwyd arnynt ac a restrir isod ar waith:

Rhaglen 1: Gofal rhagweithiol sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg

- Dull rhagweithiol o gadw pobl yn iach yn eu cymunedau
- Mae'n seiliedig ar ddull y profwyd ei fod yn gweithio yn Bilbao, Sbaen
- Mae tystiolaeth o Sbaen yn dangos ei fod yn cael effaith sylweddol ar alw ac ar lesiant
- Gofal pwrpasol wedi'i deilwra i'r unigolyn sy'n cael ei alluogi gan dechnoleg

- Asesiad llesiant manwl a chynlluniau llesiant a gefnogir
- Galwadau rhagweithiol gan ddefnyddio llwyfan Delta Wellbeing sy'n bodoli eisoes ac yn darparu manteision cynhenid
- Ymateb cyflym amlasiantaethol, gyda chymorth cymunedol lleol gwell
- Prosiect cynhwysiant digidol i gefnogi rhwydweithiau anffurfiol

Rhaglen 3: Integreiddio cyson ar lwybr carlam

- Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym sy'n darparu ymateb proffesiynol 24/7 mewn argyfwng
- Rhoddir y model ar waith ym mhob ardal, ac fe gaiff ei deilwra i sicrhau bod y trefniadau'n ateb gofynion lleol ac yn adeiladu ar y trefniadau presennol
- Capasiti ychwanegol yn y rhaglen i gefnogi mwy o integreiddio ar lefel ardal

Rhaglen 7: Creu cysylltiadau i bawb

- Rhoi model cysylltwyr cymunedol cyson ar waith ledled Gorllewin Cymru i greu cysylltiadau cymunedol ac adeiladu cydnherthedd
- Dinasyddion gweithredol – hybu a chefnogi gwirfoddoli
- Rhaglen bydis sy'n pontio'r cenedlaethau i feithrin sgiliau TG a sgiliau eraill
- Rhaglen 'Mae'r Gorllewin yn Garedig'
- Gwreiddio Dewis ac Info-engine
- Rhaglen sgiliau garlam ar gyfer staff sy'n darparu cymorth cymunedol

Cychwynwyd ar y tair rhaglen yn 2019/2020. Mae rhaglen 1 yn cael ei harwain yn rhanbarthol, rhaglen 3 yn cael ei harwain yn lleol, a rhaglen 7 yn cael ei harwain gan y trydydd sector ac wedi parhau yn ystod 2020/21.

Mae cynnydd cadarnhaol yr Amcan hwn, ein hymgyssylltiad â Phartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru a'r addasiadau a wnaed yn sgil blaenoriaethau Covid-19 wedi parhau trwy gydol 2021/22 fel y dengys adroddiadau chwarterol y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol.

Rhaglen 1:

Yn dilyn cyflwyno'r rhaglen fesul cam, mae CONNECT bellach yn cael ei gyflwyno ar draws y tair sir yn rhanbarth Hywel Dda. Ar ddiwedd chwarter un roedd 3584 o gleientiaid gweithredol CONNECT ar draws y tair sir, a'r mwyafrif ohonynt (1578) wedi'u cynnwys yn y garfan darged allweddol sef "atal".

Rhaglen 3:

Cyflwynodd cydweithwyr lechyd a Gofal Cymdeithasol Ceredigion eu hymagwedd at Weithiwr lechyd a Gofal Cymdeithasol integredig i Fwrdd y Gweithlu Rhanbarthol, a chynhyrchwyd llawer o ddiddordeb. Mae'r dull hwn hefyd yn cael ei ystyried fel ffordd o helpu i liniaru'r pwysau a deimlir ar draws y gweithlu sector cyhoeddus a phreifat nad ydynt yn gofrestredig yng Ngheredigion.

Rhaglen 7:

Ymunodd 584 o bobl â grŵp cyfryngau cymdeithasol Cysylltu â Charedigrwydd Ceredigion

Lansiodd Platfform CONNECT y Gwobrau Uwchlaw a Thu Hwnt sy'n cynnig raffl ar gyfer platfform cofrestredig gyda phedair gwobr fesul sir. Cynhaliwyd digwyddiad arddangos yn ystod hydref 2021 yng Ngheredigion gyda Span Arts Ray Ceredigion Play fel cyfle i ddysgu am y gwaith gwerthfawr yn ein cymunedau lleol i gefnogi gweithio rhwng cenedlaethau. Cynhyrchwyd fideo 3 munud yn rhoi cyfle i rannu gwybodaeth bellach gyda'r gynulleidfa.

Cynnydd ar Feysydd i'w Datblygu fel y nodwyd yn y flwyddyn flaenorol

Porth Cymorth Cynnar

- Canolfannau Llesiant – mae'r cynllunio'n parhau gyda Llanbedr Pont Steffan fel lleoliad y Ganolfan Llesiant gyntaf
- Mae Cynlluniau Addasu ac Adfer wedi datblygu'n dda i sicrhau gweithgareddau ac ymyriadau cymunedol gydol oed cyffredinol ac â ffocws, cyfunol sy'n galluogi grymuso, gwydnwch ac annibyniaeth
- Mae cydweithio agos â rhanddeiliaid allweddol a sefydliadau'r sector gwirfoddol wedi parhau i ddatblygu ystod o wasanaethau i ddiwallu'r anghenion esblygol o fewn ein cymunedau i gefnogi a galluogi unigolion a theuluoedd yng Ngheredigion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu

Porth Gofal:

- Mae'r gwasanaeth cymorth Taliadau Uniongyrchol bellach yn hollol weithredol fel gwasanaeth mewnol
- Gofal Cartref – mae dilyniant wedi parhau gyda'r model hybrid o ddarparu gwasanaeth gyda'r Gwasanaeth Galluogi, ac mae comisiynu yn y dyfodol yn cael ei ddatblygu
- Mae gweithredu'r Gweithwyr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol fel rhan o raglen Drawsnewid 3 wedi parhau
- Mae'r Gwasanaeth Maethu wedi llwyddo i recriwtio staff ac wedi cryfhau cymorth i ofalwyr
- Adolygiad Gwasanaethau Dydd – paratoi ar gyfer ymgynghoriad ar ad-drefnu ar gyfer 2022/23

Porth Cynnal:

- Mae dulliau atal ac adfer yn cael eu datblygu ar draws Porth Cynnal ar y cyd ag asiantaethau partner sy'n canolbwyntio ar lesiant meddyliol, cam-drin domestig a chamddefnyddio sylweddau
- Mae Strategaeth Ddiogelu ar gyfer Lleihau Nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal yn cael ei drafftio gyda chyfranogiad llawn rhanddeiliaid
- Mae prosiectau rhanbarthol a lleol i ddatblygu llety diogel wedi'i lywio gan drawma ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a llety lleol i rieni a babanod yn mynd rhagddynt yn dda
- Mae arfer Arwyddion Diogelwch yn cael ei ddatblygu gyda chyfranogiad llawn yn natblygiad ffurflenni cofnodi a dulliau ymarfer

Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion

O dan yr ymyriadau digartrefedd, yn 2021-22 cychwynnwyd 737 o achosion lle bu cysylltiadau oherwydd credir bod aelwydydd mewn perygl o fod yn ddigartref neu'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref ar y diwrnod. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o 258 o achosion oedd wedi cysylltu â'r gwasanaeth (cynnydd o 54%).

O'r 737 o achosion a agorwyd, darparwyd cyngor a chymorth i 40% (294) a'u helpu i atal digartrefedd. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd sylweddol yn yr achosion sy'n cael eu cyflwyno i'r tîm

ac sy'n cael cymorth trwy ddefnyddio Cymorth Tai, neu sy'n cael eu cyfeirio at wasanaethau eraill, neu'n cael cyngor ac arweiniad i gynnal eu sefyllfa dai.

Cynorthwywyd hyn trwy gyflwyno'r porth cymorth tai, sydd wedi symleiddio'r broses atgyfeirio ac wedi galluogi gwell adrodd ar ganlyniadau cymorth tai. Ers cyflwyno'r porth, mae blwyddyn gyfan wedi gweld 2095 o bobl yn cael cymorth, gyda 1575 o ganlyniadau llwyddiannus yn ymwneud â thai yn cynnwys;

Anghenion cymorth cysylltiedig â thai wedi'u bodloni	216
Wedi symud i lety cynaliadwy	69
Cynnal llety sefydlog (6 mis+)	330

Cynhaliwyd 443 o asesiadau digartrefedd o dan Adran 62 o'r Ddeddf Tai. Mae'r ffigur hwn yn debyg i'r llynedd.

O ganlyniad i'r asesiadau hyn, llwyddwyd i atal a/neu leddfu 153 o achosion. Mae'r ffigur hwn wedi gostwng gan 63 o achosion. Mae hyn yn dangos, er bod nifer y dyfarniadau dyletswydd digartrefedd yn debyg, mae'r gwasanaeth yn llai abl i atal neu leddfu digartrefedd. Mae angen llety dros dro ar fwy o bobl (cynnydd o 38% yn yr unedau llety dros dro yn y flwyddyn), gydag 86 o achosion heb eu datrys yn y cyfnod atal o 8 wythnos ac yn symud ymlaen i ddyletswydd lawn.

Mae nifer y cleientiaid a gynorthwyir trwy ddulliau ariannol gan gynnwys cyfeirio yn parhau'n gyson. Erys llawer o achosion lle nad yw talu ôl-ddyledion neu gynorthwyo person i gael budd-daliadau ychwanegol yn gallu atal digartrefedd. Mae hyn oherwydd bod llawer o resymau anariannol dros ddigartrefedd, fel y gwelir yn y tabl isod (Adran 66, achosion atal)

Rhiant, ffrind neu berthynas arall nad yw bellach yn fodlon neu'n gallu darparu llety	20
Perthynas gyda phartner wedi chwalu	Treisgar 5 Di-drais 7
Trais neu aflonyddu (heb fod yn bartner)	1
Adfeddiannu morgeisi	2
Ôl-ddyledion rhent	14
Colli llety, e.e. landlord wedi cyflwyno rhybudd	59
Eiddo presennol yn anfforddiadwy	4
Eiddo presennol yn anaddas (e.e. gorlenwi/ rhesymau meddygol)	15
Eraill, gan gynnwys digartrefedd mewn argyfwng, dychwelyd o dramor, cysgu allan	15

Mae'r gwasanaethau Opsiynau Tai yn parhau i fabwysiadu dull 'Cynnwys Pawb' yn dilyn canllawiau gan Lywodraeth Cymru a fydd yn cael eu deddfu yn y gyfraith cyn bo hir, gan ddileu 'angen â blaenoriaeth' i bob pwrpas. Mae hyn yn golygu nad yw unrhyw bobl sengl heb fod yn agored i niwed yn cael eu troi i ffwrdd ar y cam dyletswydd lawn. Mae hyn wedi cael effaith ar ein llety dros dro i bobl sengl gynyddu o 25 o leoedd cyn y pandemig i 44 o leoedd ar hyn o bryd.

Ar gyfer y flwyddyn 2021-22 o dan y gwasanaeth addasiadau mae 60 o grantiau cyfleusterau i'r anabl, 124 o addasiadau mân waith, a 46 o grantiau diogel, cynnes a sicr wedi'u darparu. Cafodd y cyflenwad hwn ei rwystro eto i raddau oherwydd effaith y pandemig, h.y. cyfyngiad ar ymweliadau cartref, ac ati.

O dan waith y gofrestr tai ar gyfer y flwyddyn 2021-22, derbyniwyd 1400 o Geisiadau Cofrestr Tai ar draws y bedair cofrestr (fforddiadwy, cyffredinol, pobl hŷn a hygyrch).

Pa wahaniaeth y mae'r gwasanaeth wedi'i wneud?

Mae ffocws yr amcan ar fynediad gwell at gyngor a chymorth i'r rhai sy'n chwilio am dai wedi galluogi dull ataliol ac ymyrraeth gynnar. Mae gweithio cydgysylltiedig gwell rhwng gwasanaethau cymorth tai ac opsiynau tai ynghyd â chyflwyno system atgyfeirio a chofnodi porth yn ein galluogi i olrhain a monitro lefel y cymorth a gafwyd.

Bydd y cynllun newydd gwarant landlordiaid, a fydd yn weithredol cyn bo hir, hefyd yn cynorthwyo dulliau gweithredu cynnar a ffocws ar atal.

Nid yw nifer yr asesiadau o ddigartrefedd wedi gostwng, ond fel y gwelir yn nifer y cysylltiadau â'r gwasanaeth, mae ffigurau cyngor a chymorth wedi codi'n sylweddol sy'n dangos bod cyngor a chymorth cynnar wedi galluogi'r gwasanaeth i osgoi cynyddu digartrefedd, er gwaethaf cynnydd yn nifer y bobl sy'n cyflwyno'u hunain.

Mae grantiau cyfleusterau i'r anabl a diogel, cynnes a sicr wedi cynorthwyo cleientiaid i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain.

Cafodd cyfanswm o 338 o ymgeiswyr dai drwy'r Gofrestr Tai. Cafodd 76 (22%) o'r dyraniadau eu gwneud i unigolion yr oedd arnom ddyletswydd i'w hatal rhag bod yn ddigartref. Mae'r ganran hon yn parhau'n sefydlog.

Oherwydd y ddibyniaeth gynyddol ar lety dros dro ynghyd â'r cynnydd yn nifer yr achosion o ddigartrefedd posibl oherwydd costau byw a ffoaduriaid o'r Wcráin, am gyfnod byr mae'r Gwasanaeth Tai yn gweithio gyda'r landlordiaid cymdeithasol cofrestredig partner i flaenoriaethu dyraniadau tai cymdeithasol i bobl ddigaredd a'r rhai sydd mewn llety dros dro.

Pa mor dda ydym ni wedi'i wneud?

Tai – Digartrefedd

Cyfanswm y canlyniadau atal digartrefedd: 142 (mae hyn yn cynnwys achosion y llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nas llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nad oeddent yn cydweithredu, achosion a wrthododd gymorth, achosion a dynnwyd yn ôl, ac achosion a dynnwyd yn ôl yn sgil colli cysylltiad)

Canlyniadau lle y llwyddwyd i atal digartrefedd: 95. Felly, llwyddwyd i atal 68% o'r aelwydydd a oedd yn wynebu digartrefedd rhag bod yn ddigartref. (Cwrdd â tharged o 65% ond ychydig yn is na'r 75% y llynedd).

Fodd bynnag, cafodd 46 o'r 142 eu datrys yn aflwyddiannus. Tynnodd 26 (18% o'r cyfanswm) o gleientiaid yn ôl o'r gwasanaeth ac felly ni allai Opsiynau Tai gynorthwyo na sefydlu canlyniad. Aeth 20 cleient arall (14%) ymlaen at y ddyletswydd ddigartrefedd nesaf fel rhai digartref na ellir ei atal.

Addasiadau Tai

Darparwyd cartref diogel i 297 o ymgeiswyr anabl ac agored i niwed er mwyn iddynt allu parhau i fyw'n annibynnol gan arwain at ansawdd bywyd gwell.

Effeithlonrwydd Ynni

Yn ystod y flwyddyn derbyniodd cyfanswm o 209 o gleientiaid naill ai welliannau i'w cartrefi trwy fentrau effeithlonrwydd ynni/neu gyngor effeithlonrwydd ynni i wella eu sefyllfa ariannol a'u gwariant.

Darparwyd 15 o grantiau boeleri Cartrefi Cynnes

Cofrestr Tai

Ychwanegwyd 1116 o geisiadau am dai at y Gofrestr Tai i'w hystyried pan fydd tai cymdeithasol yn cael eu dyrannu. Yn ychwanegol at hyn, gwnaethpwyd newidiadau i'r ffurflenni cais a'r ffurflenni adnewyddu i sicrhau bod gwybodaeth gywir a chyfredol ar gael i'r landlordiaid cymdeithasol cofrestredig sy'n bartneriaid inni.

Cyflenwi tai fforddiadwy sydd ar gael ar draws pob math o ddeiliadaeth

Mae'r rhaglen grant tai cymdeithasol yn rhan o raglen ddatblygu dreigl 3 blynedd sy'n cynnwys sawl ffrwd ariannu gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r rhaglen ddatblygu yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion wedi'i ddiweddarau'n rheolaidd o'r Cofrestr Tai gyda'r nod o gyflenwi cymysgedd o dai cymdeithasol a chanolradd ar draws Ceredigion.

Pa wahaniaeth y mae'r amcan hwn wedi'i wneud?

Mae nifer yr unedau rhentu cymdeithasol sy'n cael eu cyflenwi yn debygol o gynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn dros y 3 blynedd nesaf ac felly'n cyfrannu at darged Llywodraeth Cymru o 20,000. Mae datblygiadau'n cael eu targedu i helpu i ateb yr angen lleol a nodwyd yn y sir. Mae'r amrywiaeth o opsiynau deiliadaeth fforddiadwy hefyd yn cael ei gynyddu er mwyn helpu i roi sylw i'r anghenion tai gwahanol yn y sir.

Yn ystod y flwyddyn hon, darparwyd cyfanswm o 77 o unedau tai cymdeithasol gan ein cymdeithasau tai partner sy'n gweithredu yng Ngheredigion.

Mae'r Awdurdod yn gwella'r gwaith o dargedu pob adeilad tai cymdeithasol newydd oherwydd system cronfa ddata'r Gofrestr Tai (Abritas). Mae tai arbenigol ac wedi'u haddasu megis unedau hygyrch i gadeiriau olwyn/nam symudedd hefyd cael eu cyflenwi i geisio rhoi sylw i anghenion ymgeiswyr/cleientiaid penodol.

Cyfrannu at ddatblygu ac integreiddio'r model Porth Gofal – Ymyrraeth Gynnar a Llesiant

Yn ystod 2021-22 gwelwyd dechrau gweithredu'r Gwasanaeth Porth Grant Cymorth Tai newydd fel pwynt canolog ar gyfer cyflwyno pob cais am gymorth tai, gan sicrhau y byddai'r ymyriadau priodol yn cael eu dyrannu i bob achos mewn modd amserol. Roedd hyn yn golygu dyfeisio rolau newydd a chyflogi pobl yn y swyddi hyn. Ymgwymerwyd â datblygiadau pellach hefyd yn 2021-22 gan gynnwys paratoi a datblygu Cynllun Rhaglen Grant Cymorth Tai.

At hynny, trwy leoli'r Gwasanaethau Tai ym model gwasanaeth integredig gydol oes Porth Gofal, nodwyd llawer o gyfleoedd i adeiladu ar gyfleoedd a chysylltiadau ar draws y model gwasanaeth, o atal ac ymyrraeth gynnar i ymyrryd mewn argyfwng.

Sicrhau bod anghenion llety trigolion yn cael eu bodloni

Mae'r Gwasanaeth Tai yn parhau i weithio i sicrhau bod anghenion llety'n cael eu bodloni. Drwy gydol y flwyddyn ymgwymerwyd â 74 o arolygiadau o dai amlfeddiannaeth trwyddedig (llety rhent preifat) i sicrhau bod safonau diogelwch yn cael eu bodloni, ymchwiliwyd i 19 achos o aflonyddu a throi allan anghyfreithlon, a dilynwyd i fyny 204 o geisiadau gwasanaeth yn ymwneud â safonau tai gwael.

Sylwer – cafodd llawer o'r gweithgareddau a gyflawnwyd gan y Gwasanaeth Tai eu rhwystro gan ofynion newidiol y pandemig, h.y. cyfnodau clo, newidiadau yn y cyfyngiadau, ac ati. Er hynny, parhaodd y gwasanaeth i weithredu mewn cyfnod heriol ac ymateb yn unol â hynny.

Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?

Yn ystod y flwyddyn i ddod bydd nifer o brosiectau trawsnewid system gyfan yn parhau ynghyd â mynd i'r afael â heriau pandemig Covid-19 a'i ganlyniadau.

Gyda chyhoeddi a chymeradwyo'r Cynllun Gweithredu Gydol Oed a Llesiant, bydd y ffocws ar alinio Cynlluniau Busnes Gwasanaeth i'r Strategaeth a 5 amcan allweddol a 12 maes angen y Cynllun Gweithredu.

Amcan Covid-19:

- Parhau i weithio'n agos gydag asiantaethau partner i reoli risgiau ac effeithiau Covid-19
- Cymorth parhaus ar gyfer derbyn brechiad Covid-19 yn effeithiol
- Adferiad parhaus o Covid-19

Amcan Gwella 1 – Trawsnewid Gwasanaethau

- Gweithredu'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant
- Rhoi'r Cynllun Gweithredu Gydol Oed a Llesiant ar waith
- Gweithredu'r Strategaeth Gweithio Hybrid
- Cryfhau Recriwtio a Chadw Staff

Amcan Gwella 2 – Partneriaeth

- Sicrhau bod llais cryf gan yr Awdurdod Lleol yn y rhanbarth
- Sicrhau cyfranogiad ymrwymedig rheolaidd ym mhob digwyddiad partneriaeth rhanbarthol gan staff perthnasol
- Sicrhau bod Ceredigion yn manteisio'n llawn ar yr adnoddau sydd ar gael i ni gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a ffynonellau eraill
- Dylanwadu ar ddatblygiadau trwy'r rhanbarth ac yn genedlaethol

Amcan Gwella 3 – Sicrhau bod yr Awdurdod Lleol yn effeithiol, ynghyd â'i bartneriaid, wrth sicrhau a defnyddio Cronfeydd Trawsnewid i hybu canlyniadau gwell i bobl yng Ngheredigion

- Parhau i ddatblygu'r Prosiect Gofal wedi'i Alluogi gan Dechnoleg ar y cyd â Sir Gaerfyrddin/Sir Benfro a Hywel Dda
- Cydweithio â Hywel Dda i hybu'r agenda gweithio integredig, gan gynnwys y Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym
- Cydweithio â'r Gwasanaeth Iechyd a'r trydydd sector i ddatblygu adnoddau a chanolfannau cymunedol

5. Sut ydym yn gwneud yr hyn a wnawn

Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu gofal cymdeithasol

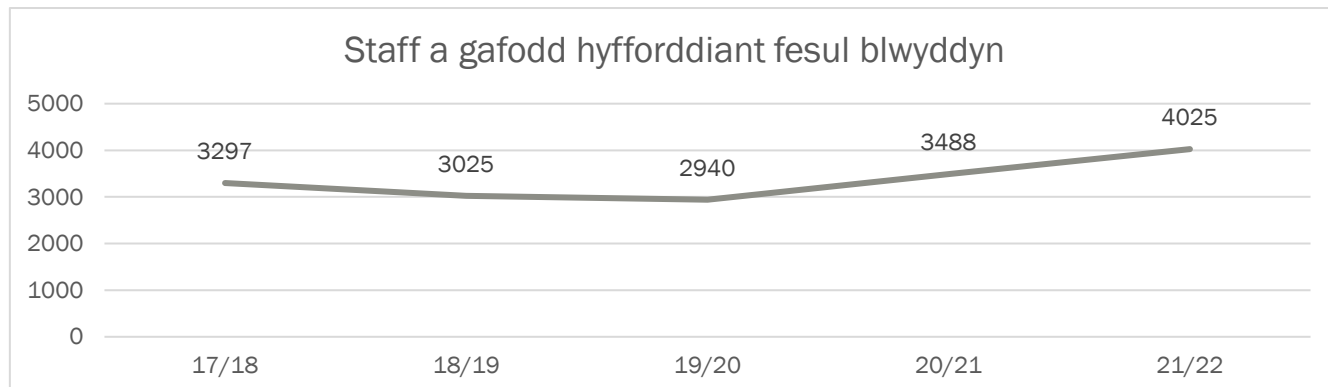
Mae'r flwyddyn hon wedi bod yn un heriol eto i'r gweithlu gofal cymdeithasol, gan wynebu heriau recriwtio a chadw staff ochr yn ochr ag effaith Covid. Fodd bynnag, mae'n dyst i ymrwymiad a phroffesiynoldeb y gweithlu bod y niferoedd sy'n ymgymryd â hyfforddiant wedi cynyddu tra eu bod yn parhau i ddarparu gwasanaethau gweithredol.

Mae cyllid grant Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cymru yn greiddiol i ddarparu'r cyfleoedd dysgu a datblygu sydd ar gael i'r sector. Mae ystod eang o hyfforddiant sy'n cefnogi ymsefydlu, datblygiad proffesiynol parhaus, a gofynion cymwysterau rheoleiddiol y rhai sy'n ymwneud â darparu gwasanaeth wedi cael ei gynnig. Yn ogystal â'r amserlen flynyddol o ddigwyddiadau sydd wedi'i chynllunio, mae'r grant wedi ein galluogi i ymateb i anghenion hyfforddi sy'n dod i'r amlwg ac â blaenoriaeth sydd wedi codi yn ystod y flwyddyn, er enghraifft sesiynau i gefnogi llesiant ac iechyd meddwl y gweithlu a delio â cholled a phrofedigaeth.

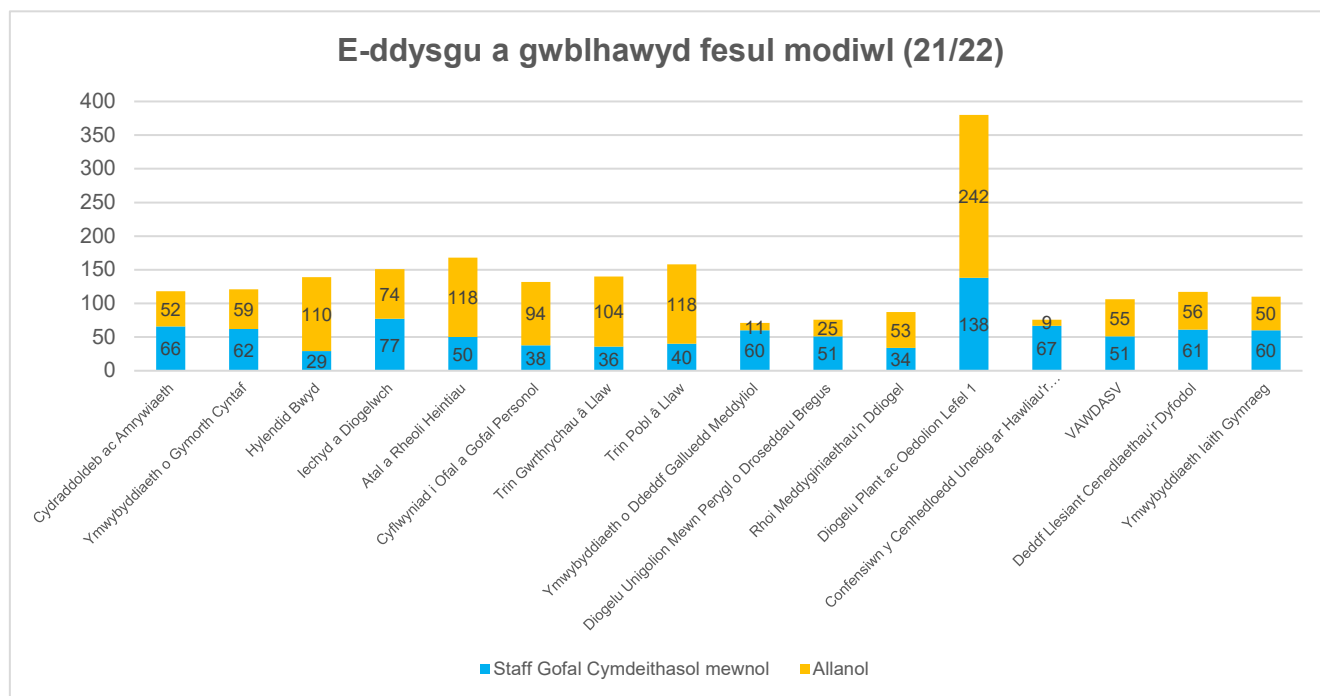
Mae perthnasoedd gweithio cadarnhaol wedi'u cynnal gyda darparwyr gofal cymdeithasol allanol wedi'i ategu gan ddigwyddiadau ymgysylltu blynyddol sy'n annog deialog ynghylch blaenoriaethau ac anghenion hyfforddi yn y dyfodol. Mae hyn yn caniatáu i anghenion y sector cyfan gael eu hystyried wrth gynllunio'r amserlen hyfforddi flynyddol.

Addaswyd y ddarpariaeth hyfforddiant a'i symud i ddulliau cyflwyno ar-lein ar ddechrau'r pandemig. Mae darparu hyfforddiant ar-lein bellach wedi dod yn rhan annatod o ymarfer. I gydnabod y pwyslais ar ffyrdd newydd a gwahanol o weithio a rôl e-ddysgu o fewn hyn, mae'r Cyngor wedi buddsoddi'n sylweddol mewn System Rheoli Dysgu newydd. Bydd 'Pwll Dysgu Ceredigion' yn galluogi mynediad dwyieithog a hawdd ei ddefnyddio at fodiwlau e-ddysgu ar gyfer y gweithlu gofal cymdeithasol cyfan, a chaiff ei lansio ym mis Mai 2022.

Mae cyfanswm o 556 o ddigwyddiadau wedi'u hwyluso gan hyfforddwyr wedi'u cyflwyno ar-lein sy'n cwmpasu meysydd craidd gofal cymdeithasol/ymarfer gwaith cymdeithasol ac iechyd a diogelwch. Gyda chyfanswm o 4025 o staff yn bresennol, mae hyn yn gynydd o 537 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae'r graff isod yn dangos presenoldeb hyfforddiant fesul blwyddyn ac mae'n adlewyrchu adborth staff a dderbyniwyd sy'n dweud bod darparu hyfforddiant ar-lein yn fwy hygyrch.

Mae nifer y pynciau a gwmpesir gan fodiwlau e-ddysgu wedi cynyddu ac mae cyfradd cwblhau'r gweithlu gofal cymdeithasol allanol yn parhau i dyfu. Mae'r graff isod yn dangos yr ystod o feysydd pwnc sydd ar gael a'r e-ddysgu a gwblhawyd.

Mae cynllunio ar gyfer olyniaeth y gweithlu wedi'i gefnogi trwy amrywiaeth o fentrau gan gynnwys peilot o sesiynau gwybodaeth ar-lein i'r rhai sydd â diddordeb mewn gyrfaedd ym maes gofal cymdeithasol/gwaith cymdeithasol, cymorth ar gyfer ymgyrch recriwtio genedlaethol Gofalwn Cymru, a darparu 16 o leoliadau gwaith cymdeithasol i fyfyrwyr. Cymhwysodd dau Weithiwr Cymdeithasol dan hyfforddiant ym mis Hydref 2021 ac mae 6 Gweithiwr Cymdeithasol dan Hyfforddiant pellach wedi'u recriwtio a disgwyli'r iddynt ddechrau yn eu swyddi ym mis Gorffennaf 2022. Mae hyn yn mynd â nifer y Gweithwyr Cymdeithasol dan hyfforddiant o fewn yr awdurdod i 10. Er mwyn sefydlu llwybr gyrfa i waith cymdeithasol a galluogi cronfa o staff sy'n barod i symud ymlaen i hyfforddiant cymhwyso, mae'r Dystysgrif Addysg Uwch mewn Ymarfer Gwaith Cymdeithasol sy'n cynnwys dau fodiwl cyntaf y radd mewn gwaith cymdeithasol hefyd yn cael ei chynnig yn flynyddol.

I gefnogi'r 'Cynnig Gweithredol' mae 26 aelod o staff gofal cymdeithasol wedi cael cymorth i ddilyn cyrsiau Cymraeg. Yn ogystal, datblygwyd sesiynau pwrpasol gan y Tiwtor Cymraeg Gwaith ar gyfer dechreuwyr, lefel canolradd a siaradwyr Cymraeg, a chael eu cyflwyno'n lleol ac yn rhanbarthol gyda'r nod o wella sgiliau iaith Gymraeg a hyder staff sy'n cael asesiadau budd pennaf. Mae'r modiwl e-ddysgu ymwybyddiaeth o'r Gymraeg hefyd yn parhau i gael ei hyrwyddo gyda 60 o staff gofal cymdeithasol mewnol a 50 o staff gofal cymdeithasol allanol wedi'i gwblhau yn ystod y flwyddyn.

Proffil iaith ein Gweithlu Gydol Oed:

Porth Cymorth Cynnar:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	46	18.78%
ALTE 3, 4 a 5	199	81.22%
CYFANSWM	245	100%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNIION ALTE	95	38.78%
Bodloni Gofynion ALTE	150	61.22%
CYFANSWM	245	100%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	4	16	26	33	59	107	245
% y bobl	1.63%	6.53%	10.61%	13.47%	24.08%	43.67%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	10	22	31	35	67	80	245
% y bobl	4.08%	8.98%	12.65%	14.29%	27.35%	32.65%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	9	20	28	36	59	93	255
% y bobl	3.67%	8.16%	11.43%	14.69%	24.08%	37.96%	100.00%

Porth Cynnal:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	62	50.00%
ALTE 3, 4 a 5	62	50.00%
CYFANSWM	124	100.00%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNIION ALTE	61	49.19%
Bodloni Gofynion ALTE	63	50.81%
CYFANSWM	124	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	3	34	25	16	12	34	124
% y bobl	2.42%	27.42%	20.16%	12.90%	9.68%	27.42%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	13	35	21	12	14	29	124
% y bobl	10.48%	28.23%	16.94%	9.68%	11.29%	23.39%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	11	34	23	8	19	29	124
% y bobl	8.87%	27.42%	18.55%	6.45%	15.32%	23.39%	100.00%

Porth Gofal:

TROSOLWG	Nifer y bobl	% y bobl
ALTE 0, 1 a 2	167	47.99%
ALTE 3, 4 a 5	181	52.01%
CYFANSWM	348	100.00%

BWLCH	Nifer y bobl	% y bobl
BWLCH YNG NGOFYNIION ALTE	184	52.87%
Bodloni Gofynion ALTE	164	47.13%
CYFANSWM	348	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	31	74	62	70	33	78	348
% y bobl	8.91%	21.26%	17.82%	20.11%	9.48%	22.41%	100.00%
PERSON – YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	67	74	73	53	24	57	348
% y bobl	19.25%	21.26%	20.98%	15.23%	6.90%	16.38%	100.00%
PERSON – DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer y bobl	59	66	73	44	40	66	348
% y bobl	16.95%	18.97%	20.98%	12.64%	11.49%	18.97%	100.00%

Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol

Roedd setliad ariannol y Cyngor ar gyfer 2021/22 yn un gwael, gyda chyllid cyffredinol Llywodraeth Cymru o £109.7m yn gynydd o 2.0% yn unig ar y flwyddyn flaenorol, sef y cynnydd isaf o bob un o'r 22 Awdurdod Lleol yng Nghymru, o'i gymharu â chyfartaledd o 3.8%. Arweiniodd hyn at arbedion o £3.4m yr oedd angen cael hyd iddynt ar draws y Cyngor, a gosodwyd £2.1m ohono fel targed corfforaethol ac £1.3m fel targedau Gwasanaeth.

Mae'r Cyngor hefyd wedi mynd trwy broses i sicrhau bod ei gyllidebau wedi'u halinio'n llawn â'r model gweithredu Gydol Oed a Llesiant newydd, a welodd wasanaethau sy'n ymwneud ag ymyrraeth gynnar a llesiant yn dod yn llawer mwy integredig ochr yn ochr â'r gwasanaethau gofal cymdeithasol mwy traddodiadol. O ganlyniad, mae model gweithredu 'Pyrth' newydd y Cyngor sy'n cynnwys Porth Gofal, Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar bellach wedi'i adlewyrchu'n llawn yn strwythur y gyllideb a'r adroddiadau ariannol gyda chyllideb wreiddiol gyfunol 2021/22 o £38.6m – sef 25% o gyllideb wreiddiol y Cyngor ar gyfer 2021/22 (£154.7m).

Roedd perfformiad terfynol y Cyngor ar gyfer 2021/22 yn danwariant cyffredinol o £668k ac mae sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor yn parhau i fod yn gadarnhaol ac yn wydn. Cafwyd gorwariant bach iawn o £13k yn y gwasanaethau Pyrth. Fodd bynnag, roedd y sefyllfa wedi'i chuddio gan gyllid grant untro rhanbarthol a chan Lywodraeth Cymru, ac roedd heriau ariannol parhaus yn dal i fod yn gyffredin yn enwedig ym meysydd plant sy'n derbyn gofal a chostau lleoliadau'r sector annibynnol, wedi'u gwrthbwysu'n rhannol gan arbedion dros dro ym meysydd gofal cartref, gwasanaethau dydd a thai. Yn ogystal roedd her recriwtio gynyddol yn dechrau effeithio ar fwy o dimau ac yn arwain at lefel uwch na'r cyfartaledd o swyddi gwag a oedd yn fuddiol yn ariannol ond yn heriol yn weithredol.

O ganlyniad i sefyllfa alldro gadarnhaol gyffredinol y Cyngor, neilltuwyd cyllid ychwanegol ar ddiwedd y flwyddyn fel rhan o'r ymrwymiad ariannol clir a'r buddsoddiad sy'n cael ei roi ar waith i gyflawni blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor. Yn achos 'Galluogi Gwydnwch Unigolion a Theuluoedd', neilltuwyd £1.0m, gyda £1.0m pellach yn cael ei neilltuo i reoli ansefydlogrwydd costau lleoliadau y tu allan i'r sir.

Ni ellir cwblhau sôn am 2021/22 heb gyfeirio at Covid-19. Mae'r sector gofal cymdeithasol wedi bod ar flaen y gad yn y pandemig gyda'r effaith yn cael ei theimlo gan yr Awdurdod Lleol a'r ystod eang o ddarparwyr preifat y comisiynir gwasanaethau ganddynt. Drwy Gronfa Galedi Llywodraeth Cymru, sicrhawyd bod cyllid ychwanegol sylweddol ar gael i'r sector gofal cymdeithasol. Roedd cyllid ychwanegol hefyd ar gael ar ffurf Cronfa Adfer Gofal Cymdeithasol Llywodraeth Cymru (£1.388m) a chyllid Pwysau Gofal Cymdeithasol Llywodraeth Cymru (£1.145m). Roedd yr holl ffrydiau ariannu hyn yn hollbwysig yn ystod cyfnod heriol ar gyfer gwasanaethau gofal cymdeithasol a gomisiynir yn fewnol ac yn allanol.

Gan edrych ymlaen at 2022/23 a thu hwnt, mae'r her ariannol sy'n wynebu'r gwasanaethau Pyrth yn parhau'n sylweddol o ran pwysau costau a dymageg y boblogaeth sy'n heneiddio. Yn y tymor byr mae penderfyniadau polisi cenedlaethol ynghylch cynnydd o 1.25% yng nghyfradd Yswiriant Gwladol Cyflogwyr a darparu'r cyflog byw gwirioneddol o £9.90 ar gyfer Gweithwyr Gofal Cofrestredig. Mae'r ystod lawn o bwysau cost dangosol a wynebir gan y Pyrthau dros £7m sy'n cyfateb i gyfradd chwyddiant o tua 18% yn erbyn cyllideb 2021/22 o £38.6m. Mae'r ffactorau o fewn y pwysau cost hyn yn cynnwys y penderfyniad polisi cenedlaethol ar y cyflog byw gwirioneddol ar gyfer Gweithwyr Gofal Cofrestredig yn ogystal â heriau cyffredinol o ran y dyfarniadau cyflog,

strwythur staffio newydd y Gwasanaethau Pwrth, ymgyrch i leihau rhestr aros gofal cartref, Taliadau Uniongyrchol, a gosod ffioedd heriol o fewn cartrefi gofal y sir a'r costau cynyddol sy'n gysylltiedig â phlant sy'n derbyn gofal.

O ran buddsoddiad cyfalaf, mae amrywiaeth o fuddsoddiadau yn mynd i mewn i'r gwasanaethau Pwrth boed hynny'n ail-bwrpasu cyfleusterau hamdden fel Canolfannau Llesiant, buddsoddiad y mae mawr ei angen yn seilwaith cartrefi gofal yr Awdurdod Lleol i fentrau newydd sy'n cael eu datblygu mewn amrywiaeth o feysydd o ddarpariaeth cartref grŵp newydd yn y sir i blant, cyfleuster Camu Mlaen a lleoliad anabledd dysgu newydd yn y sir.

Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd

Ar 25 Mawrth 2020 rhoddodd Arweinydd a Dirprwy Arweinydd y Cyngor bwerau dirprwyedig dros dro i Brif Weithredwr a Grŵp Arweinyddiaeth y Cyngor i wneud penderfyniadau yn ymwneud ag ymateb y Cyngor i Covid-19. Gwnaethpwyd y penderfyniad yn unol â chyfansoddiad y Cyngor. Mae'r Grŵp Rheoli Aur yn cael ei gefnogi gan 5 Grŵp Rheoli Arian, sy'n adrodd yn wythnosol i'r Grŵp Rheoli Aur.

Mae'r Grŵp Rheoli Aur, sy'n cynnwys Uwch Dîm Rheoli'r Cyngor, wedi parhau i gwrdd yn rheolaidd eleni i reoli ymateb y Cyngor i Covid-19. Mae amllder cyfarfodydd wedi cynyddu neu leihau yn unol â lefelau risg a rhybudd.

Mae cofnod o benderfyniadau a gweithredoedd y Grŵp Rheoli Aur i'w weld ar wefan y Cyngor.

Pwyllgor Craffu Cymunedau Iachach

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Gwasanaethau Arbenigol Porth Cynnal yn mynychu cyfarfodydd pwyllgor yn rheolaidd i gyflwyno'r Adroddiadau Rheoli Perfformiad Gwasanaethau Adolygu Annibynnol chwarterol sy'n cynnwys safonau cenedlaethol a lleol, a thargedau a ddefnyddir i fesur canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal. Mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a yw hawliau dynol y plentyn/person ifanc wedi'u tramgwyddo mewn unrhyw ffordd ac, os felly, mae'n ystyried atgyfeirio'r achos at CAF/CASS Cymru. Ni chododd yr angen i wneud hynny mewn unrhyw gyfarfod adolygu yn ystod y cyfnod hwn. Mae'r adroddiadau hyn yn cael eu hystyried o fewn cyfarfodydd sicrhau ansawdd plant sy'n derbyn gofal amlasiantaethol sy'n cwrdd bob chwarter; mae'r cyfarfodydd hyn yn gyfle i nodi a gweithredu ar berfformiad a materion eraill yn ymwneud â'r maes gwaith hwn. Mae'r adroddiadau hyn hefyd yn cael eu cylchredeg a'u hadolygu gan Grŵp Rhianta Corfforaethol yr Awdurdod Lleol wedi'i gadeirio gan yr Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Plant a Diwylliant, a gynhelir bob chwarter.

Ar 17 Medi 2021, rhoddodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol gyflwyniad PowerPoint a fideo i'r Pwyllgor ar y Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027 a'r Cynllun Gweithredu. Gwahoddwyd aelodau o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu i fynychu'r cyfarfod hefyd. Yn dilyn cwestiynau gan Aelodau'r Pwyllgor cytunwyd i argymhell Strategaeth Gydol Oed a Llesiant 2021-2027 a'r Cynllun Gweithredu i'w cymeradwyo gan y Cabinet.

Yn yr un cyfarfod, roedd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Cynnal a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi rhoi gwybod i'r Pwyllgor fod llythyr wedi dod i law oddi wrth Arolygiaeth Gofal Cymru ar 2 Gorffennaf 2021 yn dilyn y Gwriad Sicrwydd Iechyd a gynhaliwyd yn ystod mis Mai 2021. Amlinellwyd y crynodeb o'r canfyddiadau a'r blaenoriaethau ar gyfer gwella i'r Pwyllgor.

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd yr Aelodau i nodi cynnwys y llythyr a chanmol holl staff y Gwasanaethau Cymdeithasol am eu gwaith caled a'u hymrwymiad i'w rolau cyn ac yn ystod y pandemig. Roedd yr aelodau'n dymuno nodi bod staff a'r gwasanaeth dan bwysau cynyddol ac yn gwneud eu gorau glas i weithio o fewn y pwysau presennol ar y gwasanaeth.

Ar 22 Medi 2021, cyflwynodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Porth Cymorth Cynnar adroddiad i'r Pwyllgor a oedd yn rhoi'r diweddaraf am y datblygiadau diweddar yn y gwasanaeth.

Hysbyswyd y Pwyllgor mai Canolfan Hamdden Llambod fydd lleoliad Canolfan Llesiant gyntaf y Cyngor a fydd yn darparu ystod ehangach o Wasanaethau Gydol Oed i drigolion Llanbedr Pont Steffan a chanol y sir. Yn dilyn trafodaeth am y defnydd o'r cyfleusterau chwaraeon yn y dyfodol gan glybiau lleol ac agweddau eraill yn ymwneud â chyllid a strwythur a phwrpas, cytunodd yr Aelodau fod y Pwyllgor yn parchu bod y penderfyniad ynghylch datblygu'r Canolfannau Llesiant wedi'i wneud gan y Cabinet.

Ar 6 Hydref 2021, ystyriwyd adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Gofal gyda'r diweddariad i'r Pwyllgor ynghylch recriwtio gofalyr maeth sy'n siarad Cymraeg. Adroddwyd bod gan Gyngor Sir Ceredigion 31 o deuluoedd maeth cofrestredig ar hyn o bryd. Roedd gan y sir 16 o ofalwyr sy'n berthnasau hefyd ac roeddent wedi symud ymlaen trwy'r un prosesau â'r gofalyr maeth prif ffrwd gan gofrestru i roi gofal a chefnogaeth i blentyn/plant sy'n derbyn gofal penodol, fel yr amlinellir yn eu cofrestrriad unigol. Lleolir gofalyr sy'n berthnasau Ceredigion ar draws y Deyrnas Unedig. O ran meysydd gwasanaeth yr oedd angen eu datblygu ymhellach, nodwyd y canlynol: gweithio gydag ymgyrchoedd recriwtio cenedlaethol a rhanbarthol a fydd yn darparu ystod o gyfleoedd wedi'u targedu'n benodol sy'n defnyddio adnoddau cenedlaethol gan gynnwys y cyfryngau. Byddai hyn yn cael ei ddiwallu gan gynllun ymgysylltu a chyfathrebu sirol lleol. Yn ogystal, bydd cyfleoedd i ofalwyr maeth Ceredigion wella eu sgiliau iaith Gymraeg trwy gael hyfforddiant, datblygu cynllun integreiddio a chymdeithasu blynyddol gan fanteisio i'r eithaf ar dreftadaeth a diwylliant Ceredigion a rhoi'r wybodaeth a'r mynediad i'r gofalyr maeth i gyfoeth o weithgareddau'n ymwneud â diwylliant a threftadaeth ac amgylcheddau naturiol yn lleol. Bydd y gwasanaeth yn gweithio ar y cyd â Phorth Cymorth Cynnar, yr adran Addysg a sefydliadau trydydd sector i ehangu a dathlu'r cyfoeth o ddarpariaeth leol sydd ar gael i ofalwyr maeth Ceredigion. Cytunwyd i nodi'r adroddiad er gwybodaeth ac y caiff adroddiad cynnydd ar y Gwasanaeth Maethu ei gyflwyno mewn cyfarfod yn y dyfodol, ac estynnwyd diolch i'r gwasanaeth am ei holl waith o fewn y Gwasanaeth Maethu.

Yn yr un cyfarfod, rhoddwyd ystyriaeth hefyd i Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Gofal ar y ddarpariaeth gofal cartref yng Ngheredigion. Dywedwyd bod y ddarpariaeth wedi parhau i gael ei ddiwallu am sawl blwyddyn trwy'r Fframwaith Comisiynu ar gyfer Caffael, er mwyn darparu gofal i ddefnyddwyr gwasanaeth unigol. Ar ôl bodloni cyfres o ofynion caffael, roedd holl ddarparwyr Ceredigion yn cael eu cofrestru ar gyfer y Fframwaith ac yna roeddent yn gallu derbyn contractau am wasanaethau gyda Chyngor Sir Ceredigion.

Eglurwyd unwaith y byddai Gweithiwr Cymdeithasol wedi nodi anghenion gofal cymwys yn dilyn Asesiad Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant bod cais am wasanaeth yn cael ei wneud. Cyn gynted ag y bo hwn wedi ei gadarnhau, byddai'r hysbysiad yn cael ei roi ar borthol caffael e-dendro ar GwerthwchiGymru. Yna, byddai'r darparwyr a oedd wedi'u cofrestru i ddarparu gofal yng Ngheredigion yn gallu edrych ar y pecynnau gofal oedd eu hangen yn y gymuned a chyflwyno cynigion er mwyn darparu'r gofal hwnnw. Byddai'r cynigion hyn yn cael eu gwneud i'r teulu ac unwaith y byddent wedi'u derbyn, byddai trefniadau yn cael eu gwneud er mwyn dechrau ar y gofal. Os byddai'r teulu yn gwrthod y cynnig (er enghraifft os na fyddai'r amserau gofal yn bodloni eu dewis personol ac os na fyddai modd dod i gyfaddawd), yna byddai'r cais am ofal yn parhau ar y porthol caffael hyd nes y byddai cynnig arall yn dod i law. O ran anghenion gofal cymhleth iawn, gallai'r pecyn gofal a chymorth gynnwys anghenion gofal a fyddai'n gofyn am dau aelod o staff gofal hyd at 4 gwaith y dydd, 7 diwrnod yr wythnos, 52 wythnos y flwyddyn. Byddai'r anghenion gofal eraill yn cynnwys yr holl anghenion hyd at yr ymyraethau lefel is, sef gofal unwaith neu ddwywaith yr wythnos i gynorthwyo gyda rhoi bath a chawod, er enghraifft. Roedd gofal a chymorth yn y cartref yn canolbwyntio ar gyflenwi sgiliau er mwyn darparu gofal personol ac anghenion llesiant. Drwy gydol

pandemig Covid-19, roedd y darparwyr gofal cartref wedi gweithio'n ddiflino i ddiwallu anghenion gofal a chymorth ein cymunedau. Roedd y staff yn parhau i ddarparu cymorth i unigolion agored i niwed er eu bod yn cynyddu'r risg iddynt hwy eu hunain a'u teuluoedd wrth iddynt roi gofal a chymorth a oedd yn golygu cael cysylltiad agos â nhw. Roedd ymdrechion y staff hyn wedi eu cydnabod, ac yn parhau i gael eu cydnabod, yn ymdrechion eithriadol ar adeg nas gwelwyd ei thebyg o'r blaen.

Yn dilyn trafodaeth faith, cyflwynodd Aelod Pwyllgor argymhelliad i'r Cabinet y cytunwyd arno gan bleidlais drwy fwyafrif i argymhell i'r Cabinet ei fod yn ymchwilio i'r posibilrwydd o wneud defnydd o arian wrth gefn y Cyngor i ddarparu pecyn ariannu arloesol i gefnogi recriwtio y mae mawr ei angen yn y sector darparu gofal cartref, ac i gefnogi cyflwyno Cynllun Cyfeirio Bonws a ddefnyddir mewn cartrefi gofal preswyl i annog recriwtio, ac i ddiolch i bawb a fu'n ymwneud â darparu'r gwasanaeth gofal cartref.

Yn yr un cyfarfod, cafodd yr Aelodau gyflwyniad gan y Rheolwr Corfforaethol Camddefnyddio Sylweddau ar weithrediad Cynllun Cyflawni Camddefnyddio Sylweddau 2019-2022 Llywodraeth Cymru (diwygiwyd mewn ymateb i Covid-19) yng Ngheredigion a data ar Achosion Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau yn y sir ynghyd â marwolaethau cysylltiedig â chyffuriau a gorddosau angheuol. Amlinellwyd yr ymatebion aml-asiantaeth gan yr Heddlu wrth fynd i'r afael â chyflenwad, Barod a gwasanaethau darparwyr gwasanaeth trydydd sector eraill, a Bwrdd Iechyd Hywel Dda a thîm Awdurdod Lleol Ceredigion.

Ar 20 Hydref 2021, rhoddodd yr Aelod Cabinet a'r Rheolwr Tîm – Gofalwyr Gydol Oes a Chymorth Cymunedol adroddiad am lwyddiannau Uned Gofalwyr Ceredigion a'r cynnydd a wnaed o ran y targedau a'r amcanion y cytunwyd arnynt yn ystod y flwyddyn 2020-2021. Nodwyd bod Cyngor Sir Ceredigion yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddarparu'r gwasanaeth gorau posibl sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau i wella bywydau gofalwyr, ac i wella cefnogaeth, gwasanaethau a chydabyddiaeth gofalwyr yng Ngheredigion yn barhaus. Cytunodd y Pwyllgor i nodi'r adroddiad a chanmol gwaith yr Uned.

Roedd yr Aelod Cabinet a'r Rheolwr Tîm – Gofalwyr Gydol Oed a Chymorth Cymunedol hefyd wedi cyflwyno'r adroddiad a gynhyrchwyd gan Grŵp Datblygu Gofalwyr Gorllewin Cymru ar gyfer Llywodraeth Cymru i amlinellu'r cynnydd a wnaed i fodloni blaenoriaethau gofalwyr Llywodraeth Cymru gan Grŵp Datblygu Gofalwyr Rhanbarthol Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru.

Ar 16 Rhagfyr 2021, cyflwynwyd adroddiad Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2019-2021 i'r aelodau gan yr aelod Cabinet a Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Gofal. Nodwyd, oherwydd yr achosion o Covid-19 ym mis Mawrth 2020, fod Llywodraeth Cymru wedi ymestyn yr amserlen ar gyfer cwblhau'r adroddiad oherwydd yr angen i swyddogion ganolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau hanfodol yn ystod y pandemig. Roedd llai o ofyniad hefyd i Gynghorau ddarparu gwybodaeth am berfformiad a adlewyrchir hyn yn yr adroddiad. Mae'r adroddiad yn disgrifio sut mae'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol yng Ngheredigion wedi perfformio yn ystod y flwyddyn (2019-2020) yng nghyd-destun newidiadau mawr yn yr amgylchedd gweithredu. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r blaenoriaethau ar gyfer 2020-2021 gan ystyried bod y pandemig yn dal i fod yn ddylanwad mawr ar y gwasanaethau a ddarperir. Cytunodd y Pwyllgor i nodi'r adroddiad.

Yn yr un cyfarfod, rhoddwyd diweddariad ar Gyd-bwyllgor Iechyd a Gofal Canolbarth Cymru i'r Pwyllgor. Ffocws busnes y Cyd-bwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Hydref oedd trafod y gwaith parhaus a

wnaed ar y blaenoriaethau a'r cynllun cyflawni ar gyfer 2021/22 a chynlluniau blynyddol/adfer wedi Covid-19 sefydliadol.

Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu

Rôl y Pwyllgor Cydlynu yw goruchwyllo holl flaenraglenni gwaith y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu i sicrhau eu bod yn berthnasol ac yn adlewyrchu'r blaenoriaethau corfforaethol a'r ffocws ar feysydd allweddol.

Cyflwynir adroddiadau chwarterol ar ddiogelu Grŵp Gweithredol Lleol CYSUR gan y Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Porth Cynnal a'r Rheolwr Corfforaethol Diogelu, ac fe'u hystyrir gan y Pwyllgor. Mae'r adroddiadau'n darparu gwybodaeth reoli ar y camau a gymerwyd o dan Weithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan. Mae'r adroddiadau'n cynnwys gwybodaeth a ddarperir gan asiantaethau eraill o ran diogelu llesiant plant yng Ngheredigion. Trafodir yr wybodaeth reoli gan aelodau Grŵp Gweithredol Lleol CYSUR (Ceredigion) i fonitro a gwerthuso effeithiolrwydd y trefniadau i ddiogelu plant yng Ngheredigion a'r canlyniadau a gyflawnwyd. Mae'r cyfarfodydd amlasiantaeth yn gyfle i bennu problemau o ran perfformiad a materion eraill yn y maes hwn, a gweithredu arnynt. Mae gwybodaeth am berfformiad hefyd yn cael ei darparu i Fwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru sydd hefyd yn gyfle i ddadansoddi perfformiad, tueddiadau a materion ar draws y rhanbarth. Mae adroddiadau chwarterol y Gwasanaeth Diogelu Oedolion yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor. Mae'r adroddiadau'n tynnu sylw at weithgarwch a pherfformiad y gwasanaeth Diogelu Oedolion mewn gwahanol chwarteri a blynyddoedd blaenorol yn ogystal â nodi cyflawniadau allweddol a'r gwaith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiad hefyd yn pwysleisio'r prif feysydd gwaith a'r prif welliannau a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn ariannol hon.

Mae'r Pwyllgor hefyd wedi ystyried yn ei gyfarfodydd bob un o'r Adroddiadau rheolaidd ar y cofnod o benderfyniadau Grŵp Rheoli Aur Covid-19.

Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru

Mae Adran 14A o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol gynhyrchu Cynlluniau Ardal sy'n amlinellu'r amrywiaeth a lefel y gwasanaethau a gaiff eu darparu yn eu hardal mewn

ymateb i Asesiadau o'r Boblogaeth rhanbarthol. Rhaid i'r cynlluniau hyn gael eu cynhyrchu bob 5 mlynedd a rhaid i'r cynlluniau cychwynnol gael eu cyhoeddi erbyn 1 Ebrill 2019.

Mae Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2019-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd' wedi cael ei gytuno gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'i gymeradwyo gan Gyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Penfro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae'n cynnwys cyfres o ymrwymadau strategol y bydd y Bartneriaeth yn gweithredu arnynt dros y pum mlynedd nesaf i gefnogi trawsnewid ac integreiddio gofal a chymorth yn y rhanbarth.

Mae'r cynllun ar gael [yma](#). Mae hefyd ar gael trwy'r porthol newydd, [Porthol Data Gorllewin Cymru](#), sydd wedi cael ei ddatblygu mewn partneriaeth ag Uned Data Cymru. Mae hyn yn darparu mynediad i ystod eang o ddata am y boblogaeth a gwasanaethau ar gyfer y rhanbarth ac yn cynnig modd i'r cynllun gael ei ddiweddarau'n rheolaidd er mwyn adlewyrchu datblygiadau lleol a chenedlaethol ac adrodd ar gynnydd yn erbyn yr ymrwymadau yn ein cynllun ni.

Ym mis Chwefror 2022, cyhoeddodd Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad rhanbarthol cyntaf ar gyfer Gorllewin Cymru. Pwrpas yr adroddiad yw asesu'r farchnad ar gyfer gwasanaethau i unigolion sydd angen gofal a chymorth a'u gofalwyr, llywio camau gweithredu ac yn y pen draw gwella canlyniadau i bobl. Comisiynwyd yr adroddiad gan Bartneriaeth Gofal Gorllewin Cymru sy'n dwyn ynghyd partneriaid o lywodraeth leol, y GIG, y trydydd sector a'r sector annibynnol gyda defnyddwyr a gofalwyr, a'r nod yw trawsnewid gwasanaethau gofal a chymorth yn y rhanbarth. Cyflwynwyd y ddyletsydd gyfreithiol i baratoi adroddiad gan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i gydnabod bod y ffordd y darperir gwasanaethau gofal cymdeithasol wedi newid yn aruthrol dros y degawdau diwethaf. Mae'r asesiad yn cynnwys dau asesiad rhyng-gysylltiedig: digonolrwydd gwasanaethau gofal a chymorth; a sefydlogrwydd y farchnad ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig. Mae'n cynnwys pob grŵp poblogaeth a phob gwasanaeth a reoleiddir gan Arolygiaeth Gofal Cymru. Bydd y canfyddiadau a'r dadansoddiad yn yr adroddiad yn helpu i lywio datblygiad gwasanaethau yng Ngheredigion ac ar draws y rhanbarth.

Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru:

CYSUR yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Diogelu Plant a Phobl Ifanc: Uno'r Rhanbarth yw CYSUR a dyma'r gair Cymraeg am dawelu meddwl hefyd.

Mae CYSUR yn gyfuniad o'r hen Fyrddau Lleol Diogelu Plant yn Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

CWMPAS yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Oedolion Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Cydweithio a Chynnal Partneriaeth wrth Ddiogelu Oedolion yw CWMPAS a dyma hefyd y gair Cymraeg am sgôp neu gylch gwaith.

Mae cylch gwaith CWMPAS hefyd yn ymestyn ar draws Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

Sefydlwyd y trefniadau rhanbarthol i fodloni gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Yn ystod 2021-2022, roedd Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru wedi parhau i weithredu yn unol â'i rwymedigaethau statudol. Roedd swyddogion Cyngor Sir Ceredigion wedi cymryd rhan lawn yng ngweithgareddau'r Bwrdd yn lleol ac yn rhanbarthol. Mae datblygu atebion creadigol i rai o'r heriau sylweddol y mae'r gweithlu gofal cymdeithasol a'r sector cyhoeddus yn eu hwynebu ar lefel genedlaethol wedi bod yn faes allweddol arall o waith y Bwrdd eleni, yn ogystal â gweithredu polisiau a phrotocolau aml-asiantaeth allweddol sy'n cynnwys y Polisi a Gweithdrefn Ymddygiad Risg Uchel (gan gynnwys hunan-esgeuluso a chelcio). Mae llwyddiant digwyddiadau a gweithgareddau a ddarparwyd fel rhan o Wythnos Genedlaethol Diogelu ym mis Tachwedd 2021, o safbwynt ymgysylltu ac adborth, yn un enghraifft yn unig o sut y gellir manteisio ar ein defnydd creadigol o lwyfannau digidol a rhithiol yn llwyddiannus i gyrraedd cynulleidfaoedd amlasiantaethol mawr fel rhan o'n taith adfer wedi Covid.

Mae ymateb cydweithredol y Bwrdd i'r heriau parhaus, ynghyd â'n llwyddiannau a'n cyflawniadau, wedi parhau i ddangos pwysigrwydd y Byrddau Diogelu Rhanbarthol a'u gwaith yn diogelu plant ac oedolion sy'n wynebu risg.

Roedd Grŵp Gweithredol Covid-19 yn grŵp pwrpasol dros dro a sefydlwyd ym mis Mawrth 2020 i sicrhau ymateb effeithlon a chyson i bandemig Covid-19 ar draws gwasanaethau diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru. Roedd y grŵp yn cynnwys uwch bartneriaid strategol a gweithredol aml-asiantaeth ar draws y rhanbarth. Cafodd ei ddiddymu yn ystod haf 2021 oherwydd ystyriwyd bod yr holl systemau a strwythurau angenrheidiol yn eu lle i reoli effeithiau'r pandemig ar wasanaethau ac arferion. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys parhau i ddefnyddio a gweithredu polisiau a fframweithiau rhanbarthol, gan

gynnwys proses uwchgyfeirio ranbarthol Covid-19 a'r polisi rheoli risg ar gyfer cartrefi gofal a nyrso, a dogfennau trothwy Covid-19 a ddatblygwyd i gefnogi gwneud penderfyniadau diogel.

6. Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol

Teitl	Lleoliad
Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru	_media_hq2fzckn_maww-safeguarding-board-annual-report-2021-22 (8).pdf
Uned Gofalwyr Cyngor Sir Ceredigion Adroddiad Blynyddol 2021-2022	 ADDED - Carer's Annual Report 2021-22
Strategaeth Gofalwyr Ranbarthol Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gorllewin Cymru	Strategaeth Gofalwyr Gorllewin Cymru 2020-2025 – Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru(wwcp.org.uk)
Adroddiad ar Sefydlogrwydd y Farchnad Partneriaeth Ranbarthol Gorllewin Cymru Chwefror 2022	WWCP-MSR-Final-Feb-2022.pdf
Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2019-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd'	http://www.wwcp.org.uk/wp-content/uploads/2019/03/West-Wales-Area-Plan-English-Final-Version-29-03-18.pdf
Penderfyniadau'r Grŵp Rheoli Aur	Strwythur Llywodraethu ar gyfer gwneud penderfyniadau – Cyngor Sir Ceredigion
Strategaeth Gydol Oed a Llesiant a Chynllun Gweithredu 2021-2027	Cyflwyniad PowerPoint (ceredigion.gov.uk) 20211001-taw-strategy-action-plan-final-approved.pdf (ceredigion.gov.uk)

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cyngor Sir CEREDIGION County Council**ADRODDIAD:** Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach**DYDDIAD:** 13 Ebrill 2023**LLEOLIAD:** Hybrid/Siambr/Zoom**TEITL:****PWRPAS YR ADRODDIAD:** Cyflwyno i'r Pwyllgor ddiweddariad ar Wasanaeth Therapi Galwedigaethol Porth Gofal**REASON SCRUTINY HAVE REQUESTED THE INFORMATION:** Sicrhau bod y Pwyllgor yn ymwybodol o'r heriau cyfredol a gwaith y Gwasanaeth**CEFNDIR:**

Nodir yn Adran 34, Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) (2014) fod Therapyddion Galwedigaethol yn aelodau craidd o'r gweithlu gofal cymdeithasol sy'n darparu ystod eang o wasanaethau. Mae'r gwasanaethau yma'n ffocysu ar alluogi, atal dibyniaeth ac anabledau, ymyrraeth gynnar er mwyn gwneud y mwyaf o lesiant pobl a'r gallu i fyw eu bywyd yn eu ffordd eu hun, ail-sefydlu a hyrwyddo annibyniaeth a/ neu gofal a hunan-gyfeiriwyd. Maent yn medru cefnogi gofalmwyr a staff gofal, lleihau ymweliadau i'r ysbyty, oedi neu osgoi dibyniaeth ar becynnau gofal neu orfod mynd i gartref gofal.

Mae nodi therapi galwedigaethol yn y Ddeddf yn galluogi therapyddion galwedigaethol i drawsnewid eu gwaith mewn gofal cymdeithasol er mwyn darparu gwasanaeth mwy integredig, person llawn a galluogi'r awdurdod lleol i gyflawni eu dyletswyddau o dan y Ddeddf.

Gwneud gofal sy'n benodol i'r unigolyn yn realiti: Rôl Therapi Galwedigaethol (2019) Coleg Brenhinol Therapyddion Galwedigaethol.

Yn 2019 bu i Wasanaethau Therapyddion Galwedigaethol, Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (HDdUHB) benodi dau arweinydd clinigol rhan amser i reoli a datblygu darpariaeth Therapi Galwedigaethol Integredig yng Ngheredigion.

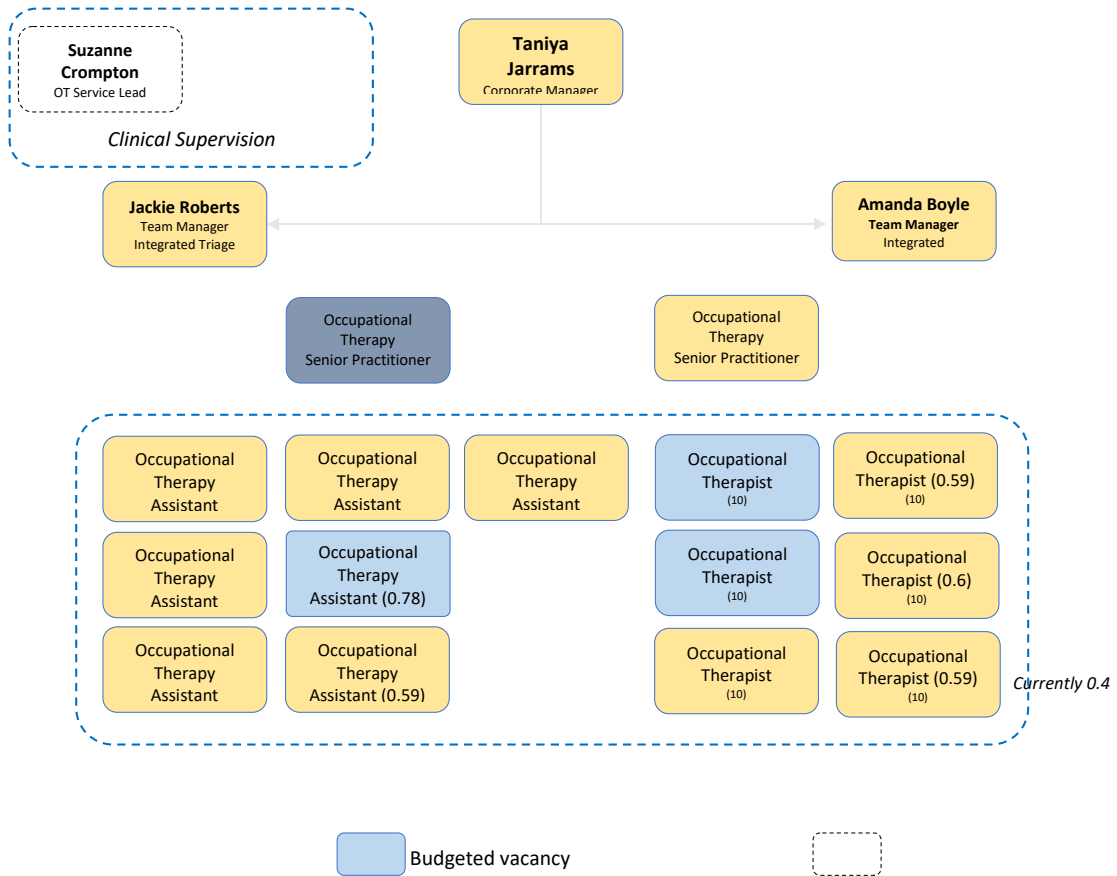
Mae'r weledigaeth yn cynnwys datblygu darpariaeth Therapi Galwedigaethol cymunedol craidd integredig ar gyfer oedolion â nam corfforol ac anabledd yng Ngheredigion sy'n hanfodol er mwyn symud ymlaen i'r camau nesaf sy'n ofynnol i gefnogi uchelgais trawsnewid HDdUHB a CSC a chynlluniau Partneriaeth Rhanbarthol; Pedwar Nod Llywodraeth Cymru ar gyfer y system iechyd a gofal yng Nghymru (Y pedwar Nod); Dyfodol Iachach i Gymru: ein Cynllun ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol o ran 'Gwasanaeth ymatebol system gyfan'; Canolbarth a Gorllewin Cymru Iachach: Cenedlaethau'r Dyfodol yn byw'n dda; Cynllun Tymor

Canolig arfaethedig Ceredigion ar Therapiau Integredig (IMTP); Cynlluniau Llesiant, a chyflawni amcanion o fewn y rhaglen 'Integreiddio Llwybr Cyflym Cyson' gan gynnwys datblygu Tîm Cymunedol Mynediad Cyflym (FACT).

Mae gwasanaeth Therapi Galwedigaethol effeithiol yn allweddol i'r newid diwylliannol sy'n ofynnol er mwyn darparu gwell model cymunedol. Bydd ymdrin â'r mater fel system gyfan o fewn Ceredigion yn cefnogi'r canlyniadau canlynol:

- Gwell profiad a chanlyniadau i boblogaeth Ceredigion
- Gwell ymateb a set sgiliau ar gyfer staff therapi galwedigaethol er mwyn mynd i'r afael â'r anghenion sy'n dod i law
- Gostyngiad yn yr amser aros
- Galluogi trosglwyddiad di-dor rhwng gwahanol rannau o'r gwasanaeth er mwyn sicrhau y darperir y gofal cywir ar yr amser cywir yn y lleoliad cywir i'r person cywir
- Defnydd doeth ac effeithiol o'r gweithle
- Gostyngiad yn trosiant staff a thrwy hynny gwell cysondeb i bobl
- Cefnogi recriwtio a chadw staff gyda gweithlu therapi galwedigaeth sy'n gynaliadwy ac wedi eu symbylu mwy at waith o fewn y maes iechyd a gofal cymdeithasol:
- Cefnogi cyfleoedd prentisiaeth a gradd Therapi Galwedigaethol o ran 'meithrin talent eich hun'
- Gwella'r modd y rheolir galw a chapasiti a phwysau eraill
- Galluogi Therapi Galwedigaethol i ymateb i'r agenda trawsnewid; cyfleoedd a chynlluniau sy'n cynnwys:
- Ffocysu ar ymyraethau ataliol yn y gymuned er mwyn lleihau neu oedi dibyniaeth ar wasanaethau cefnogi: Gofal Sylfaenol a mwy o ffocws ar waith ataliol hynny yw creu cysylltiadau i bawb, a rhaglenni hunan-reoli rhagweithiol a gefnogwyd o ran modelau afiachedd amrywiol o adsefydlu
- Lleihau derbyniadau brys y gellir eu hosgoi: FFAITH; Gofal Canolraddol yn y Cartref & Gofal Iechyd yn y Cartref yn gyntaf
- Hyrwyddo gwella'n gynt o salwch neu niwed: Adsefydlu; Gofal Canolraddol yn y Gwely, a Rhyddhau i Lwybrau Adfer ac Asesu
- Osgoi camau o ran mynediad amhriodol i ofal tymor hir: Gofal gan Unigolyn; Gofal a alluogwyd drwy dechnoleg a Thai addas
- Galluogi'r gweithlu Therapi Galwedigaethol a alinio er mwyn; cryfhau a chefnogi Porth Ceredigion a lleoliadau integredig Gogledd a De Ceredigion

Strwythur Staffio Cyfredol Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol Cyngor Ceredigion

SEFYLLFA GYFREDOL:

Mae gan y gwasanaeth Therapi Galwedigaethol niferoedd uchel o bobl ar y rhestr aros a chyfrannwyd at y niferoedd hyn yn dilyn cynnydd yn y niferoedd yn sgil cyfyngiadau Covid am taw ymweliadau brys yn unig a wnaed yn ystod cyfyngiadau. Bu'r anallu i lanw swyddi gwag dros gyfnod hir atal y gwasanaeth rhag lleihau'r rhestr aros. Bu hefyd rhywfaint o salwch hirdymor yn y gwasanaeth ac y mae'r unig Therapydd Galwedigaethol llawn amser ond wedi dychwelyd i'r gwaith yn ddiweddar yn dilyn cyfnod o famolaeth.

Current case loads 03/04/2023

Month	OT	OTA
2022		
July	3	0
Aug	9	0
Sept	4	0
Oct	7	0
Nov	15	1
Dec	9	17
2023		
Jan	10	18
Feb	8	31
March	16	14
Total	81	81

Heriau cyfredol i'r gwasanaeth

- 1) Recriwtio Therapyddion Galwedigaethol cymwysedig
Mae Hysbyseb ar gyfer 2 swydd Therapydd Galwedigaethol llawn amser wedi bod allan ers ymron blwyddyn heb unrhyw ymgeiswyr.
- 2) Mae gan Therapyddion Galwedigaethol arweiniol bryderon am y gallu i reoli'r tîm oherwydd mynediad i TG a'r adnoddau sydd ar gael. Mae'r galw cyfredol am y gwasanaeth yn fwy na'r hyn maent yn medru ei ddarparu ac o'r herwydd maent wedi camu nôl o reolaeth weithredol i ddarparu cyfarwyddyd clinigol yn unig. Caiff y gwaith cyfredol gweithredol o reoli'r gwasanaeth Therapi Galwedigaethol ei reoli gan Reolwr Brysbennu Integredig Porth Gofal sy'n Weithiwr Cymdeithasol.
- 3) Mae 2 Uwch Ymarferydd wedi rhoi rhybudd eu bod yn gadael eu swyddi. 1 wedi ymddeol ar 18.5.2022 ac y mae'r llall yn gweithio o bell o Geredigion ac ar rybudd estynedig hyd nes 31/3/23.
- 4) Ni chafwyd ymgeiswyr yn sgil hysbyseb diweddar am 2 uwch ymarferydd (ers Mai diwethaf). Caiff y swyddi gwag eu rheoli ar hyn o bryd gan weithiwr Asiantaeth tra bo'r uwch ymarferydd arall yn gweithio cyfnod rhybudd estynedig.
- 5) Risg y bydd y rhestr aros yn parhau i gynyddu, ac o'r herwydd bydd cynnydd mewn risg oherwydd yr oedi pellach a sefyllfaoedd yn gwaethygu ar gyfer unigolion a theuluoedd.
- 6) Cynnydd yn yr angen am ofal a chefnogaeth yn sgil oedi yn yr ymyrraeth ataliol sydd ar gael gan y Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol.

7) Cynnydd yn nifer y cwynion a diffyg ffydd yn y gwasanaeth wrth i ddefnyddwyr y gwasanaeth a'u teuluoedd deimlo'n rhwystredig gyda'r oedi heb ffordd i ddatrys y broblem nac amserlen i fynd i'r afael â'r problemau.

Ni fu i'r penderfyniad o ddefnyddio asiantaeth allanol i ymgymryd â'r gwaith fynd cystal â'r disgwyl am i'r asiantaeth wynebu anhawster i gael gafael ar Therapyddion Galwedigaethol oedd yn medru teithio i Geredigion. Dim ond 34 asesiad a gwblhawyd mewn cyfnod o 4 mis a chodwyd pryderon am ansawdd y gwaith felly terfynwyd y contract. Rydym yn trafod gydag asiantaeth arall a leolir yn Ne Cymru sydd wedi cynghori y byddent yn fodlon darparu nifer o Therapyddion Galwedigaethol er mwyn ein cefnogi i leihau'r rhestr aros am gost o £255 yr asesiad.

Rydym yn edrych ar y posibilrwydd o recriwtio Therapyddion Galwedigaethol drwy ymgyrch recriwtio rhyngwladol.

Cynhelir cyfarfodydd rheolaidd rhwng rheolwyr o lechyd a Gofal Cymdeithasol er mwyn trafod problemau ac ystyried cyfleodd i gefnogi'r gwasanaeth.

Caiff strwythur y tîm ei adolygu ar hyn o bryd er mwyn clustnodi cyfleoedd a all wella'r broses recriwtio ar gyfer y tîm.

Mae asesiad risg gwasanaeth mewn lle a chaiff ei adolygu'n rheolaidd.

WELLBEING OF FUTURE GENERATIONS:

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, nodwch pam – Adroddiad er gwybodaeth yn unig

Crynodeb:

Hirdymor: Y nod yn yr hirdymor yw recriwtio staff allweddol er mwyn ceisio datrys yr anawsterau cyfredol

Integreiddio:

Archwilir yn gyson cyfleoedd ar gyfer integreiddio.

Cydweithio:

Rydym yn
cydweithio er mwyn
datblygu'r
strategaeth ar gyfer
darpariaeth Therapi
Galwedigaethol a
oruchwylir gan y
Bwrdd Llesiant
Gydol Oes

Cynnwys:

Amherthnasol

Atal : Atal yw prif
ffocws y
gwasanaeth

ARGYMHELLIAD:

Adroddiad er gwybodaeth

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

AMHERTHNASOL

Enw Cyswllt:

Donna Pritchard

Swydd:

Swyddog Arweiniol Corfforaethol– Porth Gofal

Dyddiad yr Adroddiad:

9 Ionawr 2023

Acronymau:

|

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Dyddiad y cyfarfod: 13 Ebrill 2023

Teitl: Gwasanaethau Arbenigol Porth Cynnal (Plant ac Oedolion)
ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL Chwarter 3 2022/23

Pwrpas yr adroddiad: Monitro cynnydd plant sy'n derbyn gofal trwy waith craffu Swyddogion Adolygu Annibynnol o'u cynlluniau a'u lleoliadau yn ystod ail chwarter 2022/2023.

Er: Gwybodaeth

Portffolio'r Cabinet ac Aelod Cabinet: Gofal, Amddiffyn a Ffordd o Fyw
Y Cynghorydd Alun Williams

Yn yr adroddiad hwn cyflwynir gwybodaeth am y gwaith monitro a sicrhau ansawdd mewn perthynas â'r plant sy'n derbyn gofal a adolygwyd yn ystod trydydd chwarter 2022/23.

Mae'r wybodaeth hon yn cynorthwyo'r Aelodau i gyflawni eu swyddogaethau fel Rhieni Corfforaethol.

Sail y wybodaeth yw'r ffurflenni monitro y mae'r Swyddogion Adolygu Annibynnol yn eu cwblhau yn dilyn pob adolygiad statudol o blant sy'n derbyn gofal yn ogystal â'r wybodaeth arall y mae'r Gwasanaethau Plant yn ei chasglu am berfformiad.

Mae'r adroddiad yn cynnwys y safonau a'r targedau cenedlaethol a lleol a ddefnyddir i fesur canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal adeg eu hadolygiad statudol, gan gynnwys Dangosyddion Perfformiad Llywodraeth Cymru a Thargedau Perfformiad Lleol.

Ar sail y wybodaeth sydd ar gael a'r hyn a fynegwyd yn ystod cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn llunio barn broffesiynol ynghylch effeithiolrwydd Cynllun Gofal y plentyn/person ifanc o ran bodloni ei anghenion, a gall argymhell newidiadau i'r Cynllun Gofal.

Yn ystod y cyfarfod adolygu bydd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes angen cymorth ar y plentyn/person ifanc sy'n cael ei adolygu er mwyn nodi pobl eraill berthnasol i gael cyngor cyfreithiol/cymryd camau ar ei ran. Roedd y Swyddog Adolygu Annibynnol o'r farn bod angen gweithredu ar gyfer 1 person ifanc yn ystod y cyfnod hwn.

Yn ogystal, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes unrhyw dramgwydd yn erbyn hawliau dynol y plentyn/person ifanc, ac os oes, gallai gyfeirio'r achos i CAF/CASS. Ni chododd yr angen i wneud hynny mewn unrhyw adolygiad.

CRYNODEB O'R PWYNTIAU ALLWEDDOL:

- Ar ddiwedd chwarter 3, roedd 122 o blant yn derbyn gofal o'i gymharu â 112 ar ddiwedd chwarter 2.
- Cafodd 116 o blant eu hadolygu yn y chwarter hwn o'i gymharu â 63 yn y chwarter blaenorol. Roedd y nifer fawr o adolygiadau a gwblhawyd yn y chwarter hwn o ganlyniad i ddechrau gwaith y tîm Innovate yn y sir. Cafodd adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal eu gohirio tan chwarter 3 pan oedd mwy o gapasiti, gydag Innovate yn dechrau, a chafodd achosion y plant eu hailneilltuo i weithwyr cymdeithasol newydd a allai gymryd rhan yn y broses adolygu. Cafodd 85.3% o blant eu hadolygu o fewn y terfynau amser statudol o'i gymharu ag 88.9% yn chwarter 2.
- Gadawodd 8 o blant ofal yn y chwarter hwn o'i gymharu â 6 yn chwarter 2. Dirymwyd Gorchmynion Gofal 6 o blant, dychwelodd 6 o blant adref at eu teulu, aeth 1 plentyn ymlaen i leoliad Pan Dwi'n Barod, ac aeth 1 plentyn i lety â chymorth neu fyw'n annibynnol neu leoliad cysylltu bywydau.
- Y ddarpariaeth lleoliadau ar gyfer y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn oedd 13 mewn gofal maeth Awdurdod Lleol, 24 mewn lleoliadau gofalwyr sy'n berthnasau (19 yn y sir, 5 y tu allan i'r sir), 22 mewn lleoliadau Asiantaeth Faethu Annibynnol (7 yn y sir, 15 y tu allan o'r sir), 15 o blant wedi'u lleoli gyda'u rhieni (12 yn y sir, 3 y tu allan i'r sir) a 12 mewn darpariaeth gofal preswyl y tu allan i'r sir.
- Roedd 74 o blant yn derbyn gofal o dan statws cyfreithiol Gorchymyn Gofal Llawn, 18 o dan Orchymyn Gofal Dros Dro, 4 o dan Orchymyn Lleoli, ac 20 o dan Adran 76.
- O'r plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn, cafodd 83.6% o'r plant ymweliad statudol. Roedd hyn yn cymharu â 93.7% yn chwarter 2
- Cofnodwyd bod 42.9% o'r Cynlluniau Gofal a Chymorth wedi'u sefydlu yn yr adolygiad cyntaf. Roedd y ganran isel y chwarter hwn oherwydd problemau staffio yn y Tîm Gofal Wedi'i Gynllunio oedd wedi atal cynlluniau rhag cael eu cwblhau mewn pryd.
- Dim ond 16.7% o'r plant a adolygwyd yn y chwarter hwn oedd â Chynllun Parhad yn ei le oedd wedi'i gytuno erbyn yr ail adolygiad. Mae hyn yn cymharu â 57.2% yn y chwarter blaenorol.
- Mae'r ffigurau faint o amser mewn gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal yng Ngheredigion a adolygwyd yn chwarter 3 oedd 27 o dan 6 mis, 9 rhwng 6-12 mis, 19 rhwng 1-2 flynedd, a 61 dros 2 flynedd.
- Ar gyfer plant a adolygwyd a'u hail adolygiad neu adolygiadau dilynol, y cynlluniau parhad oedd yn eu lle oedd gofal maeth tymor hir ar gyfer 37 o blant, gofal gan berthnasau ar gyfer 17 o blant, tracio dwbl ar gyfer 15 o blant, lleoliad gyda rhiant ar gyfer 15 o blant, gofal preswyl ar gyfer 8 o blant, mabwysiadu ar gyfer 5 o blant, byw'n annibynnol ar gyfer 4 o blant ac adsefydlu yn ôl i rieni ar gyfer 1 plentyn.
- Canran y plant (â digon o grebwyll) sy'n deall y rheswm dros dderbyn gofal oedd 95.3%.
- Canran y plant â digon o grebwyll oedd wedi cymryd rhan neu a gafodd eu hymgyngori ynghylch eu hadolygiad oedd 100%.
- Canran y plant a gafodd wybod am eu hawl i gael Gwasanaeth Eirioli oedd 92.5%.

- Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedran ysgol oedd â Chynllun Addysg Personol o fewn 20 diwrnod ysgol ar ôl iddynt ddechrau derbyn gofal neu ar ôl dechrau mewn ysgol newydd yn ystod y chwarter hwn oedd 95.5%.
- Nifer a chanran y rhieni y bu i'r Gweithiwr Cymdeithasol ymgynghori â hwy cyn yr adolygiad neu a fu'n bresennol yn yr adolygiad oedd 100%.
- Cynhaliwyd 17 o Gynlluniau Llwybr y chwarter hwn o'i gymharu â 33 yn chwarter 2.
- Canran y bobl ifanc ag Ymgynghorydd Personol/Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig oedd 100% yn ystod y chwarter hwn.
- Canran y bobl ifanc yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer y cyfarfod adolygu yn ystod y chwarter hwn oedd 82.4%.

A gwblhawyd Asesiad Effaith Integredig?

Naddo

Os naddo, esboniwch pam

Crynodeb:

Caiff yr adroddiad hwn ei ddarparu'n barhaus ac mae'n dangos y gwaith parhaus a wneir gyda phlant sy'n derbyn gofal yng Ngheredigion.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Hirdymor:

Cael cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a chynllunio hirdymor ar gyfer y dyfodol

Integreiddio:

Effeithio'n gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a'r diwylliant a cheisio dod â budd i bob un ohonynt

Cydweithio:

Cydweithio â phartneriaid eraill i gyrraedd y nod

Cynnwys:

Cynnwys y rhai hynny sydd â diddordeb a cheisio eu safbwyntiau; ymgysylltu ac ymgynghori â rhanddeiliaid

Atal:

Defnyddio adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu

Argymhelliad (Argymhellion): Rhesymau dros y penderfyniad:

Yr Aelodau i nodi cynnwys yr adroddiad.

Er mwyn sicrhau bod Awdurdod Lleol Ceredigion, ei swyddogion a'i bartneriaid diogelu yn cyflawni eu dyletswyddau statudol yn effeithiol.

Trosolwg a Chraffu:

Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

Fframwaith Polisi: Blaenoriaethau Corfforaethol:

Strategaeth Gorfforaethol
Galluogi cydnerthedd unigolion a theuluoedd

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

O fewn y gyllideb graidd

Goblygiadau Cyfreithiol:

Dim

Tudalen 154

Goblygiadau o ran Staff:	Dim
Goblygiadau o ran Eiddo / Asedau:	Dim
Risg(iau):	Mae'r adroddiad yn nodi'r risgiau o ran niwed i blant a sut y cânt eu diogelu.
Pwerau Statudol:	Deddf Plant 1989, Deddf Plant 2004 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
Papurau Cefndir:	Dim ond dogfennau mewnol y Gwasanaethau Arbenigol
Atodiadau:	Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol ar gyfer Chwarter 3 2022/23
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Audrey Somerton-Edwards Swyddog Arweiniol Corfforaethol: (Plant a Theuluoedd)
Swyddog Adrodd:	Elizabeth Upcott Rheolwr Diogelu Corfforaethol
Dyddiad:	9 Mawrth 2023

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

Gwasanaeth Diogelu

Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol

Chwarter 3: 1 Hydref 2022 – 31 Rhagfyr 2022

...yn gofalu i wneud gwahaniaeth
...taking care to make a difference

CYNNWYS		
TUDALEN:		
ADRAN UN:	CYFLWYNIAD	3
ADRAN DAU:	CYNLLUNIO GOFAL	4
ADRAN TRI:	YMGYNGHORI A CHYFRANOGI	21
ADRAN PEDWAR:	PROTOCOL DATRYS PROBLEMAU	24
ADRAN PUMP:	GWERTHUSO	25
ADRAN CHWECH:	CYNLLUNIAU LLWYBR	25
ADRAN SAITH:	GOFAL SEIBIANT BYR	27

ADRAN UN: CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn darparu'r wybodaeth a gasglwyd gan y Gwasanaeth Sicrhau Ansawdd ac Adolygu Annibynnol er mwyn monitro perfformiad a sicrhau ansawdd y gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal, plant sy'n gadael gofal, plant sydd mewn lleoliadau preswyl, a phlant sy'n derbyn gofal seibiant a seibiannau byr. Mae'r wybodaeth yn seiliedig ar y ffurflenni monitro sy'n cael eu cwblhau gan y Swyddogion Adolygu Annibynnol yn dilyn pob cyfarfod adolygu yn ystod y chwarter hwn, ynghyd â gwybodaeth arall am berfformiad a gedwir gan y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd.

MEINCNODI

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys y mesurau a'r targedau cenedlaethol a lleol a ddefnyddir i fesur y canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n gadael gofal adeg eu cyfarfod adolygu.

Ar sail y wybodaeth sydd ar gael a'r hyn a fynegir yn ystod y cyfarfod adolygu, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn llunio barn broffesiynol ynghylch effeithiolrwydd cynllun gofal y plentyn/person ifanc o ran bodloni ei anghenion, a bydd yn tynnu sylw rheolwyr at unrhyw ymarferion gwael.

Yn ystod y cyfarfod adolygu bydd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes angen cymorth ar y plentyn/person ifanc i adnabod pobl eraill berthnasol i gael cyngor cyfreithiol/cymryd camau ar ei ran. Barnwyd bod angen gweithredu ar gyfer 1 plentyn/person ifanc yn ystod y cyfnod dan sylw.

Yn ogystal, mae'r Swyddog Adolygu Annibynnol yn ystyried a oes unrhyw dramgwydd yn erbyn hawliau dynol y plentyn/person ifanc ac, os oes, gallai gyfeirio'r achos i CAFCASS Cymru. Ni chododd yr angen i wneud hynny mewn unrhyw gyfarfod adolygu yn ystod y cyfnod hwn.

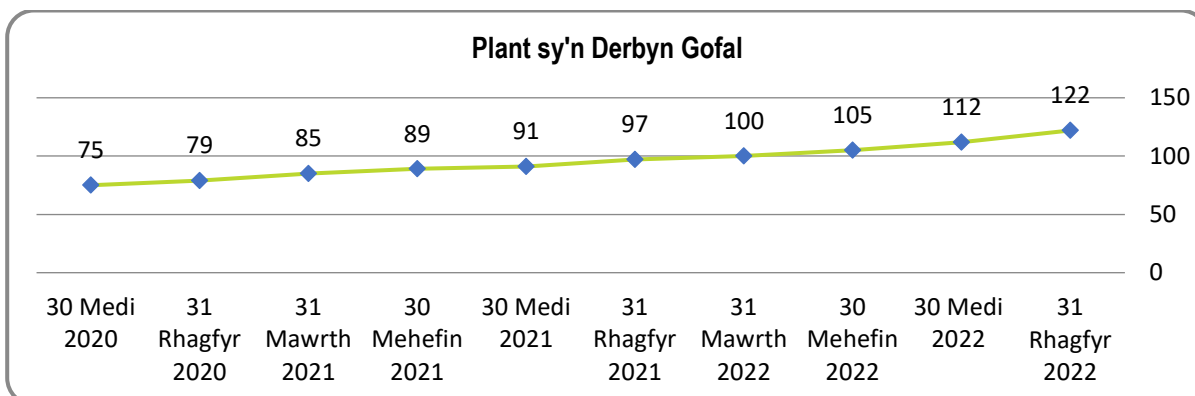
Os oes gennych unrhyw sylwadau neu gwestiynau, cysylltwch ag:

Elizabeth Upcott
Gwasanaeth Diogelu
Penmorfa
Aberaeron
SA46 0PA

ADRAN DAU
CYNLLUNIO GOFAL

1. Prif Ffigurau ar gyfer Chwarter 3:

Mae'r tabl a'r siart isod yn rhoi cyfanswm y data plant sy'n derbyn gofal ar ddiwedd pob chwarter gan ddechrau gyda'r chwarter diweddaraf.	
31 Rhagfyr 2022	122
30 Medi 2022	112
30 Mehefin 2022	105
31 Mawrth 2022	100
31 Rhagfyr 2021	97
30 Medi 2021	91
30 Mehefin 2021	89
31 Mawrth 2021	85
31 Rhagfyr 2020	79
30 Medi 2020	75
30 Mehefin 2020	78

2. Nifer a chanran yr adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser statudol

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 85.3%

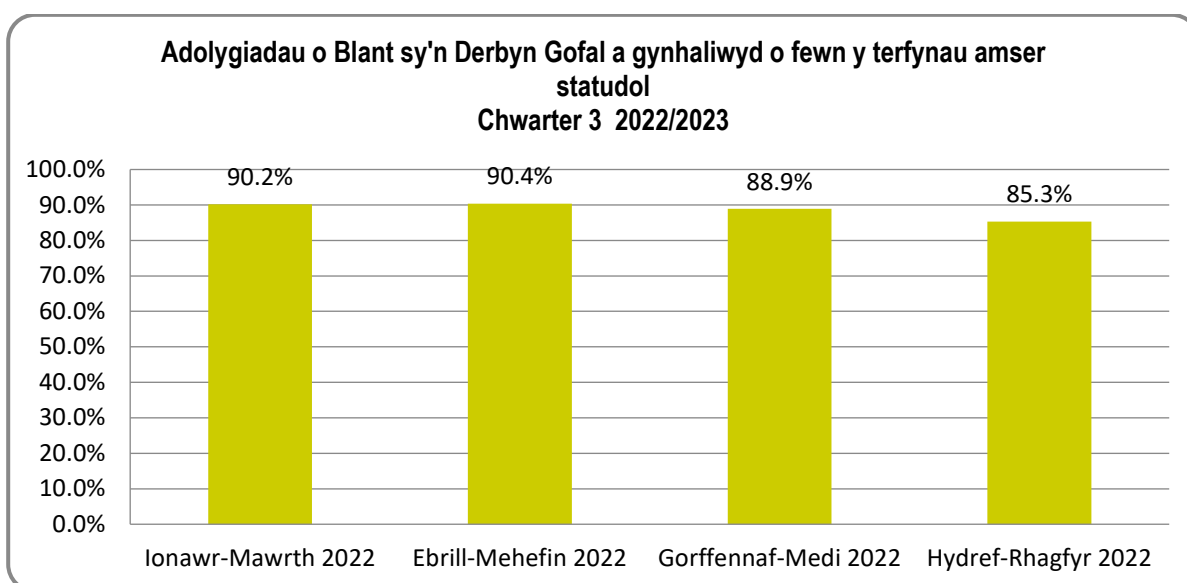
Adolygwyd 116 o blant yn ystod y chwarter hwn.

- Cynhaliwyd 99 (85.3%) cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal o fewn y terfynau amser statudol.
- Cynhaliwyd 17 (14.7%) cyfarfod adolygu plant sy'n derbyn gofal y tu allan i'r gofynion statudol; cofnodwyd y rhesymau fel a ganlyn:-
  - Gohiriwyd pob adolygiad oherwydd materion staffio yn y Gwasanaethau Cymdeithasol.

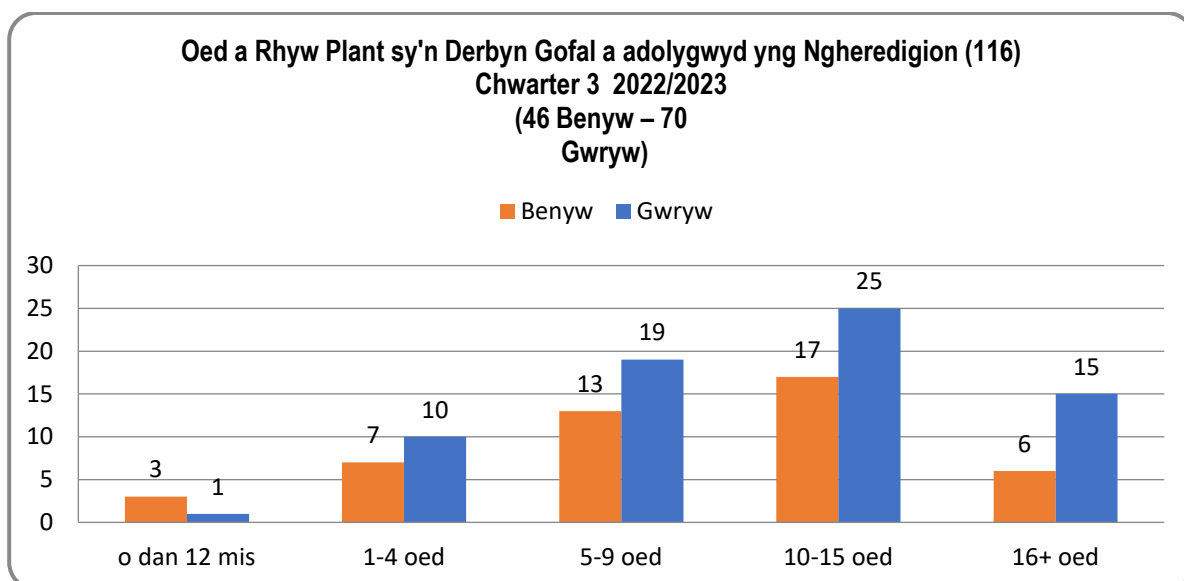
Tudalen 159

- Dechreuodd tîm Innovate ar ei waith yng Ngheredigion ym mis Medi 2022 ac o ganlyniad i sefydlu'r tîm roedd modd cynnal yr adolygiadau a ohiriwyd yn ystod y chwarter hwn. Mae hyn yn esbonio'r nifer uchel o adolygiadau a gwblhawyd yn ystod y chwarter hwn.

	Hyd-Rhag 2022	Gorff-Medi 2022	Ebr-Meh 2022	Ion-Maw 2022	Hyd-Rhag 2021
Nifer y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter	116	63	83	61	72
Nifer yr adolygiadau a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser	99	56	75	55	69
Nifer yr adolygiadau a gynhaliwyd y tu allan i'r terfynau amser	17	7	8	6	3

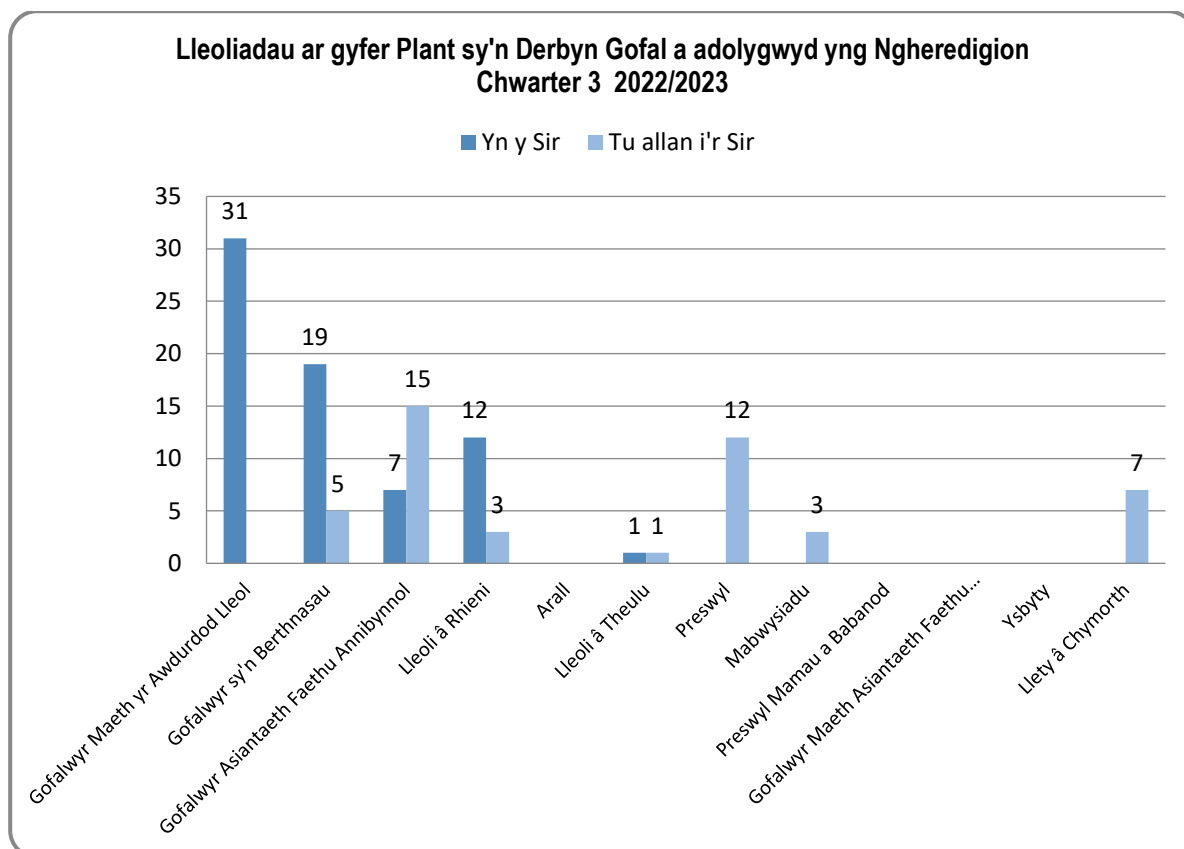
3. Oed a rhyw plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

Tudalen 160

4. Natur lleoliadau'r plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

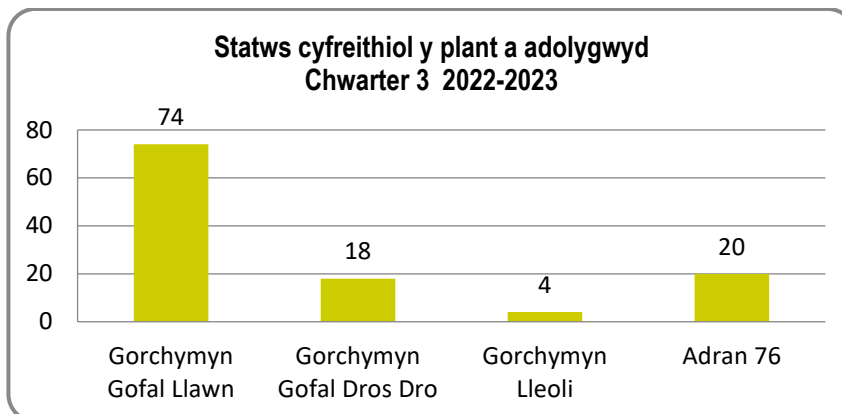
Math o Leoliad	Yn y Sir	Tu allan i'r Sir	Cyfanswm
Gofalwyr Maeth yr Awdurdod Lleol	31		31
Gofalwyr sy'n Berthnasau	19	5	24
Gofalwyr Asiantaeth Faethu Annibynnol	7	15	22
Lleoli â Rhieni	12	3	15
Arall			
Lleoli â Theulu	1	1	2
Preswyl	-	12	12
Mabwysiadu	-	3	3
Preswyl Mamau a Babanod			
Gofalwyr Maeth Asiantaeth Faethu Annibynnol ar gyfer Rhieni a Babanod			
Ysbyty			
Llety â Chymorth		7	7
Byw'n Annibynnol			
	70	46	116

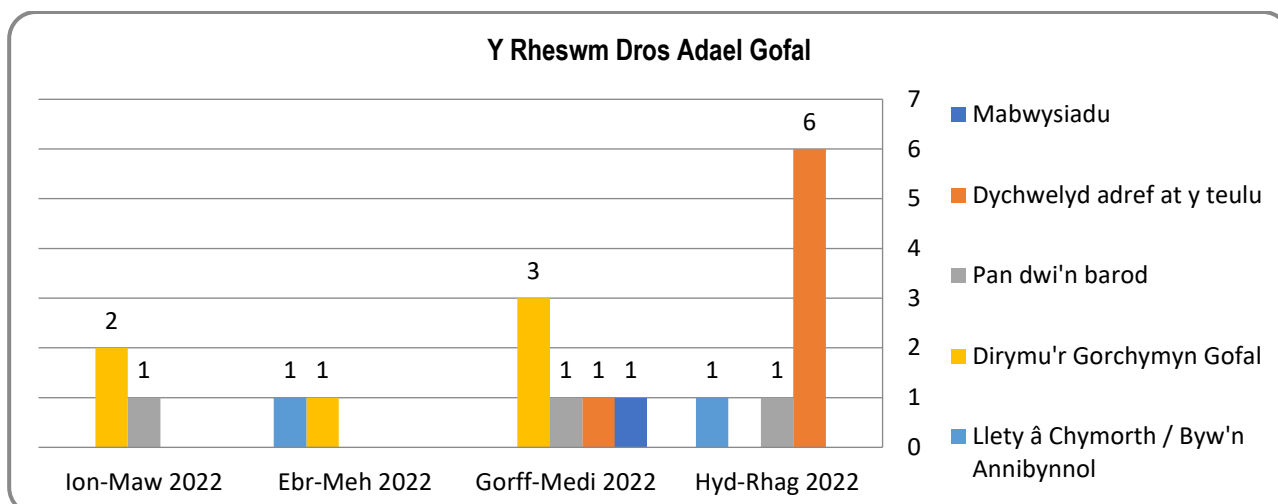
5. Statws cyfreithiol y plant a adolygwyd yn ystod y chwarter hwn:

Statws cyfreithiol y plant a adolygwyd	
Gorchymyn Gofal Llawn	74
Gorchymyn Gofal Dros Dro	18
Gorchymyn Lleoli	4
Adran 76	20
Cyfanswm	116

6. Y rhesymau pam bod y plant a adolygwyd wedi gadael gofal

Cyfnod	Y nifer sydd wedi gadael gofal	Y rheswm dros adael gofal				
		Mabwysiadu	Dychwelyd adref at y teulu	Pan dwi'n barod	Dirymu'r Gorchymyn Gofal	Llety â Chymorth/ Byw'n Annibynnol/ Cysylltu Bywydau
Hyd-Rhag 2022	8	0	6	1	0	1
Gorff-Medi 2022	6	1	1	1	3	0
Ebr-Meh 2022	2	0	0	0	1	1
Ion-Maw 2022	3	0	0	1	2	0
Cyfanswm	19	1	7	3	6	2

7. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal sydd â Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig

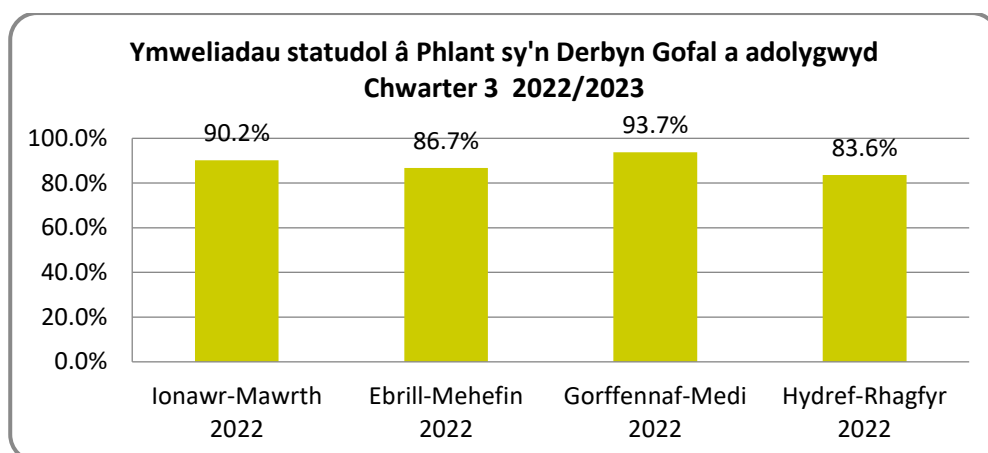
Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

- Cofnododd 116 (100.0%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal fod Gweithiwr Cymdeithasol cymwysedig yn gweithio gyda'r plentyn.

8. Nifer a chanran yr ymweliadau statudol â phlant sy'n derbyn gofal a adolygwyd o fewn y terfynau amser gofynnol

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 83.6%

- Derbyniodd 97 (83.6%) o blant sy'n derbyn gofal ymweliadau gan Weithiwr Cymdeithasol yn unol â'r gofynion statudol.
- Ni dderbyniodd 19 (16.4%) o blant sy'n derbyn gofal ymweliadau gan Weithiwr Cymdeithasol yn unol â'r gofynion statudol.

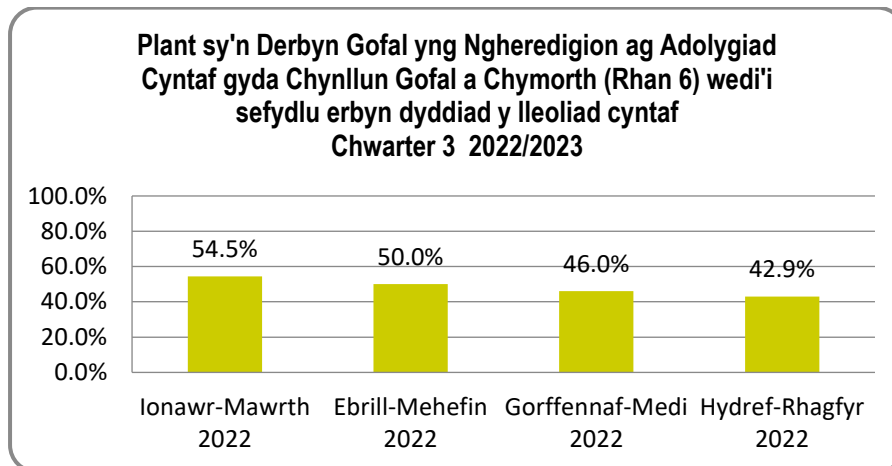

Sylwadau: Mae'r capasiti staffio o fewn y timau yn cael effaith ar ymweliadau statudol yn cael eu cynnal a/neu eu diweddarau ar y gronfa ddata.

9. Nifer a chanran y Cynlluniau Gofal a Chymorth (Rhan 6) a oedd wedi'u sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad cyntaf a'r cynlluniau cyfredol a oedd ar gael ar gyfer yr adolygiad

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 42.9%

- Dechreuodd 14 o blant sy'n derbyn gofal yn ystod y chwarter hwn; cofnodwyd mewn 6 (42.9%) cyfarfod adolygu fod gan y plentyn/person ifanc Gynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) wedi'i sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad. Nid oedd y Cynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) wedi'i sefydlu erbyn dyddiad y lleoliad ar gyfer y 8 plentyn/person ifanc arall.

- Nododd y Swyddog Adolygu Annibynnol fod angen diweddarau cofnodion y Cynllun Gofal a Chymorth (Rhan 6) ar gyfer 29 o blant. Nodwyd bod angen diweddarau'r Cynllun Gofal a Chymorth o hyd ar gyfer 19 plentyn/person ifanc.

10. **Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal sydd â Chynllun Parhad wedi'i sefydlu erbyn yr ail adolygiad os na chynlluniwyd ar gyfer dychwelyd adref**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 16.7%

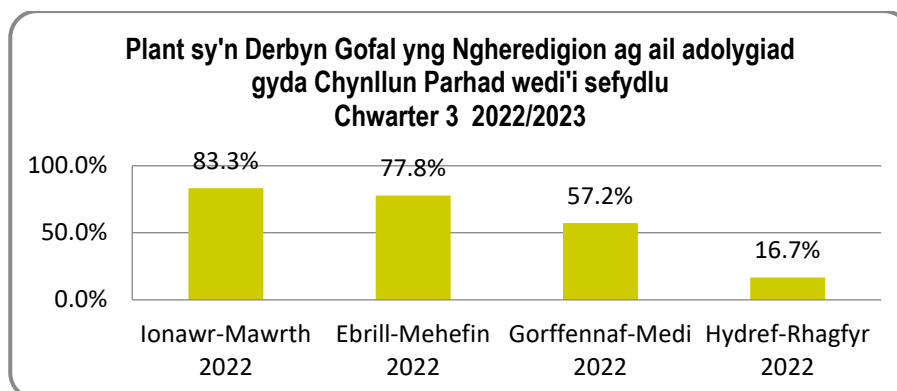
- Cynhaliwyd 12 ail adolygiad yn ystod y chwarter hwn, a chofnododd 2 (16.7%) adolygiad fod Cynllun Parhad wedi'i gytuno. Mae hyn yn cymharu â 57.2% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 20 (17.2%) adolygiad yn ystod y cyfnod hwn cofnododd y Swyddog Adolygu Annibynnol bryderon ynghylch cynnydd y Lleoliad/Cynllun Gofal a Chymorth/Cynllun Parhad.

Roedd natur y pryderon fel a ganlyn: -

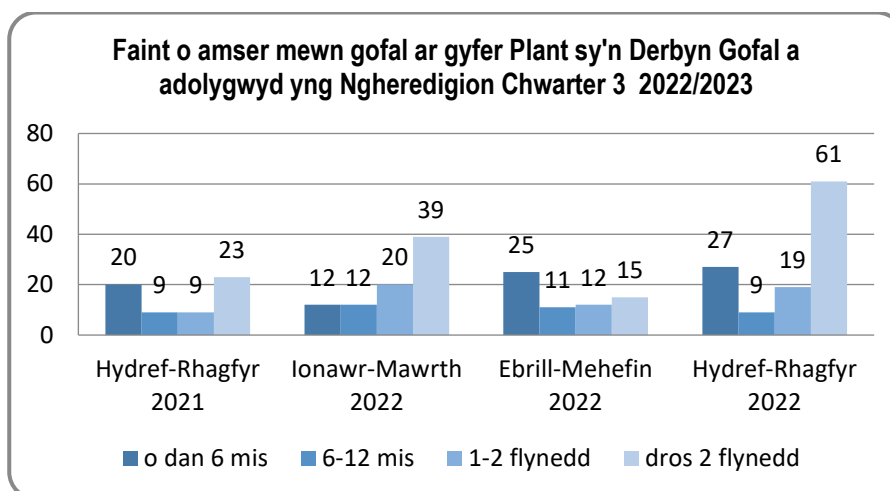
- Ar gyfer 1 person ifanc nodwyd bod Proses Llys yn parhau.
- Adolygwyd 1 person ifanc ddwywaith yn ystod y cyfnod, cofnodwyd bod cynlluniau mabwysiadu gan ofalwr maeth tymor hir blaenorol wedi methu oherwydd problemau yn y lleoliad a symud lleoliad wedi hynny (roedd y broses fabwysiadu honno wedi llithro), ac erbyn hyn roedd y Swyddog Adolygu Annibynnol am leihau llithro pellach trwy gadarnhau cynllun newydd a mynd â'r mater yn ôl i'r llys.
- Proses llys yn parhau ac Aseiad Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig yn cael ei gydnabod fel oedi ar gyfer 1 person ifanc.
- Adolygwyd 1 person ifanc ddwywaith yn ystod y cyfnod a nodwyd llithro yn y ddau adolygiad, sef bod y person ifanc mewn lleoliad heb ei reoleiddio.
- Ar gyfer person ifanc arall oedd yn treulio amser rhwng ei rieni yn ystod yr wythnos ac ar benwythnosau, bu oedi wrth drafod ac asesu ynghylch y posibilrwydd o ddirymu'r Gorchymyn Gofal.

Tudalen 164

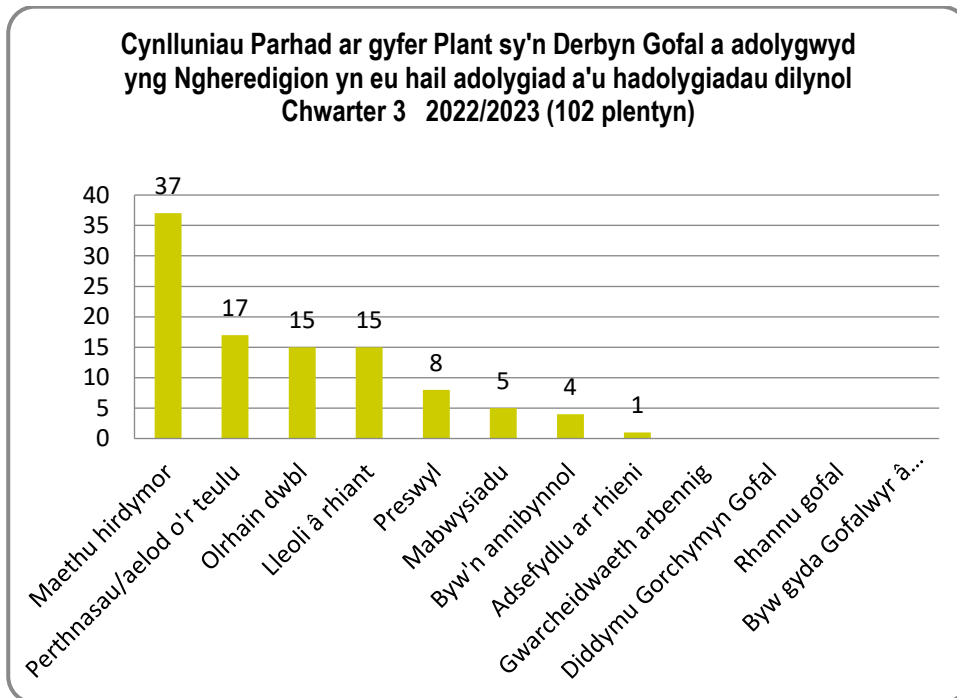
- Nodwyd nad oedd unrhyw Gynllun Parhad wedi ei drafod ar gyfer teulu o 3 o blant.
- Bu oedi wrth baru/gwneud penderfyniad mabwysiadu yn bryder yn y llithro ar gyfer 1 person ifanc, ac oedi o ran gwybodaeth ynghylch cefnogi cais am newid mewn statws cyfreithiol wedi'i gofnodi ar gyfer person ifanc arall.
- Roedd y Cynllun yn lleoliad maethu tymor hir ar gyfer 1 person ifanc ond roedd hyn yn aneglur gan fod y person ifanc mewn lleoliad preswyl ac efallai y byddai angen ailasesu'r rhiant i ofalu am berson ifanc.
- Tynnwyd sylw at y ffaith nad oedd y person ifanc yn mynychu coleg a phryderon eraill ar gyfer 1 person ifanc, ac ar gyfer person ifanc arall roedd llithro o ran cael lleoliad "tymor hir". Roedd y person ifanc yn ymwybodol nad oedd y lleoliad presennol yn un tymor hir ac roedd yn ei chael yn anodd ymgartrefi. Cafodd hyn ei godi gyda'r Swyddog Adolygu Annibynnol oherwydd mae'r sefyllfa hon wedi bodoli ers dros flwyddyn.
- Roedd asesiad dirymu Gorchymyn Gofal heb ei gwblhau o hyd/cais dirymu heb gael ei wneud i'r llys ar gyfer 1 person ifanc.
- Ar gyfer teulu o 2 o blant bu oedi gyda'r asesiad gydag 1 o'r plant yn nodi hyn fel pryder, ac yn achos teulu arall o 2 o blant roedd pryderon parhaus am berthynas wenwynig rhwng y rhieni ac effaith emosiynol hyn ar y plant, ac nid oedd unrhyw gysylltiad gydag 1 o'r rhieni.

11. Faint o Amser Mewn Gofal

12. Natur y Cynlluniau Parhad

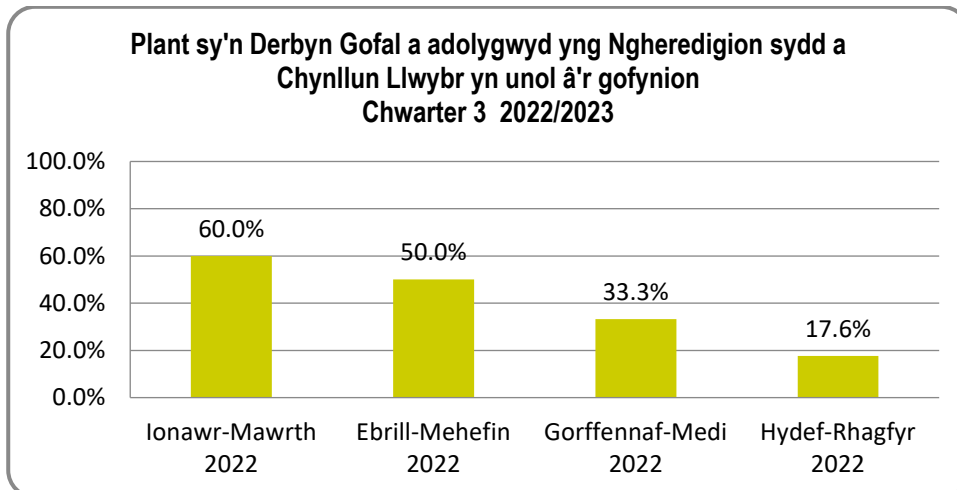
13. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd ofal seibiant gan rywun heblaw eu prif ofalwyr

- Nododd 9 (7.8%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal fod y plentyn/person ifanc yn derbyn gofal seibiant tymor byr gan rywun heblaw ei brif ofalwr. Nododd 1 adolygiad o blant sy'n derbyn gofal nad oedd y lleoliad seibiant yn ateb anghenion y person ifanc oherwydd bod angen lleoliad parhaol newydd ar gyfer y person ifanc.

14. Nifer a chanran y bobl ifanc gymwys oedd â Chynllun Llwybr yn unol â'r gofynion

Targed a bennwyd: 100% Targed a bennwyd 17.6%

- Mewn 3 (17.6%) adolygiad o berson ifanc cofnodwyd bod gan y person ifanc Gynllun Llwybr wedi'i sefydlu a bod Ymgynghorydd Personol wedi'i benodi ar ei gyfer.
- Mewn 14 (82.4%) adolygiad cofnodwyd nad oedd gan y person ifanc Gynllun Llwybr wedi'i sefydlu.
- Nododd 13 o'r adolygiadau uchod fod Ymgynghorydd Personol wedi'i benodi ar gyfer y bobl ifanc gyda 3 adolygiad arall yn cofnodi bod Ymgynghorydd Personol eisoes wedi'i benodi.

15. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal (fel y bo'n briodol o ran eu hoedran a'u crebwyll) sy'n deall y rhesymau pam eu bod yn derbyn gofal

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 95.3%

- Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud ag 86 o blant/pobl ifanc oherwydd barnwyd nad oedd 30 o'r plant/pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i ddeall pam eu bod yn derbyn gofal.
- Roedd 82 (95.3%) yn y grŵp hwn yn dangos rhyw fath o ddealltwriaeth ynghylch pam eu bod yn derbyn gofal gan rywun heblaw eu teuluoedd o'i gymharu â 97.3% yn y chwarter blaenorol.
- Nododd 4 (4.7%) adolygiad nad oedd yn glir a oedd y plentyn/person ifanc yn deall y rhesymau pam eu bod yn derbyn gofal.

16. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal (fel y bo'n briodol o ran eu hoedran a'u crebwyll) a oedd yn deall eu Cynllun Gofal a Chymorth

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud ag 85 o blant/pobl ifanc oherwydd barnwyd nad oedd 31 o'r plant/pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Roedd 73 (85.9%) yn y grŵp hwn yn dangos dealltwriaeth o'r hyn a oedd yn eu Cynlluniau Gofal a Chymorth (Rhan 6).
- Nododd 12 (14.1%) adolygiad fod angen rhannu hwn gyda'r plant/pobl ifanc.

17. Mesur Cenedlaethol 33: Nifer a chanran yr achosion o symud plant sy'n derbyn gofal

- Mewn 16 (13.8%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi symud lleoliad yn ystod y chwarter hwn o'i gymharu ag 19.0% yn y chwarter blaenorol.

Y rhesymau dros newid lleoliad oedd:

- Symudwyd 1 person ifanc o leoliad maethu/mabwysiadu tymor hir i leoliad maethu Asiantaeth Faethu Annibynnol, a symudodd 1 person ifanc arall oherwydd bod y lleoliad wedi methu.
- Symudodd 1 person ifanc arall o leoliad gofal maeth i fyw gyda'i riant.
- Ar gyfer teulu o 2 o blant cawsant eu symud fel y cynlluniwyd i leoliad mabwysiadu, ac ar gyfer teulu arall o 3 o blant cofnodwyd eu bod wedi symud fel y cynlluniwyd o aelodau'r teulu i leoliad maethu tymor hir.
- Symudodd 1 person ifanc o ofalwyr maeth i aelodau'r teulu.
- Ar gyfer teulu o 2 o blant roedd cynlluniau i symud o ofalwyr maeth i leoliad tymor hir gyda'r teulu.
- Ar gyfer 1 person ifanc cafodd ei symud fel y cynlluniwyd o aelodau'r teulu i fyw gyda'i fam-gu oherwydd pryder diogelu.
- Ar gyfer 1 person cafodd ei symud fel y cynlluniwyd tra ei fod aros am leoliad diogel addas arall.
- Symudodd 1 person ifanc o leoliad tymor byr heb ei reoleiddio i leoliad preswyl tymor hir oedd wedi methu, ac yna symudodd i leoliad tymor byr gyda gofalwyr maeth
- Roedd 1 person ifanc a leolwyd gyda theulu wedi cael lleoliad seibiant a gafodd ei ymestyn i leoliad tymor byr er mwyn gallu cael hyd i leoliad parhaol newydd.
- Ar ôl cael ei ofalu amdano ar gyfer seibiant byr wedi'i gynllunio, symudodd 1 person ifanc o'i leoliad gan fod angen cyfnod hwy o lety arno oherwydd pryderon diogelu.

18. Nifer a chanran y cynlluniau lleoli (gan gynnwys darpariaeth addysg ac iechyd) yr aseswyd eu bod yn bodloni anghenion plant sy'n derbyn gofal

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 94.8%

- Cofnodwyd bod 110 (94.8%) o gynlluniau lleoli/gofal a chymorth yn bodloni anghenion y plant/pobl ifanc o'i gymharu â 92.1% yn y chwarter blaenorol.
- Cofnododd 6 (5.2%) adolygiad nad oedd y lleoliad/gofal a chymorth yn bodloni anghenion y plentyn/person ifanc. Y rhesymau a gofnodwyd oedd: -
  - Roedd pryderon mawr am y niwed emosiynol a achosir gan y gofalwyr mabwysiadu ar gyfer 1 person ifanc a diffyg cydweithio ac osgoi gweithwyr proffesiynol.
  - Nid oedd cyfarfod addysg wedi'i gynnal i gefnogi mynediad i'r ysgol ar gyfer 1 person ifanc, ac roedd hwn i'w drefnu yn dilyn yr adolygiad.

- Mae'r person ifanc yn ymwybodol bod y lleoliad presennol yn un tymor byr/dros dro, a thra chydabyddir nad yw'n bodloni holl anghenion y person ifanc, nid yw'r person ifanc yn gallu ymgartrefu'n llawn oherwydd ei fod yn gwybod mai'r bwriad yw symud i leoliad arall
- Bu oedi wrth gwblhau Aseiad Iechyd oherwydd lleoliad y tu allan i'r sir ac mae'r person ifanc ar restr aros i fynd i'r coleg ond dim lleoedd ar gael a dim amserlen i ddangos pryd y bydd lle ar gael.
- Pryderon ynglŷn â lleoliad sy'n 'dal' person ifanc yn hytrach na darparu strwythur a datblygu/cefnogi anghenion cymhleth y person ifanc.
- Person ifanc yn mynd ar goll o'r lleoliad ac yn cael ei ddwyn yn ôl gan yr heddlu. Ni all gofalmwr maeth gefnogi'r person ifanc yn y lleoliad hwn mwyach ac rydym yn chwilio ar frys am leoliad newydd.

19. Nifer a chanran y pryderon diogelu a nodwyd mewn perthynas â phlant sy'n derbyn gofal yn ystod y chwarter hwn

- Mewn 6 (5.2%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal nodwyd pryderon diogelu ar gyfer y person ifanc; cadarnhawyd bod y pryderon yn cael sylw.

20. Nifer y plant sy'n derbyn gofal a enwir ar y Gofrestr Amddiffyn Plant

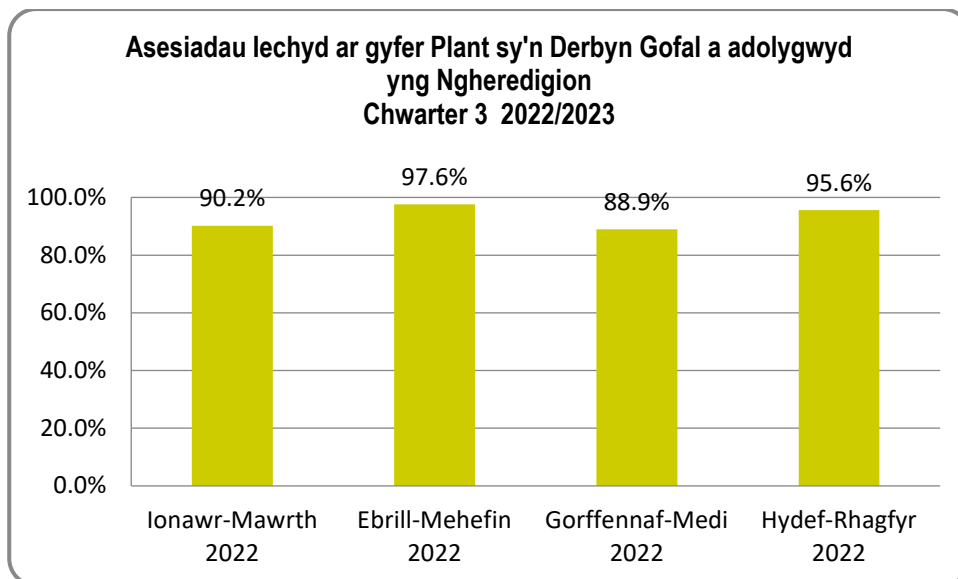
- Nodwyd mewn 4 (3.4%) adolygiad bod y person ifanc wedi'i enwi ar y Gofrestr Amddiffyn Plant.

21. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd Aseidiadau Iechyd yn unol â'r gofynion statudol

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 95.6%

- Roedd 109 (95.6%) o'r plant/pobl Ifanc sy'n derbyn gofal wedi cael aseiad iechyd cyfredol adeg eu hadolygiad o'i gymharu ag 88.9% yn y chwarter blaenorol.
- Ni chafodd 5 (4.4%) o blant/pobl ifanc sy'n derbyn gofal aseiad iechyd diweddar yn eu hadolygiad; yn achos 2 o'r bobl ifanc hyn roedd yr oedi oherwydd prinder ymwelwyr iechyd ac yn achos 3 pherson ifanc arall roedd yr oedi oherwydd bod y bobl ifanc wedi cael eu lleoli y tu allan i'r sir. Cofnodwyd ar gyfer 1 o'r bobl ifanc hyn bod oedi hefyd o ran hysbysu asiantaethau o statws y person ifanc fel plentyn sy'n derbyn gofal. Mae gan yr holl bobl ifanc hyn aseiad iechyd yn ei le erbyn hyn.
- Cofnodwyd mewn 2 adolygiad bod y rhiant wedi gwrthod aseiad iechyd, felly tynnwyd y rhain allan o'r hafaliad.

22. Canran y plant a oedd wedi cofrestru gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl dechrau derbyn gofal

Targed a bennwyd: 100% Targed a bennwyd 83.3%

Wedi cofrestru gyda deintydd

Mae'r data ar gyfer cofrestru plant/pobl ifanc gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl iddynt ddechrau derbyn gofal yn ymwneud â 12 plentyn/person ifanc.

- Mewn 10 (83.3%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi cofrestru gyda deintydd o fewn 20 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn y lleoliad.
- Mewn 2 (16.7%) adolygiad nodwyd bod y plentyn/person ifanc heb gofrestru eto gyda deintydd.

*****

Wedi cofrestru gyda deintydd

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 102 o blant/pobl ifanc oherwydd diystyriwyd 14 plentyn/person ifanc a oedd yn cael eu hadolygiad plant sy'n derbyn gofal cyntaf o'r ffigurau uchod er mwyn bodloni gofynion y Mesur Cenedlaethol.

- Roedd 96 (94.1%) o blant a phobl ifanc wedi cofrestru gyda deintydd. Mae hyn yn cymharu ag 86.0% yn y chwarter blaenorol.
- Roedd angen i 6 (5.9%) plentyn/person ifanc gofrestru gyda deintydd.

Sylwadau: Lleolir yr holl blant hyn y tu allan i'r sir ac eithrio 1 plentyn sy'n 6 mis oed.

23. Mesur Cenedlaethol 30: Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedd wedi cael eu gweld gan ddeintydd o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal

Wedi cael ei weld gan ddeintydd

Mae'r data ar gyfer cael ei weld gan ddeintydd o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal yn ymwneud ag 11 plentyn.

- Cofnodwyd mewn 9 adolygiad (81.8%) bod y plentyn/person ifanc wedi cael ei weld gan ddeintydd cofrestredig o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal.
- Cofnodwyd mewn 2 adolygiad (18.2%) nad oedd y plentyn/person ifanc wedi cael ei weld gan ddeintydd cofrestredig o fewn 3 mis ar ôl dechrau derbyn gofal.

Sylwadau: Cafodd y ddau berson ifanc hyn eu lleoli y tu allan i'r sir.

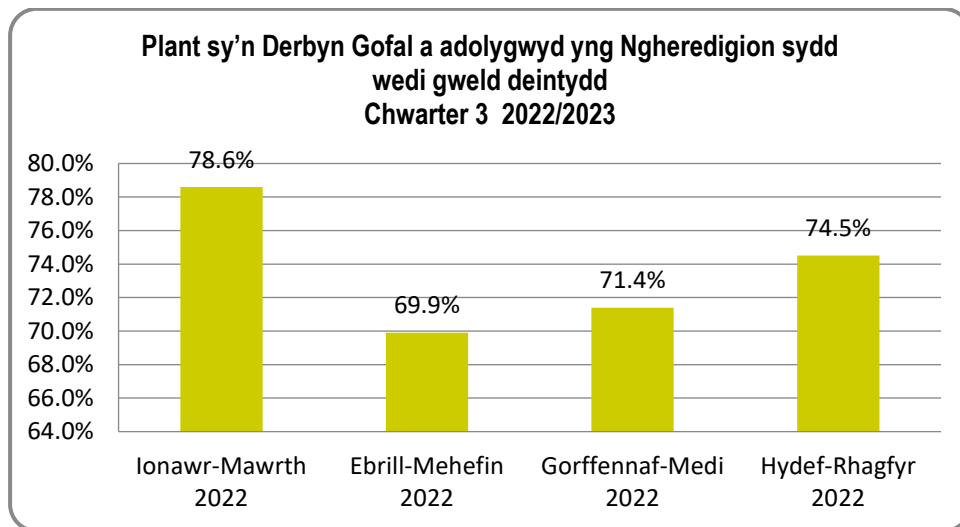
*****

Wedi cael ei weld gan ddeintydd

Targed a bennwyd 90% – Yr hyn a gyflawnwyd 74.5%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 98 o blant/pobl ifanc gan fod 18 o blant/pobl ifanc yn iau na 2 oed a/neu'n cael eu hadolygiad o blant sy'n derbyn gofal cyntaf, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau uchod er mwyn bodloni gofynion y Mesur Cenedlaethol.

- Cofnodwyd bod 73 (74.5%) o blant a phobl ifanc wedi gweld deintydd yn y 12 mis blaenorol o'i gymharu â 71.4% yn y chwarter blaenorol.
- Cofnodwyd nad oedd 25 (25.5%) o blant a phobl ifanc wedi gweld deintydd.

24. Mesur Cenedlaethol 31: Canran y plant sy'n derbyn gofal a oedd wedi cofrestru gyda Meddyg Teulu o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn eu lleoliad

- Mewn 29 (96.7%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn wedi cofrestru gyda darparwr gwasanaethau meddygol cyffredinol o fewn 10 diwrnod gwaith ar ôl dechrau yn y lleoliad.
- Mewn 1 (3.3%) adolygiad nodwyd bod y cam gweithredu hwn yn parhau heb ei gyflawni adeg yr adolygiad; fodd bynnag, mae'r cam hwn wedi'i gwblhau erbyn hyn ac mae'r plentyn wedi'i gofrestru gyda meddyg teulu sy'n lleol i'w leoliad.

25. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a oedd wedi cofrestru gyda meddyg teulu

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

- Roedd 116 (100.0%) o blant a phobl ifanc wedi cofrestru gyda meddyg teulu, sy'n gyson â'r chwarter blaenorol.
- Roedd 95 (86.4%) o blant wedi cael eu holl frechiadau.
- Roedd 15 (13.6%) o blant yn hwyr yn cael eu brechiadau. Mae 7 o'r bobl ifanc hyn yn blant ar eu pennau eu hunain sy'n ceisio lloches, a chynigir rhaglen garlam iddynt gan fod ganddynt hanes brechu blaenorol anghyflawn. Mae angen mwy o eglurder ar gyfer ambell i berson ifanc oedd heb gael brechiadau.

Cafodd 6 adolygiad eu diystyru o'r ffigurau oherwydd roedd y rhiant/person ifanc yn gwrthod cael brechiadau.

26. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal yr aseswyd eu bod angen cymorth gan Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) a gafodd eu hatgyfeirio ac a dderbyniodd asesiad/gwasanaeth

Targed: 50%

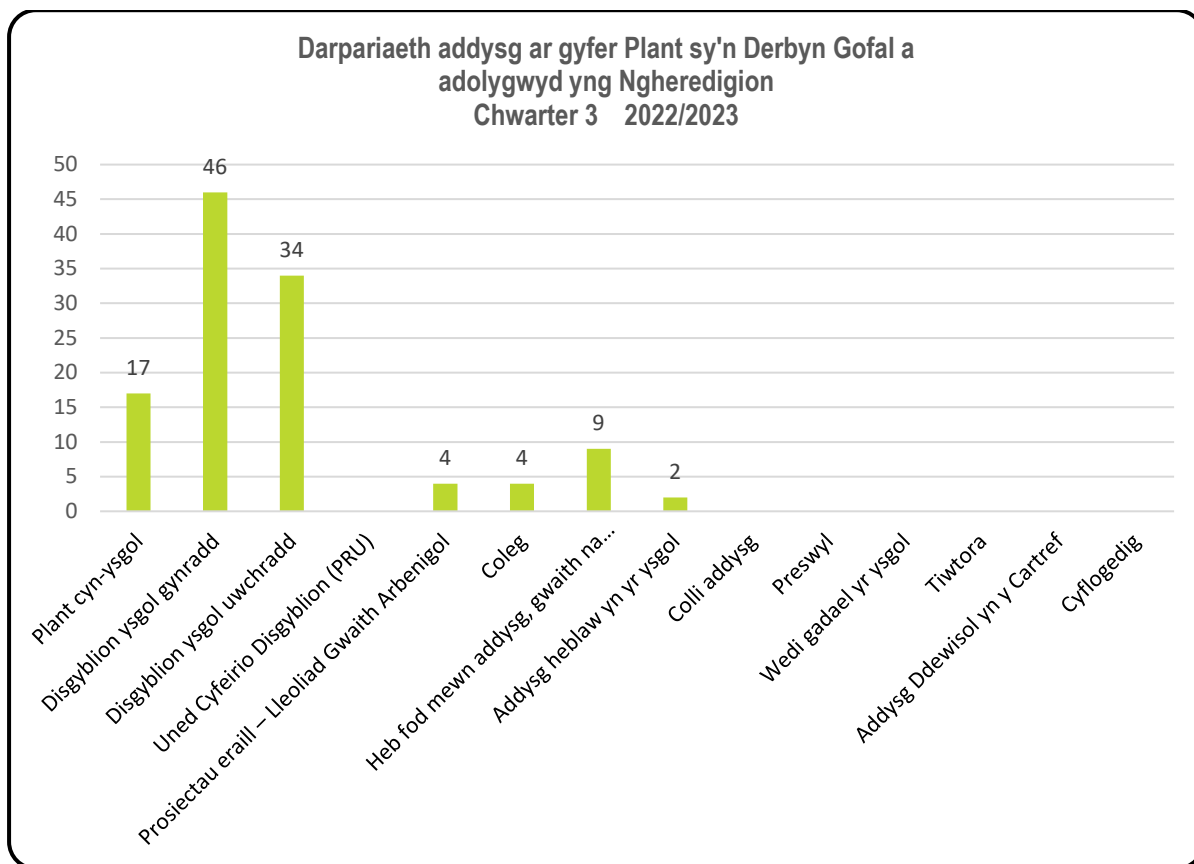
Perfformiad Gwirioneddol

- Mewn 5 (4.3%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal, cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi cael ei atgyfeirio i CAMHS, a chadarnhawyd mewn 4 adolygiad bod yr atgyfeiriad wedi cael ei dderbyn ar gyfer y plentyn/person ifanc.
- Mewn 97 (83.6%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal, cofnodwyd bod iechyd meddwl/emosiynol y plant/pobl ifanc wedi cael ei ystyried yn ystod yr asesiad iechyd a/neu wrth drafod yn y cyfarfod.
- Mewn 19 (16.4%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y problemau iechyd meddwl wedi cael eu hystyried. Roedd 3 o'r adolygiadau hyn ar gyfer babanod.

27. Natur y ddarpariaeth addysg

Yn ystod y chwarter hwn roedd y plant a'r bobl ifanc a adolygwyd yn y ddarpariaeth addysg ganlynol:

Darpariaeth Addysg	
Plant cyn-ysgol	17
Disgyblion ysgol gynradd	46
Disgyblion ysgol uwchradd	34
Uned Cyfeirio Disgyblion (PRU)	
Prosiectau eraill – Lleoliad Gwaith Arbenigol	4
Coleg	4
Heb fod mewn addysg, gwaith na hyfforddiant (NEET)	9
Addysg heblaw yn yr ysgol	2
Colli addysg	
Preswyl	
Wedi gadael yr ysgol	
Tiwtora	
Addysg Ddewisol yn y Cartref	
Cyflogedig	
Cyfanswm	116

28. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal oedran ysgol oedd â Chynllun Addysg Personol o fewn 20 diwrnod ysgol ar ôl dechrau derbyn gofal neu ar ôl dechrau mewn ysgol newydd

Targed a bennwyd 70% – Yr hyn a gyflawnwyd 95.9%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 74 o blant/pobl ifanc oedran statudol i ddechrau'r ysgol ac felly'n gymwys i gael Cynllun Addysg Personol.

- Roedd gan 72 (97.3%) o blant a phobl ifanc oedran statudol i ddechrau'r ysgol Gynllun Addysg Personol cyfredol.
  - Mewn 20 (90.9%) adolygiad cofnodwyd bod y Cynllun Addysg Personol wedi'i gwblhau o fewn 20 diwrnod ysgol o fod yn blentyn sy'n derbyn gofal neu 20 diwrnod ysgol ar ôl newid ysgol, yn unol â'r gofynion.
  - Mewn 52 (100.0%) adolygiad cofnodwyd bod gan y person ifanc Gynllun Addysg Personol cyfredol.
  - Mewn 2 (2.7%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y Cynllun Addysg Personol wedi'i gwblhau o fewn y terfynau amser, ond cawsant eu cwblhau wedi hynny.

***

- Roedd gan 18 (96.1%) o blant a phobl ifanc a oedd yn mynd i'r ysgol/coleg anghenion dysgu ychwanegol uchel cydnabyddedig.

***

- Mewn 31 (38.3%) adolygiad daethpwyd i'r casgliad bod y plant/pobl ifanc a oedd yn mynd i'r ysgol/coleg yn tangyflawni o ran eu haddysg. Ym mhob un o'r 31 (100.0%) adolygiad cofnodwyd bod y bobl ifanc yn cael cymorth.

***

- Mewn 12 (92.3%) adolygiad nodwyd bod y ddarpariaeth addysg wedi'i sefydlu ar ddechrau'r lleoliad.
- Mewn 2 (7.7%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y ddarpariaeth addysg wedi'i sefydlu ar ddechrau'r lleoliad.

***

- Mewn 1 (1.4%) adolygiad cofnodwyd y bu cyfnod pan oedd y plentyn/person ifanc heb fod mewn addysg am gyfnod tra ei fod aros am le mewn ysgol

29. Mesur Cenedlaethol 32: Canran y plant sy'n derbyn gofal sydd wedi symud i ysgol arall, ac eithrio trefniadau pontio

Targed a bennwyd 0% – Yr hyn a gyflawnwyd 9.5%

- Mewn 7 (9.5%) adolygiad cofnodwyd bod y plentyn/person ifanc wedi symud i ysgol arall ac nad oedd yn symud yn sgil pontio, o'i gymharu â 5.3% yn y chwarter blaenorol.

30. Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a gafodd eu gwahardd o'r ysgol

Targed a bennwyd 12% gwaharddiad dros dro – Yr hyn a gyflawnwyd 0.0%

Targed a bennwyd 1% gwaharddiad parhaol – Yr hyn a gyflawnwyd 0.0%

- Mewn 0 (0.0%) adolygiad adroddwyd bod y person ifanc wedi'i wahardd o'r ysgol dros dro yn ystod y cyfnod adolygu. Mae hyn yn gyson â'r chwarter blaenorol.
- Ni adroddwyd mewn unrhyw adolygiad (0.0%) bod y person ifanc wedi'i wahardd yn barhaol o'r ysgol, sy'n gyson â'r chwarter blaenorol.

Y gwaharddiadau yn ystod y chwarter hwn oedd:

6 sesiwn, cyfanswm o 3 diwrnod

ADRAN TRI

YMGYNGHORI A CHYFRANOGI

- Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant sy'n derbyn gofal a oedd yn ddigon hen ac yn meddu ar ddigon o grebwyll fel bod Gweithiwr Cymdeithasol wedi gallu ymgynghori â hwy neu roeddent yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud ag 88 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 28 adolygiad nad oedd y plant/pobl ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i fod yn rhan o'r broses ymgynghori, er bod 2 o'r rhain wedi bod yn bresennol yn eu hadolygiad.

- Cofnodwyd mewn 88 (100.0%) adolygiad fod ymgynghori wedi digwydd.

Dadansoddiad o'r ymgynghori

Roedd 38 plentyn/person ifanc yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu ar Teams.

Roedd 50 plentyn/person ifanc wedi cwblhau papurau ymgynghori, wedi siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol a/neu roedd gweithwyr proffesiynol, rhieni, gofawyr neu eiriolwyr wedi'u cynrychioli yno.

- Cafodd y Swyddog Adolygu Annibynnol gysylltiad uniongyrchol â 9 plentyn/person ifanc yn ystod y cyfnod adolygu y tu allan i'r cyfarfod adolygu.

- Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant a oedd yn gwybod am eu hawl i gael Gwasanaeth Eirioli/Cynllun Ymwelydd Annibynnol**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 92.5%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 94 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 22 adolygiad nad oedd y plant/pobl ifanc a adolygwyd yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll i gael gwybod am eu hawl i gael Eiriolwr/Cynllun Ymwelydd Annibynnol, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Cafodd 87 (92.5%) plentyn/person ifanc wybod am eu hawl i gael Eiriolwr/Cynllun Ymwelydd Annibynnol.

Yn ystod cyfyngiadau Covid-19, byddai'r gwasanaeth eiriolaeth yn cael ei wahodd i'r holl adolygiadau plant sy'n derbyn gofal a oedd yn cael eu cynnal yn rhithiol a byddai'r eiriolwyr yn mynychu'r cyfarfodydd. Fodd bynnag, yn ystod y chwarter hwn, oherwydd bod cyfyngiadau'n cael eu codi, mae'r gwasanaeth eirioli bellach yn gallu cynnal mwy o ymweliadau wyneb yn wyneb â phlant/pobl ifanc, ac felly nid ydynt bob amser yn gallu mynychu pob adolygiad o blant sy'n derbyn gofal. Fodd bynnag, lle bernir ei bod yn briodol iddynt wneud hynny, byddant yn mynychu.

3 Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y plant a gafodd wybod am y drefn gwyno

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 97.3%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 73 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 43 adolygiad nad oedd y plentyn/person ifanc yn ddigon hen nac yn meddu ar ddigon o grebwyll, felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Roedd 71 (97.3%) plentyn/person ifanc yn gwybod am y drefn gwyno, o'i gymharu â 100% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 2 (2.7%) adolygiad cofnodwyd bod y Swyddog Adolygu Annibynnol yn aneglur/ddim yn ymwybodol a oedd y plentyn/person ifanc yn gwybod am y broses gwyno.

4 Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y rhieni y bu i'r Gweithiwr Cymdeithasol ymgynghori â hwy cyn yr adolygiad neu a fu'n bresennol yn y cyfarfod adolygu

Targed a bennwyd 80% – Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 101 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 15 adolygiad nad oedd y rhieni yn rhan o'r broses adolygu statudol, ac felly fe'u diystyriwyd o'r ffigurau.

- Cwblhaodd 101 (100.0%) o rieni bapurau ymgynghori neu roeddent wedi cwrdd neu siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol cyn a/neu ar ôl y cyfarfod adolygu, a/neu roeddent wedi bod yn bresennol yn y cyfarfod adolygu eu hunain, a/neu roedd gweithwyr proffesiynol wedi'u cynrychioli yno.

Dadansoddiad o'r ymgynghori

Cafodd papurau ymgynghori eu hanfon ar gyfer pob un o'r 101 adolygiad.

Mewn 54 adolygiad cadarnhawyd bod y rhieni'n bresennol neu eu bod wedi siarad â'r Swyddog Adolygu Annibynnol dros y ffôn cyn a/neu ar ôl yr adolygiad.

5 Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y gofalwyr maeth y bu i'r Gweithiwr Cymdeithasol ymgynghori â hwy neu a fu'n bresennol yng nghyfarfod adolygu'r plentyn

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 100.0%

Mae'r data ar gyfer y dangosydd perfformiad hwn yn ymwneud â 101 adolygiad oherwydd cofnodwyd mewn 15 adolygiad bod y plentyn wedi'i leoli â rhiant neu'n byw'n annibynnol, felly diystyriwyd yr adolygiadau hyn o'r ffigurau.

- Cwblhaodd 101 (100.0%) o ofalwyr maeth bapurau ymgynghori a/neu buont yn bresennol yn yr adolygiadau yn ystod y cyfnod hwn.

6 **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y cynrychiolwyr ieched a fu'n bresennol mewn adolygiad neu a anfonodd adroddiad**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 81.9%

- Mewn 95 (81.9%) adolygiad cadarnhawyd bod gwybodaeth am ieched ar gael ar gyfer y cyfarfod.
- Mewn 21 (18.1%) adolygiad adroddwyd nad oedd gwybodaeth am ieched ar gael ar gyfer y cyfarfod.

Sylwadau: Pan fydd y person ifanc yn cael ei leoli y tu allan i'r ardal mae angen anfon y gwahoddiad ieched at y tîm ieched lletyol, ac rydym yn parhau i geisio gwella'r wybodaeth a dderbynnir.

7. **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y cynrychiolwyr ysgol a fu'n bresennol mewn adolygiad neu a anfonodd adroddiad**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 93.7%

- Mewn 74 (93.7%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal roedd rhywun o'r ysgol yn bresennol neu wedi darparu adroddiad ysgrifenedig o'i gymharu â 90.5% yn y chwarter blaenorol.

8. **Dangosydd Perfformiad Lleol: Nifer a chanran y dogfennau adolygiad o blant sy'n derbyn gofal a gwblhaodd y Gweithiwr Cymdeithasol cyn yr adolygiad**

Targed a bennwyd 100% – Yr hyn a gyflawnwyd 69.8%

- Mewn 81 (69.8%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cadarnhawyd bod y gweithiwr cymdeithasol wedi cwblhau'r ddogfen adolygu cyn y cyfarfod adolygu o'i gymharu â 68.3% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 35 (30.2%) adolygiad o blant sy'n derbyn gofal cadarnhawyd nad oedd y ddogfen adolygu wedi'i chwblhau gan y gweithiwr cymdeithasol cyn yr adolygiad.

Sylwadau: Mae'r capasiti staffio wedi cael effaith ar ddogfennau'n cael eu cwblhau gan weithwyr cymdeithasol cyn adolygiadau yn y chwarter hwn.

ADRAN PEDWAR: PROTOCOL DATRYS PROBLEMAU

Ni weithredodd y Swyddog Adolygu Annibynnol y Protocol Datrys Problemau ar gyfer unrhyw blentyn yn ystod y cyfnod hwn.

Cynhaliwyd 5 adolygiad canol cyfnod yn ystod y cyfnod hwn a lle'r oedd angen roedd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn cynnal adolygiadau yn gynharach pan oedd pryderon.

ADRAN PUMP

GWERTHUSO

Nid oedd y wybodaeth hon ar gael ar gyfer y chwarter hwn.

ADRAN CHWECH

CYNLLUNIAU LLWYBR

Ar gyfer pobl ifanc dros 16 oed nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal/pobl ifanc dros 18 oed sydd wedi gadael gofal

Cynhaliwyd 17 Adolygiad o Gynlluniau Llwybr yn ystod y chwarter hwn.

1 Dangosydd Perfformiad: Canran yr Adolygiadau o Gynlluniau Llwybr a gynhaliwyd o fewn y terfynau amser

- Cynhaliwyd 12 (70.6%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybrau o fewn y terfynau amser o'i gymharu â 72.7% yn y chwarter blaenorol.
- Cynhaliwyd 5 (29.4%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybr y tu allan i'r terfynau amser. Roedd y rhesymau a gofnodwyd fel a ganlyn: -
  - Aildrefnwyd 2 adolygiad oherwydd argaeledd y person ifanc.
  - Cafodd 3 adolygiad pellach eu hoedi er mwyn i weithwyr proffesiynol fod yn bresennol.

2 Dangosydd Perfformiad: Canran y bobl ifanc ag Ymgynghorydd Personol/Gweithiwr Cymdeithasol dynodedig

- Ym mhob un o'r 17 (100%) adolygiad nodwyd bod gan yr holl bobl ifanc Ymgynghorydd Personol a/neu Weithiwr Cymdeithasol dynodedig.

3 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cofnodion o'r Adolygiad o Gynlluniau Llwybr a oedd wedi'u cwblhau erbyn y cyfarfod

- Roedd y Cofnod Adolygu wedi'i gwblhau ar gyfer 13 (76.5%) Adolygiad o Gynlluniau Llwybr o'i gymharu â 69.7% yn y chwarter blaenorol.
- Mewn 4 (23.5%) adolygiad adroddwyd nad oedd y Cofnod o'r Adolygiad wedi'i gwblhau adeg yr adolygiad.

4 Dangosydd Perfformiad: Canran y bobl ifanc yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer y cyfarfod adolygu

- Cadarnhawyd mewn 14 (82.4%) adolygiad y bu'r bobl ifanc yn bresennol yn y cyfarfod adolygu a/neu fod rhywun wedi'u cynrychioli yno.

5 Dangosydd Perfformiad: Canran y bobl ifanc a oedd yn bresennol yn eu cyfarfod adolygu

- Mewn 5 (29.4%) adolygiad cofnodwyd y bu'r person ifanc yn bresennol yn y cyfarfod adolygu.
- Mewn 12 (70.6%) adolygiad cofnodwyd na fu'r person ifanc yn bresennol yn yr adolygiad.

6 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cynlluniau Llwybr oedd yn bodloni anghenion y person ifanc

- Mewn 15 (88.2%) adolygiad cadarnhawyd bod y Cynllun Llwybr yn bodloni anghenion y person ifanc.
- Mewn 2 (11.8%) adolygiad cofnodwyd nad oedd y Cynllun Llwybr yn bodloni anghenion y person ifanc; roedd y rhesymau a gofnodwyd fel a ganlyn:-
  - Roedd 1 person ifanc yn anhapus oherwydd gwrthdaro a thensiwn rhwng y person ifanc a'r gofalwyr.
  - Yn achos person ifanc arall roedd pryder nad oedd y person ifanc yn y lleoliad ac nid oedd yn ymgysylltu â'r gwasanaethau a gynigiwyd.

7 Dangosydd Perfformiad: Canran y Cynlluniau Llwybr a ddiweddarwyd cyn gadael gofal/pen-blwydd yn 18 oed

- Nid oedd unrhyw un o'r bobl ifanc a adolygwyd wedi gadael gofal yn ystod eu cyfnod adolygu.

8 Gwerthuso – Nid oedd y wybodaeth hon ar gael ar gyfer y chwarter hwn.

ADRAN SAITH

GOFAL SEBIANT BYR RHEOLAIDD

Ni chynhaliwyd adolygiad o ofal seibiant byr rheolaidd yn ystod y chwarter hwn.

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach
DYDDIAD:	Ebrill y 13 ^{eg} 2023
LLEOLIAD:	Hybrid
TEITL:	Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Gorllewin Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Ystyried y strategaeth newydd ynghylch y dull rhanbarthol o ymdrin â gwasanaethau eiriolaeth oedolion yng Ngorllewin Cymru yn unol â rhwymedigaethau deddfwriaethol.
RHESWM PAM BOD Y PWYLLGOR CRAFFU WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH:	Adolygu a chymeradwyo'r strategaeth i'w hystyried gan y Cabinet

CEFNDIR:

Mae darparu Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol yn ofyniad deddfwriaethol o dan Ran 10 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'r math hwn o eiriolaeth yn cael ei ddarparu mewn amgylchiadau megis lle mae amheuaeth ynghylch mynediad dinesydd at wasanaethau gofal a chymorth. Gellir gweld eiriolaeth ei hun ar gontinwwm, ac, er bod darpariaeth Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol wedi'i mandadu'n benodol, mae mathau eraill i'w hannog, gan adeiladu ar allu unigol a chymunedol.

SEFYLLFA AR HYN O BRYD:

Mae'r holl ddeddfwriaeth ddiweddar o ran iechyd a gofal cymdeithasol yn cydnabod fod eiriolaeth yn sylfaenol bwysig mewn sefyllfaoedd lle y mae angen i unigolion a grwpiau a ymleiddiwyd gael cefnogaeth i sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed a'u hawliau'n cael eu parchu. Mae eiriolaeth yn cael ei chynllunio a'i chyflwyno er mwyn annog unigolion a grwpiau i gymryd rhan yn y penderfyniadau a'r prosesau sy'n effeithio ar eu bywydau.

Er nad yw'n ofyniad statudol, mae'r Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Ranbarthol yn ceisio llunio ein trefniadau comisiynu i fodloni'r gofynion cyfreithiol i sicrhau bod eiriolaeth o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac yn deg i'r rheini sydd ei heisiau, neu sydd ei hangen, yn rhanbarth Gorllewin Cymru, sef Ceredigion, Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro.

Mae'r strategaeth hon yn seiliedig ar gyfnod estynedig o ymgysylltu â dinasyddion, ac yn enwedig felly'r rheini sy'n ymgysylltu â gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol, mudiadau eiriolaeth, ymarferwyr iechyd a gofal cymdeithasol, comisiynwyr statudol a rhanddeiliaid perthnasol eraill.

Mae gan y Strategaeth Eiriolaeth Oedolion hon bum maes blaenoriaeth, pob un ohonynt yn anelu at wella canlyniadau i bobl sydd angen eiriolaeth. Cafodd y blaenoriaethau eu diffinio yng ngoleuni gweithgarwch cyd-gynhyrchu hyd yn hyn, ymgysylltu, yr Asesiad Poblogaeth Rhanbarthol ac wrth ymateb i ofynion deddfwriaethol. Maent yn cynnwys:

- Blaenoriaeth 1. Cynnal a datblygu ymhellach ein dull cydgyhyrchu o weithredu
- Blaenoriaeth 2 Cynyddu Ymwybyddiaeth a Dealltwriaeth o Eiriolaeth.
- Blaenoriaeth 3. Gofalu fod Eiriolaeth ar Gael yn Hwylus ac i Bawb
- Blaenoriaeth 4. Gofalu fod Safon Eiriolaeth yn Gyson Uchel
- Blaenoriaeth 5. Cynnal Arbenigeddau a Mathau Anstatudol o Eiriolaeth

Mae pob blaenoriaeth yn y strategaeth yn amlinellu pam ei bod yn bwysig a beth yw'r sefyllfa ar hyn o bryd yng Ngorllewin Cymru. Yn dilyn hyn mae pob blaenoriaeth yn amlinellu'r camau y mae angen eu cymryd i sicrhau bod pob un o'r meysydd blaenoriaeth yn cael eu bodloni.

A oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam

Crynodeb:

Hirdymor: Mae'r strategaeth yn un ar gyfer y 5 mlynedd nesaf tra hefyd yn cyfeirio at faterion tymor byr i fynd i'r afael â nhw

Integreiddio: Mae'r strategaeth yn hyrwyddo gwaith integredig iechyd a gofal cymdeithasol i symleiddio'r ddarpariaeth eiriolaeth

Cydweithio: Mae datblygiad y strategaeth wedi'i oruchwylio gan y Gweithgor Eiriolaeth (cynrychiolaeth o'r Awdurdod Lleol, y 3^{dd} sector a'r bwrdd iechyd)

Cynnwys: Roedd datblygiad y strategaeth yn cynnwys cyfnod o gyd-gynhyrchu gyda rhanddeiliaid sydd agosaf at wasanaethau eiriolaeth

LLESANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL:

Atal: Gall eiriolaeth fel darpariaeth gefnogi'r agenda ataliol

ARGYMHELLIAD:

1. Gofyn am gymeradwyaeth i Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Rhanbarthol Gorllewin Cymru

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

Er nad yw'r strategaeth ei hun yn ofyniad statudol, bydd yn cefnogi rhwymedigaethau o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 mewn perthynas â darpariaethau eiriolaeth oedolion.

Enw Cyswllt: Rebecca Johnson (ar ran y Gweithgor Rhanbarthol

Swydd: Rheolwr Gwasanaeth, Contractau a Gomisiynwyd

Dyddiad yr Adroddiad: 10/01/2023

Acronymau:

Atodiad 1: Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Gorllewin Cymru

2023 - 2027

Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Gorllewin Cymru

DRAFFT

Rhagair

Mae'r holl ddeddfwriaeth iechyd a gofal cymdeithasol ddiweddar yn cydnabod fod eiriolaeth yn sylfaenol bwysig mewn sefyllfaoedd lle y mae angen i unigolion a grwpiau a ymleiddiwyd gael cefnogaeth i sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed a'u hawliau'n cael eu parchu. Mae eiriolaeth yn cael ei chynllunio a'i chyflwyno er mwyn annog unigolion a grwpiau i gymryd rhan yn y penderfyniadau a'r prosesau sy'n effeithio eu bywydau.

Mae'r Strategaeth Eiriolaeth Oedolion hon yn ceisio llunio trefniadau comisiynu Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Penfro er mwyn iddynt gyflawni eu dyletswyddau statudol. Fodd bynnag, yn bwysicach na hynny mae'n ceisio sicrhau bod eiriolaeth o ansawdd da ar gael yn hwylus ac i bawb sydd ei eisiau, neu ei angen, yn rhanbarth Gorllewin Cymru, sef Ceredigion, Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro.

Fwy a mwy, derbynnir fod niferoedd arwyddocaol o bobl sydd angen gwasanaethau iechyd neu ofal cymdeithasol hefyd angen mathau o gefnogaeth sy'n caniatáu iddynt gael llais cyfartal a rheolaeth ar y ffordd y caiff y gwasanaethau hynny eu cynllunio a'u darparu. Mae'r ystod o wasanaeth eiriolaeth yn ein rhanbarth yn ceisio mynd i'r afael â'r angen hwn am gefnogaeth ac mae hefyd yn annog datblygu hyder a sgiliau unigolion i gymryd rhan a lleisio eu lleisiau a'u dewisiadau eu hunain trwy hunan-eiriolaeth.

Mae rhai grwpiau yn ein cymunedau sydd angen lefel arwyddocaol o gefnogaeth er mwyn sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed a bod eu hawliau'n cael eu cyflawni'n llawn. Mae hyn yn cynnwys pobl ag anghenion penodol yn lleisio eu dymuniadau a'u dewisiadau, er enghraifft ond heb fod yn gyfyngedig i, bobl ag anableddau dysgu, pobl ag awtistiaeth, pobl â dementia, pobl a chanddynt faterion iechyd meddwl cymhleth, rhai pobl a chanddynt amhariadau niferus neu synhwyrdd, a rhai gofalywr. Ar gyfer y grwpiau hynny y mae'r strategaeth hon yn ceisio llywio'r gwaith o gomisiynu a darparu eiriolaeth i'r dyfodol.

Ein bwriad, trwy weithio mewn partneriaeth gyda chymunedau a rhanddeiliaid yw y byddwn, yn y pum mlynedd nesaf, yn gallu llunio, trwy ein trefniadau comisiynu, sut fydd y mathau mwyaf priodol o eiriolaeth yn y rhanbarth yn cwrrd â'r ystod o anghenion am eiriolaeth. Bwriadwn adeiladu ar yr hyn sydd eisoes yn sylfaen gadarn o wasanaethau wrth geisio datblygu gwasanaethau eiriolaeth mewn meysydd sydd angen eu datblygu. Bwriadwn flaenoriaethu cefnogaeth eiriolaeth ar gyfer yr unigolion a'r grwpiau hynny sydd ei hangen fwyaf.

Edrychwn ymlaen at gwrdd â'r heriau pwysig hyn er mwyn sicrhau bod mynediad at wasanaethau eiriolaeth yn ein rhanbarth yn cyrraedd y safon uchaf bosib a'i fod yn adlewyrchu'r hyn mae ein cymunedau angen o wasanaethau eiriolaeth.

Judith Hardisty
Cadeirydd, Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol Gorllewin Cymru

CONTENTS

Rhagair	1
CEFNDIR A CHYD-DESTUN	3
Beth yw Eiriolaeth a Phwy Sydd Ei Hangen?	4
Datganiad Safbwynt Gorllewin Cymru	6
Gweithio Gyda'n Gilydd – Ein Gweledigaeth Gyffredin	10
Dadansoddi Anghenion	11
Beth Ydym Ni'n Mynd i'w Wneud?	16
Blaenoriaeth 1. Cynnal a Datblygu Ein Dull Cydgynhyrchu Ymhellach	
Blaenoriaeth 2: Cynyddu Ymwybyddiaeth a Dealltwriaeth o Eiriolaeth.....	
Blaenoriaeth 3: Gofalu fod Eiriolaeth ar Gael yn Hwylus ac i Bawb	
Blaenoriaeth 4: Gofalu fod Safon Eiriolaeth yn Gyson Uchel	
Blaenoriaeth 5: Cynnal Arbenigeddau a Mathau Anstatudol o Eiriolaeth.....	
Adrodd ar Ein Cynnydd	32
Geirfa	33
Cyfeirnodau a Dolenni	36

CEFNDIR A CHYD-DESTUN

Er mwyn creu cyd-destun cyffredinol y bydd Strategaeth Eiriolaeth Oedolion Gorllewin Cymru yn gweithredu oddi fewn iddo aethom ati i gynnal adolygiad o ddeddfwriaeth Gymreig sy'n effeithio ar y maes hwn.

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (2014) yn mynnu fod rhaid i'r tri Awdurdod Lleol rhanbarthol [gomisiynu gwasanaethau Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol statudol](#) a bod rhaid i'r Awdurdodau Lleol hyrwyddo mynediad at y [sbectrwm o wasanaethau eiriolaeth](#).

Dylid ystyried eiriolaeth yn elfen gynhenid o'r Ddeddf sy'n sicrhau bod gofal cymdeithasol yn canolbwyntio ar bobl a'u llesiant. Mae eiriolaeth yn helpu pobl i ddeall sut y gallant gyfranogi, cyfrannu a chymryd rhan, a sut y gallant arwain neu gyfarwyddo'r broses os oes modd.

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) Cod Ymarfer Eiriolaeth t.8

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (2014) yn rhoi llawer o bwyslais ar lais a rheolaeth pobl sydd angen gofal a chefnogaeth, a gofalwyr sydd angen cefnogaeth.

Mae gan eiriolaeth rôl bwysig i'w chwarae o ran llais a rheolaeth a chynnal gofynion ehangach y Ddeddf o ran llesiant, diogelu ac atal. Gall gynorthwyo pobl yn fawr i fynegi eu barn a gwneud dewisiadau gwybodus, gan sicrhau eu bod yn gallu derbyn gwasanaethau perthnasol.

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) Cod Ymarfer Eiriolaeth t.2

Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae'r Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol (Gwasanaethau Cymdeithasol) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn gosod cysyniad llais a chyfranogiad unigolion ynghanol y dull o gyflawni llesiant yng Nghymru.

Mae fy llais yn cael ei glywed ac yn cael gwrandawriad. Mae fy amgylchiadau unigol yn cael eu hystyried. Rwyf yn siarad dros fy hun ac yn cyfrannu at y penderfyniadau sy'n effeithio ar fy mywyd neu mae gen i rywun all wneud hynny ar fy rhan.

Datganiad yn y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol ynghylch cyflawni llesiant personol t.5

Deddf Iechyd Meddwl a Ddeddf Galluedd Meddyliol

Ceir gofynion tebyg yn y Ddeddf Iechyd Meddwl a Ddeddf Galluedd Meddyliol ar gyfer Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i gomisiynu gwasanaethau Eiriolwr Galluedd Meddyliol Annibynnol ac Eiriolwr Iechyd Meddwl Annibynnol ar draws y rhanbarth.

Asesiad o Anghenion Poblogaeth Gorllewin Cymru a Chynllun Ardal

Mae angen i gomisiynu effeithiol fanteisio ar y wybodaeth a gasglwyd trwy [gydgynhyrchu](#) a'r data demograffig yng Nghynllun Ardal [Gorllewin Cymru](#) 2018-23 a'r Asesiad o Anghenion Poblogaeth Gorllewin Cymru.

Beth yw Eiriolaeth a Phwy Sydd Ei Hangen?

Ceir isod ddiffiniad o eiriolaeth a dderbynnir yn eang:

'Ystyr eiriolaeth yw gweithredu i helpu pobl i ddweud beth maen nhw ei eisiau, sicrhau eu hawliau, cynrychioli eu buddiannau a chael y gwasanaethau maen nhw eu hangen. Mae eiriolwyr a chynlluniau eiriolaeth yn gweithio mewn partneriaeth gyda'r bobl maen nhw'n eu cefnogi ac yn ochri gyda nhw. Mae eiriolaeth yn hyrwyddo [cynhwysiant cymdeithasol](#), cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol.' Siarter Eiriolaeth 2018 y [Tîm Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cynhwysiant](#)

Mae'r diagram uchod, a gynhyrchwyd gan [Brosiect Eiriolaeth Edau Euraid](#), yn dangos y [sbectwm o wasanaethau eiriolaeth](#). Mae manteision penodol i bob un o'r gwahanol fathau:

Math	Disgrifiad
Hunan-Eiriolaeth	Pan mae unigolion yn cynrychioli ac yn siarad drostynt eu hunain.
Eiriolaeth Anffurfiol	Pan mae teulu, ffrindiau a chymdogion yn cefnogi unigolyn i sicrhau bod eu safbwyntiau dymuniadau a theimladau yn cael eu clywed, a gallai hynny gynnwys siarad ar eu rhan.
Eiriolaeth gan Gymheiriaid	Un unigolyn yn gweithredu'n eiriolwr i eraill sy'n rhannu profiad/cefnidir cyffredin.
Eiriolaeth ar y Cyd	Mae'n cynnwys grwpiau o unigolion a chanddynt brofiadau cyffredin sy'n cael eu grymuso i gael llais a dylanwadu ar newid a hyrwyddo cyfiawnder cymdeithasol.
Eiriolaeth Dinasyddion	Mae'n cynnwys partneriaeth un ac un hirdymor rhwng eiriolwr ddinesydd gwirfoddol wedi'i hyfforddi neu ei gefnogi ac unigolyn.
Eiriolaeth Wirfoddol Annibynnol	Mae'n cynnwys eiriolwr annibynnol a di-dâl sy'n gweithio trwy drefniant tymor byr, neu ar fater penodol, gydag unigolyn neu unigolion.
Eiriolaeth Ffurfiol	Gall gyfeirio at rôl eiriolaeth staff mewn lleoliadau iechyd, gofal cymdeithasol ac eraill lle y mae angen i weithwyr proffesiynol fel rhan o'u rôl ystyried dymuniadau a theimladau'r unigolyn a helpu sicrhau eu bod yn cael sylw priodol.
Eiriolaeth Iechyd Meddwl Annibynnol (Statudol)	Eiriolwyr a hyfforddwyd yn arbennig i gefnogi pobl i fynegi barn a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed ynghylch eu gofal a'u triniaeth iechyd meddwl. Mae'n fath o eiriolaeth statudol.
Eiriolaeth Galluedd Meddyliol	Mae Eiriolwr Galluedd Meddyliol Annibynnol (IMCA) yn helpu pobl nad yw'r galluedd ganddynt fel y gallant fod yn rhan o benderfyniadau a wneir ar eu rhan. Mae ar gyfer

Tudalen 191

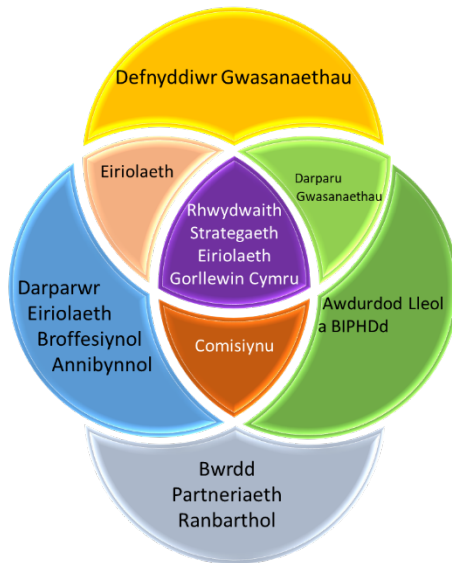
Annibynnol (Statudol)	pobl a gafodd asesiad nad oes ganddynt y galluedd meddyliol i wneud penderfyniad drostynt eu hunain.
Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol (Statudol)	Mae'n cynnwys eiriolwr proffesiynol, wedi'i hyfforddi yn gweithio mewn partneriaeth un ac un gydag unigolyn i sicrhau bod eu barn yn cael ei chyfleu'n gywir a bod eu hawliau'n cael eu parchu. Gallai hynny fod ar gyfer un mater neu nifer o faterion.

Mae gwahaniaeth pwysig rhwng eiriolaeth dan gyfarwyddyd ac eiriolaeth heb gyfarwyddyd. Mae eiriolaeth heb gyfarwyddyd yn golygu fod eiriolwyr yn cael eu cyfarwyddo gan yr unigolyn, hyd yn oed os na wnaeth yr unigolyn gyfeirio eu hunain at y gwasanaethau eiriolaeth. Rhyngddynt, gallant sefydlu perthynas ac adnabod y materion eiriolaeth, y nodau a'r canlyniadau a fwriedir yn unol â dymuniadau/dewisiadau defnyddiwr y gwasanaeth.

Efallai y bydd angen y math heb gyfarwyddyd o eiriolaeth pan mae materion cyfathrebu a galluedd yn golygu nad yw cyfarwyddyd a mynegi dewisiadau a phryderon yn amlwg. Byddai hyn yn cynnwys cymryd camau cadarnhaol gyda neu ar ran person sy'n methu rhoi arwydd clir o'u barn neu ddymuniadau mewn sefyllfa benodol. Mae eiriolwyr heb gyfarwyddyd yn ceisio cynnal hawl y person, sicrhau triniaeth deg a chyfartal, sicrhau mynediad at wasanaethau, a gwneud yn siŵr y cymerir penderfyniadau gan roi ystyriaeth ddyladwy i'w dewisiadau a'u safbwyntiau unigryw (Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014)

Datganiad Safbwynt Gorllewin Cymru

Prif Randdeiliaid

Cafwyd ffocws cydlynol ar eiriolaeth yng Ngorllewin Cymru ers rhai blynnyddoedd, a sefydlwyd Rhwydwaith Eiriolaeth y Tair Sir dros 12 mlynedd yn ôl. Nod y Rhwydwaith, sy'n cynrychioli darparwyr gwasanaethau eiriolaeth statudol ac anstatudol ar draws Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro yw gwella, hyrwyddo a datblygu gwasanaethau eiriolaeth a darparu cyfleoedd hyfforddiant ar gyfer y gwasanaethau hynny. Mae'n gweithio'n gyfocrog â Gweithgor Eiriolaeth sy'n cynnull at ei gilydd gomisiynwyr gwasanaethau eiriolaeth ar draws Gorllewin Cymru, sy'n cynnwys Cyngor Sir Gaerfyrddin, Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Penfro. Dangosir y perthnasoedd hyn yn y diagram Venn gyferbyn.

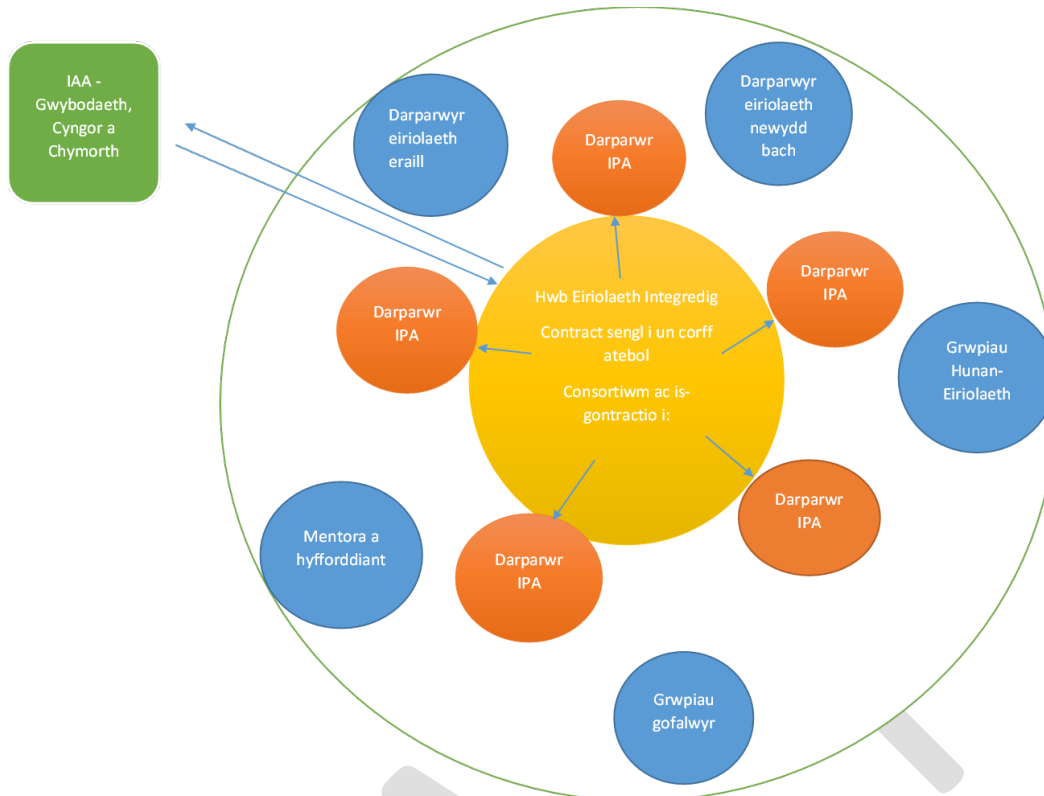
Adolygiad Rhanbarthol

Datblygwyd y cynnig gwreiddiol trwy drefn gydgyhyrchu, fel y cynigiwyd gan y [Rhaglen Eiriolaeth Edau Euraid](#).

Yn 2017, derbyniodd Rhwydwaith Eiriolaeth y Tair Sir arian i wneud gwaith ymgysylltu yn dilyn ymarferiad hunanasesu a amlygodd feysydd lle'r oedd potensial i wella arfer, fel rhan o [Raglen Eiriolaeth Edau Euraid](#). Gwnaed gwaith ymgysylltu, gyda chefnogaeth [Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru](#), gydag unigolion, gweithwyr proffesiynol a [rhanddeiliaid](#) eraill ar draws y rhanbarth, oedd yn cynnwys arolwg (142 ymateb), pum digwyddiad sirol ac un digwyddiad rhanbarthol.

Arweiniodd y gwaith hwn, a'r adroddiad a ddilynodd, at ddiffinio a dylunio'r model gwasanaeth rhanbarthol arfaethedig - roedd y prif nodweddion yn cynnwys yr hyn a ddywedwyd oedd yn bwysig i'r sawl a gymerodd ran yn yr ymgysylltiad: un pwynt cyswllt; darparu lleol; parhau i gydnabod arbenigeddau (diogelu plant, gofalwyr, anabledau dysgu); a phwysigrwydd cysylltu â gwasanaethau gwybodaeth, cyngor a chymorth (IAA). Mae'r model gwasanaeth yn cydnabod rôl allweddol [IPA](#) o fewn cyd-destun cymorth ehangach mathau anstatudol o eiriolaeth. Darlunnir y model 'wy wedi'i ffrïo' fel y'i gelwir isod.

	Grwpiau neu fudiadau a gefnogir yn y rhwydwaith ehangach. Gall rhai fod yn gweithio tuag at ddod yn ddarparwyr IPA
	Darparwyr IA Generig ac Arbenigol ar draws yr ardal sy'n bodloni'r safonau angenrheidiol ar gyfer IPA
	Rhwydwaith eiriolaeth ehangach yn cynnwys y Rhwydwaith Strategaeth Eiriolaeth

Comisiynu Gwasanaethau [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#)

Wrth ymateb i'r adolygiad, cytunodd yr awdurdodau lleol yn y Rhanbarth i gyd gomisiynu un gwasanaeth [IPA](#) ar gyfer oedolion (ceir trefniadau gwahanol ac ar wahân ar gyfer plant). Cafodd hyn ei ddylanwadu'n rhannol gan ymrwymiad [Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru](#) i gomisiynu rhanbarthol, o dan Ran 9 DGCLI, a chynigiwyd y dylai'r gwasanaeth gael ei gefnogi gan drefniant cronfa gyfunol gysylltiedig - sef yr arian a werir yn barod ar eiriolaeth.

Tra bod gan Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro drefniadau cytundebol yn barod ar gyfer darparu eiriolaeth, roedd Ceredigion yn darparu [IPA](#) ad hoc trwy drefniant 'prynu ar y pryd'. Roedd y ffaith nad oedd contractau yn bod yn barod yn golygu fod trefniadau ar gyfer Ceredigion yn flaenoriaeth; ac oherwydd y risg o ansefydlogi'r farchnad mewn manau eraill, cytunwyd cynnal peilot o'r cynllun rhanbarthol a fwriadwyd yng Ngheredigion yn y lle cyntaf, cyn ei ehangu ymhellach. Roedd y cynllun peilot yn

cynnig y fantais hefyd o fod yn gyfle i asesu'r galw (oedd heb ei fesur ar y pryd) am [IPA](#), o gymharu â mathau eraill o eiriolaeth.

Cychwynnodd peilot Ceredigion ar 1 Hydref 2019, gyda'r bwriad ar ôl ei werthuso, y byddai ymarferiad comisiynu rhanbarthol yn dilyn yn 2020. Fodd bynnag, mae pandemig COVID a ddechreuodd ym mis Mawrth 2020, wedi golygu fod cynlluniau comisiynu rhanbarthol ar gyfer y gwasanaeth [IPA](#) wedi cael eu gohirio tan 2022.

Comisiynu Eiriolaeth Iechyd Meddwl Annibynnol ac Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol

Mae'r gwasanaeth Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol yn rôl statudol a grëwyd o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005. Mae'r gwasanaeth Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol yn cynnig diogelwch i bobl sydd heb alluedd i wneud penderfyniadau pwysig. Rôl yr Eiriolwr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol yw cefnogi a chynrychioli'r person yn y broses o wneud penderfyniadau. Yn y bôn, maen nhw'n sicrhau bod Deddf Galluedd Meddyliol 2005 yn cael ei dilyn pan fydd angen gwneud penderfyniad ynglŷn â newid hirdymor o ran llety neu driniaeth feddygol ddifrifol.

Roedd y Ddeddf yn gosod dyletswydd ar weithwyr proffesiynol (Gweithwyr Cymdeithasol a/neu Staff Meddygol) i benodi Eiriolwr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol ar gyfer unrhyw un sy'n 16 oed neu'n hŷn ac y barnwyd nad oes ganddo alluedd a'i fod yn ddigyfaill. Gall Eiriolwyr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol hefyd fod yn rhan o benderfyniadau ynghylch Adolygiadau Gofal neu Achosion Diogelu Oedolion. Rôl yr Eiriolwr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol yw cefnogi a chynrychioli'r person sydd heb alluedd, felly mae gan Eiriolwyr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol yr hawl i weld cofnodion iechyd a gofal cymdeithasol perthnasol a rhaid ystyried unrhyw adroddiadau a ddarperir gan Eiriolwyr Annibynnol o ran Galluedd Meddyliol fel rhan o'r broses o wneud penderfyniadau.

Mae Mental Health Matters Wales yn darparu'r gwasanaeth Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol yn rhanbarth Bwrdd Iechyd Hywel Dda. Mae gan y Bwrdd Iechyd contract Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol ar ran y rhanbarth a'r awdurdodau lleol, ond mae gwaith yn mynd rhagddo i greu contract Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol Cymru gyfan y gwahoddir tendrau amdano yn lleol. Dylai tendrau fod yn barod erbyn yr haf, rhoddir gwybod i'r cynigwyr buddugol erbyn yr hydref a bydd contract newydd yn dechrau ym mis Ebrill 2024.

Comisiynu Gwasanaethau Eiriolaeth Cymunedol

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn ailgomiysynu Eiriolaeth Gymunedol ar draws rhanbarth Gorllewin Cymru, gyda'r bwriad o ddarparu gwasanaethau Eiriolaeth Gymunedol ar gyfer pobl a chanddynt bryderon Iechyd Meddwl lefel isel.

Bydd Eiriolaeth Gymunedol yn gweithio yn y gymuned a bydd yn cefnogi unigolion i gael eu clywed a'u trin gyda pharch i fyw yn eu cymuned, yn ddiogel, yn annibynnol a chan deimlo fod ganddynt gefnogaeth.

Pwrpas y math a'r lefel hon o Eiriolaeth yw darparu cefnogaeth gynnar ac ymyriad cynnar er mwyn lleddfu'r pwysau ar Wasanaethau Gofal Sylfaenol yn ogystal â rhwystro pryderon lechyd Meddwl a'r galw ar wasanaethau eiriolaeth mwy rhag cynyddu.

Gwasanaethau eiriolaeth a ddarperir yn y rhanbarth ar hyn o bryd

Ar draws Gorllewin Cymru, gellir dosbarthu gwasanaethau eiriolaeth yn fras yn ddarpariaeth statudol ac anstatudol. Gan adeiladu ar waith a wnaed gan Rwydwaith y Tair Sir, a chan nodi'r gwaith a amlinellwyd uchod, mae'r gwasanaethau eiriolaeth a ddarperir ar hyn o bryd (Mehefin 2021) fel a ganlyn:

Gwasanaeth	Ardal	Comisiynydd	Darparwr (ym mis Ebrill 2021)
Eiriolaeth Iechyd Meddwl Annibynnol	Sir Gaerfyrddin Ceredigion Sir Benfro	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	Eiriolaeth Gorllewin Cymru
Eiriolaeth Galluedd Meddyliol Annibynnol	Sir Gaerfyrddin Ceredigion Sir Benfro	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	Mental Health Matters
Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol	Sir Gaerfyrddin Ceredigion Sir Benfro	Comisiynir yn Rhanbarthol gan y 3 Awdurdod Lleol	3CIPA

Eiriolaeth Anstatudol	Sir Gaerfyrddin Ceredigion Sir Benfro	-	Eiriolaeth Gorllewin Cymru
-----------------------	---	---	--

Gweithio Gyda'n Gilydd – Ein Gweledigaeth Gyffredin

Cyn y pandemig roedd ein gweledigaeth ar gyfer eiriolaeth fel a ganlyn:

Bydd [Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru](#) yn sicrhau mynediad cyfartal at eiriolaeth o ansawdd uchel yn ein hardal.

Ers y pandemig ac ers llunio'r weledigaeth hon, cafodd llawer o waith ei wneud i sicrhau mynediad cyfartal at eiriolaeth o ansawdd uchel yn yr ardal. Mae enghraifft dda o'r gwaith hwn yn cynnwys gwasanaeth IPA rhanbarthol a gyd ailgomisiynwyd gyda fframwaith cytundebol.

Roedd aelodau'r Gweithgor Eiriolaeth yn teimlo ei bod yn bwysig inni gadw'r hen weledigaeth hon yn y strategaeth derfynol er mwyn dangos pa mor bell rydym wedi teithio dros y 2-3 blynedd diwethaf o ran gwasanaethau eiriolaeth rhanbarthol.

Yn naturiol, nid yw'r weledigaeth yn addas mwyach gan nad yw'n gydnaws â'r dyheadau ar gyfer gwasanaethau eiriolaeth. Felly, caiff gweledigaeth newydd ei datblygu a bydd angen partneriaeth gydgynhyrchu gyda'r holl brif asiantaethau, fforymau cymunedol a rhanddeiliaid i sicrhau bod datblygiadau yn adlewyrchu'r gweithredu sydd ei angen. Caiff y weledigaeth hon ei chytuno mewn grŵp llywio eiriolaeth rhanbarthol newydd fydd yn cael ei sefydlu i gyd-fynd â chyhoeddi'r strategaeth hon.

Caiff yr holl gynllunio a datblygu arwyddocaol eu cytuno o fewn grŵp llywio cydgynhyrchu eiriolaeth rhanbarthol, y bydd ei gylch gorchwyl a'i aelodaeth yn cael eu datblygu, fydd yn gwasanaethu'n is-grŵp o'r Grŵp Comisiynu sydd yn ei dro'n gweithredu ar ran Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru (PGGC). Bydd PGGC yn gyfrifol am sicrhau bod y strategaeth hon yn cwrdd â'r nodau a gytunwyd gennym.

Bydd gweithio gydag unigolion sy'n defnyddio gwasanaethau gofal a chefnogaeth, a'u cynrychiolwyr, yn ganolog i'n ffordd o weithio. Bydd y Rhwydwaith Strategaeth Eiriolaeth (ASN), sy'n cynnwys mudiadau eiriolaeth lleol, yn bwynt cyfeiriol allweddol ar gyfer datblygiadau. Mae'n hanfodol fod datblygiadau nid yn unig yn cael eu cydgynhyrchu ond hefyd yn cael eu cyd-berchnogi gan y partneriaid, rhanddeiliaid a phobl wahanol sy'n defnyddio'r gwasanaethau.

Yr hyn sy'n cynnal yr egwyddorion hyn yw'r angen i fudiadau eiriolaeth gael llywodraethu sefydliadol ac annibyniaeth weithredol.

DADANSODDI ANGHENION

Mae'r strategaeth hon yn seiliedig ar gyfnod estynedig o ymgysylltu â dinasyddion, ac yn enwedig felly'r rhai sy'n ymgysylltu â gwasanaethau iechyd a gofal

Caiff y strategaeth ei fframio gan gasgliad o egwyddorion eiriolaeth a gytunwyd yn genedlaethol a amlinellir yng Nghod Ymarfer Eiriolaeth Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru):

Dylai gwasanaethau eiriolaeth:

- gael eu harwain gan farn a dymuniadau'r unigolyn
- ddiogelu a hyrwyddo hawliau ac anghenion yr unigolyn
- gael cyhoeddusrwydd a bod yn hawdd i'w defnyddio
- weithio dros yr unigolyn yn unig
- gael eu rheoli'n dda, yn brydlon, ymatebol a darparu gwerth am arian
- barchu cyfrinachedd
- gynnwys gweithdrefnau Canmol a Chwyno effeithiol a hygyrch
- hyrwyddo a monitro cydraddoldeb

cymdeithasol, mudiadau eiriolaeth, ymarferwyr iechyd a gofal cymdeithasol, comisiynwyr statudol a [rhanddeiliaid](#) perthnasol eraill. Cychwynnodd yr ymgysylltu hwn yn 2016 a pharhaodd tan 2019 ac roedd dan arweiniad [Rhaflen Eiriolaeth Edau Euraidd \(GTAP\)](#) genedlaethol, prosiect a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru, i ddatblygu trefn effeithiol o gomisiynu gwasanaethau [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#) gan Awdurdodau Lleol sy'n un o ofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

Gan weithio gyda chomisiynwyr a Rhwydwaith y Tair Sir, trefnodd [Edau Euraidd](#) gyfres o ddigwyddiadau ymgysylltu ar draws y rhanbarth a grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#) a arweiniodd at ddigwyddiad Agored yng Ngheredigion ym mis Mawrth 2019.

Gofynnodd y digwyddiadau ddau gwestiwn:

1. Sut mae eiriolaeth dda yn edrych?
2. Beth sydd ei angen o ran eiriolaeth ar gyfer Gorllewin Cymru?

Sut mae eiriolaeth dda yn edrych?

Gan gydnabod y bydd hyn yn golygu pethau gwahanol i bobl wahanol, roedd cytundeb cyffredinol y dylai eiriolaeth dda gefnogi pobl i sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed, i fod yn annibynnol, sicrhau hawliau unigolyn, herio anghydraddoldeb, hyrwyddo [hunan-eiriolaeth](#), cael eu cyfeirio gan y person, bod yn barchus o unigolyddiaeth a bod yn gyfrinachol.

Sut mae eiriolaeth dda yn edrych? (112 yn bresennol)

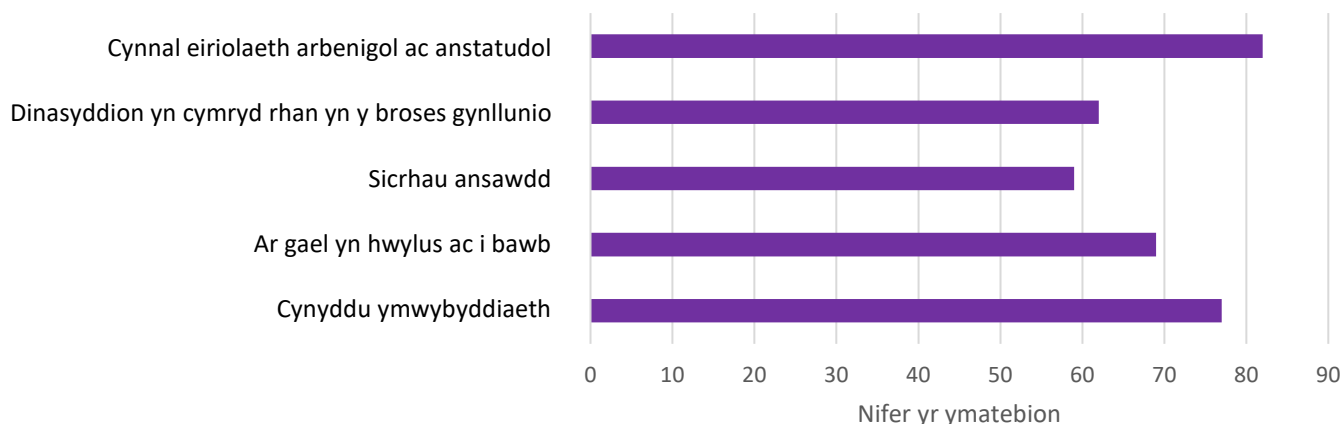
Beth sydd ei angen o ran eiriolaeth ar gyfer Gorllewin Cymru?

Roedd yr ymatebion ynghylch yr hyn oedd ei angen yn ddigon amrywiol ac fe awgrymwyd blaenoriaethau gwahanol gan y grwpiau gwahanol a gymerodd ran. Fodd bynnag, roedd modd adnabod rhai themâu cyffredin o'r ymatebion hyn oedd wedyn yn cyfrannu at ail gam yr ymgysylltu [cydgynhyrchu](#):

Yr angen i:

1. Godi ymwybyddiaeth ymhlith gweithwyr proffesiynol a chymunedau am fathau gwahanol o eiriolaeth a manteision posib pob un ohonynt.
2. Gallu derbyn eiriolaeth yn rhwyddach a sicrhau ei fod ar gael yn gyfartal ar draws ein rhanbarth, yn enwedig felly ar gyfer unigolion a grwpiau nad ydynt hyd yn hyn wedi'i chael yn hawdd dod o hyd i'r math iawn o eiriolaeth.
3. Sicrhau bod ansawdd gwasanaethau eiriolaeth yn gyson uchel ac y gellir gwerthuso canlyniadau eiriolaeth yn effeithiol
4. Cynnal a datblygu cyfranogiad llawn gan ddinasyddion, cymunedau ac ystod o bartneriaid sefydliadol o ran sut mae gwasanaethau eiriolaeth yn cael eu datblygu a'u darparu.
5. Cefnogi mathau arbenigol ac anstatudol o eiriolaeth.

Beth sydd ei angen o ran eiriolaeth ar gyfer Gorllewin Cymru? (112 yn bresennol)

Trwy gydol 2020, cynhaliodd Arweinydd Prosiect yn y [Prosiect Rhanbarthol ar Ddatblygu Eiriolaeth](#) gyfres o drafodaethau unigol a grwpiau ffocws i edrych yn fanylach ar sut ellid troi'r themâu hyn yn strategaeth fanwl.

Pan wnaeth pandemig COVID hi'n anodd ymgysylltu wyneb yn wyneb cynhaliwyd rhagor o arolygon a holiaduron. Mae PGGC yn hyderus y casglwyd digon o wybodaeth a safbwyntiau i gyfrannu at y blaenoriaethau strategol. Bydd cynllunio gweithredu [cydgynhyrchu](#) parhaus yn adolygu a mireinio gweithredu'r strategaeth wrth iddi esblygu.

Wrth inni ddod allan o bandemig COVID roedd y Gweithgor Eiriolaeth yn teimlo fod angen cynnal rhagor o ymgysylltu, nid yn unig i gryfhau/ychwanegu at yr ymgysylltu a ddigwyddodd yn barod, ond i sicrhau hefyd bod lleisiau'r sawl sydd agosaf at wasanaethau eiriolaeth yn cael lle amlwg yn y strategaeth. Fe'u casglwyd trwy gyfres o ddigwyddiadau grwpiau ffocws rhithiol a hefyd trwy fynychu fforymau/grwpiau oedd yn cyfarfod yn barod gyda rhanddeiliaid gwasanaethau eiriolaeth.

Yn yr ymgysylltiad mwy diweddar hwn, dangosodd ymatebion gan [ddefnyddwyr gwasanaethau](#), gofawyr, mudiadau sy'n darparu eiriolaeth, [rhanddeiliaid](#) eraill a gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol fod cryn gytundeb ar y prif flaenoriaethau. Roedd y rhain yn adlewyrchu'n agos y pum canfyddiad allweddol o'r ymgysylltiad [GTAP](#) cynharach.

Beth sydd ei angen yn ôl defnyddwyr gwasanaethau:

Yn ogystal â chanfyddiadau'r [GTAP](#), dywedodd nifer arwyddocaol o [ddefnyddwyr gwasanaethau](#) y byddai'n well ganddynt gael eiriolaeth gan aelod o'r teulu neu gyfaill agos. Roeddent yn teimlo, os oedd angen eiriolwr annibynnol, y dylid rhoi digon o amser iddynt ddatblygu ymddiriedaeth ac y byddai hynny'n galw am gyfnod rhesymol o amser.

“Helpodd fy nheulu fi i esbonio i Weithwyr Cymdeithasol a Meddygon pa fath o help rwyf ei eisiau”

- Diane

“Rwyf angen eiriolwr sy’n cymryd amser i ddod i fy adnabod”

- Matthew

“Rwyf yn siarad dros fy hun y rhan fwyaf o’r amser. Nid wyf ond eisiau cefnogaeth ar y penderfyniadau mawr yn fy mywyd”

- Gregg

Beth sydd ei angen yn ôl rhanddeiliaid sefydliadol unigol

Yn ogystal â chanfyddiadau'r [GTAP](#), roedd nifer arwyddocaol o bobl o fudiadau yn teimlo fod angen i'r strategaeth gyfeirio at yr angen am fwy o gydweithio a chydweithredu rhwng mudiadau eiriolaeth a mudiadau cysylltiol sy'n darparu [Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth](#) fel ffordd o wella canlyniadau i bobl.

“Mae'r rhan fwyaf o eiriolaeth yn dda ond nid yw'n rhwydd i bobl ddod o hyd i'r eiriolaeth iawn iddyn nhw”

- Mary

“Byddai pobl yn cael gwell canlyniadau pe bai eiriolaeth, cyngor a mathau eraill o gymorth yn gweithio'n well gyda'i gilydd”

- Paul

Beth sydd ei angen yn ôl eiriolwyr a'u rheolwyr

Yn ogystal â chanfyddiadau'r [GTAP](#):

Trefniadau ariannu cadarnach a thros gyfnod hirach o amser er mwyn cynllunio gwasanaethau cynaliadwy.

Cyflwyno dull '[cynnig gweithredol](#)' o dderbyn eiriolaeth. Mae [cynnig gweithredol](#) yn agwedd fwy hwylusol a ddefnyddir gan weithwyr proffesiynol wrth drafod defnyddio cymorth eiriolaeth.

“Pe bai mwy o bobl yn cael gwybodaeth dda ac amserol am eiriolaeth, gallem gynnig gwell cymorth eiriolaeth i'r bobl sydd fwyaf ei angen”

- Kelly

“Rwyf yn mynd yn rhwystredig nad ydym yn gallu gwneud cynlluniau hirdymor i ddatblygu ein gwasanaeth gan fod ein contract yn un byrdymor ac ansicr”

“Dylai Gweithwyr Cymdeithasol ystyried bob tro os byddai person yn elwa o gymorth eiriolaeth”

- James

Beth sydd ei angen yn ôl gweithwyr proffesiynol yn gweithio ym meysydd iechyd a gofal cymdeithasol.

Yn ogystal â chanfyddiadau'r [GTAP](#):

Y gallu i ddelio â chymhlethdod anghenion eiriolaeth o ran:

- Cael gwasanaethau a digon o adnoddau all ddygymod â chynnydd yn y galw ar wasanaethau
- Gallu bod yn hyblyg ac ymatebol i ddelio â materion arbenigol ac anhysbys all godi yn y dyfodol

“a oes gennym ddigon o eiriolwyr ar gyfer y gwasanaethau eiriolaeth? Os mynnwch chi, yr atgyfeiriadau sy'n dod i mewn, mae'n fater o gapasiti”

- Susan

“Hyd yn oed cyn COVID, roedd gennym broblemau gyda phethau fel cael asesiadau gofalwyr a rhestri aros hir ar gyfer asesiadau gofalwyr”

- Lorraine

Golwg gyffredinol ar beth sy'n gweithio'n dda a beth sydd angen newid

O safbwynt y bobl hynny oedd wedi derbyn cymorth eiriolaeth cafwyd ymateb cadarnhaol i'r manteision yr oedd wedi'u cynnig. O blith y pedwar deg tri pherson oedd wedi derbyn cymorth eiriolaeth yn ein harolwg, un yn unig ddywedodd nad oedd yn gyfan gwbl ddefnyddiol.

Unwaith yr oeddent yn gwybod fod cymorth eiriolaeth ar gael a sut i gael gafael arno, roeddent yn teimlo fod pethau wedi gweithio'n dda. Roeddent yn teimlo y byddent yn mynd yn ôl i gael rhagor o gymorth eiriolaeth pan roeddent ei angen, ac roeddent hefyd yn fwy hyderus i hunan-eiriol.

*“Rwyf yn teimlo'n llawer mwy hyderus i roi gwybod i bobl beth rwyf eisiau”
- Sarah*

“Rwy'n gwybod ble i fynd os ydw i angen eiriolaeth eto”

Yr her fwyaf yr oedd unigolion yn ei theimlo oedd cael gafael ar y math iawn o gymorth eiriolaeth ac ar yr adeg iawn. Roeddent yn teimlo fod cael llawer mwy o ffocws ar ddarparu gwybodaeth am eiriolaeth a'i gwneud yn rhwyddach cael gafael arno yn hollbwysig.

Beth Ydym Ni'n Mynd i'w Wneud?

Mae gan y Strategaeth Eiriolaeth Oedolion hon bum maes blaenoriaeth, pob un ohonynt yn anelu at wella canlyniadau i bobl sydd angen eiriolaeth. Cafodd y blaenoriaethau eu diffinio yng ngoleuni gweithgarwch cydgynhyrchu hyd yn hyn, ymgysylltu, yr Asesiad Poblogaeth Rhanbarthol ac wrth ymateb i ofynion deddfwriaethol.

Bydd y strategaeth yn hyrwyddo a chefnogi ymrwymiad a rennir gan y prif bartneriaid i gyflwyno datblygiadau yn gyfartal ar draws y rhanbarth.

Ein pum prif flaenoriaeth yw.

Yr angen i:

Blaenoriaeth 1. Cynnal a datblygu ein dull cydgynhyrchu ymhellach

Blaenoriaeth 2 Cynyddu Ymwybyddiaeth a Dealltwriaeth o Eiriolaeth.

Blaenoriaeth 3. Gofalu fod Eiriolaeth ar Gael yn Hwylus ac i Bawb

Blaenoriaeth 4. Gofalu fod Safon Eiriolaeth yn Gyson Uchel

Blaenoriaeth 5. Cynnal Arbenigeddau a Mathau Anstatudol o Eiriolaeth

Blaenoriaeth 1. Cynnal a Datblygu Ein Dull Cydgynhyrchu Ymhellach

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae [cydgynhyrchu](#) yn ganolog i'r ffordd y mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i'r holl wasanaethau a gofal cymdeithasol gael eu cynllunio, comisiynu a darparu.

Y diffiniad yng Nghod Ymarfer Cynllunio, Comisiynu a [chydgynhyrchu Gofal Cymdeithasol Cymru](#) (e elwid ynghynt yn Gyngor Gofal Cymru), o [gydgynhyrchu](#) yw **'y cysyniad o fynd ati o ddifrif i gynnwys pobl a chymunedau yn y gwaith o ddylunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus, a gwerthfawrogi eu cryfderau a theilwra dulliau gweithredu yn unol â hynny.'**

Bydd llais, cyfranogiad a chyfrifoldeb yn arwain at sicrhau bod cynlluniau gweithredu yn adlewyrchu datblygiadau y bydd pob partner a [rhanddeiliad](#) yn teimlo fod ganddynt reolaeth a pherchnogaeth gyffredin ohonynt.

Mae'n bwysig fod y sawl sy'n darparu gwasanaethau eiriolaeth yn cyfrannu'n llawn at fanylion cynlluniau gweithredu, trefniadau tendro a chomisiynu gan eu bod mewn sefyllfa unigryw oherwydd eu gwybodaeth a'u profiad arbenigol. Mae sicrhau cyfathrebu, ymgysylltu, myfyrio a dysgu effeithiol yn helpu sicrhau bod gan dimau comisiynu yr holl wybodaeth sydd ei hangen arnynt am weithredu eiriolaeth a sut orau i gael canlyniadau cadarnhaol.

Mae Llywodraeth Cymru yn credu fod cydweithio ac integreiddio o fewn cynllunio iechyd a gofal cymdeithasol yn hanfodol er mwyn cynnig gwell canlyniadau i unigolion a chymunedau.

Mae PGGC wedi ymrwymo'n llawn i sicrhau y bydd datblygiad a gweithrediad y strategaeth hon, trwy ei chynllun gweithredu cysylltiedig, yn cael eu cynnal a'u cryfhau.

Beth yw'r sefyllfa yng Ngorllewin Cymru?

Mae Rhwydwaith Rhanbarthol y Strategaeth Eiriolaeth, sy'n cynrychioli mudiadau eiriolaeth rhanbarthol, wedi sefydlu cysylltiadau gyda [PGGC](#). Bu'r Rhwydwaith yn bwynt cyfeiriol allweddol wrth ddatblygu'r strategaeth hon, a bydd ganddo rôl barhaus o bwys mewn penderfyniadau ar gynllunio gweithredu. Cafwyd cydweithio parod rhwng y Rhwydwaith a Chomisiynwyr Rhanbarthol trwy broses o gyfathrebu, ymgysylltu, myfyrio a dysgu effeithiol wrth dendro'n ddiweddar am wasanaethau eiriolaeth, ac mae hyn wedi arwain at welliannau o ran manylebau, darparu a gwerthuso gwasanaethau.

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (BIPHDd) yn bartner allweddol yn [PGGC](#). O ran y strategaeth, caiff lefelau priodol o gydweithio ac integreiddio rhwng y Bwrdd a'r tri Awdurdod Lleol eu cytuno o fewn fframwaith gwneud penderfyniadau [PGGC](#).

Beth fyddwn ni'n wneud?

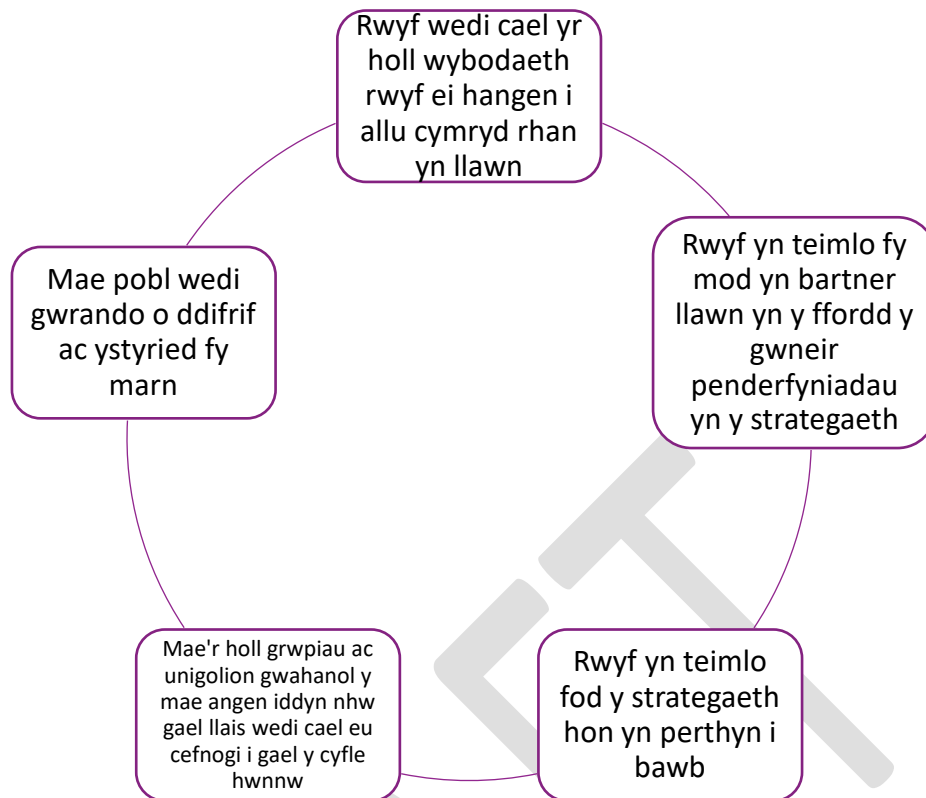
Byddwn trwy gynlluniau gweithredu a gydgynhyrchwyd yn:

1. Sicrhau y caiff y strwythurau angenrheidiol eu cefnogi i ddatblygu diwylliant o gydgyhyrchu effeithiol ac ystyrlon, gan sicrhau cynrychiolaeth eang o randdeiliaid ar draws y rhanbarth all gyfrannu at a llywio penderfyniadau mewn ffordd sy'n adlewyrchu'r hyn sydd bwysicaf oll
2. Mabwysiadu egwyddorion cyfathrebu, ymgysylltu, myfyrio a dysgu effeithiol er mwyn llywio a chyfrannu at y dulliau comisiynu a thendro
3. Cryfhau'r cysylltiad rhwng [PGGC](#) a Rhwydwaith Rhanbarthol y Strategaeth Eiriolaeth
4. Archwilio cyfleoedd ar gyfer cydweithio ac integreiddio agosach wrth gynllunio eiriolaeth ac mewn trefniadau comisiynu rhwng cyrff statudol

Sut fydd llwyddiant yn edrych?

- Bydd cyfraniadau dinasyddion, [defnyddwyr gwasanaethau](#) a gofalwyr yn cael eu cydnabod a'u gwerthfawrogi.
- Bydd penderfyniadau mewn cynlluniau gweithredu er mwyn gweithredu'r strategaeth wedi elwa o gyfraniad amlwg gan ddinasyddion, yn enwedig felly grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#) a gofalwyr.
- Fe fydd llif o wybodaeth berthnasol rhwng grwpiau a strwythurau gwahanol o fewn [cydgynhyrchu](#) gan gynnwys Rhwydwaith y Strategaeth Eiriolaeth (ASN), grwpiau defnyddwyr gwasanaethau ac ati.
- Bydd diwylliant o gyfrifoldeb a pherchnogaeth wedi cael ei greu ymhlith y partneriaid [cydgynhyrchu](#).
- Fe fydd ymgysylltu rheolaidd rhwng [PGGC](#) a Rhwydwaith Rhanbarthol y Strategaeth Eiriolaeth.
- Adeiladu ar y gwasanaethau IPA rhanbarthol newydd a gomisiynwyd gan sicrhau ein bod yn cydweithio i ddatblygu gwasanaethau.

Beth fydd pobl sy'n derbyn eiriolaeth yn ddweud?

Blaenoriaeth 2: Cynyddu Ymwybyddiaeth a Dealltwriaeth o Eiriolaeth.

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae eiriolaeth yn darparu gwasanaeth cymorth hanfodol sy'n golygu fod llais pobl yn cael ei glywed a bod eu hawliau'n cael eu diogelu a'u sicrhau. Bydd codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o eiriolaeth yn galluogi mwy o bobl i dderbyn eiriolaeth, yn enwedig felly'r bobl sydd ei angen fwyaf.

Dangosodd ein hymgysylltiad yn glir nad oes wastad ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r gwahanol fathau o eiriolaeth, eu pwrpasau a'r manteision y gall pob un ohonynt eu cynnig. Mae cryn angen datblygu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o fewn disgyblaethau proffesiynol, [defnyddwyr gwasanaethau](#) a [rhanddeiliaid](#) allweddol.

Bydd yr ymrwymiad hwn i ddatblygu ymhellach yr ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o eiriolaeth yn cynnig mwy o gyfleoedd i unigolion, yn enwedig felly'r rhai fwyaf ei hangen, dderbyn y math iawn o eiriolaeth a sicrhau trwy hynny bod eu lleisiau'n cael eu clywed, eu hawliau'n cael eu parchu a'u sicrhau. Mae'n bwysig cofio'r gyfatebiaeth rhwng ymwybyddiaeth o/hyrwyddo eiriolaeth a nifer yr atgyfeiriadau y bydd gwasanaeth yn eu derbyn. Rhaid cefnogi darparwyr eiriolaeth i greu gwasanaethau a chanddynt adnoddau digonol sy'n gallu cwrdd â'r galw cynyddol hwn.

Beth yw'r sefyllfa yng Ngorllewin Cymru?

Mae'r deunyddiau gwybodaeth a marchnata a ddarperir gan bob mudiad eiriolaeth ynghylch eu gwasanaethau eu hunain yn hysbys ond gallai ymwybyddiaeth a dealltwriaeth fwy cyffredinol gael eu datblygu ymhellach.

Mae natur wledig ein rhanbarth yn creu heriau arbennig o ran gallu estyn allan mewn ffordd gyfartal at unigolion, grwpiau a chymunedau wedi'u hynysu o ran codi ymwybyddiaeth.

Mae nifer o fudiadau eiriolaeth gwahanol yn y rhanbarth sy'n cynnig gwahanol fathau o eiriolaeth ac mae'r [sbectrwm hwn o wasanaethau eiriolaeth](#) yn cynnig heriau o ran ymwybyddiaeth a dealltwriaeth. Mae gan [ddefnyddwyr gwasanaethau](#) a gweithwyr proffesiynol ymwybyddiaeth o wasanaethau eiriolaeth y mae ganddynt ddealltwriaeth ohonynt a chysylltiad â nhw, ond efallai nad ydynt yn gyfarwydd â gwasanaethau eraill allai fod yn addas.

Mae lle i staff sy'n gweithio i ddarparwyr gofal, gan gynnwys cartrefi preswyl a nyrsio, gael gwell dealltwriaeth o wasanaethau eiriolaeth.

Mae lle i fudiadau eiriolaeth a mudiadau sy'n darparu [Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth](#) gydweithio mwy i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth.

Beth fyddwn ni'n wneud?

Byddwn trwy gynllun gweithredu a gydgyhyrchwyd yn:

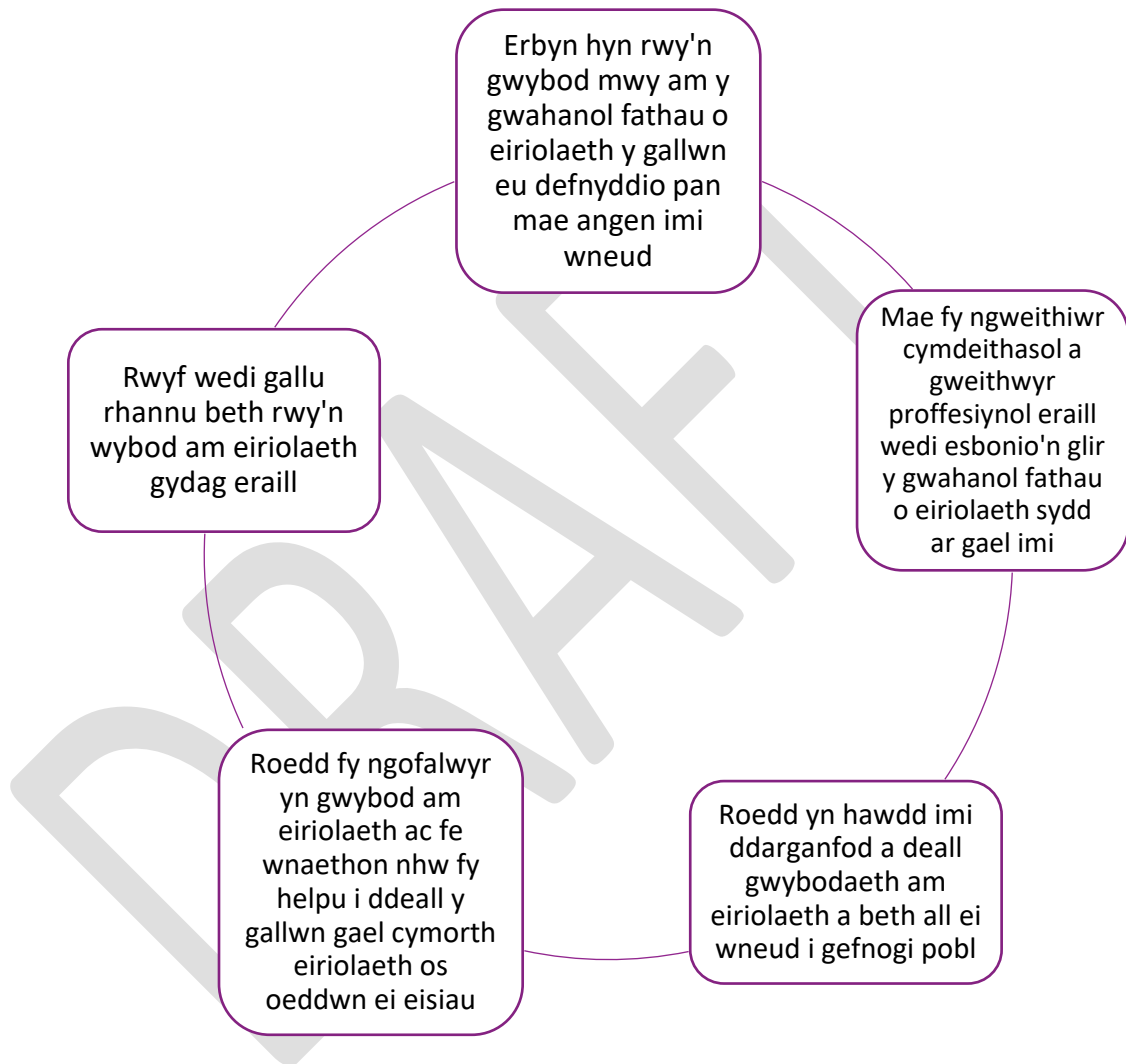
1. Cytuno ar drefn strwythuredig ac wedi'i rhannu o godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth ymhlith dinasyddion, grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#), gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol, darparwyr gofal a [rhanddeiliaid](#) eraill perthnasol.
2. Archwilio cyfleoedd i ddefnyddio dulliau creadigol o godi ymwybyddiaeth, gan gynnwys nifer o lwyfannau digidol gwahanol
3. Sicrhau bod gwasanaethau eiriolaeth wedi'u comisiynu yn darparu gwybodaeth yn y fformatau mwyaf hygyrch
4. Cefnogi a hyrwyddo trefniadau cydweithredol rhwng mudiadau eiriolaeth a'r rhai sy'n cynnig [Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth](#)

Sut fydd llwyddiant yn edrych?

- Fe fydd deunyddiau gwybodaeth gwell ac wedi'u diweddarau ar gael mewn nifer o fformatau hygyrch yn cwmpasu'r [sbectrwm o wasanaethau eiriolaeth](#) a byddant yn cael eu dosbarthu'n eang
- Bydd dulliau creadigol eraill, gan gynnwys llwyfannau digidol, wedi cael eu datblygu ymhellach

- Bydd gan yr holl weithwyr perthnasol ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o wasanaethau eiriolaeth a'u pwrpasau
- Bydd y bobl sy'n gymwys i dderbyn cymorth eiriolaeth yn gwybod beth all y gwahanol fathau o eiriolaeth ei gynnig

Beth fydd pobl sy'n derbyn eiriolaeth yn ddweud?

Blaenoriaeth 3: Gofalu fod Eiriolaeth ar Gael yn Hwylus ac i Bawb

Pam mae hyn yn bwysig?

Er mwyn i eiriolaeth allu darparu cymorth ar gyfer y sawl sydd ei hangen fwyaf, mae'n rhaid iddi fod ar gael yn rhwydd ac i bawb.

Dangosodd ein hymgysylltiad [cydgynhyrchu](#) nad oedd bob tro'n hawdd i bobl fyddai'n elwa o eiriolaeth gysylltu gyda'r mudiad eiriolaeth mwyaf addas i'w cefnogi. Roedd yn amlwg hefyd nad oedd gwasanaethau eiriolaeth bob tro'n cael eu gwasgaru'n gyfartal ar draws y rhanbarth. Byddai gwasgariad daearyddol mwy cyfartal o'r gwahanol fathau o wasanaethau eiriolaeth yn galluogi unigolion o grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#) gwahanol i ddod o hyd i gymorth eiriolaeth yn lleol.

Dangosodd y gwahanol ddigwyddiadau ymgysylltu fod dewis o ddarpariaeth ar gael, ond fod rhai pobl yn cael anhawster i ddod o hyd i'r gwasanaeth sy'n iawn iddyn nhw.

Un o brif ofynion Cod Ymarfer Eiriolaeth y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yw y dylid defnyddio gwasanaethau eiriolaeth yn gynnar mewn prosesau gofal cymdeithasol fel agwedd o'r 'agenda ataliol'. Mae hyn yn golygu fod rhaid i weithwyr proffesiynol wneud atgyfeiriadau cyn gynted ag y bo modd er mwyn i gymorth eiriolaeth fod yn ystyrion ac effeithiol trwy sicrhau bod llais unigolyn yn cael ei glywed pan mae fwyaf angen hynny ac i rwystro'r sefyllfa rhag gwaethygu.

Yn yr un modd, mae'r [Ddeddf](#) yn pwysleisio rôl allweddol cymorth eiriolaeth mewn prosesau [Diogelu](#) a sut mae angen gwneud atgyfeiriadau eiriolaeth yn y cyfnodau cynharaf er mwyn i unigolion gael y gefnogaeth maen nhw ei hangen i allu cymryd rhan lawn yn y penderfyniadau a sicrhau'r canlyniadau gorau posib o ran gwneud y person unigol yn ganolog i'r broses. Mae trefn gyson a theg o geisio cael [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#) ar yr adeg iawn yn hanfodol.

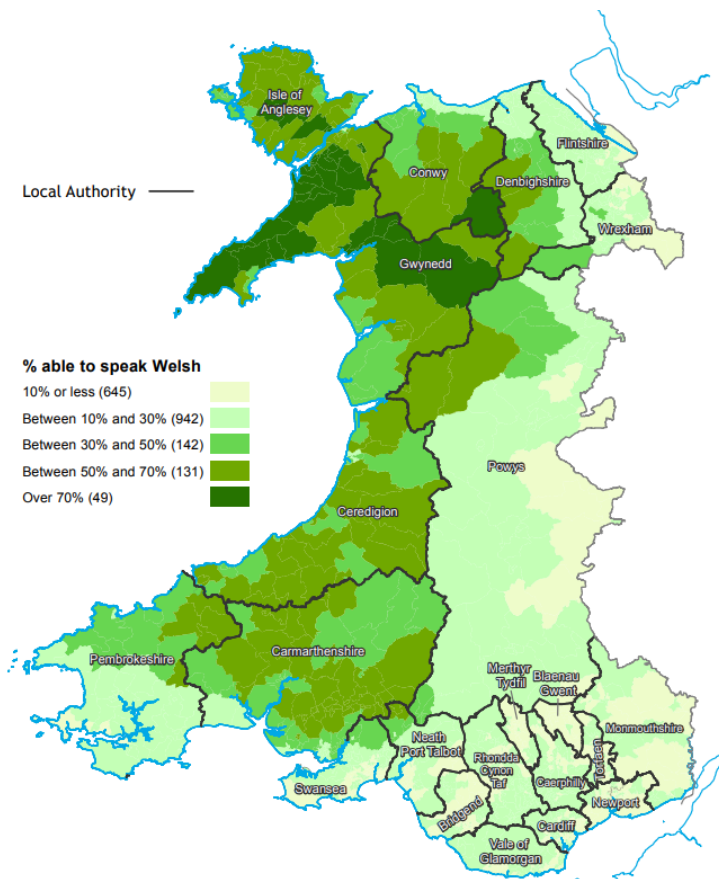
Y sefyllfa yng Ngorllewin Cymru

Mae gwasanaethau eiriolaeth ar gael yn y rhan fwyaf o ranbarth Gorllewin Cymru, yn enwedig felly o ran cymorth arbenigol i bobl ag anabledau dysgu a phobl ag anghenion iechyd meddwl. Ar gyfer grwpiau eraill o [ddefnyddwyr gwasanaethau](#) a gofalwyr, mae gwasanaethau [IPA](#) generig ar gael erbyn hyn ac yn ennill eu plwyf. Golyga hynny fod gwasanaethau eiriolaeth ar gael i'r rhan fwyaf o bobl sydd eu hangen.

Mae natur wledig, demograffeg a daearyddiaeth ein rhanbarth yn creu rhai heriau wrth geisio darparu mynediad ffisegol at y rhan fwyaf o wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol cymunedol, gan gynnwys eiriolaeth.

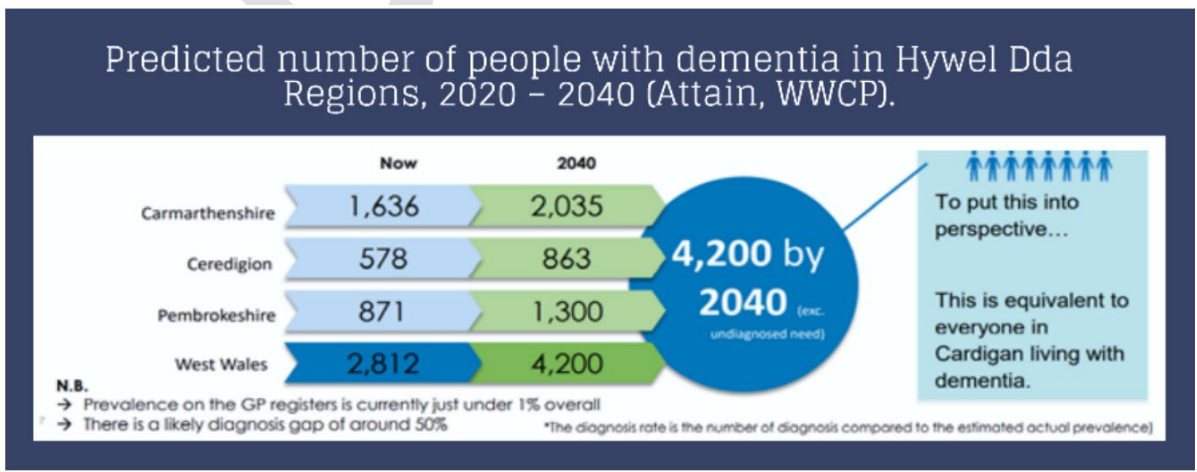
Yn yr un modd, mae gennym niferoedd arwyddocaol o siaradwyr Cymraeg yn ein rhanbarth, ac os yw ein gwasanaethau eiriolaeth yn mynd i ddarparu gwasanaeth teg mae angen sicrhau bod gwasanaethau eiriolaeth ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg.

% o Siaradwyr Cymraeg yng Nghymru (Cyfrifiad Poblogaeth 2011)

Y ffactor fwyaf arwyddocaol a amlygwyd yn yr [Asesiad o Boblogaeth Gorllewin Cymru](#) yw'r niferoedd cynyddol o bobl hŷn sy'n debygol o fod angen rhyw lefel o wasanaethau cymorth a chynnydd mawr yn y niferoedd y mae disgwyl iddynt ddatblygu dementia. Mae'r newidiadau demograffig hyn fwyaf arwyddocaol mewn ardaloedd gwledig anghysbell. Bydd y newidiadau demograffig hyn yn arwain hefyd at gynydd yn nifer y bobl fydd yn dod yn ofalwyr di-dâl. Mae'r newidiadau hyn yn debygol o alw am fwy o ffocws ar alluogi pobl hŷn a gofalwyr yn y rhanbarth i dderbyn gwasanaethau eiriolaeth, ac yn enwedig felly yn yr ardaloedd mwy gwledig.

Asesiad o Boblogaeth Gorllewin Cymru (2022)

Beth fyddwn ni'n wneud?

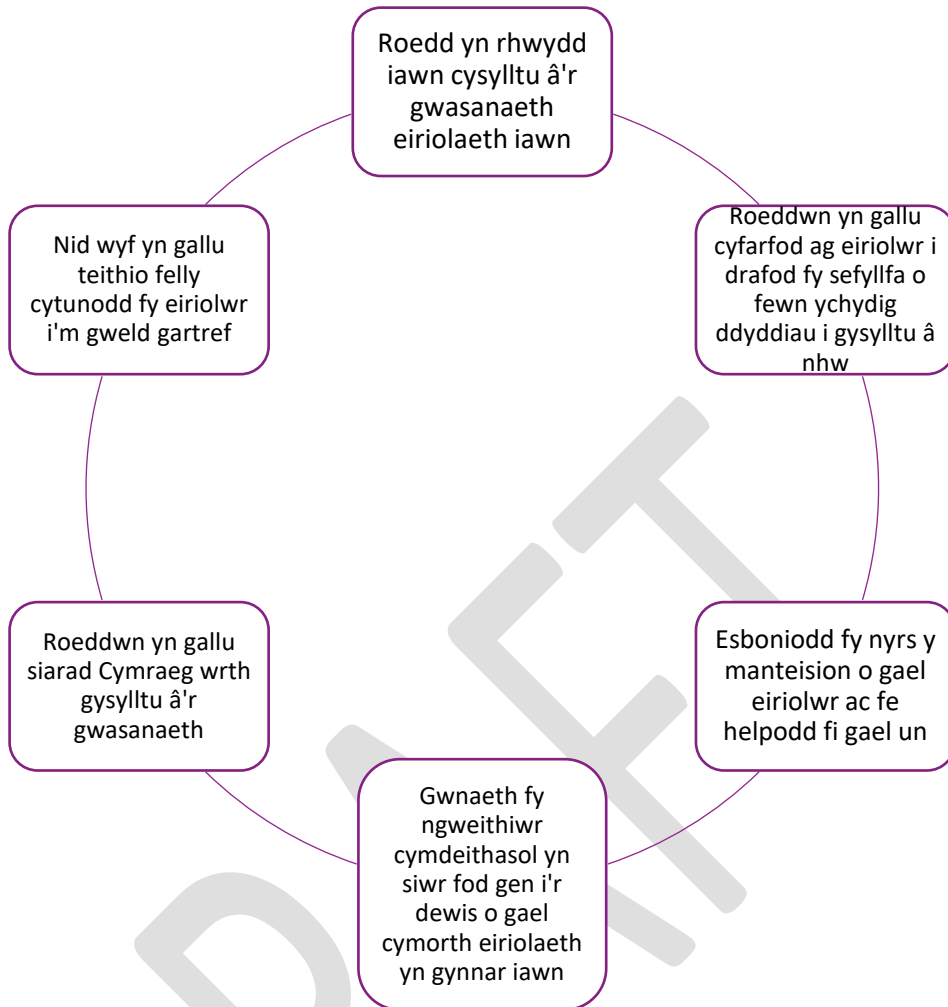
Byddwn trwy gynllun gweithredu a gydgyhyrchwyd yn:

1. Sicrhau bod mwy o bobl yn gallu derbyn gwasanaethau eiriolaeth a sicrhau bod pobl sydd eu hangen fwyaf yn gallu eu cael mewn ffordd sydd fwyaf addas iddyn nhw e.e. yn Gymraeg, wyneb yn wyneb, ar-lein ac ati
2. Datblygu trefn '[cynnig gweithredol](#)' i'w defnyddio gan weithwyr proffesiynol sy'n hyrwyddo a hwyluso cyswllt ag eiriolwr fel y gallant esbonio'r cymorth allant ei gynnig
3. Sicrhau y bydd eiriolaeth ar gael yn deg a chyfartal ar draws ein rhanbarth gan gofio natur wledig a demograffeg ein rhanbarth
4. Gwerthuso'r '[pyrth](#)' atgyfeirio mwyaf effeithiol ar gyfer cael gafael ar y gwasanaeth yn hwylus

Sut fydd llwyddiant yn edrych?

- Fe fydd ffyrdd rhwydd ar gael fydd yn galluogi pobl i dderbyn y math o eiriolaeth sy'n iawn iddyn nhw drwy'r '[porth](#)' neu '[byrth](#)' atgyfeirio mwyaf effeithiol
- Bydd eiriolaeth yn cael ei darparu ar yr adeg gynharaf a mwyaf cefnogol drwy'r dull '[cynnig gweithredol](#)'
- Gall pobl sy'n dymuno derbyn eiriolaeth trwy gyfrwng y Gymraeg wneud hynny yn yr un modd â phawb arall
- Bydd pobl yn byw mewn ardaloedd gwledig yn gallu derbyn eiriolaeth mewn ffordd rwydd, deg a chyfartal

Beth fydd pobl sy'n derbyn eiriolaeth yn ddweud?

Blaenoriaeth 4: Gofalu fod Safon Eiriolaeth yn Gyson Uchel

Pam mae hyn yn bwysig?

Er mwyn cael canlyniadau cyson gadarnhaol i bobl sy'n derbyn cymorth eiriolaeth mae angen cael safonau cyson uchel o ran amodau llywodraethu a darparu gwasanaethau.

Cafodd y flaenoriaeth hon ei hamlygu fwyaf gan fudiadau sy'n darparu eiriolaeth a mudiadau trydydd sector eraill o fewn y broses ymgysylltu ac mae hefyd yn un o'r prif ofynion cyfreithiol ar gyrff statudol sy'n comisiynu gwasanaethau eiriolaeth. Roedd nifer o ymatebwyr yn teimlo fod ansawdd gwasanaethau eiriolaeth yn y rhanbarth yn anghyson ac y dylai fod gan bob darparnydd eiriolaeth drefniadau llywodraethu a darparu sy'n cyrraedd y safonau uchaf.

O fewn y sector eiriolaeth annibynnol cafwyd ymrwymiad hirsefydlog i sicrhau ansawdd eu heiriolaeth. Yr hyn a ddatblygodd dros y blynyddoedd diwethaf yw sefydlu safonau, a ddiffiniwyd gan Siarter Eiriolaeth a Chod Ymarfer y sector ei hun, ac yn fwy diweddar y safonau a amlinellwyd yng Nghod Ymarfer Eiriolaeth y DGCLI.

Prif offeryn sicrhau ansawdd o fewn eiriolaeth annibynnol yw'r [Nod Perfformiad o Ansawdd \(QPM\)](#) sy'n cael ei asesu a'i ddyfarnu'n annibynnol gan y [Tîm Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cynhwysiant](#) (Eiriolaeth) a chefnogir y sicrwydd hwn gan fframwaith [cymhwysterau eiriolaeth](#) galwedigaethol a grëwyd gan [Gofal Cymdeithasol Cymru](#).

Y bwriad yn y dyfodol agos yw y bydd [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#) wedi'i chomisiynu yn dod o fewn y [Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol yng Nghymru \(RISCA\)](#), unwaith y gellir cytuno fframwaith. Pan fydd yn gyfreithiol ofynnol bydd angen mabwysiadu'r fframwaith hwn o fewn y strategaeth.

Mae angen i bob math o eiriolaeth allu arddangos ansawdd ond mae angen hefyd iddynt arddangos canlyniadau cadarnhaol sy'n deillio'n uniongyrchol, neu'n anuniongyrchol, o'u defnyddio. Mae fframweithiau a dangosyddion canlyniadau yn amrywio o wasanaeth i wasanaeth ac nid yw hyn bob tro'n cynnig darlun cywir a chymharol ar draws gwasanaethau. Mae lle i ddatblygu a safoni [monitro canlyniadau](#) ac adrodd mewn eiriolaeth a gomisiynwyd.

Mae ansawdd mewn gwasanaeth yn dibynnu ar ddarparu'r gwasanaeth am gyfnod rhesymol o amser. Mae hyn yn golygu y gellir cynllunio gwasanaethau effeithiol. Nid yw trefniadau cytundebol byrdymor yn arwain at ddatblygu ansawdd o ran darparu gwasanaethau na hygyrchedd. Mae angen monitro ac adolygu contractau a'u hail-dendro o bryd i'w gilydd. Fodd bynnag, dylai'r prosesau hyn gefnogi'r angen i gynnal ansawdd wrth ddarparu gwasanaethau trwy roi sylw priodol i barhad y gwasanaeth.

Mae angen i bob gwasanaeth eiriolaeth gynnwys systemau sy'n delio'n effeithiol â chwynion a sylwadau, yn ogystal â chanmoliaethau. Mae'r systemau hyn, sef dull o wella gwasanaethau a dysgu o gamgymeriadau a llwyddiannau, yn agwedd hanfodol ar ansawdd.

Y sefyllfa yng Ngorllewin Cymru

Mae'r rhan fwyaf o wasanaethau eiriolaeth annibynnol sydd wedi'u comisiynu ar hyn y bryd yng Ngorllewin Cymru wedi derbyn y [QPM](#) neu maent wedi cofrestru ac yn gweithio tuag at ddyfarniad. Yn yr un modd, mae'r rhan fwyaf hefyd yn cyflogi eiriolwyr sydd wedi ennill y [cymhwyster eiriolaeth](#) annibynnol priodol ar gyfer eu priod rôl, neu maent wedi cofrestru ac yn gweithio tuag at y dyfarniad. Roedd cefnogaeth ar gael tan y Gwanwyn 2021, trwy'r Prosiect Datblygu Eiriolaeth, ar gyfer y mudiadau hynny sy'n bwriadu cofrestru ar gyfer y [QPM](#) a'u heiriolwyr ar gyfer y cymhwyster perthnasol.

Mae trefniadau [monitro canlyniadau](#) ar draws gwasanaethau eiriolaeth a gomisiynwyd ac mae lle i ryw gymaint o safoni wrth gydnabod fod gwasanaethau

gwahanol yn cyflawni swyddogaethau statudol gwahanol a bod ganddynt fanylebau gwasanaeth gwahanol.

Mae rhai mudiadau eiriolaeth wedi sefydlu trefniadau ar gyfer gwelliannau parhaus i'w gwasanaethau, ond mae peth lle i [PGGC](#) gefnogi pob mudiad eiriolaeth i roi sylw i sicrhau ansawdd a gwella gwasanaethau.

Mae yna gwestiynau ynghylch parhad gwasanaethau, yn enwedig felly ar gyfer eiriolaeth anstatudol ac arbenigol, ac mae lle i ystyried ymhellach sut i gydbwysu'r angen i gydymffurfio â thendrau gyda pharhad gwasanaethau.

Mae [PGGC](#) wedi ymrwymo i sicrhau y bydd yr holl [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#) a gomisiynir ynghyd â gwasanaethau eiriolaeth eraill yn y rhanbarth yn cyrraedd safon gyson uchel. Bydd hyn yn sicrhau y gall pobl sy'n derbyn cymorth [Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol](#) ddisgwyl gwasanaeth o ansawdd da, ym mha ran bynnag o'r rhanbarth maen nhw'n byw

Beth fyddwn ni'n wneud?

Byddwn trwy gynlluniau gweithredu a gyd-gynhyrchwyd yn:

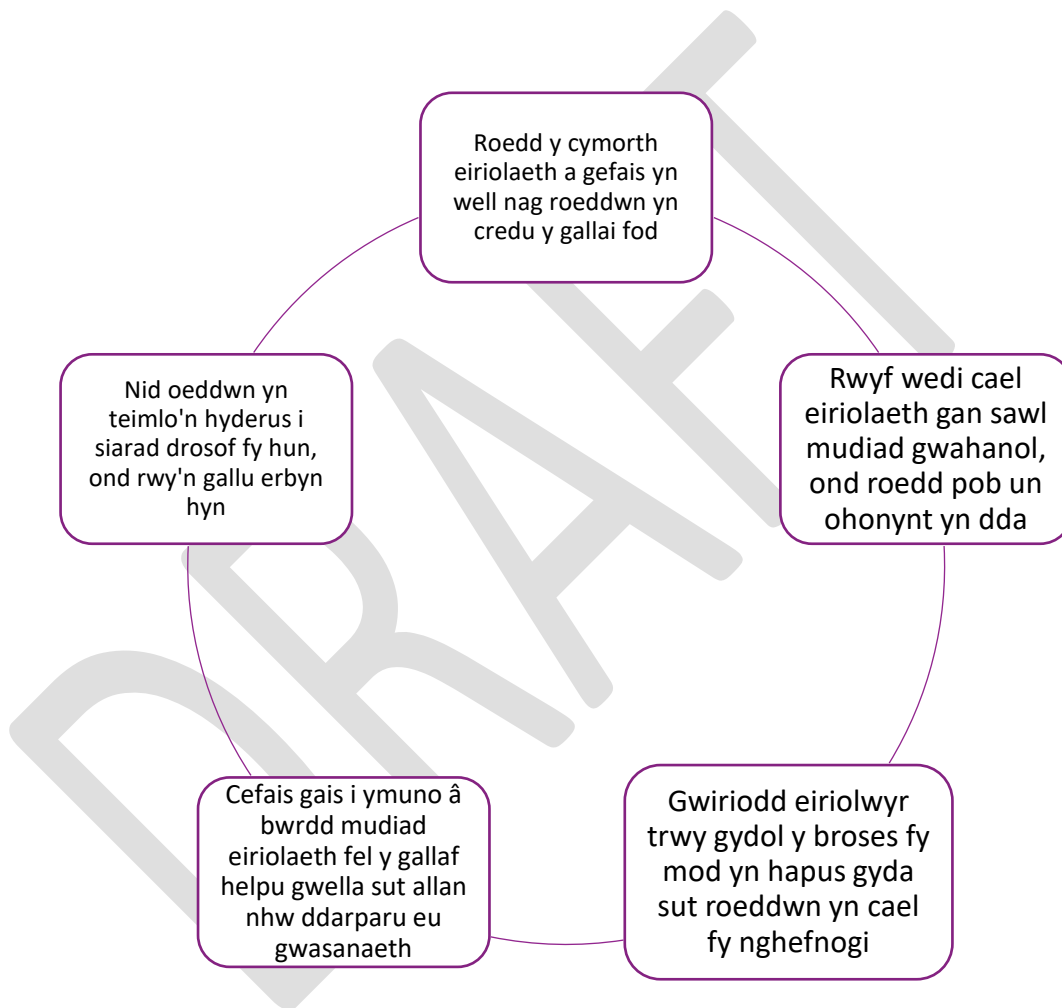
1. Comisiynu gwasanaethau eiriolaeth annibynnol cynaliadwy all arddangos a sicrhau ansawdd eu trefniadau llywodraethu ac arfer trwy systemau sicrhau ansawdd a chymhwysedd arfer cydnabyddedig.
2. Cyflwyno'r trefniadau sicrhau ansawdd angenrheidiol o fewn trefniadau comisiynu sydd eu hangen gan unrhyw fframwaith eiriolaeth [RISCA](#) i'r dyfodol
3. Cefnogi datblygiadau yn y sector eiriolaeth sy'n arwain at wella gwasanaethau o ran ansawdd ac arfer gorau, gan gynnwys trwy ddysgu o gamgymeriadau a chwynion.
4. Cyflwyno mwy o safoni wrth [fonitro canlyniadau](#) ar draws y rhanbarth ac ar draws gwasanaethau eiriolaeth cymharol

Sut fydd llwyddiant yn edrych?

- Bydd yr holl eiriolaeth annibynnol a gomisiynir yn bodloni safonau sicrhau ansawdd a chymhwysedd arfer cydnabyddedig.
- Bydd diwylliant o wella gwasanaethau yn cael ei gefnogi ar draws pob gwasanaeth eiriolaeth
- Rhoddir ystyriaeth briodol i barhad gwasanaethau wrth dendro a chontractio gwasanaethau eiriolaeth a gomisiynir
- Bydd unrhyw ofynion ar gyfer comisiynu eiriolaeth o dan ddeddfwriaeth [RISCA](#) i'r dyfodol yn cael eu cyflwyno a'u gwreiddio'n llawn.

- Bydd dull cadarnach ac wedi'i safoni o [fonitro canlyniadau](#) ac adrodd ar wasanaethau eiriolaeth annibynnol a gomisiynwyd yn cael ei gyflwyno a'i wreiddio.
- Bydd gan bob gwasanaeth eiriolaeth a gomisiynwyd systemau effeithiol ar gyfer delio â chwynion a dysgu o gamgymeriadau.
- Nifer uchel o eiriolwyr wedi'u hyfforddi i ddygymod â chapasiti a galw uchel.

Beth fydd pobl sy'n derbyn eiriolaeth yn ddweud?

Blaenoriaeth 5: Cynnal Arbenigeddau a Mathau Anstatudol o Eiriolaeth

Datblygwyd y flaenoriaeth hon i gwmpasu dau fater a godwyd drwy gydol y broses ymgysylltu â rhanddeiliaid: yn gyntaf, cydnabod sbectrwm llawn gwasanaethau eiriolaeth a sut mae angen i ni ei ddatblygu'n deg gyda phartneriaid; ac yn ail, pwysigrwydd cydweithio rhwng gwahanol ddarparwyr ar y sbectrwm eiriolaeth i rannu gwybodaeth, sgiliau, gallu a phrofiad.

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae pobl angen cymorth eiriolaeth mewn nifer fawr o amgylchiadau gwahanol ac nid yw llawer o'r rhain yn cael eu diwallu o gwbl neu orau trwy wasanaethau eiriolaeth statudol. Yn yr un modd, mae llawer o unigolion a grwpiau yn cael y canlyniadau gorau pan mae hyn yn cael ei ddarparu trwy wasanaethau arbenigol. Wrth ddarparu gwasanaethau eiriolaeth mae'n rhaid inni sicrhau bod unigolion yn cadw llais, dewis a rheolaeth dros gymaint o agweddau ar eu bywydau ag y gallant, cyhyd ag y gallant. Gellir gwneud hynny trwy ddull canolbwyntio ar unigolion sy'n deall amgylchiadau personol pob unigolyn, eu hanes, eu dyheadau i'r dyfodol a'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw.

Mae'r strategaeth hon yn cydnabod fod angen cael cydbwysedd priodol rhwng eiriolaeth generig ac arbenigol ac yn yr un modd rhwng eiriolaeth statudol ac anstatudol ac y dylai [defnyddwyr gwasanaethau](#) gael dewis o ba wasanaeth sy'n darparu eu cymorth eiriolaeth.

Mae angen cydlynu a chydweithio i sicrhau bod pobl yn derbyn y math mwyaf priodol o eiriolaeth ar gyfer eu hanghenion penodol nhw a bod dewis o ddarpariaeth ar gael.

Mae arbenigeddau yn arbennig o bwysig ar gyfer grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#) sydd ag anghenion cyfathrebu gwahanol, megis pobl ag anableddau dysgu, pobl awtistaidd a phobl o'r gymuned arwyddo byddar. Mae eiriolaeth iechyd meddwl anstatudol yn dibynnu ar eiriolwyr sy'n meddu ar wybodaeth benodol iawn am fframweithiau a gwasanaethau cyfreithiol er mwyn gallu darparu'r cymorth eiriolaeth gorau posib.

Mae eiriolaeth anstatudol, wedi'i chomisiynu a thrwy arian grant, yn bwysig iawn gan y gallai ddarparu cymorth eiriolaeth yn yr agweddau ar fywydau pobl nad oedd eiriolaeth statudol yn cael ei chomisiynu'n uniongyrchol i ddarparu ar eu cyfer. Mae hefyd yn golygu y gellir rhoi sylw i faterion mewn ffordd sy'n eu hatal rhag gwaethygu ac arwain at ymyriadau statudol. Hefyd, mae eiriolaeth annibynnol anstatudol mewn gwell sefyllfa i gynnig y perthnasoedd eiriolaeth parhaus sydd orau ar gyfer grymuso pobl a chynnig y gallu i hunan-eiriol.

Mae grwpiau [hunan-eiriolaeth](#), yn enwedig felly ar gyfer pobl ag anableddau dysgu, yn hyrwyddo a hwyluso'r gallu i hunan-eiriol, ac o'r herwydd mae'n galluogi pobl i chwarae mwy o ran yn y penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau. Mae hyn yn caniatáu cynllunio gofal cyd-gynhyrchiol mwy effeithiol ac mae hefyd yn hyrwyddo'r agenda atal a [diogelu](#).

Mae Eiriolaeth Annibynnol yn aml yn darparu cymorth o bwys i rieni sy'n rhan o brosesau diogelu plant a gwrandawiadau cyfreithiol. Fel y gwelwyd yn yr ymarferiad ymgynghori gydag eiriolwyr, mae'r gwaith arbenigol hwn yn golygu meddu ar wybodaeth am brosesau [diogelu](#) a chyfreithiol er mwyn gallu cael y gefnogaeth orau bosib i'r rhieni hyn ar yr adegau anodd hyn yn eu bywydau - "heb anghofio'r gwaith enfawr rwy'n credu y mae pob eiriolwr yn ei wneud ar hyn o bryd mewn achosion diogelu plant a rhieni'n mynd trwy brosesau diogelu plant" (Stacey, Eiriolwr)

Beth yw'r sefyllfa yng Ngorllewin Cymru?

Mae'r sefyllfa yng Ngorllewin Cymru yn cynnig eiriolaeth arbenigol ac anstatudol i rai grwpiau [defnyddwyr gwasanaethau](#) ond nid i bawb. Mae'n ymddangos fod hyn yn adlewyrchu'r cryn alw am y gwasanaethau hyn gan grwpiau cymunedol gweithgar, megis y cymunedau anabledau dysgu ac iechyd meddwl.

Mae'r cymunedau anabledau dysgu ac iechyd meddwl yn teimlo fod y cydbwysedd rhwng statudol ac anstatudol a rhwng arbenigol a generig yn briodol.

Mae anghenion cymunedau eraill o [ddefnyddwyr gwasanaethau](#) yn cael eu diwallu mewn gwasanaethau generig a statudol. Mae ein hymgysylltu yn dangos fod angen rhoi ystyriaeth bellach i'r cydbwysedd hwn wrth ystyried sut i lunio gwasanaethau eiriolaeth ar gyfer [defnyddwyr gwasanaethau](#) eraill. Mae'r grwpiau hyn yn dechrau dod yn fwy ymwybodol o fuddion posib eiriolaeth arbenigol ac anstatudol. Roedd hyn fwyaf amlwg ymhlith ymatebion gofawyr trwy ein hymgysylltu, yn enwedig felly ofalwyr pobl hŷn â dementia. Mae rhagfynegiadau yn awgrymu cynnydd sylweddol yn y galw am wasanaethau dementia, gan gynnwys eiriolaeth yn oes y strategaeth.

Mae grwpiau [hunan-eiriolaeth](#) sefydledig ar gyfer anabledau dysgu yn gweithredu yn y rhanbarth ond nid ydynt ar gael ymhob rhan ohono.

Mae cymorth eiriolaeth sydd ei angen ar gael ar gyfer rhieni mewn prosesau diogelu plant ond mae awgrym y byddai darpariaeth arbenigol yn cynhyrchu gwell canlyniadau.

Beth fyddwn ni'n wneud?

Byddwn trwy gynlluniau gweithredu a gyd-gynhyrchwyd yn:

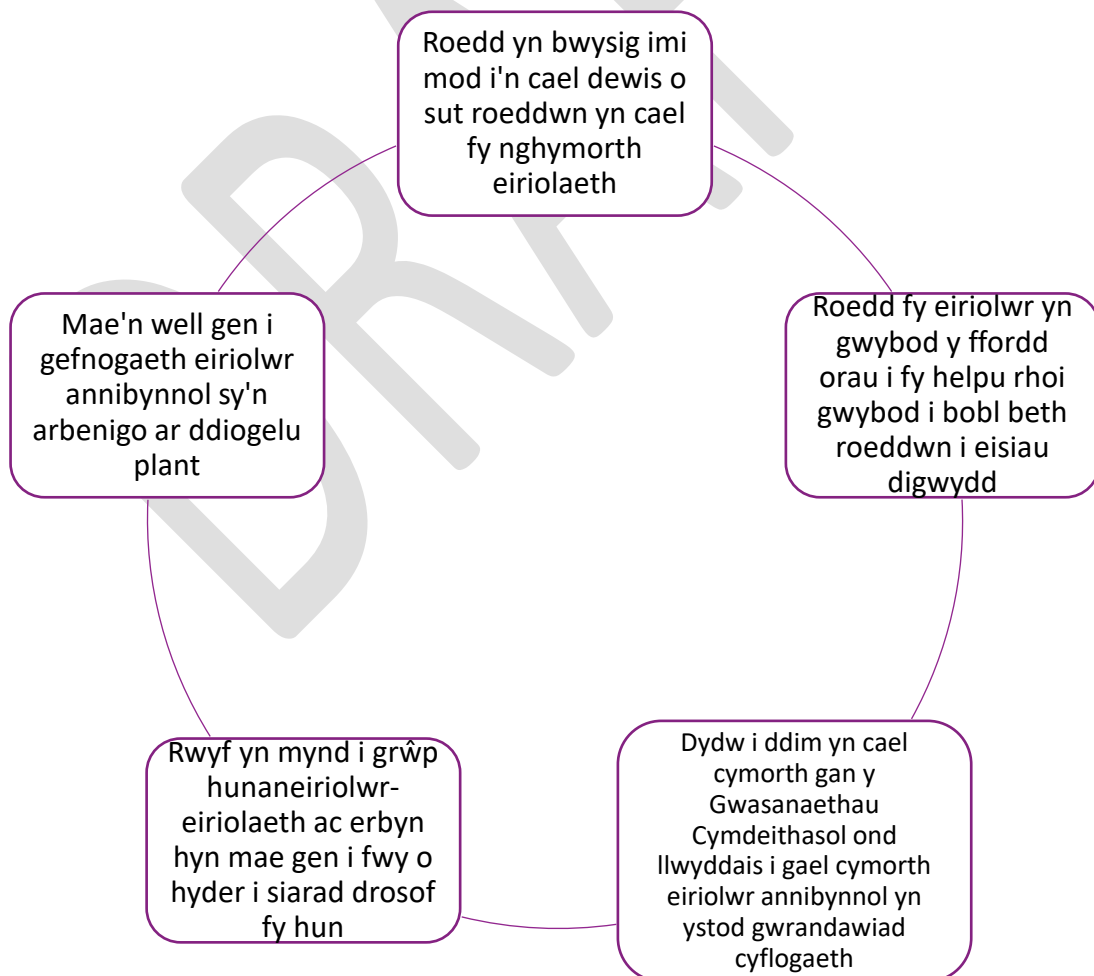
1. Sicrhau cydbwysedd priodol rhwng gwasanaethau eiriolaeth generig ac arbenigol a statudol ac anstatudol ar draws yr holl [ddefnyddwyr gwasanaethau](#) yn y rhanbarth.
2. Sicrhau y gall pobl dderbyn y math mwyaf priodol o eiriolaeth i ddiwallu eu hanghenion penodol a chynnig dewis.
3. Sicrhau y bydd pobl a chanddynt anghenion cyfathrebu cymhleth yn derbyn y math mwyaf priodol o gymorth eiriolaeth annibynnol
4. Datblygu a chefnogi grwpiau [hunan-eiriolaeth](#)
5. Asesu'r angen am wasanaeth eiriolaeth annibynnol arbenigol ar gyfer rhieni sy'n rhan o brosesau diogelu plant sy'n cael anhawster i ddeall gwybodaeth allweddol

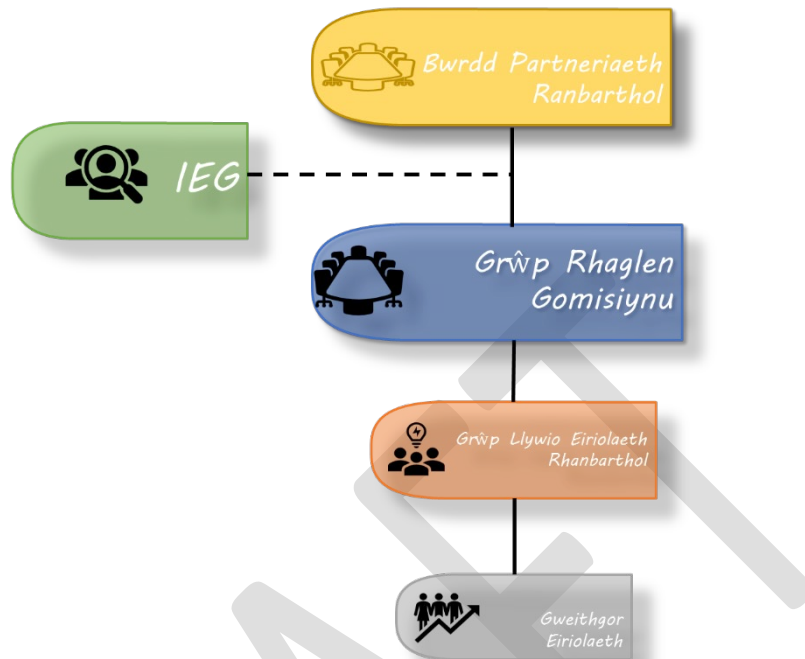
Sut fydd llwyddiant yn edrych?

- Fe fydd ystod o ddarpariaeth arbenigol a generig ar gael i adlewyrchu gwahaniaethau yn anghenion a dewisiadau unigolion.
- Bydd eiriolaeth anstatudol yn cael ei chynnal a'i datblygu yn ôl y galw er mwyn diwallu anghenion cymunedol yn y ffordd orau
- Bydd unigolion a chanddynt anghenion cyfathrebu cymhleth yn gallu derbyn gwasanaethau eiriolaeth arbenigol fydd yn cwrdd â'u hanghenion cyfathrebu yn y ffordd orau
- Ceisio cefnogi'r sbectrwm llawn o wasanaethau eiriolaeth megis [hunan-eiriolaeth](#)
- Os yw'r dadansoddiad anghenion yn dangos fod angen gwasanaeth eiriolaeth arbenigol ar gyfer rhieni sy'n rhan o brosesau diogelu plant, sydd angen cymorth i ddeall gwybodaeth allweddol, caiff gwasanaeth ei gomisiynu

Beth fydd pobl sy'n derbyn eiriolaeth yn ddweud?

Adrodd ar Ein Cynnydd

Yn unol â'r strategaeth hon bydd grŵp llywio eiriolaeth rhanbarthol newydd yn cael ei sefydlu i oruchwylio a chraffu ar y cynnydd a wnaed ar y strategaeth eiriolaeth i oedolion ranbarthol. Bydd y grŵp yn dylunio a chyflawni cynllun gweithredu rhanbarthol cynhwysfawr fydd yn cynnwys camau clir a mesuradwy i lunio a llywio eiriolaeth ranbarthol yng Ngorllewin Cymru. Dylai'r cynllun fod yn gydnaws â'r Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol (Gwasanaethau Cymdeithasol), y Fframwaith Canlyniadau Rhanbarthol a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Bydd y cynllun gweithredu hwn yn cael ei fonitro a'i ddiwygio'n rheolaidd yng ngoleuni cynnydd a chyfluoedd newydd i wella canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaethau eiriolaeth – fel rhan o ymrwymiad parhaus i weithio'n gydgynhyrchiol gyda defnyddwyr a darparwyr.

Bydd y grŵp llywio eiriolaeth rhanbarthol newydd yn atebol yn uniongyrchol i'r Grŵp Rhaglen Gomisiynu a fydd, ar ran Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol Gorllewin Cymru, yn goruchwylio gweithredu'r strategaeth hon:

- Derbyn a chraffu ar adroddiadau cynnydd rheolaidd gan y Gweithgor Eiriolaeth.
- Sicrhau bod [PGGC](#) yn cydnabod llwyddiannau a materion y mae angen eu datrys.
- Sicrhau bod trefniadau monitro contractau cyd-gynhyrchiol ar waith, lle y mae darparwyr a defnyddwyr yn gyfranogwyr gweithredol.

- Sicrhau bod gan y strategaeth hon y proffil a'r adnoddau i gael ei gweithredu'n effeithiol

Cyflwynir adroddiadau i Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ac awdurdodau lleol Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro.

Geirfa

Term	Acronym	Esboniad
<i>Y Ddeddf</i>		Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
<i>'Cynnig gweithredol'</i>		Y broses sy'n galluogi gweithwyr proffesiynol i hwyluso cyfarfod rhwng person ac eiriolwr i alluogi'r eiriolwr i esbonio eu rôl yn llawn ac i alluogi'r person i benderfynu a ydynt eisiau cymorth eiriolaeth.
<i>Cymhwyster eiriolaeth</i>		Y dyfarniad a roddir i eiriolwyr annibynnol sy'n dangos y cawsant hyfforddiant priodol a'u bod yn gymwys i arfer eiriolaeth annibynnol, gan gynnwys unrhyw feysydd arbenigol e.e. iechyd meddwl
<i>y Cod</i>		Rhan 10 y Ddeddf, Cod Ymarfer (Eiriolaeth) diweddarwyd 2019, sy'n esbonio'r gofynion ar awdurdodau lleol ynghylch gwasanaethau eiriolaeth
<i>Cydgynhyrchu</i>		Y broses o alluogi dinasyddion a gweithwyr proffesiynol i weithio gyda'i gilydd mewn partneriaeth gyfartal, i rannu grym a chyfrifoldeb am wneud penderfyniadau a chynllunio
<i>Comisiynu/comisiwn</i>		Y broses a ddefnyddir gan Fyrdau Iechyd ac Awdurdodau Lleol i adnabod anghenion ac yna cynllunio ac adolygu gwasanaethau maen nhw am i asiantaethau eraill eu darparu
<i>Rhaglen Eiriolaeth Edau Euraidd</i>	GTAP	Y Prosiect a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru ac a gyflawnwyd gan AgeCymru i gefnogi comisiynu eiriolaeth yng Nghymru, ac yn enwedig felly'r gwasanaethau Eiriolwr Proffesiynol Annibynnol ar draws Cymru.
<i>Eiriolwr Proffesiynol Annibynnol</i>	IPA	Math o eiriolaeth annibynnol a ddiffinnir yn y Cod ac a ddarperir gan eiriolwyr cymwysedig sy'n gweithio mewn mudiadau sicr eu hansawdd. Mae rhai amgylchiadau lle y dylai Awdurdodau

		Lleol gyfarwyddo Eiriolwyr Proffesiynol Annibynnol ac eraill pan mae'n rhaid iddynt, yn unol â'r hyn a nodir yn y Cod.
Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth		Y gwasanaethau sy'n anelu at adnabod y gefnogaeth all pobl ei derbyn i'w rhwystro rhag bod angen lefel uwch o gefnogaeth yn y dyfodol.
Eiriolaeth dan Gyfarwyddyd		Mae eiriolwr yn gweithredu'n llwyr yn ôl cyfarwyddyd y person sy'n cael eu cefnogi
Tîm Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cynhwysiant	NDTi	Mudiad sy'n hyrwyddo arfer gorau o ran cynhwysiant cymdeithasol. Mae'n gweinyddu'r Nod Ansawdd Perfformiad Eiriolaeth.
Eiriolaeth heb fod dan Gyfarwyddyd		Nid yw'r person yn gallu rhoi cyfarwyddyd ac mae'r eiriolwr yn ceisio sicrhau bod penderfyniadau neu weithredoedd a wneir ar eu rhan yn parchu eu hawliau ac yn rhoi ystyriaeth i'w dewisiadau a ffyrdd o fyw hysbys.
Monitro canlyniadau		Y prosesau lle y mae buddion arfaethedig cam yn cael eu hasesu a'u hadolygu.
Nod Ansawdd Perfformiad	QPM	Y broses a ddefnyddir gan fudiadau eiriolaeth i ddangos fod eu gwasanaethau yn cyrraedd safon uchel
'Porth' atgyfeirio		Y ffordd y mae pobl sydd eisiau derbyn gwasanaeth yn gallu gwneud y cysylltiad cyntaf
Prosiect Rhanbarthol ar Ddatblygu Eiriolaeth		Prosiect a ariannwyd gan PGGC i gefnogi datblygu eiriolaeth yn y rhanbarth
Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol	RISCA	Y broses a ddefnyddir gan fudiadau sy'n darparu cymorth gofal cymdeithasol i gofrestru i sicrhau eu bod yn darparu gwasanaethau o ansawdd
Hunan-eiriolaeth		Gallu person i rannu mewn ffordd effeithiol gydag eraill y pethau sy'n bwysig iddyn nhw a sut maen nhw'n dymuno derbyn gwasanaethau. Mae'r mathau gwahanol o hunan-eiriolaeth yn cael eu hyrwyddo ond rhoddir ffocws penodol arno mewn grwpiau hunan-eiriolaeth.
Defnyddiwr gwasanaethau		Person sy'n derbyn, neu'n gymwys i dderbyn, gwasanaethau cymorth neu ofal
Diogelu		Y broses o ddiogelu plant ac oedolion bregus rhag niwed, camdriniaeth neu

Tudalen 221

		esgeulustod a phroses addysg barhaus er mwyn ceisio adnabod yr arwyddion a'r risgiau o ran camdriniaeth.
<i>Cynhwysiant cymdeithasol</i>		Y broses o gefnogi pobl a chymunedau i allu cyfrannu at benderfyniadau a champau sy'n effeithio ar eu bywydau.
<i>Gofal Cymdeithasol Cymru</i>		Rheoleiddiwr y gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru sy'n gyfrifol am feithrin hyder yn y gweithlu ac arwain a chefnogi gwelliannau mewn gofal cymdeithasol.
<i>Rhanddeiliad</i>		Unrhyw berson neu fudiad y mae ganddynt ddiddordeb mewn neu gysylltiad â mater, e.e. Fforymau Gofalwyr, Grwpiau Pobl yn Gyntaf ac ati
<i>Statudol</i>		Prosesau sydd eu hangen o dan fframweithiau cyfreithiol ac a drefnir a/neu a ddarperir gan Gyrrff Cyhoeddus, e.e. Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd ac ati
<i>Sbectrwm o wasanaethau eiriolaeth</i>		Y gwahanol fathau o eiriolaeth, gan gynnwys eiriolaeth a ddarperir gan; teulu a chyfeillion, gweithwyr gofal cymdeithasol ac iechyd, eiriolwyr gwirfoddol, hunan-eiriolaeth ar y cyd ac eiriolwyr annibynnol sy'n derbyn tâl.
<i>Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru</i>	PGGC	Cydweithrediad rhanbarthol rhwng tri Awdurdod Lleol Gorllewin Cymru, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a'r trydydd sector, y sector annibynnol, cynrychiolwyr defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr. Ei rôl yw trawsnewid a datblygu iechyd a gofal cymdeithasol yn unol â bwriadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
<i>Asesiad o Boblogaeth Gorllewin Cymru</i>		Trosolwg o boblogaeth a demograffeg y rhanbarth a ddefnyddir i ragfynegi'r newidiadau fydd eu hangen yn y gwasanaethau er mwyn diwallu anghenion y boblogaeth i'r dyfodol
<i>Gorllewin Cymru</i>		Tair sir Ceredigion, Sir Benfro a Sir Gaerfyrddin

Cyfeirnodau a Dolenni

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

<https://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents>

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 – Rhan 2 Cod Ymarfer (Swyddogaethau Cyffredinol)

<cod-ymarfer-rhan-2-swyddogaethau-cyffredinol.pdf> (llyw.cymru)

Rhan 10 Cod Ymarfer Eiriolaeth

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-12/deddf-gwasanaethau--cymdeithasol-a-llesiant-cymru-2014-cod-ymarfer-rhan-10-eiriolaeth.pdf>

Siarter Eiriolaeth

<https://qualityadvocacy.org.uk/wp-content/uploads/2018/05/Advocacy-Charter-A3.pdf>

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) (RISCA)

<https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-06/180606-risca-guide-en.pdf>

Asesiad o Anghenion Poblogaeth Gorllewin Cymru www.wwcp-data.org.uk/population-needs-assessment

Mesurau y Gymraeg

<https://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/1/contents?lang=en>
<https://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/1/contents?lang=en>

Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-05/the-national-outcomes-framework-for-people-who-need-care-and-support-and-carers-who-need-support.pdf>

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol <https://www.futuregenerations.wales/cy/about-us/future-generations-act/>

Ffocws Ystadegol yng Nghefn Gwlad Cymru <https://gov.wales/sites/default/files/statistics-and-research/2018-12/080515-statistical-focus-rural-wales-08-en.pdf>

Cod Ymarfer IMHA (ymgorfforwyd yng Nghod Ymarfer Deddf Iechyd Meddwl (Cymru) Pennod 6)

<https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-03/mental-health-act-1983-code-of-practice-mental-health-act-1983-for-wales-review-revised-2016.pdf#:~:text=The%20Mental%20Health%20Act%201983%20Code%20of%20Practice,being%20laid%20before%20the%20National%20Assembly%20for%20Wales.>

Cod Ymarfer (ymgorfforwyd yng Nghod Ymarfer Deddf Galluedd Meddyliol (Cymru) Pennod 10) <http://www.wales.nhs.uk/sites3/Documents/744/Code%20of%20Practice%20E.pdf>

Cynllunio, Comisiynu a Chydgyhyrchu, Cyngor Gofal Cymru

<https://socialcare.wales/cms-assets/documents/hub-downloads/Canllaw-i-adnoddau-cynllunio-a-chomisiynu-%E2%80%93-lonawr-2017.pdf>

GTAP Comsiynu Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol ar gyfer Oedolion o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

<https://www.ageuk.org.uk/globalassets/age-cymru/documents/golden-thread-advocacy-programme/programme-documents/commissioning-ipa-framework-english-oct-19.pdf>

Cynllun Ardal Gorllewin Cymru 2018-23

www.wwcp.org.uk › [west-wales-area-plan](#)

DRAFT

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR TROSOLWIG A CHRAFFU CYMUNEDAU IACHACH a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Iau, 9 Chwefror 2023

PRESENNOL: Y Cynghorydd Caryl Roberts (Cadeirydd), y Cynghorwyr Ceris Jones (Is-gadeirydd), Amanda Edwards, Elaine Evans, Eryl Evans, Keith Evans, Wyn Evans, Gwyn James, Sian Maehrlein, Ann Bowen Morgan, John Roberts, Mark Strong a Carl Worrall. Cynghorydd Amanda Edwards, Cynghorydd Eryl Evans, Cynghorydd Keith Evans, Cynghorydd Wyn Evans, Cynghorydd Gwyn James, Cynghorydd Ceris Jones (Is-Gadeirydd) a/ac Cynghorydd Ann Bowen Morgan

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorwyr Euros Davies, Elizabeth Evans, Gwyn Wigley Evans, Rhodri Evans, Hugh Hughes a Gareth Lloyd.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Eifion Evans, Prif Weithredwr; Barry Rees, Cyfarwyddwr Corfforaethol; James Starbuck, Cyfarwyddwr Corfforaethol; Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael; Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Gwasanaethau Democraidaidd; Elen James, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Porth Cymorth Cynnar; Donna Pritchard, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Porth Gofal; Audrey Somerton-Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Porth Cynnal; Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd; Justin Davies, Rheolwr Corfforaethol - Cyllid Craidd; Kirsty Dawson, Cyfrifydd Gwasanaeth; Ann James, Cyfrifydd Cynorthwyol; Carys Fowles, Cyfrifydd Cynorthwyol; Veronica Evans, Cyfrifydd Cynorthwyol; Carwen Evans, Rheolwr Corfforaethol - Diogelu'r Cyhoedd; Anne-Louise Davies, Safonau Masnach a Rheolwr Trwyddedu; Carwyn Young, Rheolwr Corfforaethol - Canolfannau Lles; Wendy Cushley, Swyddog Datrysiadau Busnes; Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol - Gwasanaethau Democraidaidd; Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwig a Chraffu a Neris Morgans, Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd.

(9.30 am - 12.25 pm)

1 Ymddiheuriadau

Ni dderbyniwyd ymddiheuriadau.

2 Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Datganodd y Cynghorwyr Gwyn James, Wyn Evans, Eryl Evans, Catrin M S Davies a Bryan Davies fuddiant personol o dan yr eitem agenda Cynigion o ran Arbedion i Gyllideb 2023/24, Polisi Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd (elfen Ddiogelu'r Cyhoedd yn unig).

3 Adroddiad ar y Gyllideb ddrafft ar gyfer 2023/24

Amlinellodd y Cynghorydd Caryl Roberts, Cadeirydd y Pwyllgor, weithdrefn y cyfarfod a chroesawodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael, Aelodau'r Pwyllgor, gweddill Aelodau'r Cabinet, yr Aelodau nad ydynt yn perthyn i Bwyllgor a Swyddogion i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Bryan Davies, yr adroddiad ar gyllideb ddrafft 2023/2024 gan gynnwys rhaglen gyfalaf amlflwyddyn wedi'i diweddarau gan nodi ei fod yn seiliedig ar setliad dros dro Llywodraeth Cymru, a bod setliad terfynol Llywodraeth Cymru i gael ei gyhoeddi ar 28 Chwefror 2023.

Dywedodd yr Arweinydd wrth Aelodau'r Pwyllgor y croesawir y cynnydd uwch na'r disgwyl o 8.1% (ar sail ariannol) yn y setliad dros dro gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2023/2024. Dylai hyn sicrhau y gellir diogelu gwasanaethau i breswylwyr Ceredigion cymaint ag sy'n bosibl ar gyfer y flwyddyn ariannol 2023/2024 er y cydnabyddir bod hon yn Gyllideb eithriadol o heriol o hyd. Mae'r pwyntiau allweddol sy'n deillio o'r adroddiad fel a ganlyn:

- Mae'r pwysau o ran costau a wynebir gan y Cyngor yn dod i gyfanswm na welwyd ei debyg o £22m, sydd gyfwerth â ffactor chwyddiant penodol i Geredigion o fwy na 13%. Mae hyn yn cymharu â chwyddiant cyffredinol o 10.5% (ffigwr CPI Rhagfyr 2022). Mae angen dod o hyd i ddiffyg o £12m yn y gyllideb felly drwy gyfuniad o ystyriaethau o ran Arbedion Cyllidebol a chynnydd yn y Dreth Gyngor.
- Dywedodd nad oedd y meysydd lle gwelir pwysau o ran costau yn gyffredinol yn unigryw i Geredigion. Mae themâu'n dod i'r amlwg yn gyson sy'n debyg i'r rhai y cyfeirir atynt yn y wasg yn genedlaethol sy'n effeithio ar ystod o sefydliadau sector cyhoeddus a phreifat yn ogystal ag ar sefyllfa ariannol teuluoedd unigol. Maent yn amrywio o gostau ynni a thanwydd i ddyfarniadau cyflog staff uwch na'r rhagamcanion, i gontractau â chymalau sy'n gysylltiedig â chwyddiant.
- Mae cynnydd arfaethedig ar ei ardoll gan Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru hefyd sydd ar lefel na welwyd ei thebyg o'r blaen. Mae cynnydd arfaethedig o 13% yn ei Gyllideb yn arwain yn ei dro at bwysau mawr o ran costau, mewn termau cymharol, ar gyllideb y Cyngor ei hun.
- Mae'r gofynion ar gyllidebau sy'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol yn dal i gynyddu, ac mae hefyd angen cyfeirio mwy nag £1.7m o arian yn y Setliad Dros Dro (1.5% o'r cynnydd o 8.1%) i wasanaethau a gomisiynir yn allanol yng Ngheredigion er sicrhau bod gweithwyr Gofal Cymdeithasol

cofrestredig yn dal i gael eu talu ar y Cyflog Byw Real, o leiaf (sydd wedi codi o £9.90 i £10.90 yr awr - cynnydd o 10.1%).

- Ar waethaf heriau gweithredol ar adegau mewn rhai gwasanaethau, mae Cyngor Sir Ceredigion yn dal i ddarparu gwasanaeth o safon a gaiff ei gydnabod gan reoleiddwyr allanol. Mae Archwilio Cymru yn asesu bod y Cyngor yn parhau yn sefydlog yn ariannol, er yn cydnabod bod heriau ariannol yn ei wynebu gan greu risg ariannol parhaus nad yw'n unigryw i Geredigion.
- Mae lefel bresennol Band D y Dreth Gyngor ar gyfer 2022/2023 yng Ngheredigion (o ran pob cydran) yn £1,777.27 sy'n cyd-fynd â chyfartaledd Band D y Dreth Gyngor yng Nghymru ar £1,777.18. Mae lefelau cyfartalog y Dreth Gyngor yng Nghymru hefyd dipyn yn is na'r cyfartaledd cyfwerth o £2,034 ar gyfer 2022/2023 yn Awdurdodau Unedol Lloegr. Mae elfen y Cyngor Sir o Fand D y Dreth Gyngor ar gyfer 2022/2023 yn £1,447.90 ar hyn o bryd.
- Dywedodd yr Arweinydd ei fod ef a'r Cabinet, fel y mae pob Cynghorydd, yn ymwybodol iawn o effaith Costau Byw ar gyllid personol teuluoedd. Cynigir bod cynnydd yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2023/2024 yn cael ei gadw islaw'r gyfradd chwyddiant bresennol a'i gyfyngu i ddim mwy na £10.02 ychwanegol y mis ar gyfer elfen y Cyngor Sir.
- Yr opsiwn a ffeirir gan yr Arweinydd a'r Cabinet o ran codi'r Dreth Gyngor yw cynnydd arfaethedig o 7.3% yn y Dreth Gyngor, sy'n cynnwys elfen o 1.3% mewn perthynas â'r cynnydd arfaethedig yn ardoll yr Awdurdod Tân ac sydd gyfwerth ag £8.81 y mis ychwanegol ar gyfer elfen y Cyngor Sir.

Pwysleisiodd yr Arweinydd bod amserau anodd a heriol i ddod - gyda chynnydd cyfartalog dangosol o ddim ond +3.1% yn Setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/2025. Rhoddir sylw i faint yr her maes o law wrth gyflwyno Strategaeth Ariannol y Tymor Canolig wedi'i diweddarau. Un o egwyddorion arweiniol cychwynnol y weinyddiaeth wleidyddol newydd oedd (cyn belled ag yr oedd yn bosibl) osgoi toriadau yn narpariaeth Gwasanaethau, lleihau Dileu Swyddi a pheidio â mynd ar drywydd cwtogi fesul tipyn a pharhau i arfer dull corfforaethol a thrawsnewidiol o fynd i'r afael ag arbedion yn y tymor canolig.

O ystyried maint yr her ariannol, mae terfyn ar yr hyn y gellir ei gyflawni'n llawn yng nghyswllt yr holl elfennau drwy'r dull hwn ac, yn achos Cyllidebau Dirprwyedig Ysgolion, bydd gofyn i Ysgolion unigol wneud penderfyniadau rhagweithiol wrth i lefel eu Mantolen Ysgol a'r arian grant sydd ar gael leihau.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael, at y canlyniadau allweddol ar gyfer Ceredigion o Setliad Dros Dro 23/24 a nodir ar dudalen 3 o 42 o'r adroddiad gan nodi bod Cyllid Allanol Cyfun Llywodraeth Cymru a ddyrannwyd i Geredigion yn £129.050m ar gyfer 2023/24 o gymharu â £119.419m ar gyfer 2022/23. Mae hwn yn godiad ariannol o £9.6m (8.1%) ac mae Ceredigion yn y 9^{fed} safle.

Cyfeiriodd hefyd at Ardoll yr Awdurdod Tân a nododd, yn dilyn deialog gydag Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru, y byddai'r swm perthnasol ar gyfer Ceredigion yn godiad o £519k dan ei Opsiwn Cyllideb o 13% sydd gyfwerth â chynnydd o 1.3% yn y Dreth Gyngor ar eiddo Band D. Yn ogystal, mae grant sy'n gysylltiedig â Tân o £143k i'w drosglwyddo i Setliad Terfynol Llywodraeth Cymru ac ymgorfforir y swm hwn, felly, i'r gwaith cyfrifo ar gyfer y Gyllideb, a bydd gofyn ei drosglwyddo i bennawd cyllideb yr Ardoll Tân er mwyn sicrhau bod yr elfen hon yn parhau i fod yn niwtral o ran cost. Mae'n siomedig bod y newid hwn yn cael ei wneud yn hwyr yn ystod proses y Gyllideb, heb unrhyw ymgynghori ymlaen llaw.

Mae canlyniad Setliad Ceredigion yn adlewyrchu ystod o ffactorau, ond y prif sbardun yw'r lefel gyffredinol o gyllid ychwanegol a roddwyd gan Lywodraeth Cymru i'r Setliad. Mae ffactorau perthnasol eraill i'w nodi yn ymwneud â newidiadau yn y data ar Boblogaeth sy'n cyfrif am gynnydd o £54k a newidiadau yn y data ar Nifer Disgyblion sy'n cyfrif am ostyngiad o £70k.

Dywedodd y Cynghorydd Davies y gallai'r enillion o ran Poblogaeth fod wedi bod yn uwch (tua £350k) gan fod Cyfrifiad 2021 wedi cofnodi poblogaeth Ceredigion yn 71,468, tra bo'r set ddata ar boblogaeth a ddefnyddiwyd ar gyfer Setliad 2023/2024 yn gyfartaledd cyfun o ddata ar boblogaeth Cyfrifiad 2021 a'r amcanestyniadau poblogaeth ar sail 2018 ar gyfer 2023, sydd yn 71,188. Yn ychwanegol at hyn, mae o leiaf 2 o'r Setliadau blaenorol (2021/2022 a 2022/2023) wedi defnyddio data ar boblogaeth wedi'i dan-ddatgan.

O ran nifer disgyblion, mae'r nifer yn y Meithrin a Chynradd wedi gostwng 2.7% i 4,951, tra bo'r nifer yn yr Uwchradd (blynyddoedd 7-11) wedi cynyddu 2.5% i 3,599. Mae hyn yn adlewyrchu tuedd genedlaethol o ran nifer y disgyblion Uwchradd yn cynyddu a nifer y disgyblion Meithrin a Chynradd yn gostwng, wrth gymharu data a ddefnyddiwyd ar gyfer Setliadau 2022/2023 a 2023/2024.

Cafodd £70m ledled Cymru ei gynnwys yn y Setliad er mwyn cael parhad yn ymrwymiad Llywodraeth Cymru er sicrhau bod Gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru yn cael eu talu ar lefel Costau Byw Real, o leiaf, sydd yn awr yn codi i £10.90 yr awr.

Darparodd Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, ddiweddiariad byr ar y sefyllfa bresennol ac yn arbennig ar bwysau costau yr Awdurdod. Gwnaed gwaith iteru manwl i nodi ac asesu'r pwysau costau anochel a wynebir gan bob Gwasanaeth, yn ogystal â'r agweddau y'u

hystyrir yn eitemau corfforaethol. Mae'r gwaith hwn wedi nodi tua £22m o bwysau costau sydd gyfwerth â 13.4% o Gyllideb 2022/2023. Mae'r lefel hon o bwysau o ran costau yn eithriadol a thu hwnt i'r £13m a welwyd yng nghyllideb 2022/2023. Cyn COVID a'r lefelau chwyddiant uchel presennol yn economi'r DU, roedd pwysau costau yn nodweddiadol tua £8m a thua 6% o'r gyllideb net. Aeth yn ei flaen i roi trosolwg o'r Pwysau o ran Costau sy'n effeithio ar bob gwasanaeth yn ogystal â'r eitemau a gaiff eu trin yn rhai Corfforaethol eu natur a'r arbedion yng nghyfradd Cyfraniadau Cronfa Bensiwn Gweithwyr sy'n fanteisiol i bob Gwasanaeth.

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet priodol y wybodaeth a oedd yn berthnasol i'w Faes Gwasanaeth.

Ystyriodd Aelodau'r Pwyllgor y Pwysau o ran y Costau ar y meysydd gwasanaeth hynny o dan gylch gwaith y Pwyllgor, sef:

- Porth Cynnal;
- Porth Gofal;
- Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd (elfen Ddiogelu'r Cyhoedd yn unig); a
- Porth Cymorth Cynnar.

ac;

Ystyriodd Aelodau'r Pwyllgor y Taliadau a'r Ffioedd arfaethedig o dan gylch gwaith y Pwyllgor yn Atodiad C, Atodiad 1, tudalennau 1 i 15 o 57 ym mhapurau'r Agenda.

Yna, rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau ac fe'u hatebwyd yn eu tro gan yr Arweinydd, yr Aelod Cabinet neu'r Swyddog perthnasol. Mae'r prif bwyntiau a gododd fel a ganlyn:

- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch faint o arian hyd yma (gan gynnwys yr hyn a gynigir yn y gyllideb) a ddyrannwyd i roi hwb i'r Gwasanaethau Porth. Cadarnhawyd bod y wybodaeth ar gael ar dudalen 2, Atodiad 3, Atodiad A.
- Cadarnhawyd, mewn ymateb i gwestiwn ynghylch nifer a chost cysylltiedig staff asiantaeth sy'n gweithio yn y Gwasanaethau Plant ac Oedolion, bod y wybodaeth hon yn fasnachol sensitif a gellid ei hychwanegu at Flaenraglen Waith y Pwyllgor i'w hystyried ymhellach, gan gynnwys y camau sy'n cael eu cymryd i recriwtio staff.
- Cadarnhawyd, mewn ymateb i gwestiwn ynghylch a oedd digon o gyllid yn cael ei ddyrannu i'r gwasanaethau Porth, bod perfformiad presennol y gwasanaethau yn awgrymu bod hynny'n wir. Cydnabyddwyd, fodd bynnag, y bydd cynnydd yn nifer yr atgyfeiriadau, cynnydd yn y boblogaeth sy'n heneiddio a mwy o dlodi yn y Sir yn rhoi pwysau cynyddol ar y gwasanaethau hyn er y rhoddwyd sicrwydd bod cyllidebau gwasanaethau Porth yn cael eu monitro'n agos drwy gydol y flwyddyn.

- Codwyd cwestiwn ynghylch lleoliadau y tu allan i'r sir a'r cynlluniau sydd ar waith i sicrhau bod lleoliadau ar gael i blant o fewn y sir. Amlinellodd y Cynghorydd Alun Williams y manteision o sicrhau, lle'n bosibl, y gall plant aros yn eu cymunedau gyda'u ffrindiau ac ati. Nodwyd hefyd yr arbedion ariannol ar gyfer y model hwn.
- Roedd yr Aelodau'n bryderus o wybod y bydd dau gynllun cyllid grant yn dod i ben a fydd yn cael effaith ar y Gwasanaeth Diogelu'r Cyhoedd. Yn ogystal, codwyd pryder ynghylch colli cyllid ar gyfer Cydlynedd Llesiant ac Adnoddau Naturiol rhan-amser am fod y cynllun wedi'i gynllunio i ddod i ben cyn bo hir.
- Cytunwyd y rhoddir ystyriaeth i'r adnoddau a ddyrennir i arolygiadau safonau bwyd ac arolygiadau ar ffermydd mewn cyfarfod yn y dyfodol er mwyn gwneud yn siwr bod y gofynion statudol perthnasol yn cael eu diwallu.
- Cyfeiriwyd at y taliadau a'r ffioedd sy'n gysylltiedig â'r Canolfannau Lles. Nodwyd mai'r nod oedd cadw prisiau'n isel er mwyn denu defnyddwyr gwasanaethau ond bod gofyn adlewyrchu'r cynnydd mewn costau. Trafododd y Pwyllgor y ddirprwyaeth sydd yn ei lle ar hyn o bryd sy'n galluogi'r gwasanaeth i gynnal cynigion hyrwyddo tymor byr/cyfnod penodedig a phleidleisiodd i argymhell i'r Cabinet bod hwn yn cael ei ymestyn i 2023/24.
- Gofynnodd aelodau'r Pwyllgor, hefyd, ar i weithdy gael ei gynnal i'r holl Aelodau yn y dyfodol i roi diweddiariad ar y cynnydd a'r cynlluniau diweddaraf sy'n rhan o'r Strategaeth Gydol Oed a Lles.

Argymhellion:

Cytunodd y Pwyllgor:

1. Ei fod wedi ystyried sefyllfa'r Gyllideb yn gyffredinol fel y'i nodir yn yr adroddiad ar y Gyllideb yn Atodiad A.
2. Ei fod wedi ystyried elfennau perthnasol y pwysau o ran costau ar y Gyllideb a oedd yn rhan o gylich gwaith y Pwyllgor Craffu hwn.
3. Ei fod wedi ystyried elfennau perthnasol y cynigion o ran arbedion i'r Gyllideb a oedd yn rhan o gylich gwaith y Pwyllgor Craffu hwn.
4. Ei fod wedi ystyried elfennau perthnasol y cynigion o ran Taliadau a Ffioedd a oedd yn rhan o gylich gwaith y Pwyllgor Craffu hwn, heblaw bod y Pwyllgor Craffu yn argymhell bod y Cabinet yn cytuno i ymestyn penderfyniad blaenorol y Cabinet ar 22 Chwefror 2022, am flwyddyn arall ar gyfer y cyfnod 2023/2024 fel a ganlyn:
  - ***Rhoi awdurdod dirprwyedig i Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cymorth Cynnar, mewn ymgynghoriad â'r Aelod Cabinet â chyfrifoldeb dros y Canolfannau Hamdden a Lles, i amrywio Taliadau a Ffioedd y Canolfannau Lles ar gyfer 2023/2024, i gynnal cynigion hyrwyddo tymor byr/cyfnod penodedig.***
5. Pleidleisiodd mwyafrif Aelodau'r Pwyllgor o blaid cynnydd o 7.3% yn lefelau'r Dreth Gyngor. Felly, mae'r Pwyllgor yn argymhell cynnydd o 7.3% yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2023/2024, sef opsiwn 3b) o'r argymhellion, fel a ganlyn:

3b) Cynnydd o 7.3% i'r Dreth Gyngor (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas â'r cynnydd arfaethedig yn Ardoll yr Awdurdod Tân) a gofyniad Cyllideb o £180.101m ar gyfer 23/24.

6. Ni chafwyd mwy o adborth gan y Pwyllgor ar gyllideb ddrafft 2023/24.

4 Cadarnhau Cofnodion y Cyfarfod blaenorol ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion

CYTUNWYD cadarnhau fel cofnod cywir Gofnodion y Cyfarfod o'r Pwyllgor a gynhaliwyd 23 Ionawr 2023.

Materion yn codi: Dywedodd y Cynghorydd Eryl Evans wrth y Pwyllgor ei bod, yng nghyfarfod 23 Ionawr 2023, yng nghyswllt yr eitem agenda ar Arolwg Ysgolion Chwaraeon Cymru, wedi gofyn ar i'r tîm sicrhau ei fod yn cydweithio gyda'r Adran Drafnidiaeth er mwyn datblygu Teithio Llesol.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach a gynhaliwyd ar Dydd Iau, 13 Ebrill 2023

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach

DYDDIAD: 13 Ebrill 2023

LLEOLIAD: Hybrid

TEITL: Blaenraglen Waith Ddrafft 2022/2023

PWRPAS YR ADRODDIAD: Adolygu rhaglen waith bresennol y Pwyllgor

Y RHESWM PAM FOD

CRAFFU WEDI GOFYN AM Mae blaenraglen waith y Pwyllgor yn cael ei harolygu a'i

Y WYBODAETH HON: diweddarau ymhob cyfarfod

CEFNDIR:

Mae'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu'n goruchwyllo gwaith y Cyngor er mwyn sicrhau y darperir gwasanaethau yn y ffordd orau posib a hynny er budd y gymuned leol. Swyddogaeth Trosolwg a Chraffu yw ystyried y gwasanaethau a'r materion sy'n effeithio ar bobl yng Ngheredigion. Mae'r broses yn rhoi cyfle i Gynghorwyr archwilio amryw swyddogaethau'r Cyngor, holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, ystyried os ellir gwneud gwelliannau i wasanaethau a gwneud argymhellion yn unol â hynny. Mae craffu'n hanfodol wrth hyrwyddo atebolrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth i'r Cyngor fynd ati i wneud penderfyniadau a'r ffordd mae'n darparu gwasanaethau. Prif swyddogaethau'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yw'r canlynol:

- Galw'r Cabinet a'r Swyddogion i gyfrif ynghylch eu penderfyniadau

- Bod yn ‘gyfaill beirniadol’, drwy holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, fel bod y bobl sy’n penderfynu’n destun ‘rhwystrau a gwrthbwysau’, gan wneud y drefn o benderfynu yn fwy dilys
- Cynnal adolygiadau o wasanaethau a pholisïau’r Cyngor
- Cynnal adolygiadau ar gyfer datblygu gwasanaethau a pholisïau’r Cyngor
- Ystyried unrhyw fater arall sy’n effeithio ar y sir
- Sicrhau bod Ceredigion yn perfformio hyd eithaf ei allu ac yn darparu gwasanaethau o’r radd flaenaf i’w ddinasyddion
- Asesu effaith polisïau’r Cyngor ar gymunedau lleol, ac argymhell ffyrdd o wella
- Gweithio gyda’r cyhoedd i ddatblygu polisïau a gwasanaethau sy’n canolbwyntio ar y dinasyddion.

Gall trefn effeithiol o Drosolwg a Chraffu arwain at y canlynol:

- Penderfyniadau gwell
- Gwelliant o ran Darparu Gwasanaethau a Pherfformiad
- Trefn gadarn ar gyfer Datblygu Polisïau, yn seiliedig ar ymgynghori â’r cyhoedd a chyfraniad arbenigwyr annibynnol
- Gwelliant o ran Democratiaeth, Cynhwysiant, Arweinyddiaeth Gymunedol ac Ymgysylltu
- Ychwanegu haen eglur o dryloywder ac atebolrwydd i brosesau gwleidyddol y Cyngor
- Rhoi cyfle i bob Aelod feithrin sgiliau a gwybodaeth arbenigol a allai fod o fudd yn y dyfodol wrth lunio polisïau a monitro perfformiad
- Creu diwylliant o hunan-herio ar sail tystiolaeth.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Cwestiynau i'w hystyried wrth ddewis pynciau

- A oes amcan clir dros archwilio'r pwnc hwn?
- Ydych chi'n debygol o lwyddo i gael y canlyniad a ddymunir?
- Beth yw'r manteision tebygol i'r Cyngor a dinasyddion Ceredigion?
- Ydy'r mater yn un sylweddol?
- Oes yna gysylltiadau â'r Strategaeth Gorfforaethol?
- A yw'n fater allweddol i'r cyhoedd?
- Ydy'r materion wedi cael eu codi gan archwiliad allanol?
- A yw'n wasanaeth sy'n perfformio'n wael?

Dewis pynciau

Dylai Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ystyried gwybodaeth o'r Strategaeth Gorfforaethol, Cynllun Strategol, Cynlluniau Gwasanaeth, y Gofrestr Risg Gorfforaethol, arbedion yn y gyllideb – cynigion ac effaith, cyfarfodydd chwarterol y panel Rheoli Perfformiad Corfforaethol a mewnbwn adrannol wrth ddewis pynciau a chynllunio eu Blaenraglenni Gwaith, ynghyd ag unrhyw waith sy'n parhau.

ARGYMHELLIAD (ARGYMHELLION):

Adolygu a diweddarau'r Blaenraglen Waith bresennol.

Enw Cyswllt:	Dwynwen Jones
Dynodiad:	Swyddog Trosolwg a Chraffu
Dyddiad yr Adroddiad:	15 Mawrth 2023
Acronymau:	BW- Blaenraglen Waith FWP- Forward Work Programme

Pwyllgor	Eitem(disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Cymunedau Iachach			
28 Gorffennaf 2022	ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL CHWARTER 3 2021 – 2022 Rhaglen Cymorth Tai 2022-2026 Trwyddedu - Ffioedd	Elizabeth Upcott Llyr Evans Heddwyn Evans	Diweddariad Cyn-Cabinet Cyn-Cabinet
27 Hydref 2022	Strategaeth Rhanbarthol Dementia Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol Ansawdd Aer	Donna Pritchard Elizabeth Upcott Heddwyn Evans	Cyn-Cabinet 6.12.22 Monitro Cyn-Cabinet 6.12.22
Cyfarfod arbennig 23 Ionawr 2023	Diweddariad ar Covid Wedi gwahodd cynrychiolydd o CAMHS Adroddiad Blynyddol Gofalwyr Adroddiad Blynyddol Rhanbarthol Gofalwyr ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL CHWARTER	Carwen Evans Elen James Elizabeth Upcott	Monitro Monitro

	Canlyniadau holiadur Chwaraeon Ysgolion Cynradd ac Uwchradd (gwybodaeth yn unig)	Elen James	Gwybodaeth yn unig – gwahoddiad I Aelodau Cymunedau sy'n Dysgu fynychu
16 Chwefror 2023 9.30am	Paratoi'r cyllideb		
13 Ebrill 2023	Strategaeth Tai Gwasanaethau Therapi Galwedigaethol Strategaeth Rhanbarthol Adfocatiaeth IRO cwarter 3, 2022/2023 Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol	Cerys Purches-Phillips Donna Pritchard Rebecca Johnson, Josh Summers Elizabeth Upcott Audrey Somerton-Edwards	Cyn-Cabinet Gwybodaeth Cyn Cabinet Cyn Cabinet Cyn-Cabinet
	24 Mai – Diweddariad ar Gofal Cartref Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar Gorllewin Cymru Trefniadau mabwysiadu ar y cyd	Donna Pritchard Iwan Davies Audrey Somerton-Edwards	Cyn Cabinet

Eitemau i'r dyfodol	Recriwtio/Cadw staff Gydol Oes a Llesiant	James Starbuck	
	3 Gorffennaf –		
	Adroddiad ynghylch arolygiadau safonau bwyd ac arolygiadau ffermydd	Carwen Evans	
	Taliadau Uniongyrchol	Donna Pritchard	
	Adroddiad CSSIW	James Starbuck	
	18 Medi –		
	Gwasanaethau Seibiant a Gwasanaethau Dydd	Donna Pritchard	
	Cynllun Gweithredu Dementia	Donna Pritchard	
	Strategaeth Tai	Llyr Hughes	
	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol 2022/23	Audrey Somerton-Edwards	

Diweddariad ar Faethu – yn dilyn adroddiad 6.10.21			
Canolfannau Lles			